T. MACCI PLAVTI COMOEDIAE

EX RECENSIONE

GEORGII GOETZ ET FRIDERICI SCHOELL

FASCICVLVS IV

MENAECHMOS MERCATOREM MILITEM GLORIOSVM COMPLECTENS

EDITIO STEREOTYPA

LIPSIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI MCMXIII

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEVBNERI.

PRAEFATIO

Etsi non omnia ex prioribus praefationibus repetere volumus, tamen sunt quae eis qui singulos fasciculos adhibeant iterum dicenda esse videantur, quibus adiungimus quae ad hunc solum spectant.

Atque *A* codicis Ambrosiani rescripti (cuius scripturae litteris capitalibus insigniuntur, adpunctis vel seiunctis incertioribus) locos dubios ex Menaechmis Schoellius nuper retractavit: de codicum vero Palatino-Vaticani *B* et Vaticani Vrsiniani *D* lectione saepius ex Studemundi aliorumque quae praesto erat collatione dubitationes moverat Seyffertus, perpetuus strenuusque huius editionis adiutor: quas in Milite plerasque Gundermannus, in Mercatore nonnullas Tschiedelius solvit: nonnumquam aut ex probabilitate iudicavimus aut discrepantiam notavimus aut abiecimus quae abici propter rei levitatem poterant. Ex *BD* et Palatino Decurtato *C* missis minutiis rebusque singularibus quae nullius momenti essent recensionis Palatinae (*P*) lectiones effecimus: codicis vero Veteris alteram manum B^2 cum in prioribus octo fabulis alterius codicis instar esse saepius monitum sit, quo clarius appareat longe aliter comparatam esse in reliquis fabulis, per Menaechmos eius interpolationes plenas exscripsimus, cum deinceps eas tantum scripturas afferamus, quibus aut re vera emendaverit contextum aut memorabiliter saltem correxerit.

Praeterea usi sumus his notis:

¦ ad denotandos hiatus non legitimos.

† ad corruptelam sive verborum sive metri indicandam.

* ad lacunas signandas (nisi moras deficientes per ⏑ et – apposuimus).

[ ] ad delendas litteras syllabas voces personas perperam traditas maioresve interpolationes.

( ) ad secludendos versus ex dittographia vel retractatione scaenica ortos.

⟨ ⟩ ad insigniendas litteras syllabas voces personas contra libros suppletas.

♯ ad adumbrandum (personae) spatium in librorum scriptura.

Scripturis a contextu discrepantibus vel signis in contextu ad mutationem indicandam adhibitis ubi nihil additum est, ad Italos redire mutationem sciendum est (ubi praeter D^3 et codicem Lipsiensem *F* et editionem principem *Z* interdum aliorum editorum testimonia de codicibus interpolatis respicienda erant). Ceteroqui librorum scripturis per colon (:) discretis in adnotatione vel per signa supra posita conspicuis per voces*) *corr(exit), trai(ecit), add(idit), suppl(evit), del(evit), secl(usit), lac(unam) sign(avit), dist(inxit), discr(ipsit), inv(ertit)* adiunximus nomina correctorum. Ex quibus haec per compendia exhibuimus: *Ac(idalius), Bent(leius), Bo(thius), Ca(merarius), [Dan(ielis)], Fl(eckeisenus), Goe(tzius), Gru(terus), Gul(ielmius), Guy(etus), Herm(annus), Lachm(annus), Lamb(inus), (C. F. W.) Mue(llerus), Palm(erius), Ri(tschelius), Salm(asius), Sarac(enus), Scal(iger), Schoe(llius), Scu(tarius), Sey(ffertus), Stu(demundus), Vss(ingius).*

Orthographica etsi permulta abicimus, tamen in prioribus fabulis rariora exempla *ei* pro *i* servati accuratius significavimus: quae cum in Menaechmis et

*) Vt haec compendia (saepius etiam per *corr[ectum] inv[erso]* sim. solvenda), sic reliqua non egent explicatione, velut *om(isit), praem(isit), vid(etur), contr(ahunt), marg(ine), ras(ura), litt(erarum), pers(onam* vel *-onas), fort(asse)* sim.

Mercatore multo frequentiora sint, iam nolumus his apparatum onerare, sed hoc loco monemus nos *ei* nusquam tacite exhibuisse, nisi ubi aut *A* aut *P* (vel *B* saltem) aut *AP* exhibeant. Nam de obscurioribus 'indiciis' tenemus, quae olim Schoellius praef. Trucul. p. XXXIII sq. exposuit: quae et in Plauto et in aliis scriptoribus saepe neglexerunt negleguntque critici (velut nuper in oratoriis ad Herennium libris luculente recensendis Marxius abusus est falsis vestigiis *ei* diphthongi restituendae). Memorabile exemplum ut commemoremus Mil. v. 162. 179 Bergkius Goetziusque ex *scimiam* scriptura efficere *seimiam* voluerunt: at *scimia* hodieque forma est Itala: neque magis ex *scis* pro *sis* tradito (similibusque) de *seis* cogitandum esse docet *sio* pro *scio* non minus saepe comparens (similiaque).

MENAECHMI. 75. *Quod* MODO(isa)G(it)AT *non improbabilem videri lectionem Studemundus adnotavit, de* G *quo loco dubitanter legit, nullo modo cogitari potest.* Modo hic habitat *sane, de qua emendatione recipienda vix dubitamus, ex A firmari nequit.* — 76 sq. L *vocis* (HARIO)L(US) *non minus clare apparet quam in versu sequenti (sub* [P]ARAS[ITUS]) *litterae* ELIS *praecedente hasta* \, *ut mirum sit nihil hoc loco vidisse Studemundum. Quod vero Schoellius dubitanter huc traxit fragmentum quoddam adiacens ex trium versuum spatio abscissum, nullo modo huc quadrare nuper vidit.* — 98 sq. -UCAT *et* -IT *s. f. v. clarissime apparent.* — 120[b]. *Post* LAN(am) *in fragmento certissime huc pertinente apparere* L *(ad* LINUM, *ut vid., adhibendum) denuo vidit Schoellius idemque Goetzio visum, quamvis tenuis sit* L *litterae species.* — 124 *Ante* DICAM *litterae* Q—Q *clarissime ita apparent, ut certum sit iudicium de collocatione verborum.* — 165. *Inter* C *et* O *utrum* U *an* IT *an* IE *fuerint, dubium. Potuit esse* CIEORESNASUTTUS, *post quae* CONIEC *sequi coniecisse potius quam legisse videtur Studemundus. Mox v.* 168 *fallax est litterae* G *umbra a Loewio notatae.* — 171. *Fuit fortasse* FUAT-

(ITA)AEQ-. — 175. *Ad* (POT)AUI(MUS) *nullo modo quadrant ductus neque de* I *inscripto in* U *recte cogitabat Studemundus: immo* (POT)ERI(MUS) *fere certa videtur scriptura. Quae cum in proecdosi servata sit distinguendo cum aposiopesi, Seyffertus dubitationem movit et de* potérimus *accentu s. f. v. et de interiectione sine synaloepha praeter consuetudinem s. f. v. addita. Neque tamen licet aut cum Ritschelio* Eu *extra v. ponere aut cum Brixio* Eú, expedite *admittere, quod et a prosodia suspectum est et tollit concinnitatem, cum itidem in v. antecedenti* Eu *s. f. exstet (quod nesciebant illi, sciebat qui post illos perperam locum constituit). Quare cum etiam* potabimu'. # Eu *pronuntiationem reiciamus*) (quam hic locus in quo A a P discrepat probabilem reddere nequit), Schoellius iam cogitat de* poteria — *(scil. iubebo apparari).* # Eu. — 179 sqq. *Erravit Studemundus neglecto* F *initiali notatisque* UID *litteris quo loco minime respondent rei: idem valet de* CANI *litteris (ubi de* N *cogitari nequit) ubi* CA(*vel* PA)EXIT(OSO)LEMUIDE(*vel* UIDE[S]) *notandum erat. Denique duos versus inscriptioni tribuit non modo contra constantem in hac fabula usum, verum etiam neglectis vestigiis quamvis tenuibus* PORISCANDORIBUS (N *quo loco* S *notat As minime quadrans*). — 190. *Non dubium est quin* INDUTUSSIES *fuerit.* — 205. *Post* QUATT *nihil hodie superest, item v.* 221 *inter* N *et* INES, *item v.* 515 *initium* (TUMEIN) *nunc abscissum et v.* 1036 sqq. *laciniae nunc magis etiam lacerae aliaque huius generis in dies magis evanescunt.* — 220. ADFER *etiam A.* — 224. cura. # eilicet *Stowasserus 'Zschr. f. ö. Gymn.' a. 1890 p. 301 adn.,* cura, i. # licet *Seyffertus duce A: ubi* i, cura

*) Quod Seyffertus et Skutschius hanc pronuntiationem ab aliis quoque probatam a nobis addubitatam putarunt fulciri ex Ciceronis orat. § 153, neglexerunt ibidem § 161 dici 'litteram (s) detrahebant, nisi vocalis insequebatur'. Etiam Mil. gl. 1193, ubi proceleusmaticum intolerabilem sane toleravimus, de *protinam* potius quam *protinu'* cogitabis.

potius exspectantes noluimus a P recedere nimiumque tribuere formae vitio in A nequaquam inaudito. — 244. SUMMAM (*non* SUMMAM *neque* SUMMAM) *certum teste etiam Goetzio itemque v.* 259 MAXUMEI (*non* MAXUME) *apparente* I *extremae capite.* — 258. *Post* in Epidam nieis (*et v.* 1158 *post* omnia) *cum Birtio distinguit Appuhnius Quaest. Pl. ed. Marp. a. 1893 p. 73.* — 282. *Certum est* TE *quo loco* # *notabat Studemundus, idem* R *notavit ex fallaci specie: omni modo* #OECERTE *quadrat* (*in v.* 284 *de unaquaque fere littera notata dubitandum*). — 295. *De* L (*infra* OS *versus antecedentis*) *constat, quamvis neglexerit Studemundus.* — 368. *Hermannianam mensuram a Spengelio Schoellioque expressam Seyffertus monuit ferri non posse, sed cum Muellero faciendum esse, cum in versibus anapaesticis nusquam sic ut olim admisimus corripiatur vox iambica* (*etsi* licet *dubitari potest num vox vere iambica fuerit olim*). — 416. *Lacuna hoc loco magis etiam quam v.* 432 *indicatur v.* 419: *certe non exspectavit erus, donec qui molestus erat servus sua sponte recederet: quem si evitare potuit propius ad meretricem accedendo, item dudum accessisset.* — 466. *Quod restituimus ex As non modo libro melius convenit quam Loewii lectio, verum etiam linguae magis respondet quam vulgata vel post Studemundi apographum temere recocta.* — 479. pallam *a* B^2 *additum videri Studemundus adnotabat.* — 495. insciens *iam non separavimus: quia Seyffertus monuit coll. Aul. 64. Asin. 863. Rud. 655. Truc. 184 eadem ratione explicari posse nominativum, qua pro vocativo acceperat Schoellius.* — *Inter v.* 543 *et* 549 *duos tantum in A exstitisse certum est, post v.* 549 (*ubi nil notavit Studemundus*) *insecutum esse v.* 550 *ex* UIT *litteris vocis* operuit *nuper apparuit, item inter novum v.* — *in quo* IDAM *s. f. apparuit* (DAM *As*) — *et v.* 552 *exitus v.* 551 *quamvis tenuiter dilucet.* — 572^b^. *Vel* L *litterae species, a qua profectus esse videtur Studemundus, fortasse fallax est.* — 575. clueat (*non* ducat) *B*

quoque habet teste Studemundo. — 592. PIUS *certum* (PLUS *As*). — 593. p̄dem *vel saltem* p̄de *habuit B*[1] *secundum Studemundum.* — 599. *Pro* Vbi prímum licitumst *(sic cum Guyeto plerique) possis etiam* Vbi lícitum primumst *(cf. Cist. 137), sed vix* Vbí primumst licitum. — 614. quin' (*pro* qui *vulgatae*) *restituimus suasore Seyfferto* (*qui etiam de* quin . . . pernegat? *cogitari posse addidit*) *itemque v.* 635 diuorti *pro* deuorti *vulg., quia* abs te *cum hoc, non cum illo recte coniungitur.* — 763. *Sic distinximus, non quia omni ex parte satisfaciat distinctio, sed quia hac una ratione recte servari videntur tradita verba, cum neque* facit. quid uolt? quid me accersit? *neque* facit, quid uelit, quid me accersat. *mutationes placeant.* — 771. uigil (*non* uigis) *B*[1] *teste Studemundo.* — 773 sq. Ánte aedis et éius tristem uírum uideo: id est quod súspicabar *admittit Seyffertus.* — 804. *De* ornamenta a me ad *cogitat idem.* — 836. Eubi (*non* Euhi) *etiam D teste Studemundo.* — 849. *Cf. Seyffertus 'Berl. philol. Wschr.' a. 1890 p. 214, recte Schoellium refutans.* — 854. patre — *distinguit Seyffertus* (*ut v.* 858)*: bene, etsi hoc loco propter lacunam apertam in v. antecedenti dubia res est.* — 876. *Non esse quod scaena hoc loco tradita deleatur, etsi magis etiam nova post v.* 881 *exigatur monuit Seyffertus.* — 912 sq. SE. (*pro* MED.) Ecquid sentis? MED. (*pro* ME.) Quidni sentiam? [MED.] Non potest *praefert Goetzius.* — 922. *Pro* Alia (*quod vulgo traiciunt ante personam et cum* percontabor *coniungunt*) *de* Heiia *cogitat Schoellius.* — 937 tustic (*non* tuistic) *D teste Studemundo.* — 947. quid facias optimumst *cum B*[2] *et Muellerus probavit Annal. philol. t. LXXXI p. 267 et Seyffertus: quod in exitu sane versus locum habeat* (*ceteroqui* sit *exspectaveris*), *cum inaudita esse videatur locutio* quid facias optumum. — 965. usce *formam coll. 'aece' defendit Seyffertus (ubi tamen particulam aegrius ferri immutatam putamus) itemque v.* 980 exsecor *noluit obscurari (ubi tamen verba ipsa*

permutari facile potuerunt). — 982. *De* id *dubitat idem (quod = 'de ea re' esse potest) itemque v.* 987 *de* Ita, *pro quo* Iam *proponit.* — 997. negoti, quod *pro* negoti? quid *Bachius in Studem. Stud. t. II p. 197: recte, ut vid.* — 1007. AD (= ME.) *a rubricatore insertum esse in B testatur Studemundus et v.* 1047 secius (*vel* setius), *non* sedus, *B*[1] *habuisse.* — 1052. *Post* Q *non magis* UM *quadrat quam* UOM *vel* UIA, *sed* UITE (*vix* UIFE). — 1065. *Ante* Q(uis)Q- *etiam prius* Q *ita apparet, ut de contextu paululum discrepante in A cogitandum esse videatur.* — 1069. ME. ⟨M⟩ea domus et patriast ibi *Schoellius: cf. Merc. 653, unde* domus et patriast *certe vindicatur, de quo omnes adhuc dubitavimus.* — 1070. *In B* mihi *ante rasuram exstitisse testatur Studemundus: unde de* erus est mihi *cogitat Seyffertus: possis etiam* erust mihi meus, *nisi probabilius sit* mihi *ex v. 1068 sq. exitu repetitum fuisse in B.* — 1083. *De* et patrem et patriam *cogitant Schoellius Seyffertusque (unde Seyffertus* quae fuerint *cum B praeferat, aliter* qui fuerit *fere exspectans).* — 1088. ⟨ullum⟩ alterum *Langius Annal. philol. t. CXLIX p. 283 sq.* — 1117. *De* umquam ⟨usquam⟩ postilla *cogitat Seyffertus.* — 1120. gemine iambo *in B fuisse ante rasuram, non* gemino iambo, *adnotabat Studemundus.* — 1141. ME ABDUXIT *habuit etiam A, ubi nullo modo de* Q *initiali cogitandum (ut nonnumquam visum Studemundo) neque* MET *vel* MED *potius locum habet ante* (abd)UX-. — 1154. Eamus intro. ME. II. Frater, fiat *praeferunt Schoellius Seyffertusque.* — 1161. T *vocis* tota *in fragmento ita exstat, ut* auctione tota *habuisse videatur A.*

MERCATOR. *Numeri maioris editionis, quae propter transpositiones Ritschelianas saepius maximopere discrepant ab ordine librorum, in hac editione sine graviore molestia retineri non magis poterant quam in scaena conclamata Menaechmorum v. 604 sqq.: ac ne praefationem quidem collatione numerorum onerare voluimus. Mox Ribbeckium ubi commemoravimus respiciendum erat*

eius Emendationum Merc. Pl. spicilegium ed. a. 1883. — *Arg.* I 1. Missús mercatum ⟨Rhódum⟩ ab suo *Schoellius.* — 17. Dare meúm (*vel* Meum dáre) conatus sum [u]ós sumque inde[e]x ílico *idem.* — 25. furga *in B esse recte Ritschelius adnotaverat.* — 29. *Cf. fasc. III p. IV sq. adn.* — 31. [hoc] id eo fit *Marxius Ind. lect. Gryph. a. 1892 p. IX.* — 34. *Pro Leone* (*Mus. Rhen. XXXVIII p. 16*) *Vssingus nominandus fuit, ante illum recte distinguens.* — 41. meust *B.* — 45. quoque ut *B*: ut *praeeunte Camerario sollicitare non ausi sumus.* — 52. tenerent (*i. e.* '*abstinerent*') *tutatur Seyffertus coll. Curc. v. 180.* — 55. *De* domu *cogitat idem coll. Mil. Gl. v. 126.* — 65. Rustico se *etiam CD.* — 76 sq. atque eisse mercis *Seyffertus cum Forchhammero apud Vssingium.* — 81. odio esse [m]e⟨i⟩ quoi *Ribbeckius p. 24.* — 88. Patranaui *B.* — 90. *Cf. Abraham Stud. Pl. p. 226.* — 130. assto *D.* — 131. *Ad distinctionem cf. v. 128.* — 138. ramites *recte tutati sunt Caesar Rebliniusque.* — 156. Ha *B.* Ach *C.* Ah *D.* — 174. Ornamenta *B.* — 195. a tuis (*pro* saeuis *vel* subt'atuis) *Vahlenus Herm. t. XVII p. 597.* a tantis *Ribbeckius p. 25.* — 201. Occucurri *B teste Hinckio:* Occuccuri *teste Studemundo.* — 218. *Cf. Vahlenus l. s. s. p. 596 et Abraham l. s. s. p. 227.* — 225. *Alterius actus significatio casu intercidit in editione maiore.* — *Ad v.* 239 : 259 *cf. Schoellius 'N. Heidelb. Jahrb.' t. II p. 44* (*item ad v.* 312 : 331 *et* 319 : 337 sq.). — 260. exumia *D*[1]. eximia *D*[2]. — 282. ⟨a⟩dicere *Schoellius.* — 313. em *propter mensuram* ĭllic est *sub finem v. inauditam notat Seyffertus:* em íllic *cum crasi potius metiendum esse censet.* — 330. hominem *del. Bentleius, de* mihi *in proximum v. post* potis sim, *reiciendo cogitat Schoellius.* — 347. Scio: tántus cum cúra meóst e. a. *metitur Seyffertus. De distinctione cf. Ribbeckius p. 29.* — 372. *Post* Magis opinor *orationem interrumpi vult Seyffertus* (*propter* Magis *conferens Epid. 453. Bacch. 130*)*: ubi tamen propter* Id est *quod sequitur etiam nunc Schoellius* Maceo, opinor *praefert. Ceterum cf. Seyffertus*

'*Jahresber.*' *t. XLVII p. 99.* — 378. *Sub finem A habuisse* SEGREGAT *Schoellius conicit.* — 393. Míquidem ⟨item⟩ edepol uísast, quom illam uídi. *Seyffertus.* — 395. CHA. Qui uero? DE. ⟨Qui?⟩ quia *idem: cf. Schoellius l. s. s. p. 45* (*item ad v.* 412). *Possis etiam* CHA. ⟨Hem,⟩ qui uero? DE. Quia. — 398. *Hunc v. ante v.* 397 *collocat Schoellius: ubi et* Quae habeat *melius habet* (*de quo cf. Thielmannus in Woelfflini Archio t. II p. 394*) *et* uapulet *claudit enumerationem* (*cf. v. 416*). — 399. illa numquam quicquam *Langius Annal. philol. t. CXLIX p. 277 sq.* (*cf. ibid. p. 281 de v.* 2[illegible]1). — 401 sq. aduenisse *pro* aduexisse *operarum error est in apparatu editionis maioris.* — 411. Lenocinium *C.* — 437. Etiam nunc *libri omnes* (*non* Etiam mihi)*: qua scriptura reposita Charinum putamus fingere etiam suum adulescentem eodem loco sibi adnuere* (*aliter Ribbeckius p. 20 aliique*). — 497. Meliust sanus ut sis *Seyffertus.* — 522. *Vt hoc loco, ita saepius B* qm *habet, ubi* quom (*non* quoniam) *in ceteris recte exhibetur: quod semel monuisse satis habemus.* — 527. *Pro* habetur *quod in A est* habetor *dubitanter conicit Schoellius.* — 536 sq. nisi cúm illo aut ille mécum, Neutér stupri causa *e. q. s. Goetzius.* — 552. sim *etiam D.* — 563. DE. Me dícit. [LY.] Quid ais? ⟨LY. Quíd uis?⟩ DE. Est muliér domi? *Schoellius.* — 568. *Cf. Abraham Stud. Pl. p. 228.* — 608. *De* ratio *pro* oratio *cogitat Seyffertus: ubi velut* Odiost sane, mortuo *e. q. s. Schoellius temptat.* — 619. *Cf. Seyffertus 'philol. Anz.' t. XIII p. 531 et 'Jahresber.' t. XLVII p. 100.* — diuidiaest, quam mihi hodie ⟨aegre⟩ fuit *Schoellius l. s. s. p. 45 coll. Cas. 179 sqq.* (*ubi* ⟨odio⟩ *Abraham l. s. s. p. 228*). — 621. *Orationem imperfectam esse non indicavimus, cum de loco parallelo agatur, qui quam sedem olim habuerit incertum est.* — 628. *Ad* Quia (Quin *cum Pistori plerique*) tibi in manust quod credas *cf. Asin. 202, Truc. 901, Mil. 1005, al.* — 638. ⟨Istuc⟩ feci *Seyffertus.* Feci ⟨ego istuc⟩ *Schoellius.* — 676 sq. Hanc quí uicini nóstri aram augeam.

SY. ⟨Éligas. DO.⟩ Da sáne hanc uirgam lauri. *Schoellius.* — 683. quid boas, obsecro? *idem.* — 692. *Cf. Blasius in Dissert. Argent. t. X p. 107 et Commentat. in hon. Studem. p. 49.* — 699. Sed hinc quínam *trai. Schoellius.* — 745. Vidére, amplecti, ⟨de⟩aúsculari, an⟨im⟩o ⟨óbse⟩qui *idem coll. Plat. Phaedr. p. 255 D:* ὁρᾶν, ἅπτεσθαι, φιλεῖν, συγκατακεῖσθαι. — 768. Nisi metuis tu istanc. *dist. Seyffertus coll. Men. 788.* — 773 sq. abimus? setius Siquíd tibi e. *Schoellius.* — 809. alumn⟨ul⟩e *pro* alumne ⟨mi⟩ *Schoellius itemque Seyffertus.* — 824. *Versum sic sanum esse negat Seyffertus.* — 833. internectust *Vsenerus Annal. philol. t. CVII p. 178. Cf. Buechelerus 'Osk. Bleitafel' p. 5.* — 842. s⟨u⟩peratrix *post Ribbeckium p. 28 etiam Baierus 'Philol. Abh. M. Hertz dargebr.' p. 272.* seruatrix *Seyffertus* (*propter* hominibus, *pro quo fortasse* omnibus *reponendum cum Ribbeckio*). *Mox ad* speratam *quod v.* 843 *reposuimus cf. Ritschelius Opusc. philol. t. III p. 390.* — 845 sq. has res (?) sodali repperi: Vitam *e. q. s. Langenus Stud. Pl. p. 165,* sic sodali repperi Vitam *e. q. s. Goetzius: quo reposito lacuna paullo post supervacanea fit.* — 850. conueniumdi *B teste Studemundo.* — 886 sq. quod gaúdeas Ést: amico amícus ⟨adsum,⟩ aduénio multum béneuolens *Schoellius.* — 890. Quíd sist animus flúctuans? *Seyffertus.* — 892. Óbsecro te, lóquere: ⟨dic,⟩ ubí sit *Schoellius.* — 896. muttis *pro* metuis *etiam Ribbeckius, sed Charino continuatum* (*cf. Seyffertus 'Jahresber.' t. XLVII p. 97*). *Adde Mil. 566* (muttiuero: metuero). — 900. ut ob⟨litus fui⟩ *Ribbeckius p. 31 itemque Seyffertus 'philol. Anz.' XIII p. 31.* — 904. ⟨I,⟩ inique rogas *Nencinius 'Stud. ital. di filol. cl.' III p. 99 sq. coll. Bacch. 123, neglegens quod in editione minore ibi adnotatum est.* — 906. Quid, ama⟨bo⟩, refert *idem neglecto Seyfferto Stud. Pl. p. 1: quamquam cf. Asin. 707, Phorm. I 2, 4* (*Ciceronis epist. passim*). Quid ⟨en⟩im ⟨tu⟩a refert *Ribbeckius p. 27.* Quid id tua r. *Schoellius.* Quid mea r. *Seyffertus, Charino as-*

signans. — 912. *Cf. Seyffertus 'Jahresber.' t. XLVII p. 101 adn.* — 928. Erras: ⟨uís⟩ me decipere: haúd potest *Seyffertus.* — 966. nullam ⟨amanti⟩ nuntio *Prausius 'de ΠΡΙΝ partic.' (ed. Hal. a. 1876) sent. contr.* — 968. LY. ⟨ET DE.⟩ *Seyffertus.* — 980. *Cf. E. Hoffmannus 'Zeitpart.' p. 195.* — reduxi ⟨uix⟩ domum *quidam 'philol. Anz.' t. VII p. 11.* — 982 sqq. *Personis sic distribuimus profecti ab indiciis quae sunt v. 978* (oneremus ambo) *et 988* (uobis)*: pro corrupto v.* 983[b] *talem exspectamus:* Téd uociuom esse ístac aetate ístis decet ab nóxiis (*neque enim recte in* noxiis *plurali, generali scilicet, haesit Abraham Stud. Pl. p. 184, quaedam recte monens [adde Bachium in Studem. Stud. t. II p. 275]*). — 990. copiae *reposuimus, ut Bacch. 422 et Cas. 810 (ex A): quod etsi sunt qui improbarint, tamen optime defendi putamus collata locutione 'operae est' (sic etiam Blomquistius de genet. apud Pl. ed. Helsingf. a. 1892 p. 165 sq., hunc locum neglegens).* — 1005 sq. *Lysimacho haec tribuit Ribbeckius p. 18.* — 1006. arbitri ubi sunt *Seyffertus 'Jahresber.' t. XXXI p. 92.* — 1013. LY. Vide. EV. Mea fide (*et* Sat habeo, sed *cum Ritschelio*) *Ribbeckius p. 29 itemque Seyffertus 'philol. Anz.' XIII p. 533.* — 1015. legem censeo *Guyeti esse ex maiore editione non potest intellegi.* — 1017. *Γ* (= LY.) *ante* Annos *in B exstare in maiore editione errore non adnotatum est.*

MILES GLORIOSVS. *Arg.* I 6. ciam *B*¹. — I 11 sq. quando celsenis (*dubio* ce) *B ante ras.* — II 4. Deportate pessum *B ante ras.* — II 7. epessum *B*¹. — II 15. uabulat *C et D ante corr.* — *v.* 36. quoe *B*¹. quod *B*². — 38. stilium *B*¹ *ante ras.* — 43. sycho *ex* insycho *in B m. rec.* (*non B*²). — 45. quos tu ⟨hoc *scil. gladio*⟩ occidisti uno die *Schoellius.* — 50. tale *etiam B*¹ (talẽ *B*²). — 57. Virtutẽ *etiam B*¹. — 59. Quistam *B.* — 62. inuit *B*¹*CD.* — 66. que me ambe *B*¹ (quę me ambę *B*²). — 77. Regi *admisimus ex uno D: quod verum esse sententia persuadet. Quamquam dubitat Seyffertus,* in hunc diem *pro* hunc diem *exspectans.* —

78. *Post* satellitis *erasum* palestrio *in B.* — 105 sq. amicam eri: ⟨ilico⟩ Occepit *e. q. s. Schoellius.* — 113. aduenit B^1CD^1 (aduehit B^2D^3). — 115. quantum possum nauos mihi nauem p. *Nencinius l. s. s.* — 143. hic *etiam* B^1. — 149. fatiem' *B.* — 154. senẽ *etiam B ante corr.* — 156. defrigerit ista lospost B^1. defregerit istalos post D^1 (defregeritis talos post B^2D^2). — 162. scimiã B^1 (c *exp.* B^1 *vel* B^2). — 165. taliis B^1 (talis B^2). — 171. quam ueniret (*non* conueniret) *etiam C.* — quantẽ auellet B^1. — 175. philocomaziuatq· B^1 (ũ B^2). — 176. qui sis (*non* quinis) erit B^1. — 178. ạquid (d *ex* t *corr* m^1 *vel* m^2) *B.* — 179. scimiam B^1 (in *ras. ex* im, *quod restituit* B^2). — 180. nihil olestia B^1. nihili bestiā B^2. — 181. qm̄ B^1. — 189[a]. pfidia B^1 (ã B^2). — audatia *etiam* D^1. — 199. it (id B^2) uisum (s *ex* d) B^1. — 207. quo *etiam B.* — 208. coctu B^1 (ũ B^2). — 216. agitarẽ auis uarius B^1 ([m]auis uarias B^2). — 217. an heri *quod est in libris etsi nemo adhuc servavit fere efflagitatur verbis* lucet hoc inquam *v. 218: quo relicto quod restat* atusuestis *totidem fere litteris est* atuiuistis *h. e.* adbibisti[s]. — 231. At mae B^1 (a *exp. rubr.,* Ad *corr.* B^2). — et egom impetrarẽ B^1. *Ceterum* Ad me — petis *Palaestrioni,* At te — commentu's *Periplecomeno continuat Appuhnius Quaest. Pl. ed. Marp. a. 1893 p. 74.* — 236. aegomi stuescio B^1. egomet istuc scio B^2. — 239. amatorẽ *etiam B ante ras.* — 243 sq. osculari, eam Arguam *recepimus suasu Seyfferti.* — 250. trecentẽ *etiam* B^1 (ę B^2). — 255. muliere *D teste Lorenzio.* — 256. hec B^1 (ę B^2). — 270. uocẽ B^1 *teste Lorenzio.* — 274. ⟨rem⟩ *latet in* loque[re] *v.* 275, *ut* est *v.* 277 *deficiens excurrit v.* 279 *in B* [*item* et *v.* 1161 *supplendum superat v.* 1162 *et* tu *v.* 1270 *in B excurrens spectat ad* (ob)ui(etur) *ibidem v.* 1271 *pro* (ob)tu(etur) *traditum et v.* 1419 adest *pro* est *cohaeret cum* euocatus *pro* aduocatus *antea tradito. Fortasse etiam* rei *v.* 764 *pertinet ad* h⟨u⟩ic ⟨rei⟩ *v.* 765 *et v.* 1201 *simpliciter scri-*

bendum est Quidnam intus fuisse te dicam diu *deleta*tam, *utpote quod ad proximi versus vitium* (mittam) *spectet. Denique v.* 1252 hic *in v. antecedente delendum adhibeas ad* ⟨hic⟩ clémenti a. i. *corrigendum*]. — 281. nat' hic *B*[1] *teste Lorenzio.* — 293. edia mentē erea ut ollas *B*[1]. — 303. Facere certumst *cum Seyfferto Fleckeisenoque traiciendum esse elucet ex eis, quae hic Annal. philol. t. CXLIII p. 662 adn. docuit.* — 308. illa⟨e⟩c [h]ec su⟨ó se h⟩ospitio edít foras *Schoellius duce Lipsio.* — 315. nusquam hic uides *tutatur Seyffertus.* — 317. Quid negotiist *ex* Quit genegotust *D*[3]. — 322. lasciuiosus *B*[1]. — 333. obsitā *B ante ras.* — 351. Néc quoïquam quam ílli *Seyffertus.* — 359. *Duplicem scripturam in P agnoscit idem* tibi esse eundum áctutum e. p. *et* tibi eundum actútumst e. p. — 389. uisu sedeti• *B*[1]. — 444. auir& *B*[1]. — 450. homhist *B*[1] *teste Lorenzio.* — 454. sino miser& *B*[1] *teste Luchsio.* — 456. Muliebri [f]egisti fide *Seyffertus.* — 465 sq. *De* múlieres ‖ Fáciunt. ut utrobíque oratiónem docte - ⏑ - *cogitat idem* (*ubi* Vt ubique *B*[1]). — 469. Heius *B.* — 479. *In apparatu corrigas:* APUDHUNCERO: apud hunc (*vel* hanc): *nam* ero *deest in BCDFZ, id quod in editione maiore obscuratum erat.* — 483. ulla *B*[1] *teste Lorenzio.* — 489. Qua *B*[1]. — 503. diutinum ⟨us⟩que a mani ad u. *Redslobius 'N. philol. Rundsch.' a. 1892 p. 5.* — 508. *Cf. Skutschius 'Forsch.' I p. 153.* — 517. Mea *B*[1] (a *exp. B*[2]). — 554. uiderit *etiam B*[1] *teste Lorenzio.* — 581. capiam *B*[1] *teste Mauio,* captam *teste Lorenzio.* — 583. leiuunt *B*[1] (*corr B*[2]) *teste Luchsio.* — 584. *Cf. Palmerus Hermath. t. XX p. 64 et post eum Leo Arch. t. IX p. 165.* — 595. fortito (to *ex* tu) *D.* — 613. *De lacuna nobiscum sentit Seyffertus.* PA. Immo ⟨optumumst⟩ *Schoellius.* — 614. *Ad* Quodne *cf. Skutschius l. s. s., hunc locum neglegens.* — 620. Aetate (Ae *per ligat.*) iam *B*[1] *teste Luchsio.* — 630. pernix sum, manibus pedibus mobilis *dist. Seyffertus. Sed cf. Woelfflinus Arch. t. VIII p. 453 neque neglegendum est* sum pedes

pro pedibus *in CD traditum* (*iuxta* pernix sum)*: quo firmatur Guyeti traiectio* (*nisi quod* perníx sum *per enclisin defenditur*). — 644. *De* commodo *pro* quomodo *restituto propter significationem dubitans* commodos *cum aliis commendat Seyffertus. Cogitari potest etiam de* abstinere me, apud conuiuas quom ⏑ – (*vix* quóm obeo), Commemini. — 653. Ego neque umquam *trai. Schoellius.* — 657. *De* uocas (*vel* regis) *pro* uacet (*vel* uicet) *cogitat Seyffertus.* — 658. contramtum *et* 661 adulescente *etiam* B^1 *teste Luchsio.* — 663. tris furacundo *etiam* $B^1 D^1$ (tristi iracundo D^2). — 672. PE. *praem. etiam D teste Luchsio.* — 675. Et quem in dinis rebus sumas, sumptus s. l. *Leo: ubi neque* quem — sumptus *mutatum neque* sumas (*iuxta* sapienti) *servatum ferri potest. Ceterum* sumas *et* sumptu⟨mst⟩ *pro duplici scriptura Seyffertus habet cum aliis.* — 676. est comitas *non prorsus abiciendum esse censet Seyffertus.* — 679. uirtutem *etiam* B^1 *testibus Luchsio et Lorenzio.* — 681. *Noli* ducier *duce A: ubi* ducere *pro* mittere *ex v. 680 repetitum est.* — 687. *Cf. Skutschius l. s. s. p. 72. 74 sq.* — 690. qui (*pro* quae) me e somno suscitet, Dicat *Schoellius.* — 693. conlectrici *etiam* B^1. — 699. Haec et quae sunt similia *Schoellius* (et quae *pro* atque *et* sunt *pro* huius *ex proximo v. repetito*). — 701. herde *etiam C.* — 706. ei *etiam* B^1 *testibus Luchsio et Lorenzio* (*corr.* B^2) *et v.* 709 ũt *B ante ras.* — 722. defrigisset B^1 (defregisset B^2). — 732. scaeles hisus *etiam B ante ras. teste Luchsio.* — 747. *De hyperbato dubitamus cum Seyfferto aliisque: neque tamen in hac editione aut delere voluimus* id *aut* Si íd illis aegrest *traicere.* — 754. Quíd ⟨, opsecro,⟩ opus fuit *vel* gratia ⟨, opsecro⟩ *temptat Schoellius.* — 774. (rationem) institui *defendit Seyffertus coll. Mil. 237. Epid. 363. Most. 779. Poen. 925* (*alias* institi). — 777. Quin *Schoellius pro* Itaque *ex proximo v. repetito.* — 798. rĕí *reliquimus, etsi* ⟨ei⟩ rei *praestat.* — 799[a]. uerberauit *B.* uerberat uit *CD.* — 805. ausculta pleusicles *B.* — 824. nardini *nimis incertum: de* amaracini

cogitat Schoellius. — 860. sciuit *C.* — 862. Huic ne dixeritis, obsecro *trai. Schoellius duce Kellerhoffio.* — 881. At meliust ⟨con⟩monerier *idem* (c̄ *post* τ *addito*). — 905. nouom *CD*[1]. — 913. militi ⟨meo ero⟩ darem *Schoellius coll. v. 922.* — 926. potiueriin *C.* potiuerun *D: ubi* E⟨h⟩o, potin erum lepi⟨de⟩ duis politum? *temptat Schoellius.* — 969. PY. Prox, amo *idem.* — 1005. quam illum oculis tuis ⟨tuitu's⟩ *et v.* 1009 sq. quoius causá ⟨modo⟩ Fóras sum egressa *et v.* 1022 ⟨Nisi das⟩ properando (*scil. operam*), excrucior *et v.* 1049 (*ubi non est quod cum ceteris duobus locis defectum statuamus*) detuli hic ⟨ád te detulit⟩ pórro *suppl. idem.* — 1019. S, (*i. e.* Set), *non* Si *B.* — 1028. omnem mat⟨er⟩iem, tibi ut dudum [iam] demonstraui *Seyffertus.* — 1065. *Sub* ethnamons *latebit nomen aut personae aut terrae argentosae.* — 1066 sq. PA. [Vt ludo. MI.] quid ego, ut sublecto? MI. Scite. ‖ [MI.] Sed amabo *e. q. s. Goetzius* (Vt ludo *ex v. 1073 repetens*). PA. Vt ludo? MI. Quid ego ut sublecto? ‖ PA. Scite. MI. Sed amabo (*et* mitte [me] actutum. PA. Quin tu huic responde[s] aliquid) *Schoellius: ubi* PA. Scite *ex versu quodam deperdito relictum esse conicit Seyffertus.* — 1104. quid-(tuscis) *C quoque.* — 1111. fortis — *dist. Schoellius* (*scil.* 'uisust?' *dicturus erat*). — 1148. DONASE (*non* DONOASE) *A etiam Loewio teste.* — 1157 sq. expugnari ⟨oppi⟩do[lis] *Schoellius. Cf. Appuhnius Qu. Pl. p. 45 sq.* (*ibid. p. 73 cf. de v.* 1044). — 1207. Propediem *Seyffertus.* — 1221. Placide, ipsae (*vel* ipsi) dum l. m. *defendit Appuhnius p. 37.* — 1227. inclytus *potius quam* indytus *C.* — 1231. *Cf. Skutschius l. s. s. p. 139 sq.* — 1236. ⟨modo⟩ bonum animum habe *Seyffertus.* — 1248. an tu illu⟨n⟩c euoca[tu]s f., m. M.? *idem.* — 1255. Scio de olfactu *Goetzius: cf. Annal. phil. t. CXLV p. 214 sq.* — 1259. quam oculís. PA. caeca⟨ta am⟩órest *Schoellius.* — 1261. defít ⟨mi⟩. MI. militem *idem.* — 1263. *Ad distinctionem cf. Schoellius ad Mostell.*[2] *346 sq.* (*in archetypo fuisse vid.* me[a] si per[te]). — 1271. interim *om.* (*CD.* — 1272. Viden

servat Seyffertus, duo hemistichia inter uideo *et* Viden *intercidisse coniciens.* — 1276. *In A cum inter* SME *et* DAT *spatio* PREHEN *non minus conveniat quam* PESSUM (*sic Studemundus*) *ducibus ACD cogitandum erit de* ⟨ut⟩ uír eius me (*melius* uir eíus ⟨ut⟩ me) prehendat, *nisi* uir éius med ut préndat *praeferas cum Goetzio, etsi A sic non habuerit.* — 1282. lana (*vel* scutula) in uoltust profecto. PA. *Schoellius.* — 1319. facio: o[mni] (*cf. ad v. 1324*) Pietas, pio te (*cf. Asin. 506*). PL. Oh, ut (*vel* Aha, ut) sapis *idem.* — 1324. *Ex* (uideo)mnia *scriptura* — *quam* (uide)om *pro* (uide)o *vitium frequens procreasse sumimus* (*cf. ad v. 1319*) — *de interiectione quadam inserenda cogitat Seyffertus.* — 1330. Oh mihi oculi⟨tus care⟩, o mi anime *idem.* — 1335. labra (labrã *etiam* D^1) a labellis ⟨au⟩fer aut age ⟨i⟩ in malum *Schoellius* (*cui*
aut ace
in archetypo fuisse videtur fer in malum). — 1336. spirarent (*scil. labra*) *defendit Seyffertus.* — 1344. PL. *habet B.* — 1356. Et si sic sententia esset *Schoellius.* — 1358 sq. ⟨Qui⟩ habeam (*scil. bonum animum*), quom — stratiotici? *idem.* — 1362 sq. memineris, si f. l. f. o. — Mittam n. ad te —, ne me deseras *dist. Seyffertus.* — 1370. esse fidum neminem *Schoellius.* — 1377. meos. ⟨s⟩éd ⟨qui⟩s uenit hinc? *idem.* meós. ⟨s⟩ed st: hinc *Goetzius.* — 1379. Ego ⟨adue⟩nam conueniam illum *Schoellius.* — 1381. illi⟨n⟩c ⟨est⟩: ibo huic *Seyffertus.* — 1395. *Post* discindite *intercidisse velut* ei sagum *conicit Schoellius.* — 1409. Loquere. nondum, donec factumst (*i. e. nondum dispennite* [*cf. v. 1407*], *donec locutus sit miles*) *idem* (nili *in B ex interpolatione repetens*). — *Ad locum ex Fulgentio subscriptum cf. Leo de Vidul. p. 17.*

Ienae et Heidelbergae m. Ianuario.

G. G. F. S.

T. MACCI PLAVTI

MENAECHMI

PERSONAE

PENICVLVS PARASITVS
MENAECHMVS I } ADVLESCENTES
MENAECHMVS II (SOSICLES) } ADVLESCENTES
EROTIVM MERETRIX
CYLINDRVS COQVOS
MESSENIO SERVOS
ANCILLA
MATRONA
SENEX
MEDICVS

ARGVMENTVM

Mercátor Siculus, quoí erant gemini fílii,
Eí surrupto | áltero mors óptigit.
Nomén surrupti | ílli | indit quí domist
Auós paternus: fácit Menaech‹m›um e Sósicle.
Et ís germanum, póstquam adoleuit, quaéritat
Circum ómnis oras. póst Epidamnum déuenit:
Hic fúerat alitus ílle surreptícius.
Menaéchmum | omnes cíuem credunt áduenam
Eúmque appellant méretrix, uxor ét socer.
I[i] sé cognoscunt frátres postremo ínuicem.

---

2. altero mor soptigit *vel* alię rumor soptigii || 3. surrepit *vel* surrepiti || 4. paternos || 6. *solus habet B* || 7. auitus | surrepticius *vel* subrepticus || 10. *del Osannus* | se *vel* si ||

PROLOGVS

Salútem primum iam á principio própitiam
Mihi átque uobis, spéctatores, núntio.
Appórto uobis Plaútum — lingua, nón manu:
Quaeso út benignis áccipiatis aúribus.
Nunc árgumentum accípite atque animum aduórtite:
Quam pótero in uerba cónferam paucíssuma.

(Atque hóc poetae fáciunt in comoédiis:
Omnís res gestas ésse Athenis aútumant,
Quo | íllud uobis graécum uideatúr magis.
Ego númquam dicam, nísi ubi factum dícitur.
Atque ádeo hoc arguméntum graecissát: tamen
Non átticissat, †uérum sicilicíssitat.
Huic árgumento antélogium hoc fuit ⟨ínterim⟩:
Nunc árgumentum uóbis demensúm dabo,
Non módio neque trimódio, uerum ipso hórreo:
Tantum ád narrandum argúmentum adest benígnitas.)

Mercátor quidam fuít Syracusís senex.
Eí sunt natei fílii gemineí duo,
Ita fórma simili púerei|, ut matér sua
Non ínternosse pósset quae mammám dabat,
Neque ádeo mater ípsa quae illos pépererat: —

7—16. *secl Osannus* ‖ 12. sed sicilissat *Festus Pauli* ‖ 13. ante elogium (*vel* elongium): *corr ex Ausonio* | *suppl Schoe ex Ausonio* ‖ 14. demensum *vel* demensus ‖ 21. Neque *vel* Noque | pepererat (*sic Nonius*) *vel* peperat ‖

Vt quídem ille dixit míhi qui pueros uíderat:
Ego illós non uidi, néquis uostrum cénseat. —
Postquám iam pueri séptuennes súnt, pater
Oneráuit nauim mágnam multis mércibus.
Inpónit geminum | álterum in nauém pater,
Taréntum auexit sécum ad mercatúm simul:
Illúm reliquit álterum apud matrém domi.
Tarénti ludei fórte erant, quom illúc uenit:
Mortáles multi, ut ád ludos, conuénerant:
Puer ínter homines †aberrauit á patre.
Epidámniensis quídam ibi mercatór fuit:
Is púerum tollit áuehitque Epidámn⟨um⟩ eum.
Pater éius autem póstquam puerum pérdidit,
Animúm despondit: eáqu⟨e⟩ is aegritúdine
Paucís diebus póst Tarenti emórtuost.
Postquám Syracusas de eá re rediit núntius
Ad auóm puerorum, púerum surruptum álterum
Patrémque pueri †Tarenti esse emórtuom,
Immútat nomen áuos huic gemino álteri.
Ita illúm dilexit quí subruptust álterum:
Illíus nomen índit illi quí domist,
Menaéchmo, idem quod álteri nomén fuit.
Et ípsus eodemst áuos uocatus nómine.
Proptérea illius nómen memini fácilius,
Quia illúm clamore uídi flagitárier.
Ne móx erretis, iám nunc praedicó prius:
Idémst ambobus nómen geminis frátribus.
Nunc ín Epidamnum pédibus redeundúmst mihi,
Vt hánc rem uobis éxamussim dísputem.
Siquís quid uostrum Epidámni curarí sibi
Velít, audacter ímperato et dícito:
Sed ita út det, unde cúrari id possít sibi.

---

22. dixit mihi *vel* mihi dixit ‖ 23. *solus habet B* ‖ 25. nauim *vel* nauem ‖ 26. geminum *vel* gemitum ‖ 29. ludei *vel* iudei ‖ 33. epidamnium: *corr Sey* ‖ 34. perdidit *vel* pedidit ‖ 35. despondit *vel* disponit ‖ 37. rediit *vel* redit ‖ 43. Mena (*vel* Mane) hecmo ‖ 51. epidamnum ‖ 52. uelit *v. 51 adhaeret* ‖ 53. ut deinde B^2 ‖

Nam nísi qui [non] arg[um]entum déderit, nugas égerit:
[Nam nisi] Qui déderit, magis maióres nugas égerit.
Verum ílluc redeo unde ábii atque uno adsto ín loco.
Epidámniensis ílle, quem dudum díxeram,
Geminum íllum puerum quí surrupuit álterum,
Ei líberorum, nísi diuitiae, níl erat.
Adóptat illum púerum surruptícium
Sibi fílium eique uxórem dotatám dedit
Eúmque heredem fécit, quom ipse obiít diem
Nam rús ut ibat fórte, ut multum plúerat,
Ingréssus fluuium rápidum ab urbe haud lóngule,
Rapidús raptori púeri subduxít pedes,
Apstráxitque hominem in máxumam malám crucem:
Illí diuitiae | éuenerunt máxumae.
Is íllic habitat géminus surruptícius.
Nunc ílle geminus quí Syracus[s]ís habet
Hodie ín Epidamnum uénit cum seruó suo
Hunc quaéritatum géminum germanúm suom.
Haec úrbs Epidamnus ést, dum haec agitur fábula:
Quando ália agetur, áliud fiet óppidum.
Sicút familiae quóque solent mutári<er>:
Modo †nicaditat leno, módo adulescens, módo senex,
Paupér, mendicus, réx, parasitus, háriolus.
* * * * * elis * * * * *

54. *del Beroaldus* ‖ 55. *del Py* ‖ 56. redeunde: *corr* B^2 ‖ 58. alteram *vel* alterum ‖ 59. diuiliae ‖ 62. quam: *corr Pius* (qua — die B^2) ‖ 64. rapidum burbe: *corr* B^2D^2 ‖ 65. fides: *corr Py* ‖ 68. Istilic: *corr* B^2 (*cum A, ut vid*) ‖ 69. habitat *vel* habet ‖ 70. seruo suo *vel* suo seruo ‖ 74. *add Ca* ‖ 76^b. *solus habet A* ‖

ACTVS I

PENICVLVS
PARASITVS

Iuuéntus nomen fécit Peniculó mihi,
Ideó quia mensam, quándo edo, detérgeo.
* * * * * * * * * * * *
Hominés captiuos quí catenis uínciunt
Et quí fugitiuis séruis indunt cómpedes,
Nimis stúlte faciunt meá quidem senténtia.
Nam ‹hoc› hómini misero si ád malum accedít malum,
Maiór lubidost fúgere et facere néquiter.
Nam se éx catenis éximunt aliquó modo,
†Tum cómpediti | ánum lima praéterunt
Aut lápide excutiunt cláuom: nugae súnt eae.
Quem tu ádseruare récte ne aufugiát uoles,
Esca átque potióne uincirí decet:
Apud ménsam plenam | hómini rostrum déliges.
Dum tu ílli quod edit ét quod potet praébeas
Suo árbitratu ‹usque› ád fatim cottídie,
Numquam hércle effugiet, tam étsi capital fécerit.
Facile ádseruabis, dúm eo uinclo uíncies.
Ita istaéc nimis lenta uíncla sunt escária:
Quam mágis extendas, tánto adstringunt ártius.
Nam ego ád Menaechmum | húnc eo, quo iám diu
Sum iúdicatus: últro eo, ut me uínciat.
Nam | íllic homo homines nón alit, uerum éducat

78. *lac sign Ri* ‖ 82. *add Mue* | accedit *vel* accidit ‖ 85. anum praeterunt (*sic Nonius*) *vel* ianum praetereunt (proterunt B^2) ‖ 88. decet *vel* debet ‖ 89. hominis rostrum deligis *Nonius* ‖ 90. edit *vel* edat ‖ 91. Suo *vel* Su | *add Ri* (*fort cum A*) ‖ 92. hercle effugiet tam *Nonius*: edepol te fugiet iam (*vel* tiam: etiam B^2): *de A non liquet* | capitale B^3 ‖ 93. uinclo *vel* uinculo ‖ 94. Ea enim fere lenta *Nonius* | scaria *idem* ‖ 96 sq. *dist Langenus* ‖ 98. alit *vel* alii (aut *Nonius*) ‖

Recreátque: nullus mélius medicinám facit.
Itást adulescens: ípsus escae máxumae,
Ceriális cenas dát: ita mensas éxtruit,
Tantás struices cóncinnat patinárias:
Standúmst in lecto, síquid de summó petas.
Sed míhi interuallum iam hós dies multós fuit:
Domi †domitus sum usque cum careís meis:
Nam néque edo neque emo nísi quod est caríssumum.
Id quóque iam cari qui ínstruontur déserunt.
Nunc ád eum inuiso. séd aperitur óstium:
Menaéchmum eccum ipsum uídeo: progreditúr foras.

MENAECHMVS I. PENICVLVS
ADVLESCENS PARASITVS

ME. Ni mala, ni stulta sis, ni indomita imposque animi,
Quód uiro esse odió uideas, túte tibi odio hábeas.
Praéterhac sí mihi tále post húnc diem
Fáxis, faxó foris uídua uisás patrem.
Nám quotiéns foras íre uoló, mé retinés, reuocás, rogitás:
Quó ego eam, quám rem agam, quíd negotí geram,
Quíd petam, quíd feram, quíd foris égerim.
Pórtitorém domum dúxi: ita omném mihi
Rém necesse éloquist, quícquid egi átque ago.
Nímium ego te habui délicatam. núnc adeo, ut factúrus, dicam.

---

100. *dist Weisius* ‖ 101. Certalis (Certe talis B^2) *et* mensam: *corr ex Festo* ‖ 103. summa *Donatus, ut vid* ‖ 105. Domi *vel* Domo | sum usque *vel* summusque ‖ 106. neque (*sic A*) *vel* que ‖ 107. instruntur *vel* instruuntur ‖ 110. *ictus omisimus ubi metra incertiora* ‖ 114. ROGAS ‖ 116. detam (dedam B^2): *corr Ca* | egerim *B ras* (*fort cum A*): legerim ‖ 117 sq. dixit ita mihi necesse *Nonius* | loqui est: est eloqui *Nonius* ‖

Quando égo tibi ancillás penum, 120
Lanam, aúrum, uestem, púrpuram
Bene praébeo nec quícquam eges, 121
Maló cauebis, sí sapis:
Virum óbseruare désines. 122
Átque adeo, ne mé nequiquam sérues, ob eam indústriam
Hódie ducam scórtum atque aliquo ad cénam condicám foras.
PE. Íllic homo se uxóri simulat mále loqui, loquitúr mihi:
Nám si foris cenát, profecto me, haúd uxorem, ulcíscitur.
ME. Eúax, iurgio hércle tandem uxórem abegi ab iánua.
Vbi súnt amatorés mariti? dóna quid cessánt mihi
Conférre omnes congrátulantes, quía pugnaui fórtiter?
Hánc modo uxori íntus pallam súrrupui: ad scortúm fero.
Sic hóc decet, darí facete uérba custodí catae:
Hoc fácinus pulcrumst, hóc probumst, hoc lépidumst, hoc factú⟨m⟩st fabre:
Meó malo a mala ábstuli, hoc ad dámnum deferétur.
Auórti praedam ab hóstibus nostrúm salute sócium.
PE. Heús adulescens, écqua in istac párs inest prae⟨dá⟩ mihi?
ME. Périi, in insidiás deueni. PE. Immo ín praesidium: né time.

---

120 sqq. *discr Geppertus* (*v.* 120ª *dispescunt A B* [Ancillas], *dein duo v. sunt in B* [Malo], *tres in A*) | Linum lanam praebeo neque quicquam *Servius* (LAN[am]L[inum?] – *A, ut vid*) ‖ 123. nequicquam *vel* quicquam: *corr B²* ‖ 124. ad cenam atque aliquo (*item A*): *trai Ac* ‖ 127. iurgio tandem *Varro* ‖ 129. quia *vel* qui | fortiter *vel* foriter ‖ 131. Sic *vel* Si | *dist Geppertus* ‖ 134. Auerti (*sic Priscianus*) *vel* Aduorti ‖ 135. et qua: *corr B²* *add Ca* ‖ 136. deuenit: *corr B ras* ‖

ME. Quís homost? PE. Ego sum. ME. O[h] méa Commoditas, ó mea O⟨p⟩portúnitas,
Sálue. PE. Salue. ME. Quíd agis? PE. Teneo déxt⟨e⟩ra geniúm meum.
ME. Nón potuisti mágis per tempus míhi aduenire quam áduenis.
PE. Íta ego soleo: cómmoditatis ómnis articulós scio.
ME. Vín tu facinus lúculentum inspícere? PE. Quis id coxít coquos?
Iám sciam, siquíd titubatumst, úbi reliquias uídero.
ME. Díc mihi, enumquam tú uidisti tábulam pictam in páriete,
Ýbi aquila Catameítum raperet, aút ubi Venus Adóneum?
PE. Saépe. sed quid istaé picturae ad me ádtinent? ME. Age me áspice.
Écquid adsimuló similiter? PE. Qui ístic est ornatús tuos?
ME. Díc hominem lepidíssumum esse mé. PE. Vbi essurí sumus?
ME. Díc modo hoc quod égo te iubeo. PE. Díco: homo lepidíssume.
ME. Écquid audes dé tuo istuc áddere? ⟨PE.⟩ Atque hilaríssume.
ME. Pérge ‒ ◡. PE. Nón pergo hercle, nísi scio qua grátia.
Lítigium tibíst cum uxore: [ME.] ⟨e⟩o míhi abs te caueo caútius.
ME. Clam uxorem † ubi sepulcrum habeamus atque húnc conburamús diem.
PE. Áge sane igitur, quándo aequom oras, quám mox incendó rogum?

---

138. quid *vel* qui | *add Ca* ‖ 139. quam *vel* quem ‖ 141. quocus ‖ 142. titubatumst *vel* titubatust ‖ 143. numquam *vel* numqua: *corr ex Ausonio* ‖ 144. catamitum *et* adonem B^2 ‖ 146. Ecquid *vel* Equid ‖ 148. quod *vel* quo | dico *vel* dic ‖ 149. Ecquid *vel* Et quid | atqui ‖ 151. Litidium *vel* Litutium: *corr* B^2 | *del Ac* | o *vel* oh: *corr Ri* ‖ 152 sq. clam uxorem est *Charisius* | conburnaus *vel* combura/////us (*corr* B^2) ‖ 154. incendo rogum *om* B^1 ‖

Díes quidem iam ad úmbilicum est dímidiatus mórtuos.
⟨ME.⟩ Té morare, míhi quom obloquere. ⟨PE.⟩ Óculum ecfodito pér solum
Míhi, Menaechme, si úllum uerbum fáxo, nisi quod iússeris.
ME. Cóncede huc a fóribus. PE. Fiat. ME. Étiam concede húc. ⟨PE.⟩ Licet
ME. Etiam nunc concéde audacter áb leoninó cauo.
PE. Eú edepol ne tu, út ego opinor, ésses agitatór probus.
⟨ME.⟩ Quídum? PE. Ne te uxór sequatur, réspectas idéntidem.
ME. Séd quid ais? PE. Egone? íd enim quod tu uís, id aio atque íd nego.
ME. Ecquid tu de odóre possis, síquid forte olféceris,
Fácere coiectúram cu * *? ⟨PE.⟩ * * * * * *
C * o * s * asu * * * cáptum sit collégium.
⟨ME.⟩ Ágedum, odorare hánc quam ego habeo pállam: quid olet? ápstines?
PE. Súmmum | olfactáre oportet uéstimentum múliebre:
Nam éx istoc locó spurcatur násum odore †inlucido.
ME. Ólfacta igitur hínc, Penicule: lépide ut fastidís. ⟨PE.⟩ Decet.
⟨ME.⟩ Quíd igitur? quid olét? responde. PE. Fúrtum, scortum, prándium.

---

155. iam dum bilicum: *corr* B^2 *cum Gellio* | dimidiatus mortuus est *Gellius* ‖ 156. Nemorare B^2 | quam (quin B^2) oculum ecfodito *vel* occulum hec fodito | psolū *om* B^1 ‖ 157. Mi *vel* Mihi | iusseris *vel* ius eris ‖ 158. etiam ME. *vel* ME. etiam | 161. ♯NE: ne ‖ 162. QUIDAISEGON—: quid (*vel* quis) agis PE. Egone | ato *vel* dato: *corr* B | nega: *corr* B^2 ‖ 163. ECQUID: Hec quid (*corr* B) ‖ 164 sq. FACERECOIECTURAMCUMI · · *et* CUOI*S*ASUTTUS · · · : Facere coniecturam (*vel* coniecturum) captum sit collegium | *add Lipsius* ‖ 166. quid *vel* quod ‖ 168. Nam ex (*sic A*) *vel* Nam: Nec *Nonius* | isto *idem* | modori: *corr* B^2 *cum Nonio* | inlutibili *Nonius* ‖ 169 OIFACTA: Difacta | *add Sarac* ‖ 170. *add Scu* | quid *vel* quod ‖

ME. Tíbi fua * * qu * * * * * * * * * * * * *
Élocutus: nam * * * * * * * * * * *
Núnc ad amicam déferetur hánc meretricem Erótium.
Míhi, tibi atque illí iubebo iam ádparari prándium. ⟨PE.⟩ Eu.
⟨ME.⟩ Índe usque ad diúrnam stellam crástinam †poterimus. ⟨PE.⟩ Eu.
Éxpedite fábulatu's. iám foris ferió? ME. Feri.
Vél mane etiam. ⟨PE.⟩ Mílle passum cómmoratu's cántharum.
⟨ME.⟩ Plácide pulta. PE. Métuis credo, né fores Samiaé sient
F * * * * * * * * * * * * * * * *
ME. Máne mane, obsecro hércle: ⟨e⟩apse ecca⟨m⟩ éxit: oh, solém uides,
Sátin ut occaecátus⟨t⟩ prae huius córporis candóribus?

EROTIVM. PENICVLVS. MENAECHMVS I
MERETRIX PARASITVS ADVLESCENS

ER. Ánime mei, Menaéchme, salue. PE. Quíd ego? ER. Extra numerum és mihi. 182
PE. Ídem istuc aliis ádscriptiuis fíeri ad legioném solet. 184
ME. Ego istic mihi hodie ádparari iússi apud te proélium.
⟨ER.⟩ Hódie id fiet. ⟨ME.⟩ Ín eo uterque proélio potábimus.

---

171 sq. *solus habet A* | FUAN—(*vel* FUAT—)AEQU——— || 174. iubebo (*sic A*) *vel* iubeo | (PRANDI)UMEU: prandium | *add Loewius* || 175. DIURNAM: diurnum | POTERIMUSEU: potabimus: *add Ri* || 176. fabulatus: *corr Lamb* | . ʼres ferio: FERIOFORIS || 177. *add Ac* | commoratus: *corr Pistoris* || 178. SIENT: scient (*corr B*²) || 179. *solus habet A* || 180. ab se: *corr Ac* | —CA(*vel* PA)EXIT(OSO)LEMUIDE(S?) | *add Bo* | oh *vel* PE. oh || 181. Satin *vel* Santin | *add Py* || 184. ad legionem fieri: *trai ex Varrone et A* || 186 *add Gru* | flet: *corr Gru* | proilio: *corr Scal* ||

Ýter ibi meliór bellator érit inuentus cántharo,
†Tuest legio adiúdicato †cum utro hanc noctém sies.
Ýt ego uxorem, méa uoluptas, úbi te aspicio, odí malo.
⟨PE.⟩ Ínterim nequís quin eius áliquid indutús sies.
ER. Quíd hoc est? ME. Induuiaé tuae atque uxóris exuuiaé, rosa.
ER. Súperas facile, ut súperior sis míhi quam quisquam qui ímpetrant.
PE. Méretrix tantispér blanditur, dúm illud quod rapiát uidet:
Nám si amabas, iám oportebat násum abreptum mórdicus.
ME. Sústine hoc, Penícule: exuuias fácere quas [s]uouí uolo
⟨PE.⟩ Cédo. sed obsecro hércle, salta síc cum palla póstea.
⟨ME.⟩ Égo saltabo? sánus hercle nón es. ⟨PE.⟩ Egone an tú magis?
Exue igitur, sí non saltas. ME. Nímio ego hanc perículo
Súrrupui hodie. ⟨PE.⟩ Meó quidem animo ab ⟨H⟩íp⟨p⟩olyta subcíngulum
Hércules haud aéque magno umquam ábstulit perículo.
ME. Cápe tibi hanc: quando úna uiuis mieís morigera móribus.
PE. Hóc animo decét animatos ésse amatorés probos,
Quí quidem ad mendícitatem próperent se detrúdere.

---

187. Vtrobi B^2 ‖ 188. SIES: scies (*corr B*) ‖ 189. uxorem meam *vel* uxore mea ‖ 190. *add Vss* | saliquid: *corr B* | INDUTUSSIES: indutus (*vel* intuta) sis ‖ 195. iam dudum oportuit nasum adeptum *Nonius* | nasum *vel* nassum | mordicus *vel* modicus ‖ 196. *del Ca* ‖ 197—199. *pers add Ac* ‖ 199. Si non saltas exuigitur (exue igitur B^2): *trai ex A* ‖ 200. PE. *add Schoe* | subgingulum: *corr* B^2 *cum Festo* ‖ 201. HAUDHERCULES: Haud hercles *vel* Aud hercules: *trai Lamb* (*fort cum Festo*) ‖ 202. CAPEIITIBI | meis B^2 ‖ 204. mendicitatem (*sic A*) *vel* medicitatem | PROPERENTSE: se proderent (proderint B^2) ‖

ME Quáttuor minís ego emi ístam anno uxorí meae.
PE. Quáttuor minaé perierunt pláne, ut ratio rédditur.
ME. Scín quid uolo ego te áccurare? ER. Scío: curabo quaé uoles.
ME. Iúbe igitur tribus nóbis apud te prándium accurárier,
Átque aliquid scitámentorum dé foro opsonárier:
Glándionidám, suillam, láridum, pernónidam
Aút sincipitaménta porcina aút aliquid ad eúm modum,
Mádida quae mihi adpósita in mensam míluinam súggerant.
Átque actutum. ER. Lícet ecastor. ME. Nós prodimus ád forum:
Iam híc nos erimus. dúm quoquetur, ínterim potábimus.
ER. Quándo uis, uení: parata rés erit. ⟨ME.⟩ Properá modo.
Séquere tu. PE. Ego hércle uero te ét seruabo et té sequar,
Néque hodie, ut te pérdam, meream deórum diuitiás mihi.
ER. Euocate intús Cylindrum míhi quoquom actutúm foras.

---

205. ego mi: *corr* B^2 (*cum As, ut vid*) | (IST)AṂ: stanc (istanc B^2) ‖ 206. Quattuor (*sic A*) *vel* Quotuor | redditur (*sic A*) *vel* reditur ‖ 207. uolo ego: UOLO | curabo (*sic A*) *vel* curaro ‖ 209. SCITAMENTORUM: sit amentorum (omentorum *corr B*) ‖ 210. SUILLAM: sullam: *corr B* | lardum B^2 | pernonidem: AUṬPERNONIDAM ‖ 211. sinciput omenta B^3 | porcina *om* B^1 ‖ 212. in mensam (*sic A*) *vel* ////mensam | MỤḶỤI(*vel* ḶỤẸỊ)NAMSUGGERÃ ‖ 213. #LICETECASTOR#: licet ecastor ‖ 214. quoquitur: *corr Bent* (*fort cum A*) ‖ 216. et te (*vel* ti): TẸ ‖ 217. meream (*sic A*) *vel* merear ‖ 218. mihi cocum cilyndrum *Charisius* ‖

EROTIVM. CYLINDRVS
MERETRIX COQVOS

ER. Spórtulam cape átque argentum: éccos treis num- mós habes.
CY. Hábeo. ER. Abi atque obsónium adfer. tríbus uide quod sít satis:
Néque defiat néque supersit. CY. Quoíusmodi hic hominés erunt?
ER. Égo et Menaechmus ét parasitus éius. CY. Iam isti súnt decem:
Nám parasitus ócto | hominum múnus facile fúngitur.
ER. Élocuta súm comuiuas: céterum curá. ⟨CY.⟩ Licet.
[CY.] Cócta sunt: iube íre accubitum. ER. Rédi cito. CY. Iam ego híc ero.

ACTVS II

MENAECHMVS II. MESSENIO
ADVLESCENS SERVOS

ME. Volúptas nullast náuitis, Messénio,
Maiór meo animo, quám quando ex altó procul
Terrám conspiciunt. ⟨MES.⟩ Máior, non dicám dolo,
[Quam] Si aduéniens terram uídeas, quae fuerít tua.
Sed quaésso, quamobrem núnc Epidamnum uénimus?

---

219. ECCOSTREIS: hec costris (*corr* B^2) ‖ 220. Habeo (*sic A*) *vel* Abeo ‖ 221. HICHOMINES: hi omines (hom. B^2) ‖ 222. menaechmus (*sic A*) *vel* mendechmus ‖ 223. munus: NUNC ‖ 224. curaticet (licet B^2): CURARILICET | *add Ca* ‖ 225. Cocta (*sic A*) *vel* Coacta | IUBEIRE: iubire (*corr* B^2) | ‡REDICITO‡: redi cito ‖ 226. UOLUPTASNULLAEST (*item Placidus*): Nullast uoluptas ‖ 227. QUAMQUOMEX: quam qum (*vel* quin *vel* quam) ex: *corr ex Placido* ‖ 228. prospiciunt maior est *Placidus* | dolor B^2 ‖ 229. *del Ac* | conspicias *Placidus* ‖ 230. epidamnum *vel* in epidamnum ‖

An quási mare omneis círcumimus ínsulas?
<ME.> Fratrém quaesitum géminum germanúm meum.
<MES.> Nam quíd modi futúrumst illum quaérere?
Hic ánnus sextust, póstquam <e>i re[h]i operám damus.
Histrós, Hispanos, Mássiliensis, Hílurios,
Maré superum omne Graéciamque exóticam
Orásque Italicas ómneis, qua adgreditúr mare,
Sumus círcumuecti. seí acum, credo, quaéreres,
Acum ínuenisses, sei áppareret, iám diu.
Hominem ínter uiuos quaéritamus mórtuom:
Nam inuénissemus iám diu, sei uíueret.
<ME.> Ergo ístuc quaero cértum qui faciát mihi,
Quei sése deicat scíre eum esse emórtuom:
Operám praeterea númquam sumam quaérere.
Verum áliter uiuos númquam desistam éxsequi:
Ego illúm scio quam cárus sit cordí meo.
MES. In scírpo nodum quaéris. quin nos hínc domum
Redímus, nisi si históriam scripturí sumus?
<ME.> Dictúm †fac cessas datum edis caueás malo:
Moléstus ne sis: nón tuo hoc fiét modo. MES.
<H>em,
Illóc enim uerbo ésse me seruóm scio:
Non pótuit paucis plúra plane próloquei.
Verúm tamen nequeo cóntineri quín loquar.
Audín, Menaechme? quom ínspicio marsúppium,
Viáticati hercle ádmodum aestiué sumus.
Ne tu hércle, opinor, nísi domum reuórtereis,
Vbi níl habebis, géminum dum quaerís, gemes.

---

234. sextus est: SEXTUS | ire hi (hinc *B*[2]): *add Gru* ‖ 236. superum (*sic A*) *vel* supremum ‖ 239. tam diu: *corr Gul* ‖ 242. istunc *B*[2] | qui *vel* quid: QUIDID ‖ 243. emortuum (*sic A*) *vel* mortuum ‖ 244. SUMMAM ‖ 246. CARUSSITCORDI: cordi sit carus ‖ 249. fac cessas *vel* facessas | —ṬḌỊSCAUEASMALO ‖ 250. Molestus *vel* Melestus | FỊAT *vel* FẸỊẸT (*vix* FUIT) ‖ 252. PROLOQUẸỊ: proloqui *vel* proliqui ‖ 253. CONTINERỊ: continere ‖ 254. Audin *vel* Adi//// (Audi *B*[2]) ‖ 255. aestiuae: AESTIUI ‖ 256. ERCLE ‖ 257 QUAERES ‖

Nam itást haec hominum nátio: in Epidámnieis
Voluptárii atque pótatores máxumei:
Tum sýcophantae et pálpatores plúrumei
In úrbe hac habitant: túm meretrices múlieres
Nusquám perhibentur blándiores géntium.
Proptérea huic urbei nómen Epidamno índitu⟨m⟩st,
Quia némo ferme síne damno huc deuórtitur.
ME Ego istúc cauebo. cédo dum huc mihi marsúppium.
MES. Quid eó ueis? ME. Iam aps te métuo de uerbís tuis.
MES. Quid métuis? ME. Ne mihi dámnum in Epidamnó du⟨i⟩s.
Tu mágis amator múlierum es, Messénio,
Ego aútem homo iracúndus, animi pérditi:
Id utrúmque, argentum quándo habe⟨b⟩o, cáuero,
Ne tú delinquas néu⟨e⟩ ego irascár tibi.
MES. Cape átque serua: mé lubente féceris.

CYLINDRVS. COQVOS **MENAECHMVS II.** ADVLESCENS **MESSENIO** SERVOS

CY. Bene ópsonaui atque éx mea senténtia:
Bonum ánteponam prándium pransóribus.
Sed eccúm Menaechmum uídeo. uae tergó meo:
Prius iám conuiuae | ámbulant ante óstium,
Quam ego ópsonatu rédeo. adibo atque ádloquar.
Menaéchme, salue. ME. Dí te amabunt, quísquis ⟨es.⟩
⟨CY.⟩ Qu * qu * * * * * * * * ⟨quís⟩ ego sim?

---

258. natio epidamnia Nam ita est haec hominum: *trai et corr ex A* ‖ 260. PLURUMEI: pluri ‖ 264. QUA | SINEDAMNOHUC: huc sine damno ‖ 265. cauebo cedo (*sic A*) *vel* cauebo MES. cedo | HUCMIHI: mihi huc ‖ 267. *add Beroaldus* (dias B^2) ‖ 268. MAGIS: magnus ‖ 269. iracundis ‖ 270. *add Py* ‖ 272. iubente ‖ 275. nae: *corr Gru* ‖ 278 sq. amabunt quisquis ego sim: *ubi novum v. habet A* (QUISQUISD - - —) | *suppl Bent et Ri* ‖

ME. Non hércle uero. ⟨CY.⟩ Vbí conuiuae céteri?
ME. Quos tú conuiuas quaéris? CY. Parasitúm tuom.
ME. Meúm parasitum? CY. Oe, cérte hic insanúst homo.
MES. Dixín tibi esse hic sýcophantas plúrumos?
⟨CY.⟩ * * * * r * * m * * u * * * *
ME. Quem tú parasitum quaéris, adulescéns, meum?
CY. Penículum. ⟨MES.⟩ Eccum in uídulo saluóm fero.
⟨CY.⟩ Menaéchme, numero huc áduenis ad prándium:
Nunc ópsonatu rédeo. ⟨ME.⟩ Respondé mihi,
Aduléscens: quibus hic prétieis porci uéneunt
Sacrés sinceri? CY. Númmeis. ME. Nummum a me áccipe:
Iube té piari dé mea pecúnia.
Nam | équidem insanum | ésse te certó scio,
Qui míhi molestu's hómini ignoto, quísquis es.
CY. Cylíndrus ego sum: nón nosti nomén meum?
ME. Sei tú Cylindrus seú †Coriendrus, périeris.
Ego té non noui néque nouisse adeó uolo.
CY Est tíbi Menaechmo nómen. ME. Tantum quód sciam.
Pro sáno loqueris, quóm me appellas nómine.
Sed úbi ⟨tu⟩ me nouísti? CY. Vbi ego te nóuerim,
Qui amícam habes erám meam hanc Erótium?
ME. Neque hércle ego habeo néque te qui homo sís scio.

---

280. CY. *vel* MES.: *corr Sonnenburgius* | ercle (*sic A*) *vel* hercle | *add Ri* ‖ 282. ⌗OẸCẸRTE: ME. Certe *vel* certe ‖ 284. *solus A habet* (———RỊṆÇỤ*ṢM*N——ṬU——) | *add Schoe* ‖ 285. parasitum *vel* para | adulescens (*sic A*) *vel* adules | MEUS ‖ 287. Mena hec menum ero *vel* Menaechmum (*lac*) ero ‖ 288. opsonatu redeo *vel* ipso nature deo | *add Ca* (⌗ *A, ut vid*) ‖ 289. (PRET)ỊẸIS: pretii | UENEUNT (*item Festus*): ueniunt | quanti hic porci sunt *Varro* ‖ 290. Sacris inceri: *corr ex Festo* | ⌗ṆỤṂMẸỊṢ ⌗NUMMUM: nummis///// *vel* nummis (nummos B^2) ‖ 293. molestus: *corr Lamb* | ES: esci (*corr B*) ‖ 295. ME. *vel* MES. | Seu tu: *corr Mue* | coriendrus: ——L—— ‖ 297. mena hec mo: ——HMO | ⌗ṬANṬỤM: tantum ‖ 298. Pro *vel* ME. Pro ‖ 299. *add Py* (*fort. cum A*) | CY. *vel* MES. ‖ 300. HABES: habeas ‖ 301. ḤẸRCLEEGO: hercle | QUI: quis ‖

⟨CY.⟩ Non scís quis ego sim, quí tibi saepíssume
Cyathísso apud nos, quándo potas? MES. Eí mihi,
Quom níl est qui illi⟨c⟩ hómini dimminuám caput.
⟨ME.⟩ Tun cýathissare míhi soles, qui ante húnc diem
Epidámnum numquam uídi neque uení? CY. Negas?
⟨ME.⟩ Nego hércle uero. CY. Nón tu in illisce aédibus
Habes? ME. Dí illos homines qui íllic habitant pérduint.
CY. Insánit hic[e]quidem, qui ípse male dicít sibi.
Audín, Menaechme? ME. Quíd uis? CY. Si me cónsulas,
Nummum íllum, quem mihi dúdum pollicitú's dare —
Nam tú quidem hercle cérto non sanú's satis,
Menaéchme, qui nunc ípsus male dicás tibi —,
Iubeás, si sapias, pórculum adferrí tibi.
⟨ME.⟩ †Tu hercle hominem múltum et odiosúm mihi.
⟨CY.⟩ Solét iocari saépe mecum illóc modo.
Quam uís ridiculus ést, ubi uxor nón adest.
Qui⟨d⟩ aís tu? ⟨ME.⟩ Quid uis? †inquam ⟨CY.⟩ Satin hoc quód uides
Tribus uóbis opsonátu⟨m⟩st an opsono ámplius,
Tibi ét parasito et múlieri? ME. Quas [tu] múlieres,
Quos tú parasitos lóquere? MES. Quod te urgét scelus,
Qui huic sís molestus? CY. Quíd tibi mecúmst rei?
Ego té non noui: cum hóc quem noui fábulor.
MES. Non édepol tu homo sánus es, certó scio.
CY. Iam ergo haéc madebunt fáxo: nil morábitur.
Proin tú nequo [h]abeas lóngius ab aédibus.

302. MES. *D*[2] | scis: sis (*corr B*[2]) || 303. totas: *corr B*[2] || 304. *add Ri* | dimminuam *vel* diminuam || 305. Tunc: *corr B* | cyatissare *vel* cratissare || 306. ME. *vel* MES. || 307. *add D*[2] || 308. Habitas: *corr Sey* | que: *corr B*[2]*D*[2] | perdunt: *corr B*[2] || 309. CY. *vel* MES. | *del Bent* | id se || 310. Aut in: *corr B*[2]*D*[2] mena hec me || 311 sq. pollicitus *et* sanus: *corr Lamb* || 316. *add Ri* || 317. locari | illoc *vel* illo || 319. tu quid *vel* tu qui: *corr Bo* | inquam satin || 320. uobis *vel* nobis | *add Ca* || 321. ME. *vel* CY. | *del Py* || 322. paratitos: *corr D*[2] || 324. Ego *et* cum *vel* ME. CY. Ego *et* MES. cum || 325. Non *vel* ME. CY. Non || 326. Iam *vel* MES. Iam || 327. logius *vel* longius ||

Numquíd uis? ME. Vt eas máxumam malám crucem.
CY. Ire hércle meliust te — ínterim atque accúmbere,
Dum e[r]go haéc appono ad Vólcani uioléntiam.
Ibo íntro et dicam te híc adstare Erótio,
Vt te hínc abducat pótius, quam hic adstés foris.
ME. Iamne ábiit? ⟨abiit.⟩ édepol haud mendácia
Tua uérba experior ésse. ⟨MES.⟩ Obseruató modo:
Nam istíc meretricem crédo habitare múlierem,
Vt quídem ille insanus díxit qui hinc abiít modo.
ME. Sed míror, qui ille nóuerit nomén meum.
MES. Minume hércle mirum: mórem hunc meretricés habent:
Ad pórtum mittunt séruolos, ancíllulas:
Siqua⟨é⟩ peregrina náuis in portum áduenit,
Rogitánt quoiatis sít, quid ei nomén siet:
Postílla extemplo se ádplicant, adglútinant:
Si péllexerunt, pérditum amittúnt domum.
Nunc ín istoc portu stát nauis praedatória,
Aps quá cauendum nóbis sane cénseo.
ME. Monés quidem hercle récte. MES. Tum demúm sciam
Recté monuisse, sí tu recte cáueris.
ME. Tace dúm parumper: nám concrepuit óstium.
Videámus qui hinc egréditur. ⟨MES.⟩ Hoc ponam ínterim.
Adséruatote haec súltis, naualés pedes.

---

328. Numquid *vel* ME. Numquid | in maximam B^2 || 329. CY. *vel* MES. | *distinximus* || 330. ergo: *corr D* || 333. MES. Iamne *vel* Iamne | habit *vel* abit (*corr* B^2) | *suppl Gru* | aut: *corr* B^2 || 334. Sua B^2 | exteriores se obseruato: *corr Lipsius* || 339. Ad *vel* A | seruolos *vel* seruolus || 340. Sed (Si B^2) qua (*vel* quia): *corr Bent* || 341. Rogitant (*sic etiam Priscianus*) *vel* Rogant | siet *vel* sciet || 342. Post ille: *corr Gul* | acglutinant *vel* ac glutinat || 347. Recte *vel* Rete || 348. dum *vel* tum || 349. creditur: *corr B*, *add Py* || 350. si uoltis: *corr Py* ||

EROTIVM. MERETRIX **MENAECHMVS II.** ADVLESCENS **MESSENIO** SERVVS

ER. Sine fóres sic, abi: nolo óperiri.
Intús para, curá, uide:
Quod opúst, fiat. sterníte lectos,
Incéndite odores: múnditia
Inlécebra animost amántum.
Amánti amoenitás malost, nobís lucrost.
Séd ubi illest, quem cóquos ante aedis ésse ait? atque éccum uideo,
Quí mihist úsui et plúrumum pródest.
Ítem hinc ultro fit, út meret potíssumus nostraé domi ut sit.
Nunc éum adibo: adloquar últro.
Animúle mei, mihi mirá uidentur
Te hic stáre foris, fores quoí pateant
Magis quám domus tua, domus quom haéc tua sit.
Omné paratu⟨m⟩st, * * * ro
Vt iússisti atque ut uóluisti:
Neque tíbist ulla mora intús.
Prandíum, ut iussisti, hic cúratu⟨m⟩st:
Vbi lúbet, ire licet áccubitum.

351. abi *vel* ubi ‖ 352–355. *tres v. sunt* (— fiat — odores): *discr Herm* ‖ 352. para (paraui B^2) curaui de: *corr ex Varrone* | 353. quid opus *Varro* ‖ 355. inlecebra *vel* incelebra | amantum *vel* amantium ‖ 356. malo si: *corr Ca* ‖ 357. aedis se ait se atque: *corr* B^3 ‖ 358. propest: *corr* B^3 ‖ 359. hic *Nonius* ultro (*sic Nonius*) *vel* utro | potissimus (*sic Nonius*) *vel* potissimum ‖ 360. ultri: *corr* B^2 ‖ 363. domus tua (*sic A*) *vel* domus itua (sit tua B^2) | QUOM: quam ‖ 364–368. *quinque v. sunt in A* (— ro — tibi — [int]us — licet), *tres in B* (— tibi — intus): *discr Herm* ‖ 364. parasitus tutius sisti (paratust ut iussisti B^2): *add Ca, lac sign ex A* (— RO) | 366. *cf. ad v. 110* | tibi Si (ull)am ora *vel* tibi sullam oras: *corr* B^3 ‖ 367 sq. iuss///stihic curatust ubi *vel* iusst stihic curatus tibi ‖

ME. Quícum haec mulier lóquitur? ER. Equidem técum. ME. Quid mecúm tibi
Fúit umquam aut nunc ést negoti? ER. Quía pol te unum ex ómnibus
Vénus me uoluit mágnificare: néque id haud inmerító tuo.
Nam écastor solús benefactis tuís me florentém facis.
ME. Cérto haec mulier aút insana aut ébriast, Messénio,
Quaé hominem ignotúm conpellet mé tam familiáriter.
MES. Díxin ego istaec heíc solere fíeri? folia núnc cadunt,
Praeút si triduom hóc hic erimus: tum árbores in té cadent.
Nam íta sunt hic meretríces: omnes élecebrae argentáriae.
Séd sine me dum hanc cómpellare. heus múlier, tibi dicó. ER. Quid est?
<MES.> Ýbi tu | hunc hominém nouisti? ER. Íbidem, ubi hic me iám diu,
Ín Epidamno. MES. Ín Epidamno? qui húc in hanc urbém pedem
Nísi hodie numquam íntro tetulit? <ER.> Héia, deliciás facis.
[ER.] Mí Menaechme, quín amabo is íntro? hic tibi erit réctius.
ME. Haéc quidem edepol récte appellat meó me mulier nómine.
[MES.] Nímis miror, quid hoc sít negoti. <MES.> Óboluit marsúppium
Huíc [ME.] istuc quod habés. <ME.> Atque edepol tú me monuistí probe.

---

369. *tres v. occupavit in A, ut vid* | ER. *vel* MES. || 370. quia polt te *vel* qui pol te || 371. Venus (*sic A*) *vel* Fenus || 372. FACIS: facias || 375. fortia: *corr* B^2 || 377. *dist Vahlenus* || 378. dicos: *corr B* || 381. detulit B^2 | hia: *corr B* || 382. *dist Geppertus* || 384. miror *vel* minor | obuoluit· *corr* B^2 ||

Áccipe dum hoc: iam scíbo, utrum haec me máge amet an marsúppium.
ER. Eámus intro, ut prándeamus. ME. Béne uocas: tam grátiast.
ER. Cúr igitur me tíbi iussisti cóquere dudum prándium?
ME. Égon[e] te iussi cóquere? ER. Certo, tíbi | et parasitó tuo.
ME. Quoí, malum, parasíto? certo haec múlier non sanást satis.
ER. Péniculo. ME. Quis istést Peniculus? qui éxtergentur báxeae?
ER. Scílicet qui dúdum tecum uénit, quom pallám mihi
Détulisti, quám ab uxore tuá surrupuistí. ME. Quid est?
Tíbi pallam dedí, quam uxori meaé surrupui? sánan es?
Cérte haec mulier cánt[h]erino rítu | astans sómniat.
ER. Quí lubet ludíbrio habere me átque ire infitiás mihi
Fácta quae sunt? ME. Díc quid est id quód negem, quod fécerim?
ER. Pállam te hodie míhi dedisse uxóris. ME. Etiam núnc nego.
Égo quidem neque úmquam uxorem hábui neque habeó: neque huc
Ýmquam, postquam nátus sum, intra pórtam penetrauí pedem.
Prándi in naui: inde húc sum egressus: té conueni ⟨ER.⟩ Éccere,
[ER.] Périi misera. quám tu mihi nunc náuem narras? ME. Lígneam,
Saépe tritam, saépe fixam, saépe excussam málleo.
Quá[m]si supellex péllionis: pálus palo próxumust.

---

386. scibo *vel* cibo ‖ 388. me tibi *vel* me tibi me ‖ 389. *del Bent* | *dist Vahlenus* ‖ 390. malo: *corr* B^2 | non sanast *vel* nos (*vel* non) anast ‖ 391. bexeae *vel* buxeae: *corr Scu* ‖ 398. ME. *add B* | sed iam: *corr C* ‖ 401 sq. *add et del Pistoris* | eccere *vel* eccerē ‖

ER. Iám, amabo, desíste ludos fácere atque i hac mecúm semul. 405
ME. †Nescioquem, mulier, alium hóminem, non me quaéritas. 407
ER. Nón ego te nouí Menaechmum, Móscho prognatúm patre,
Quí Syracusís perhibere nátus esse in Sícilia, 409
Vbi rex Agathoclés regnator fúit, et iterum Pínt[h]ia,
Tértium Liparó, qui in morte régnum Hieroni trádidit,
Núnc Hierost? ME. Haud fálsa, mulier, praédicas. ⟨MES.⟩ Pro Iúppiter,
[MES.] Núm istaec mulier ílline uenit, quaé te nouit tám cate? 413
ME. Hércle opinor pérnegari nón potest. MES. Ne féceris. 415
Périisti, si intrássis intra límen. ME. Quin tu táce modo. —
Béne res geritur. ádsentabor, quícquid dicet, múlieri,
Sí possum hospitiúm nancisci. iám dudum, muliér, tibi
Nón inprudens áduorsabar: húnc metuebam, ní meae
Vxori renúntiaret dé palla et de prándio. 421
Núnc quando uis, eámus intro. ER. Étiam parasitúm manes?
ME. Néque ego illum maneó neque flocci fácio neque, si uénerit,
Eúm uolo intromítti. ER. Ecastor haúd inuita fécero.
Séd scin quid te amábo ut facias? ⟨ME.⟩ Ímpera [ME.] quiduís modo. 425
ER. Pállam illam quam dúdum dederas, ád phrygionem ut déferas,

405. desine: *corr Fl* | semul *vel* semel ‖ 407. Nescioquem *vel* Nam quem ‖ 408. mosco: *corr C* ‖ 409. syracusis *vel* siracussis ‖ 410. *del Gronovius* ‖ 412. est *vel* es | ME. *add B* | salsa ‖ 420. aduorsabar *vel* aduorsabor ‖ 421. renuntiare: *corr B²* ‖ 423. maneo *vel* moneo ‖ 424. ecastor auh *vel* ecasto haud ‖ 425. scin *vel* sin | *add Palm* | impera *vel* impero | ME. *add B, del Palm* ‖ 426. frigionem | ut *vel* ui ‖

V́t reconcinnétur atque ut ópera addantur quaé uolo.
ME. Hércle qui[n] tu récte dicis: eádem | ignorábitur,
Ne úxor cognoscát te habere, si ín uia conspéxerit.
ER. Érgo mox auférto tecum, quándo abibis. ⟨ME.⟩ Máxume.
⟨ER.⟩ Eámus intro. ME. Iám sequar te: húnc uolo etiam cónloqui.
Eho, Messenió |, accede huc. ⟨MES.⟩ Quíd negotist? ⟨ME.⟩ †susscire.
MES. Quíd e[g]o opust? ⟨ME.⟩ Opúst. scio ut me díces. MES. Tanto néquior[e].
⟨ME.⟩ Hábeo praedam: tántum incepi óperis. ei quantúm potes,
Ábduc istos ín tabernam actútum deuorsóriam.
Tú facito ante sólem occasum ut uénias aduorsúm mihi.
MES. Nón tu istas meretríces nouisti, ére. ME. Tace, inquam * * *
Míhi dolebit, nón tibi, siquíd ego stulte fécero.
Múlier haec stulta átque ins⟨c⟩itast: quántum perspexí modo,
Est hic praeda nóbis. MES. Peri⟨i⟩. iámne abis? periít probe:
Dúcit lembum díerectum náuis praedatória.
Séd ego ins⟨c⟩itus, quí †drome póstulem moderárier:
Dícto me emit aúdientem, haud ímperatorém sibi.
Séquimini, ut, quod ímperatumst, uéniam aduorsum témperi.

---

428. quin *vel* quiin: *corr Fl* ‖ 432. ME. *add Ca* | sciscitari B^2 ‖ 434. ergo B^2 | *del Py* | opu si opus est | *add Ca* | me dicas (mendices B^2) ME.: *corr Ac* | e *vel* ę (es B^2): *del Ac* ‖ 435. *add Ac* | et: *corr Gru* ‖ 436. deuorsoriam *vel* diuorsoriam ‖ 437. solis: *corr Lamb* ‖ 438. *lac sign Ca* ‖ 439. stul *vel* stulte ‖ 440. inscia est B^2 | *dist Ri* ‖ 441. *dist Bo* ‖ 442. limbum | derectum *vel* dlerectum: *corr* B^2 ‖ 443. inscius B^2 | quid (*vel* quod) romę (pro me B^2) ‖ 445. Sequimini *vel* Sedquimini ‖

ACTVS III

PENICVLVS
PARASITVS

Plús triginta †annis natus sum, quom intereá loci
Númquam quicquam fácinus feci péius neque sceléstius
Quám hodie, quom in cóntionem médiam me inmersí miser:
Ýbi ego dum hietó, Menaechmus sé subterduxít mihi
Átque abit ad amícam, credo, néque me uoluit dúcere.
Qui íllum dei omnes pérduint, quei prímus commentúst ◡ _ 451
Cóntionem habére, qui homines óccupatos óccupat.
Nón ad eam rem | ótiosos hómines decuit délegi,
Quí nisi adsint quóm citentur, cénsus capiat ílico?
Qu * * * * quam senatus * o * one * * 455
* * * * * q * m l * * *
Ádfatimst hominum, ín dies qui síngulas escás edint,
Quíbus negoti níl est, qui essum néque uocantur néque uocant:
Eós oportet cóntioni dáre operam atque cómitieis. 459
Seí id ita esset, nón ego hodie pérdidissem prándium:
Quoí tam credo †datum uoluisse, quám me uideo uíuere.
Íbo: etiamnum réliquiarum spés animum oblectát meum.
Séd quid ego uideó? Menaechmus ⟨cúm⟩ corona exít foras.

---

447. neque *vel* atque ‖ 448. in *om A, ut vid* ‖ 449. DUMHIETO: dum hi et o *vel* du mihi et o ‖ 451. QUI: Que *vel* Quo (*corr B*²) | perdunt *vel* perduint | commentu est: COME|——— (*v. bipart.*) | *lac sign Weisius* ‖ 452. hare *vel* hac re: *corr Scu* (*cum A, ut vid*) ‖ 454. CITENTUR: citenetur *vel* cinetetur (*corr B*²) | CAPIAT: capiant ‖ 455 sq. *solus habet A* (*fort. v. bipart.*) | SENATUSDEU****CONTIONEMIDAH ‖ 458. QUIESCUNTNEQ· | UOCANT: uocauit (*corr B*²) ‖ 460. ESSE ‖ 461. QUAMME: quam ne ‖ 462. RELIQUARUM | OBLECTATMEUM: obiectat (*corr B*²) me ‖ 463. uideo menaechmum: *corr Brixius* | *add Py* (*fort. cum A*) ‖

Súblatumst conuíuium: edepol uénio aduorsum témperi.
Óbseruabo quíd agat hominem: póst adibo atque ádloquar.

MENAECHMVS II. PENICVLVS
ADVLESCENS PARASITVS

ME. Potine [ne] út quiescas? égo tibi hanc hodié probe
Lepidéque concinnátam referam témperei.
Non fáxo eam esse díces: ita ignorábitur.
PE. Pallam ád phrygionem fért confecto prándio
Vinóque expoto, párasito excluső foras.
Non hércle ⟨ego⟩ is sum quí sum, ni hanc iniúriam
Meque últus pulcre fúero. obserua quíd dabo.
ME. Pro di ímmortales, quoí homini umquam unó die
Boní dedistis plús, qui minus speráuerit?
Prandí, potaui, scórtum accubui : ápstuli
Hanc quóius heres númquam erit post húnc diem.
PE. Nequeó quae loquitur éxaudire clánculum.
(Satúr nunc loquitur dé me et de partí mea.)
ME. Ait hánc dedisse mé sibi | atque eám meae
Vxóri surrupuísse. quoniam séntio
Erráre, extemplo, quási res cum ea essét mihi,
Coepi ádsentari: múlier quicquid díxerat,
Idem égo dicebam. quíd multis uerbís ⟨opust⟩?
Minóre nusquam béne fui dispéndio.
PE. Adíbo ad hominem: nám turbare géstio.

---

464. temperi (*sic A*) *vel* temoeri ‖ 465. *hic habet A: post v. 474 reliqui* | ATQ·I ‖ 466. ne ut *vel* me ut | EGO: sedco *vel* sed dico ‖ 467. referam (*sic A*) *vel* referram ‖ 468. cam *vel* eum ‖ 469. phyyglonem (gi *corr B*): *corr ex Nonio* ‖ 471. NONER— *add Ri* (*fort. cum A*) ‖ 472. ULTUS: uultus (*corr* B^2) ‖ 474. *cf. ad 465* ‖ 475 sq. *hoc ordine A: inv reliqui* | dedistis (*sic A*) *vel* dedisti | et potaui *Priscianus* ‖ 477. heres: HEI(*vel* I)ERES ‖ 479. *om A* | parti *vel* parte (pallam [?] B^2, *ut vid*) ‖ 484. *suppl Py* ‖ 485. pene fui B^2: fui *Donatus* ‖

ME. Quis hic ést qui aduorsus ít mihi? ⟨PE.⟩ Quid aís, homo
Leuiór quam pluma, péssume et nequíssume,
Flagítium | hominis, súbdole ac minumí preti?
Quid dé te merui, quá me causa pérderes?
Vt súrrupuisti té mihi dudum dé foro.
Fecísti funus méd absenti prándio.
Cur aúsu's facere, quoí⟨i⟩ ego aeque herés [h]eram?
ME. Aduléscens, quaeso, quíd tibi mecúmst rei,
Qui míhi male dicas hómini hic ignoto ínsciens?
An tíbi malam rem uís pro male dictís dari?
PE. Pol eám quidem †edepol té dedisse intéllego.
ME. Respónde, adulescens, quaéso, quid nomén tibist?
PE. Etiám derides, quási nomen non gnóueris?
ME. Non édepol ego te, quód sciam, umquam ante húnc diem
Vidí neque gnoui: uérum certo, quísquis es,
Si | aéquom facias, míhi odiosus né sies.
PE. Menaéchme, uigila. ME. Vígilo hercle equidem, quód sciam.
PE. Non mé nouisti? ME. Nón negem, si nóuerim.
PE. Tuóm parasitum nón nouisti? ME. Nón tibi
Sanúmst, adulescens, sínciput, intéllego.
PE. Respónde: surrupuístin uxorí tuae
Pallam ístanc hodie | átque dedisti Erótio?
ME. Neque hércle ego uxorem hábeo, neque ego Erótio
Dedí nec pallam súrrupui. [PE.] satin sánus es?
⟨PE.⟩ Occísast haec res. nón ego te indutúm foras

---

487. aduersum sit: *corr Gru et Bo* ‖ 492. meo: *corr Salm* ‖ 493. ausus: *corr Lamb* | cui *vel* quo: *add Brixius* | ea quae heris: *corr Lipsius et Bent* ‖ 494. PE. ‖ 495. Qui (*sic A*) *vel* Quę | homini hic noto *vel* hic noto: *corr B²* | insciens *vel* insiens ‖ 497. POL: Post ‖ 498. qui *vel* quid | tibi nomen st (*vel* sit): *trai Weisius cum A, ut vid* ‖ 499. GNOUERIS: noueris ‖ 500. QUAD | HANC ‖ 501. GNOUI: noui | certo (*sic A*) *vel* orto ‖ 503 sq. *hoc ordine A: inv reliqui* | uigilia *vel* uigida: *corr D* ‖ 508. *add Bent* ‖ 510 sq. taliam: *corr B²* | *del et add Thomas* | occisa si: *corr B² cum Nonio* ‖

Exeíre uidi pállam? ME. Vae capití tuo.
Omnís cinaedos ésse censes, tú quia's?
Tun mé⟨d⟩ indutum fuísse pallam praédicas?
PE. Ego hércle uero. ME. Nón tu abis quo dígnus es,
Aut té piari iúbe ‖, homo insaníssume?
PE. Numquam édepol quisquam me éxorabit, quín tuae
Vxórei rem omnem iam, út sit gesta ‖, éloquar.
Omnés in te istaec récident contuméliae.
Faxo haúd inultus prándium comédereis.
ME. Quid hoc ést negoti? sátine, ut quemque cónspicor,
Ita mé ludificant? séd concrepuit óstium.

ANCILLA. MENAECHMVS II
ADVLESCENS

ANC. Menaéchme, amare aít te multum Erótium,
Vt hóc una opera †ad aurificem déferas,
Atque hú[n]c ut addas aúri pondo | únciam
Iubeásque spinter nóuom reconcinnárier.
ME. Et istúc et aliud síquid curarí uolet
Me cúraturum dícito, quicquíd uolet.
ANC. Scein, quíd hoc sit spinter? ME. Néscio, nisi aúreum.
ANC. Hoc ést, quod olim clánculum ex armário
Te súrrupuisse aiébas uxorí tuae.
ME. Numquam hércle factumst. ANC. Nón meministi ‖, óbsecro?
Redde ígitur spinter, sí non meministí. ME. Mane.

---

513. palla *vel* palam ‖ 514. quia tu es: *trai Ca* ‖ 515. TUME *add Bo* | fuisse pallam *vel* pallam ‖ 520. RECCIDENT ‖ 521. INULTUS: inultum *vel* multum ‖ 522. quemque *vel* quemquem ‖ 526. hunc *vel* nunc: *del Ri* ‖ 527. Iubeas spinter *Priscianus* ‖ 528. ISTUC: istud | uolet *vel* uoles *vel* uolei ‖ 530. SCEINQUID: Scin quod ‖ 532. AIBAS (?): mebas: *corr B*² ‖ 534. Redde (*vel* Rede) igitur: IGITUR (?) | non meministi *vel* nomine ministi ‖

Immo équidem memini: némpe hoc est quod illí dedei. 535
Istúc: ubi illae armillaé sunt, quas uná dedi?
ANC. Numquám dedisti. ME. Nám pol †hoc una dedi. 537
⟨ANC.⟩ Dicám curare? ME. Dícito: curábitur. 539
Et pálla et spinter fáxo referantúr simul.
ANC. Amábo, mi Menaéchme, inauris dá mihi,
Faciénda[s] pondo duóm nummum stalágmia:
Vt té lubenter uídeam, quom ad nos uéneris.
ME. Fiát. cedo aurum: egó manupretiúm dabo.
ANC. Da sódes aps te: ⟨egó⟩ post reddideró tibi. 545
⟨ME.⟩ Immó cedo aps te: egó post tibi reddám duplex.
ANC. Non hábeo. ME. At tu, quándo habebis, túm dato.
⟨ANC.⟩ Numquíd [me] uis? ME. Haec me cúraturum dícito —
Vt, quántum possint, quíque liceant, uéneant.
Iamne ábiit intro | ? ábiit, operuít fores. 550ª
* * * * * * i * a * idam.
Di mé [e]quidem omnes ádiuuant, augént, amant. 551
Sed quíd ego cesso, dúm datur mihi occásio
Tempúsque abire ab hís locis lenónieis?
Properá, Menaechme: fér pedem, confér gradum.
Demam hánc coronam atque ábiciam ad laeuám manum:
Vt, sí sequentur me, hác abiisse cénseant. 556
Ibo ét conueniam séruom, si poteró, meum,
Vt haéc quae bona dant dí mihi | ex mé sciat.

---

536. *dist Ca* | ubi iclae: *corr B*² *cum A* | dedit: *corr B*² ‖ 539. *add Ca* | ‡DICITOCURABITUR: dicit occurabitur (*corr B*², *pers add Ca*) ‖ 540. REFERATUR ‖ 542. *del Py* | statagmia: *corr Py* ‖ 543. quam: *corr B*² | *inter v.* 543 *et* 549 *duos tantum habuit A* ‖ 545. *add Ri* ‖ 546. dupelex *vel* duplex ‖ 547. ME. *et* ANC.: *inv Weisius* | ad *vel* at ‖ 548. *add Weisius* | *del Ac* ‖ 549. ueneant *vel* ueniant ‖ 550ª. intro habiit: *corr B* ‖ 550ᵇ. *solus habet A* (*dubiis* I *et* A, *non* IDAM) ‖ 551. *del Bo* ‖ 553. LENONIEIS: lenonis (lenoninis *B*²) ‖ 555. Demam hanc *Nonius*: Demam ‖ 556. si sequentur me hac abisse *Nonius*: si qui (*vel* sequi) sequatur hec (hac *B*²) me abiisse ‖

MATRONA. PENICVLVS
PARASITVS

MA. Egone híc me patiar * in matrimónio,
Vbi uír compilet clánculum quicquíd domist
Atque éa ad amicam déferat? PE. Quin tú taces?
Manufésto faxo iam ópprimes: sequere hác modo.
Pallam ád phrygionem cúm corona | ébrius
Ferébat, hodie tíbi quam surrupuít domo.
Sed eccám coronam quám habuit. num méntior?
Em hac ábiit, si uis pérsequi uestígiis.
Atque édepol eccum | óptume reuórtitur,
Sed pállam non fert. MA. Quíd ego nunc cum illóc agam?
PE. Idém quod semper: mále habeas. sic cénseo.
Huc cóncedamus: éx insidieis aúcupa.

MENAECHMVS I. MATRONA. PENICVLVS
ADVLESCENS PARASITVS

ME. Vt hóc utimúr maxumé more móro
moléstoque múltum atque utí, quique súnt
optumí, maxumé morem habént hunc:
cliéntis sibi ómnes uolúnt esse múltos:
boníne an malí sint, id haúd quaeritánt:
res magís quaeritúr quam cliéntum fidés quoius modí clueat:

---

559. PATIAR**USTRATIN (*vix* frustrat *vel* frustam): daciar (paciar B^2) in ‖ 561. EAAD: ad ‖ 563. FRYGIONEM: phydrionem *vel* fridionem | corona *vel* coronam ‖ 564. domo *vel* homo ‖ 566. Em (*sic A*) *vel* heen ‖ 568. illoc *vel* illo ‖ 569. habeat B^2 ‖ 570. Vt concedamus *Nonius* ‖ 571. more morum: *corr Lipsius* ‖ 572. Molesto que (*vel* qui, *ut vid*) multum: MOLESTOATQ·MULTO ‖ 572. maxumi: MAXIMI: *corr Lomanus* | HUNCHABE(nt)M(u)LIOMOR— (?) ‖ 575. *duo v. sunt in A* (— fides) | clientum (*sic A*) *vel* clientium ‖

síst pauper átque haud malús nequam habétur,
sin díues malúst, is cliéns frugi habétur.
Quí neque legés neque aequóm bonum usquám colunt,
Sollicitos patronos habent:
Datum denegant, quod datumst, litium pleni, rapaces 580. 581
Virí fraudulénti
Qui aut faénore aut periúriis
Habént rem parátam: †mensae in quo ire.
Eís ubi dicitúr dies, simúl patronis dícitur. 585
(Quippe quí pro illis loquántur, quae male fécerint:)
(Aut ád populum aut ín iure aut ád iudicém rest.)
Sicút me hodie nimis sóllicitum cliens quídam habuit neque quód uolui
Agere ⟨h⟩aú quiquam licitúmst: ita me⟨d⟩ attínuit, ita detínuit. 589
Ápud aediles pro éius factis plúrumisque péssumisque
Deíxei causam: cóndiciones tétuli tortas, cómfragosas.
Aut plus aut minus quam opus fuerat dicto dixeram †controuorsiam
Vt sponsio fieret: quid ille †qui praedem dedit.
Néc magis manuféstum ego hominem úmquam ullum tenéri uidi:
Ómnibus male fáctis testes trés aderant acérrumi.
Di illum ómnes perdant, íta mihi 596
Hunc hódie corrumpít diem:

---

576. Si est: SIEṢ ‖ 578 sq. *unus v. bipart. est in A* (*om velut* bonum)*: item v.* 583 sq. ‖ 579 sqq. *cf. ad v. 110* ‖ 580 sq. rapaces: (u)Ṛ(it)ẠṬỊS (?) ‖ 584. mensę inquoi rẽ *B*²: ——NQUOLA(*) ‖ 585. EỊS: Lis uiris ‖ 586. *secl Herm* | LOQUIMUR | FECERUNT ‖ 587. *secl Vss* | ad iudicem res est: APUDAEDILEMRESEST ‖ 588. NIMIS: minis ‖ 589. AGEREẠỊṬQU(Ạ)QUAM: Agere quicum: *corr Schoe* | *add Vahlenus* | ita (*sic A*) *vel* ita me ‖ 590 sq. *unus v. bipart. est in B* | PROEIUS: proeliis (*corr B*²) | PLURUMISQ·PESSUMISQUE: plurimisq; pessimis qui *vel* plurumis pessumisq, | DETULI (*item B*²) ‖ 592 sq. *cf. ad v. 110* | PIUS | QUAOPUS | FUERATDICTO: erat multo | UT *adhaeret v. 592* | quid (*sic A*) *vel* PE. quid | praedem (*sic A*) *vel* praedam ‖ 594. ILLUM ‖ 596—600ᵃ. *binos coniungit B: discr Geppertus* (600ᵇ *adhaeret v.* 601) ‖ 596. corrupit *B*² ‖

Meque ádeo, qui hodié forum 597
Vmquam óculis inspexí meis.
Diém corrupi | óptumum: 598
Iussi ádparari prándium:
Amíca expectat mé, scio.
Vbi prímumst licitum |, ílico 599
Properáui abire dé foro.
Irátast credo núnc mihi: 600
Placábit palla quám dedi,
Quam hodie uxori abstuli atque huic detuli Erotio. 601
PE. Quid aís? MA. Viro me malo mále nuptam. PE. Satin aúdis quae illic lóquitur?
MA. Satis. ME. Sí sapiam, hinc intro ábeam, ubi mihi bene sít. PE. Mane: male erit pótius.
MA. Né illam [m]ecastor faénerato ábstulisti. ⟨PE.⟩ Síc datur.
⟨MA.⟩ Cláneulum te istaéc flagitia fácere censebás potis [se]?
ME. Quíd illuc est, uxór, negoti? MA. Mén rogas? ME. Vin húnc rogem?
MA. Aúfer hinc palpátiones. ⟨PE.⟩ Pérge tu. ME. Quid tú mihi
Trístis es? MA. Te scíre oportet. PE. Scít, se⟨d⟩ dissimulát malus.
ME. Quíd negotist? MA. Pállam — ⟨ME.⟩ Pallam? ⟨MA.⟩ Quídam pallam — quíd paues?
ME. Nîl equidem paueó — nisi unum: pálla pallorem íncutit.
PE. Át tu ne clam mé comesses prándium, — perge ín uirum.

597. odie: *corr* B^2 | inspeximus: *corr* B^2 ‖ 600. Placabit *vel* Placebit ‖ 601. *cf. ad v. 110* | Quam hodie *vel* Quam ‖ 602. statin: *corr* B^2 ‖ 603. habeam: *corr* *B* ‖ 604 sq. *add Gru* | censebas *vel* tensebas | potes se: *corr Lindemannus* ‖ 607. MA *vel* PE. | Aufer *vel* Aufir | *add Langenus* | perge *vel* perget ‖ 608. Tris es MA. te (*vel* este): *corr* B^2 | sit: *corr* B^2 ‖ 609 MA. *add Gru* ‖ 610. paulo nisi: *corr* B^2D ‖ 611 nec iam me: *corr* B^2 ‖

ME. Nón taces? PE. Non ⟨h⟩ércle uero táceo. nutat né loquar.
ME. Nón ⟨h⟩ercle ego quidem úsquam quicquam núto neque nictó tibi.
PE. Níl hoc confidéntius: quin quaé uides ea pérnegat.
ME. Pér Iouem deosque ómnis adiuro, úxor, — satin hoc ést tibi? —
Mé isti non nutásse. ⟨PE.⟩ Credit iám tibi †de istis: illúc redi.
ME. Quó ego redeam? PE. Equidem ád phrygionem cénseo: ei, pallám refer.
ME. Quaé istaec pallast? ⟨PE.⟩ Táceo iam, quando haéc rem non meminít suam.
MA. Né ego ecastor múlier misera. ME. Quí⟨d⟩ tu misera's? mi éxpedi.
Númquis seruorúm deliquit? num áncillae aut serueí tibi
Résponsant? elóquere: inpune nón erit. MA. Nugás agis.
ME. Trístis admodúmst. non mihi istuc sátis placet — ⟨MA.⟩ Nugás agis.
⟨ME.⟩ Cérte familiárium aliquoi írata's. MA. Nugás agis.
ME. Núm mihi's iráta saltem? MA. Núnc tu non nugás agis.
ME. Nón edepol delíqui quicquam. MA. Em, rúrsum nunc nugás agis.
⟨ME.⟩ Díc, mea uxor, quíd tibi aegrest? PE. Béllus blanditúr tibi.

---

613. usquam *vel* quam | *cf. ad v. 619* || 614. quinq': qui quae B^2 || 616. Mei si (*vel* sii) non | *add Ca* | redi *vel* credi || 617. egredeam: *corr* B^2 | phyygionem *vel* phrygionem | et: *corr Gru* || 618. *add Schmiederus* | memini: *corr* B^2 | 619. *post v. 613 extat: trai Kiesslingius* | ecastor *vel* egastor | *add Pareus* | miseres: *corr* B^2 || 620. aut seruet: *corr Gru* (haut seruient B^2) || 621. Respons (*vel* Responde) ante (Responsanti B^2) loquere: *corr Ca* || 622. admodum es B^2 | *dist Schoe* || 623. familiarum B^2 | aliquoi *vel* aliquo || 625. rurum: *corr* $B^2 D^2$ ||

ME. Pótin ut mihi moléstus ne sis? núm te appello? MA. Aufér manum.
PE. Síc datur. properáto apsente mé comesse prándium:
Póst ante aedis cúm corona mé derideto ébrius.
ME. Néque edepol ego prándi neque hodie húc intro tetulí pedem.
PE. Tún negas? ME. Nego hércle uero. PE. Níl hoc homine audácius.
Nón ego te modo híc ante aedis cúm corona flór⟨e⟩a
Vídi astare, quóm negabas míhi esse sanum sínciput
Et negabas mé nouisse, péregrinum ai[e]bas ésse te?
ME. Quín ut dudum díuorti abs te, rédeo nunc demúm domum.
PE. Nóui ego te. non míhi censebas ésse qui te ulcíscerer:
Ómnia hercle uxóri dixi. ME. Quíd dixisti? PE. Néscio.
†Eampsus ei roga. ME. Quíd hoc est, uxor? quídnam hic narrauít tibi?
Quíd id est? quid tacés? quin dicis quíd sit? MA. Quasi tu néscias.
[Pálla mihist domó surrupta. ME. Pálla surruptást tibi?
MA.] Mé rogas? ME. Pol haúd rogem te, sí sciam. PE. O hominém malum:
Ýt dissimulat. nón potes celáre: rem nouí⟨t⟩ probe:
[PE.] Ómnia hercle ego édictaui. ME. Quíd id est? MA. Quando níl pudet
Néque uis tua uolúntate ipse prófiteri, audi átque ades:
Ét quid tristis ⟨sim⟩ ét quid hic mihi díxerit, faxó scias.

---

629. coronam ederi (*vel* deri) deto: *corr* B^2 ‖ 630. detuli B^2 ‖ 634. alebas *vel* aiebas: *del Bo* ‖ 635. abs *vel* ads ‖ 636. uolciscier: *corr* $B^2 D^2$ ‖ 638. Eampsus ei *vel* Eam plus (ipsus B^2) ‖ 639^b. *secl Ac: cf. 645* ‖ 640. MA. o *vel* ho ‖ 641. *add Ac* | 643. audiat qui (*vel* quid): *corr* B^2 | ades *vel* adest ‖ 644. *add Lamb duce Py* ‖

Pálla mihist domó surrupta. ME. Pálla surruptást mihi?
PE. Víden ut ⟨te⟩ sceléstus captat? huíc surruptast, nón tibi:
Nám profecto tíbi surrupta si ésset, salua nún⟨c⟩ foret.
ME. Níl mihi tecumst. séd tu quid ais? MA. Pálla, inquam, periít domo.
ME. Quís eam surrupuít? MA. Pol istuc ílle scit qui illam ápstulit.
ME. Quís is homost? MA. Menaéchmus quidam. ME. Édepol factum néquiter.
Quís is Menaechmust? MA. Tú istic, inquam. ME. Égone? MA. Tu. ME. Quis árguit?
MA. Égomet. PE. Et ego: atque huíc amicae détulisti Erótio.
ME. Égon dedi? MA. Tu, tú istic, inquam. ⟨PE.⟩ Vín adferri nóctuam,
Quaé 'tu tu' usque dícat tibi? nam nós iam [nos] defessí sumus.
ME. Pér Iouem deosque ómnis adiuro, úxor, — satin hoc ést tibi? —
Nón dedisse — PE. Immo hércle uero, nós non falsum dícere.
ME. Séd ego illam non cóndonaui, séd sic utendám dedi.
MA. Équidem ecastor tuám nec c⟨h⟩lamydem dó foras nec pállium
Quoíquam utendum. múlierem aequomst uéstimentum múliebre
Dáre foras, uirúm uirile. quín refers pallám domum?
ME. Ego faxo referétur. MA. Ex re túa, ut opinor, féceris:

645. tibi: *corr amicus Lambini* || 646. Vident ut: *corr B* | *add Lamb* | capiat: *corr Ca* || 647. non: *corr Ca* || 650. Quis hic: *corr Brixius* || 653. dedi MA. tutu *vel* dedit utu (*vel* ut) | *add Schoe* || 654. tututus que: *corr B* || 656. *dist Vahlenus* | MA. immo || 658. ecastor *vel* etastor | do *vel* de ||

Nám domum numquam íntroibis, nísi feres pallám simul.
[ME.] E[g]o domum. PE. Quid míhi futurumst, quí tibi hanc operám dedi?
MA. Ópera reddetúr, quando quid tíbi erit surruptúm domo.
PE. Íd quidem edepol númquam erit: nam níl est quod perdám domi.
Quá uirum qua uxórem di uos pérdant. properabo ád forum:
Nam éx hac familiá me plane éxcidisse intéllego.
ME. Mále mihi uxor sesé fecisse cénset, quom exclusít foras:
Quási non habeam quo íntromittar álium meliorém locum.
Sí tibi displiceó, patiundum: at plácuero huic Erótio,
Quaé me non exclúdet ab se, séd apud se occludét domi.
Númc ibo: orabo út mihi pallam réddat quam dudúm dedi.
Áliam illi redimám meliorem. ⟨h⟩e[i]us, écquis hic est iánitor?
Áperite atque Erótium aliquis éuocate ante óstium.

EROTIVM. MENAECHMVS I
MERETRIX ADVLESCENS

ER. Quís hic me quaerit? ME. Síbi inimicus mágis quam | aetatí tuae.
⟨ER.⟩ Meí Menaechme, cúr ante aedis ástas? sequere intró. ME. Mane.

---

663. *del Bent* ‖ 664. ME. | Operam: *corr* B^3 ‖ 666. Cum uiro cum uxore: *corr Fl* ‖ 670. ad *vel* at ‖ 671. ab se *vel* abste *l* occludit *vel* occludet ‖ 672. reddat *vel* reddo ad ‖ 673. et (*re* hec) quis: *corr* B^3 ‖ 674. aliquis *vel* aliqui | hostium: *corr* *C* ‖ 676. *add Ca* | has stas B^3 ‖

Scín quid est, quod ego ád te uenio? ER. Scío: ut tibi ex me sít uolup[tas].
ME. Ímmo edepol pallam íllam, amabo té, quam tibi dudúm dedi,
Míhi eam redde: uxór resciuit rem ómnem, ut factumst, órdine.
Égo tibi redimám bis tanto plúris pallam, quám uoles.
ER. Tíbi dedi equidem illam, ád phrygionem út ferres, pauló ⟨pr⟩ius,
Ét illud spinter, út ad aurificem férres, ut fierét nouom.
ME. Míhi tu ut dederis pállam et spinter? númquam factum réperies.
Nam égo quidem postquam íllam dudum tíbi dedi, atque abii ád forum:
Núnc redeo, nunc té postillac uídeo — ER. Video quám rem agis:
Quaé commisi ut mé defrudes, ád eam rem adfectás uiam.
ME. Néque edepol te défrudandi caúsa posco. quín tibi
Díco uxorem résciuisse. ⟨ER.⟩ Néc te ultro oraui út dares:
[ER.] Túte ultro ad me détulisti. dédisti eam donó mihi:
Eándem nunc reposcis. patiar: tíbi habe |, aufer, útere
Vél tu uel tua úxor, uel etiam ín ⟨l⟩oculos conpíngite.
Tu húc post hunc diém pedem intro nón feres, ne frústra sis:
Quándo tu me béne merentem tíbi habes despicátui,
Nísi feres argéntum, frustra⟨'s:⟩ mé ductare nón potes.
Áliam posthac ínuenito, quám habeas frustrátui.

---

677. Scin *vel* Sin | *del Py* ‖ 680. tanto *vel* tanta ‖ 681. paulo uis (ante B^2) ‖ 683. tu ut *vel* ut tu (tu *Priscianus*) | releceris *vel* relegeris: *corr ex Prisciano* ‖ 685. dost illac: *corr* B^2 | *dist Schoe* ‖ 686. Quia: *corr Bo* ‖ 688 sq. *add et del Py* ‖ 691. *add Balbachius* ‖ 692. ferustasis *vel* frustrassis: *corr Py* ‖ 694. *add Ri* | potes *vel* potest ‖

ME. Nímis iracunde hércle tandem. heús tu, tibi dicó, mane.
Rédi. etiamne astás? etiam audes meá reuorti grátia?
Ábiit intro, occlúsit aedis. núnc ego sum exclusíssumus:
Néque domi neque ápud amicam míhi iam quicquam créditur.
Íbo et consulam hánc rem amicos, quíd faciendum cénseant.

ACTVS IV

MENAECHMVS II MATRONA ADVLESCENS

ME. Nimis stúlte dudum féci, quom marsúppium
Messénioni cum árgento concrédidi.
Inmérsit aliquo sése credo in gáneum.
MA. Prouísam, quam mox uír meus redeát domum:
Sed éccum uideo: sálua sum, pallám refert.
ME. Demíror ubi nunc ámbulet Messénio.
MA. Adíbo atque hominem accípiam quibus dictís meret.
Non té pudet prodíre in conspectúm meum,
Flagítium | hominis, cum ístoc ornatú? ME. Quid est?
Quae té res agitat, múlier? MA. Etiamne, ínpudens,
Muttíre uerbum unum aúdes aut mecúm loqui?
ME. Quid tándem admisi in me, út loqui non aúdeam?
MA. Rogás me? ⟨o⟩ hominis ínpudentem audáciam.
ME. Non tú scis, mulier, Hécubam quaproptér canem

---

696. *dist Ac* ‖ 698. Abi *vel* Abii: *corr B*[2] | octus itaedis: *corr B*[2] ‖ 704. uer *vel* /////ra: *corr B*[2]*D* ‖ 707. dictis quibus *Nonius* | aeret: *corr ex Nonio* (maeret *B*[2]) ‖ 710 res te: *trai Brixius* | agitat *vel* agit ad | MA. *vel* ME. ‖ 711. Muttire *vel* Mittire ‖ 713. *add Py* ‖ 714. hecubam *vel* heccubam | qua *vel* quam ‖

Graii ésse praedicábant? MA. Non equidém scio.
⟨ME.⟩ Quia idém faciebat Hécuba, quod tu núnc facis.
Omnía mala ingerébat, quemquem aspéxerat:
Itaque ádeo iure coépta appellaríst Canes.
MA. Non égo | ista[ha]ec flagítia possum pérpeti:
Nam méd aetatem uíduam | esse máuelim
Quam istaéc flagitia túa pati, quae tú facis.
ME. Quid id ád me, tu te núptam possis pérpeti,
An sís abitura a tuó uiro? an mos híc itast,
Peregríno ut aduenienti narrent fábulas?
MA. Quas fábulas? non, ínquam, patiar praéterhac,
Quin uídua uiuam, quám tuos mores pérferam.
ME. Meá quidem hercle caúsa uidua uíuito
Vel úsque dum regnum óptinebit Iúppiter.
MA. At míhi negabas dúdum surrupuísse te,
Nunc eá⟨n⟩dem ante oculos áttines: non té pudet?
ME. Heu hércle, mulier, múltum et audax ét mala's.
Tun tíbi hanc surruptam dícere audes, quám mihi
Dedit ália mulier, út concinnandám darem?
MA. Ne istúc mecastor, iám patrem accersám meum
Atque eí narrabo túa flagitia quaé facis.
Ei, Décio, quaere meúm patrem, tecúm simul
Vt uéniat ad me |: íta rem | esse dícito.
Iam ego áperiam istaec túa flagitia. ME. Sánan es?
Quae méa flagitia? MA. Pállam | atque aurúm meum
Domó suppilas túae | uxori | ét tuae
Degéris amicae. sátin haec recte fábulor?
ME. Quaeso hércle, mulier, sí scis monstra quód bibam,
Tuám qui possim pérpeti petulántiam.
Quem tú †hominem arbitrare, néscio:
Ego té simitu nóui cum Portháone.

718. appellare est: *corr* B^2 | canis B^2D^2 ‖ 720. med a te B^2 ‖ 721. ista hec: *corr* B^2 ‖ 723. adtuo: *corr* B^2 | annos: *corr* B^2 | ita est hoc (hic B^2): *trai Bo* ‖ 725. ME. ‖ 735. inarrabo *vel* enarrabo: *corr* B^2 ‖ 736. deceo | quare: *corr* B^2 ‖ 741. Dederis B^2 ‖ 745. sime tu (*vel* ñtu): *corr Ca* ‖

MA. Si mé derides, át pol illum nón potes,
Patrém meum, qui huc áduenit. quin réspicis?
Nouístin tu illum? ME. Nóui cum Calchá simul:
Eodém die illum uídi quo te ante húnc diem.
MA. Negás nouisse mé? negas patrém meum?
ME. Idem hércle dicam, sí auom uis addúcere.
MA. Ecástor pariter hóc atque alias rés soles.

SENEX. MATRONA. MENAECHMVS II ADVLESCENS

SE. Vt aétas meást atque ut hóc usus fáctost,
Gradúm proferám, progredí⟨ri⟩ properábo.
Sed íd quam mihí facile sít, haud sum fálsus.
Nam pérnicitás deserít: consitús sum
Senéctute: onústum geró corpus: uíres
Relíquere. ut aétas malást, mers mala érgost.
Nam rés plurumás pessumás, quom aduenít, adfert.
quás si autumem ómnis, nimís longus sérmost.
Sed haéc res mihi ín pectore ét corde cúraest:
Quidnam hoc sit negoti quod filia sic 762
Repente expetit me ut ad sese irem
Nec quid id sit mihi certius facit, 763
Quid uelit. quid me accersit?
Verúm propemodúm iam sció, quid siét rei: 764
Credó cum uiró litigiúm natum esse áliquod.
Ita ístaec solént, quae uirós subseruíre

---

746. ad (ac B^2) ‖ 747. respicis *vel* resipiscis ‖ 748. Nouistin (*vel* Nouisti in) tu: Nouistin *Priscianus* | calchante *vel* calcante(s): *corr ex Prisciano* ‖ 749. illum uidi *vel* uidi illum | MA. ante *vel* ante ‖ 750. MA. Negas *vel* Negas ‖ 754. *add Bo* ‖ 755. facile sit mihi: *trai Bo* ‖ 756. conscitus (conscius B^2): *corr ex Nonio* ‖ 758. merx (*vel* mer//////) mala ergost: mers mala est ergo *Nonius* ‖ 759. quam *vel* cum: *corr* B^2 | adfert *vel* fert 760. autumem *vel* autumen ‖ 761. corde *vel* corda | cura (*vel* dura) est: *corr* B^2 ‖ 762 sq. *cf. ad v. 110* ‖ 763. *distinximus* ‖

Sibí postulánt, dote frétae, feróces.
Et ílli quoque haúd abstinént saepe cúlpa.
Verúmst modus tamén, quoad pati úxorem opórtet.
Nec pól filia úmquam patrem áccersit ád se,
Nisi aút quid commíssi †aut iurgist caúsa.
Sed íd quicquid ést iam sciam. átque eccam eámpse
Ante aedis et eius tristem uirum uideo: id est, quod suspicabar.
Áppellabo hanc. ⟨MA.⟩ Íbo ⟨ad⟩uorsum. [MA.] sálue multum, mí pater.
SE. Sálua sis. saluén aduenio? sáluen accersí iubes?
Quíd tu tristis és? quid ille autem ábs te iratus déstitit?
Néscioquid uos uélitati éstis inter uós duos.
Lóquere, uter meruístis culpam, paúci⟨s⟩, non longós logos.
MA. Núsquam equidem quicquám deliqui: hoc prímum te absoluó, pater.
Vérum uiuere híc non possum néque durare ulló modo:
Proín tu me hinc abdúcas. SE. Quid istuc aútemst? MA. Ludibrió, pater,
Hábeor. SE. Vnde? MA. Ab íllo quoi me mándauisti, meó uiro.
SE. Ecce autem litígium. quotiens tándem | edixí tibi,
Ýt caueres, neúter ad me irétis cum querimónia?
MA. Quí ego istuc, mi páter, cauere póssum? SE. Men intérrogas?
Nísi non uis. quotiéns monstraui tíbi, uiro ut morém geras?

769. quoad *vel* quod (quo id B^2) ‖ 771. commissi *vel* commisi | iurgii (*vel* uirgi *vel* uigil) est ‖ 772. quicquid id: *trai Bo* | eam ipse B^2D^2 ‖ 773 sq. *cf. ad v. 110* ‖ 775. *pers add et del Gul* | ad *add Py* ‖ 776. aduenio *vel* ad uetuo *vel* ad tuo ‖ 778. uos *om Paulus* | ueliati *vel* uelati: *corr ex Nonio Pauloque* | duo *Nonius* (*om Paulus*) ‖ 779. locos ‖ 780. absoluo *vel* absolue ‖ 781. uiuere hic *vel* hic uiuere ‖ 783. qui *vel* cui: *corr* B^2 ‖

Quíd ille faciat né id obserues, quó eat, quid rerúm gerat.
MA. Át enim ille hinc amát meretricem ex próxumo. SE. Sané sapit:
Átque ob istanc indústriam etiam fáxo amabit ámplius.
MA. Átque ibi potat. SE. Tuá quidem ille caúsa potabít minus,
Sí[ue] illic, siue alibí lubebit? quae haéc, malum, inpudéntiast?
Ýna opera prohibére ad cenam né promittat póstules
Néue quemquam accípiat alienum ápud se. seruirín tibi
Póstulas uirós? dare una ópera pensum póstules,
Ínter ancillás sedere iúbeas, lanam cárere.
MA. Nón equidem mihi te áduocatum, páter, adduxi, séd uiro:
Hínc stas, illim caúsam dicis. ⟨SE.⟩ Sí ille quid delíquerit,
[SE.] Múlto tanto illum áccusabo quám te accusaui ámplius.
Quándo te auratam ét uestitam béne habet, ancillás, pen⟨um⟩
Récte praehibet, mélius sa[m]nam est, múlier, mentem súmere.
MA. Át ille suppilát mihi aurum et pállas ex arcís domo:
Mé despoliat, mea órnamenta clam ád meretrices dégerit.
SE. Mále facit, si istúc facit: si nón facit, tu mále facis,

790. At *vel* Ad ‖ 792. Atque *vel* At ‖ 793. *del Bo* ‖ 795. Neue *vel* Neque | te: *corr Ac* ‖ 796. pensum *vel* pinsum ‖ 797. iubes *Varro* | carpere: *corr ex Varrone* ‖ 798. equidem *vel* quidem | mihi te B^2: mittit ‖ 799 sq. illinc B^2 | *add et del Ca* | tanta ‖ 801. anpillas ‖ 802. p̄hibet *vel* phibent (phibet B^2) ‖ 803. palla sex *vel* pallas sex (pallam ex B^2) | arcis *vel* artis | modo: *corr Gul* ‖ 804. iam *vel* tiam me: *corr Ac* ‖

Quae ínsontem insimulés. MA. Quin etiam núnc habet pallám, pater,
⟨Ét⟩ spinter, quod ad hánc detulerat: núnc, quia resciuí, refert.
SE. Iám ego ex hoc, ut fáctumst, s⟨c⟩ibo: ⟨íbo⟩ ad hominem atque ⟨ád⟩loquar.
Díc mihi istuc, Menaéchme, quod uos díssertatis, út sciam.
Quíd tu tristis és? quid illa autem írata abs te déstitit?
ME. Quísquis es, quicquíd tibi nomen ést, senex: summúm Iouem
Deósque do testís — ⟨SE.⟩ Qua de re aut quóius rei rerum ómnium?
⟨ME.⟩ Mé neque isti mále fecisse múlieri, quae me árguit
Hánc domo ab se súrrupuisse atque ábstulisse †delurat.
Sí ego intra aedis húius umquam, ubi hábitat, penetrauí ⟨pedem,⟩
Ómnium hominum exópto ut fiam míserorum misérrumus.
SE. Sánun es, qui istúc exoptes aút neges te umquám pedem
Ín eas aedis íntulis⟨se⟩ ubi hábitas, insaníssume?
ME. Tún, senex, aís habitare méd in illisce aédibus?
SE. Tú⟨n⟩ negas? ME. Nego hércle uero. SE. Immo †hec eludere negas:

---

806 sq. insimules *vel* insemules | pater *adhaeret v. 807* | refert *vel* refer ‖ 808. hoc ut *vel* hoc | ibo *ex ras B, add Ca* | adquem: *corr B*[2] | ad *add Sarac* ‖ 810. Quid *vel* Qui | tristis *B*[2]*D*[2]: trix | quid *vel* quod | illa *vel* illã | iratam abste destituis (*vel* dedistitus): *corr Dousa* ‖ 812 sq. detestes (detestor *B*[2]*D*[2]): *corr Gru* | *add Py* | arguit *vel* arruit ‖ 814. domo *vel* dono | deiurat *B*[2] ‖ 816. hedis *vel* ędis | *suppl Py* ‖ 818. nec est e *vel* necẽ (necẽ ut *B*[2]) ‖ 819. ea sedis: *corr B*[2] | intuleris *B*[2] ‖ 820. Tunc *et* ait: *corr B*[2] | med *vel* m&d *vel* me ‖ 821. *add Bo* | neq; *vel* neo///:

Nísi quo nocte hac <éx>migrasti. — concede huc fília.
Quíd tu ais? num hinc éxmigrasti<s>? <MA.> Quem ín locum aut <quam> ob rem, óbsecro?
SE. Nón edepol sció. <MA.> Profecto lúdit te hic. non tú[te] tenes?
<SE.> Iám uero, Menaéc<h>me, satis iocátu's: nunc hanc rém [a]gere.
<ME.> Quaéso, quid mihi técumst? unde aut quís tu homo's? ◡ ⏑́ ◡ –
†Tibi aut adeo isti, quae mihi molestast quoquó modo?
<MA.> Víden tu illi<c> oculós uirere? ut uíridis exoritúr colos
Éx temporibus átque fronte: ut óculi scintillánt, uide. 829
ME. Quíd mihi meliust quám, quando illi me ínsanire praédicant, 832
Égo me<d> adsimulem ínsanire, ut íllos a me apstérream?
MA. Ýt pandiculans óscitatur. quíd nunc faciam, mi pater?
SE. Cóncede huc, mea náta, ab istoc quám potest longíssume.
ME. †Eubi atque heu Brómie, quo me in síluam uenatúm uocas?
Aúdio, sed nón abire póssum ab his regiónibus:
Íta illa me ab laeuá rabiosa fémina adseruát canis:
Póst[t]e autem illic †ircosalus, quí saepe aetate ín sua

---

corr B[2] | MA. inmo *vel* immo: *corr Ac* | negas *vel* neg& ‖ 822. qua *B*[2] | ac: *corr B*[2] | concede *vel* conce | hac: *corr Ca* ‖ 823. agis: *corr B* | exmigrasti *vel* exaigrasti: *corr Ac* | aut ob *vel* aut: *suppl Beroaldus* ‖ 824. MA.: *corr Py* | *del Mue* ‖ 825. locatus (iocatus *B*[2]): *corr Ca* | ac rem: *corr B*[2] | *del Stu* ‖ 826. *lac sign Py* ‖ 828. c *add Ri* | iurere ut *vel* uire//: *corr B*[2] | 829. scintillant *vel* sintillant ‖ 833. *add Bo* ‖ 834. Vt *et* MA. quid *vel* MA. Vt *et* quid | pandiculas *vel* pandiculans ‖ 835. potest *vel* potes ‖ 836. Eubi *vel* Eum (Heu *B*[2]) ‖ 837. habire *vel* abire ‖ 839. *del Ri* | sepe *vel* sese ‖

Pérdidit ciuem ínnocentem fálso testimónio.
SE. Vaé capiti tuo. ⟨ME.⟩ Écce, A[p]pollo míhi ex oraclo | ímperat,
Ýt ego illi⟨c⟩ oculós exuram lámpadibus ardéntibus.
MA. Périi, mi patér: minatur míhi oculos exúrere. 843
ME. Eí mihi, insaníre me aiunt, últro quom ipsi insániunt. 831
SE. Fília, heus. ⟨MA.⟩ Quid ést? quid agimus? ⟨SE.⟩ Quíd, si ego huc seruós cito? 844
Íbo, adducam qui húnc hinc tollant ét domi deuínciant,
Príus quam turbarúm quid faciat ámplius. †enim ereo.
⟨ME.⟩ Ni óccupo aliquod míhi consilium, hí domum me ad se aúferent.
Púgnis me uotás in huius óre quicquam párcere,
Nei á meis oculís abscedat ín malam magnám crucem.
Fáciam quod iubés, Apollo. SE. Fúge domum quantúm potest:
Ne híc te obtundat. MA. Fúgio. amabo, ádserua istunc, mí pater,
Néquo hinc [h]abeat. súmne ego mulier mísera, quae illaec aúdio?
ME. Haúd male illanc ámoui * * núnc hunc inpuríssumum,
Bárbatum, tremulúm Tithonum, quí cluet Cyc⟨i⟩nó patre.
Íta mihi imperás, ut ego huius mémbra atque ossa atque ártua

841. Ve *vel* SE. Ve | oraclo *vel* oraculo ‖ 842. *add Ri* | exuram *vel* exurati ‖ 843. Perii (*vel* Peri) mihi: *corr B*[2] ‖ 831. alunt *vel* aiunt | ipse: *corr B*[2] ‖ 844. MA. *add Ac* | seruo scito (*vel* scio): *corr B*[2] ‖ 846. enim (ME. enim *D*[2]) ereo *vel* enim (enim uero *B*[2]) ‖ 847. *add Schoe* | aliquid ‖ 848 sq. *dist Ri* ‖ 849. Nei amiis *vel* Ne iam meis (his *B*[2]): *corr Vahlenus* | oculis *vel* occulis ‖ 850. potest *vel* potes ‖ 852. Nequo *vel* Neq; | summe *vel* sumne | illa hec *vel* illaec | audeo: *corr B*[2] ‖ 853. nunc *vel* num ‖ 854. titanum (*item Priscianus*): *corr Meursius* | qui lucet (*corr Palm*) cycno (*corr Ri*) *Priscianus*: cycno prognatum ‖ 855. huius menbra: cuius membra *Nonius* | artus *B*[2] ‖

Cómminuam illo scípione quem ípse habet. SE. Dabitúr malum,
Mé quidem si attígeris aut si própius ad me accésseris.
ME. Fáciam quod iubés: securi⟨m⟩ cápiam ancipitem atque húnc senem —:
Ósse fini dédolabo ássulatim uíscera.
SE. Énim uero illud praécauendumst átque adcurandúmst mihi.
Sáne ego illum metuo, út minatur, néquid male faxít mihi.
ME. Múlta mihi imperás, Apollo. núnc equos iunctós iubes
Cápere me indomitós, ferocis, átque in currum inscéndere,
Ýt ego hunc proterám leonem ⟨u⟩étulum, olentem, edéntulum.
Iam ádstiti in currúm: iam lora téneo, iam stimulum: ín manust.
Ágite equi, facitóte sonitus úngularum appáreat:
Cúrsu celeri fácite inflexa sít pedum perníċitas.
⟨SE.⟩ Míhin equis iunctís minare? ⟨ME.⟩ Écce, Apollo, dénuo
Mé iubes facere ínpetum in eum quí stat atque occídere.
Séd quis hic est qui mé capillo hínc de curru déripit?
Ímperium tuóm demutat átque ⟨e⟩dictum Apóllinis.
SE. Eu hércle, morbum acrem ác durum * * * * *
* * * * * * * di, uostrám fidem:
Vel híc qui insanit quám ualuit pauló prius.

---

858 sq. capiam *vel* cupiam | Senem *adhaeret v. 859: corr Ca* | *dist Gronovius* | fini: nisi *Nonius* ‖ 860. adcura (*vel* adcurā) dum (*corr* B^2) si ‖ 864. *add Gul* | edentius: *corr Pius* ‖ 865. *distinximus* ‖ 866. apparent: *corr Ri* ‖ 867. facite *vel* facitote | inflexu: *corr Dousa* | sint *vel* sunt: *corr* B^2 ‖ 868. *add Ca* | manare: *corr* B^2 | ecce *vel* acce ‖ 871. apollinis *vel* apollonis ‖ 872. *lac sign Schoe* ‖

Ei dérepente tántus morbus íncidit.
Eibo átque accersam médicum iam quantúm potest.

MENAECHMVS

Iamne ísti abierunt quaéso ex conspectú meo,
Qui mé ui cogunt, †ut ualidus insániam?
Quid césso abire ad náuem, dum saluó licet?
* * * * * * * * * * * *
Vosque ómnis quaeso, sí senex reuénerit,
Ni me índicetis, quá platea hinc aufúgerim.

ACTVS V

SENEX

Lumbí sedendo |, óculi spectandó dolent,
Manéndo medicum, dúm se ex opere récipiat.
Odiósus tandem uíx ab aegrotís uenit.
Ait se óbligasse crús fractum Aesculápio,
Apóllini autem bráchium. nunc cógito,
Vtrúm me dicam dúcere medicum án fabrum.
Atque éccum incedit. móue formicinúm gradum.

MEDICVS. SENEX

MED. Quid esse[t] ílli morbi díxeras? narrá, senex.
Num láruatus aút cerritus⟨t⟩? fác sciam.
Num eúm ueternus aút aqua intercús tenet?
SE. Quin eá te causa dúco, ut id dicás mihi
Atque íllum ut sanum fácias. MED. Perfacile íd quidemst.

---

879. *lac sign Ri* ‖ 882. *novam scaenam sign Warnerus* | exspectando: *corr ex Ausonio* ‖ 886. autem *vel* autem autem | cogito *vel* gito ‖ 890. *add Brixius duce Ri* ‖ 891. uetenus: *corr* $B^2 D^2$ ‖ 892. id dicas *vel* dicas ‖ 893. quid ast (*vel* ea est): *corr* B^2 ‖

Sanúm futurum, méa ego id promittó fide.
SE. Magná cum cura ego íllum curarí uolo.
⟨MED.⟩ Quin súspirabo plús †sescenta ín dies:
[ME.] Ita †ego illum cum cura magna curabó tibi.
SE. Atque éccum ipsum hominem: ópseruemus quám rem agat.

MENAECHMVS I. SENEX. MEDICVS ADVLESCENS

ME. Edepol ne hic diés peruorsus átque aduorsus mi óptigit.
Quaé me clam ratús sum facere, ea ómnia fecít palam
Párasitus, qui mé conpleuit flágiti et formídinis:
Méus Vlixes, suó qui regi tántum conciuít mali.
Quem égo hominem, †siquidem uiuo, uita euoluám sua.
Séd ego stultus súm, qui illius ésse dico quaé meas[i]t.
Meó cibo et sumptu éducatust: ánima priuabó uirum.
Cóndigne autem haec méretrix fecit, út mos est meretrícius:
Quía rogo, palla út referatur rúrsum ad uxorém meam,
Míhi se ait dedísse. eu edepol né ego homo uiuó miser.
SE. Aúdin quae loquitúr? MED. Se miserum praédicat. ⟨SE.⟩ Adeás uelim.
⟨MED.⟩ Sáluos sis, Menaéchme. quaeso, cúr apertas bráchium?
Nón tu scis, quantum ísti morbo núnc tuo faciás mali?

---

894. eco || 900. Quem eclam: *corr* B^2D^2 || 901. Parasitus *vel* Pasitus | conplebit: *corr* B^2 || 902. tantum *vel* tantantum || 903. nitae uoluam: *corr* B^2 || 904. *del Ca* || 906. meretricius *vel* meretricibus || 907. pallam D^2 || 908. heu B^2 || 909. sed: *corr* B^2 | at eas B^2 || 911. *dist Ri* ||

⟨ME.⟩ Quín tu te suspéndis? MED. Ecquid séntis? SE. Quidni séntiam?
MED. Nón potest haec rés ellebori †iungere optinérier.
Séd quid ais, Menaéchme? ME. Quid uis? ⟨MED.⟩ Díc mihi hoc quod té rogo:
Álbum an atrum uínum potas? ME. Quín tu is in malám crucem?
⟨MED.⟩ Iam hércle occeptat ínsanire prímulum. * * * * *
* * * * * * * * * ME. Quin tu me intérrogas,
Púrpureum panem án puniceum sóleam ego esse an lúteum?
Sóleamne esse auís ⟨s⟩quamossas, píscis pennatós? SE. Papae,
Aúdin tu, ut delíramenta lóquitur? quid cessás dare
Pótionis áliquid, priusquam pércipit insánia?
MED. Máne modo: etiam pércontabor. ME. †Alia, occidis fábulans.
MED. Díc mihi hoc: solént tibi umquam óculi duri fíeri?
ME. Quíd? tu me lucústam censes ésse, homo ignauíssume?
MED. Díc mihi, enumquam íntestina tíbi crepant, quod séntias?
ME. Ýbi satur sum, núlla crepitant: quándo esurio, túm crepant.
MED. Hóc quidem edepol haú pro insano uérbum respondít mihi.

---

912. ME. quidni: *corr Schoe* ‖ 913. (i)unguine B^2 ‖ 914. menachme *vel* menechme | quid *vel* ME. quid | dic mihi *vel* mihi | te rogo *vel* rogo ‖ 916. *add Ac* | occepta: *corr* B^2 | *lac sign Schoe duce Ri: ad quam fort. pertinet quod ad Curc. v. 243 sq. in B adscr. m. saec XIV* (album an atrum uinum potas) quid tibi quaesito opus est ‖ 919. quamosas *vel* quam ossa (ossas B^2) ‖ 920. Auditu: *corr* B^2D^2 ‖ 922. occidis *vel* occipis | fabulam *vel* falam: *corr Ac* ‖ 924. lacustam B^2 ‖ 925. mehi: *corr* B^2 | an umquam B^2 | tibi *om Nonius* ‖ 926. tunc *Nonius* ‖ 927. baud B^2 ‖

Pérdormiscin úsque ad lucem? [ME.] fácilin tu dormís cubans?
ME. Pérdormisco, sí resolui árgentum quoi débeo.
⟨MED.⟩ * * * * * * * * * * * * * *
* * * * * * * * * * * * * * *
ME. Quí te Iuppitér dique omnes, pércontator, pérduint.
MED. Núnc homo insaníre occeptat: de íllis uerbis cáue tibi.
SE. Ímmo Nestor núnc quidemst de uérbis, praeut dudúm fuit:
Nám dudum uxorém suam esse aiébat rabiosám canem.
ME. Quíd ego dixi? ⟨SE.⟩ Insánus, inquam, — ⟨ME.⟩ Egone? ⟨SE.⟩ Tu istic, [SE.] quí mihi
Etiam me iunctís quadrigis mínitatu's prostérnere.
⟨ME.⟩ * * * * * * * * * * * * * *
⟨SE.⟩ Égomet haec te uídi facere: égomet haec te⟨d⟩ árguo.
ME. Át ego te sacrám coronam súrrupuisse Ióui s⟨cio⟩:
Ét ob eam rem in cárcerem ted ésse conpactúm scio:
Ét postquam es emíssus caesum uírgis sub furcá scio:
Túm patrem occidísse et matrem uéndidisse etiám scio.
Sátin haec pro sanó male dicta mále dictis respóndeo?
SE. Óbsecro hercle, médice, propere quídquid facturú's face.
Nón uides hominem ínsanire? MED. S⟨c⟩ín quid facias óptumumst?
Ád me face uti déferatur. SE. Ítane censes? MED. Quíppini?

---

928 sq. Perdormiscanius que | facilen B^2 | curans. MED.: *corr Scioppius* | *lac sign Ri* || 932. perdunt (i *s. scr.* B^2) || 935. uerbis *vel* uebis || 936. alebat: *corr B* || 937. *dist Schoe* | tustic *vel* custic *vel* istuc || 938. minis status: it *corr B*, u's *Lamb* | *lac sign Ri* || 940. uide: *corr* B^2 | *add Guy* || 941. iouis *vel* lo iouis: *suppl Ca* || 942. ob eam *vel* obeatam | te (*vel* teb) deesse: *corr B* || 943. Et *vel* E | suffurca *vel* sufurca: *corr* B^2 || 945. rescondeo: *corr* B^2 || 946. maledice: *corr* B^2 | facturus: *corr Lamb* || 947. optumum es: *corr* B^2 || 948. ut id eferatur *vel* ut deferatur | itana: *corr* B^2 ||

Íbi meo arbitrátu potero cúrare hominem. SE. Age, út lubet.
⟨MED.⟩ [H]Elle[s]borum potábis faxo áliquos uigintí dies.
ME. Át ego te pendéntem fodiam stímulis trigintá dies.
MED. I, árcesse homines, qui íllun⟨c⟩ ad me déferant. SE. Quot súnt satis?
MED. Proínde ut insaníre uideo, quáttuor, niló minus.
SE. Iam híc erunt. adsérua tu istunc, médice. MED. Immo ibó domum,
V́t parentur quíbus paratis ópus est. tu[s] seruós iube
Húnc ad me feránt. SE. Iam ego illic fáxo erit. ⟨MED.⟩ Abeó. ⟨SE.⟩ Vale.
ME. Ábiit socerus, ábiit medicus: [nunc] sólus sum. pro Iúppiter,
Quíd illuc est, quod †me hic homines ínsanire praédicant?
Nam équidem, postquam gnátus sum, numquam aégrotaui unúm diem:
Néque ego insanió neque pugnas néque ego litis coépio.
Sáluos saluos álios uideo: nóui | homines, ádloquor.
Án illi perperam ínsanire me áiunt, ipsi insániunt?
Quíd ego nunc faciám? domum ire cúpio |, uxor nón sinit:
Húc autem nemo íntromittit: nímis prouentumst néquiter.
Híc er[g]o usque: ad nóctem saltem, crédo, intromittár domum.

950 sq. *ordine inv libri: trai Ca* | Helles forum B^2 | alios B^2 || 952. Larcesse: *corr Pareus* | illum: *corr Ca* || 953. ut *vel* ui | uideor: *corr B* | nihil hominus: *corr* B^2 || 955 sq. tus *vel* tuos | iube *vel* lube | hunc *adhaeret v. 955: corr Lamb* || 957. abiit *vel* habiit | *del Guy* || 959. *solus habet B* || 960. ne litis *Nonius* | cupio: *corr ex Nonio* || 962. perderam | alunt: *corr* B^2 || 964. nequiter *vel* nequitur || 965. *del Pius* | usce: *corr* B^2 | *dist Bo* ||

MESSENIO. (MENAECHMVS I)
SERVOS ADVLESCENS

MES. Spectámen bonó seruo id ést, qui rem erílem
Procúrat, uidét, collocát cogitátque,
Vt ábsente eró rem | erí diligénter
Tutétur, quam si ípse adsit, aút rectiús.
Tergúm quam gulám, crura quám uentrem opórtet
Potióra esse quoí cor modéste sitúmst. 971
Recordetur id, qui nili sunt quid [i]is preti
Detur ab suis eris ignauis improbis uiris. 973
Verbera, compedes,
Molae, magna
Lassitudo, fames, frigus durum. 975
Haec pretia sunt ignauiae:
Id ego male malum metuo. propterea bonum esse certumst potius quam malum.
Nam magis multo patior facilius uerba, uerbera ego odi,
Nimióque edo lubéntius molitúm quam molitum praéhibeo.
Proptérea eri imperium éxsequor, bene ét sedate séruo id: 980
Atque íd mihi prodest. †aliis esse ita ut in rem esse ducunt sint: ego ita ero ut me esse oportet.
Metum id míhi adhibeam, culpam ábstineam, ero ut ómnibus in locis sím praesto.
[Seruí qui quom culpá carent metuont, í solent esse eris útibiles:

966. seruo id *vel* seruid | rem *vel* re || 968. rẽ *vel* re//// || 969. si *vel* ipsi | adsit *vel* adscit || 972 sqq. *cf. ad v. 110* || 972. Recordetur *vel* Recorde cordetur || 975. Lassitudo *vel* Lascituto || 976. Hęc *vel* Hęo || 978. ego odi *vel* egodi || 979. molitum p̄hibeo *vel* mollitum ꝓhibeo || 980 sq. exequor *vel* exsecor | seruo id *vel* seruo | atque id mihi (*vel* mihi id) prodest *adhaeret v. 980* | Alii *B ex ras* | sint *vel* sin | ita ero *vel* ero || 982. culpa B^2 sim presto *vel* inpresto || 983 sq. *secl Herm* (*cf. Mostell. 858 sqq.*) cum culparent *vel* culpa carent | et metuo ni *vel* et metuunt: metuunt hi B^2 ||

Nam illí qui nil metuónt, postquam malum †promeritumque ei metuont.]
Metu⟨a⟩m ⟨h⟩aúd multum: propest quándo †ceruso fáciam, pretium exsóluet.
É⟨o e⟩go exemplo séruio, térgi ut in rem esse árbitror.
Postquam ín tabernam uása et seruos cónlocaui ut iússerat,
Ita uénio aduorsum. númc foris pultábo, adesse ut mé sciat.
* * * * * * * * * * * * * * * *
Néque uirum ex hoc sáltu damni sáluom ut educám fora⟨s⟩.
Séd metuo ne séro ueniam dépugnato proélio.

SENEX. MENAECHMVS I. LORARII. MESSENIO
ADVLESCENS SERVOS

SE. Pér ego uobis deós atque homines díco, ut imperiúm meum
Sápienter habeátis curae, quae ímperaui atque ímpero.
Fácite illic homo iam ín medicinam ablátus sublimén siet,
Nísi quidem uos uóstra crura aut látera nili pénditis.
Cáue quisquam quod illíc minitetur uóstrum flocci fécerit.
Quid statis? quid dubitátis? iam sublímen raptum opórtuit.
Ego íbo ad medicum: praésto ero illi, quóm uenietis. ME. Óccidi.

985. aut | (prope) est *vel* es ‖ 985^b. *add Spengelius* | terge *vel* tergo ‖ 986. uasa (*vel* uas) sed: *corr B* ‖ 987. me sciat *vel* misceat | *lac sign Schoe* ‖ 988. utrum: *corr Bo* | ute duo anfora: *corr Pareus* ‖ 989. sero *vel* seruo ‖ 992. sublimen *vel* sublimem ‖ 993. nihili penditis *vel* nihil penditi ‖ 995. satis: *corr* B^2D^2 | sublimem *D* (*item v. 1002* D^2) | oportuit *vel* oportum ‖

Quid hoc ést negoti? quíd illi⟨s⟩c⟨e⟩ homines ád me currunt, ópsecro?
Quid uóltis [q]uos? quid quaéritatis? quíd me circum⟨sí⟩stitis?
Quo rápitis me? quo fértis me? perii. ópsecro uostrám fidem,
Epidámnienses súbuenite cíues. quin me míttitis?
MES. Pro di ímmortales, óbsecro, quid ego óculis aspició meis?
Erúm meum indignússume nescíoqui sublimén ferunt.
ME. Écquis suppetiás mihi audet férre? MES. Ego, ere, audacíssume.
O fácinus indignum ét malum,
Epidámnii ciués, erum
Meum híc in pacato ó⟨p⟩pido
Lucí deripier ín uia,
Qui líber ad uos uénerit.
Míttit⟨e⟩ istunc. ME. Ópsecro te, quísquis es, operám mihi ut des
Neú sinas in me ínsignite fíeri tantam iniúriam.
MES. Ímmo et operam dábo et defendam et súbuenibo sédulo.
Númquam te patiár perire: mé perirest aéquius.
Éripe oculum istí [illegible], ab umero quí tenet, ere, te óbsecro.
Hísce ego iam seméntem in ore fáciam pugnosque óbseram.
Máxumo hercle hodié malo uostro ístunc fertis: míttite.
ME. Téneo ego huic oculúm. MES. Face ut oculi lócus in capite appáreat.

997. *add Brixius* ‖ 998. *del D* | circumstatis *B*[2] ‖ 1000. Epidam nienses (*vel* menses) ‖ 1001. di immortales *vel* dum mortales ‖ 1003. aut et: *corr B*[2] ‖ 1004 sqq. *duos v.* (—erum) *habet B: discr Geppertus* ‖ 1005. epidam nii (*vel* nu) ‖ 1006. liberat: *corr B*[2] ‖ 1007. Mittitis tunc *vel* Mitti istunc | *pers add B* | quisquis es *vel* quisquis | mihi uides: *corr B*[2] ‖ 1009. subuenibo *vel* subueniebo ‖ 1010. me derires (*vel* derideres) te cuius: *corr Sarac et Ca* ‖ 1013. hodie (*vel* hodi) malo hercle: *trai Bo* ‖ 1014. Teneo *vel* ME. Teneo *et* ME. face *vel* face ‖

Vós scelesti, uós rapacis, uós praedones. ⟨LOR.⟩ Péri⟨i⟩mus.
Óbsecro hercle. ⟨MES.⟩ Míttite ergo. ⟨ME.⟩ Quíd me uobis táctiost?
Pécte pugnis. MES. Ágite abite: fúgite hinc in malám crucem.
Em tibi etiam: quía postremus cédis, hoc praemí feres.
Nímis [aut] bene [h]ora cómmutaui atque éx mea senténtia.
Édepol, ere, ne tíbi suppetias témpore aduení modo.
ME. Át tibi di sempér, adulescens, quísquis es, faciánt bene:
Nam ábsque te esset, hódie numquam ad sólem occasum uíuerem.
MES. Ergo edepol, si récte facias, ére, me⟨d⟩ emittás manu.
ME. Líberem ego te? MES. Vérum: quandoquidem, ére, te seruauí. ME. Quid est?
Ádulescens, errás. MES. Quid, erro? ME. Pér Iouem adiuró patrem
Mé⟨d⟩ erum tuóm non esse. MES. Nón taces? ME. Non méntior:
Néc meus seruos númquam tale fécit quale tú mihi.
MES. Síc sine igitur, sí tuom negas me ésse, abire líberum.
⟨ME.⟩ Meá quidem hercle caúsa liber ésto atque ito quó uoles.
MES. Némpe iubes? ME. Iubeo hércle, siquid ímperist in té mihi.
MES. Sálue, mi patróne. — 'Quom tu líber es, Messénio,

1015. perimus: *corr Cu* ‖ 1016. tactiost *vel* tactiosi ‖ 1017. (‡ AGITE)ABITE: agite habite ‖ 1018. En: *corr Ribbeckius* ‖ 1019. *del Bo* | commetaui (commentaui B^2) ‖ 1022. Nam *vel* Namque | ted (*vel* te) e͠et (e͠em B^2) | hodie *vel* ME. Hodie | solem *vel* soli (solis B^2) | uiuerem *vel* uiuere ‖ 1023. *add Bo* | emittas *vel* mittas ‖ 1024. Liberẽ *vel* Libertẽ (Liberũ B^2) ‖ 1026. *add Bo* ‖ 1027 sq. numquam *vel* umquam | *post v. 1028 iterantur v. 1037—1043 in libris praeter A, qui inter v. 1026 et 1034 sex v. habuit (an om v. 1031 sq.?)* ‖ 1029. atque ito *vel* at quito ‖

Gaúdeo.' — [MES.] Credo hércle uobis. — séd, patrone, te óbsecro,
Né minus imperés mihi, quam quóm tuos seruós fui.
Ápud te<d> habitabo ét quando ibis úna tecum ibó domum.
ME. Mínume. MES. Nunc ibo ín tabernam, uása atque argentúm tibi
Réferam. rectest óbsignatum in uídulo marsúppium
Cúm uiatico: íd tibi iam huc ádferam. ME. Adfer strénue.
MES. Sáluom tibi ita, ut mihi dedisti, réddibo : hic mé mane.
ME. Nímia mira mihi quidem hodie exórta sunt mirís modis.
Álii me negánt eum esse quí sum atque excludúnt foras.
* * * * * * * * * * * * * * *
Étiam hic seruom sé meum esse ai[e]bat, quem égo modo emisí manu.
Ís ait se mihi állaturum cum árgento marsúppium:
Íd si attulerit, dícam ut a me ábeat liber quó uolet,
Né tum, quando sánus factus sít, a me argentúm petat.
Sócer et medicus me ínsanire aiébant. quid sit, míra sunt:

1034. *add Guy* ‖ 1035. (TABER)NA | uasa atque (*sic A*) *vel* uassa at ‖ 1036. recte est *vel* ME. recte est | *post 1036 in libris praeter A iteratur 1044: cf. ad 1027 sq.* ‖ 1037. Cum *vel* Quom | id *vel* MES. (*vel* ME.) id | ME. *vel* MES. ‖ 1038. MES. *add B* | tibi ita (*sic Nonius*) *vel* tibi itē *vel* itē tibi | reddebo *vel* redhibeo (*vel* sed habeo): *corr ex Nonio* | hic me mane *vel* hic mane (*vel* mame) *vel* hic ‖ 1039. quidem hodie *vel* quidem | miris *vel* multis ‖ 1040. excludunt *vel* exclusum | *lac sign Ri* ‖ 1042. *pro* Etiam hic (*sic A, ut vid*) *alt. loco* (*cf. ad 1027 sq.*) *est:* Vel ille qui se petere modo argentum modo qui | se meum esse *vel* esse se meum | *del Brixius* | ego modo *vel* ego ‖ 1043. se mihi *vel* se | marsu(p)pium *vel* marso(p)pium. ‖ 1044. *cf. ad v. 1036* | Id si *vel* ME. Ipse | abeat *vel* habeat ‖ 1045. Nec (*vel* Ne) dum: *corr Lamb* ‖ 1046. dicebant: *corr Ca* ‖

Haéc nilo esse míhi uidentur sétius quam sómnia.
Núnc ibo intro ad hánc meretricem, quámquam sus censét mihi,
Seí possum exoráre, ut pallam réddat, quam referám domum.

MENAECHMVS II. MESSENIO
ADVLESCENS SERVOS

ME. Mén hodie usquam cónuenisse te, aúdax, audes dícere,
Póstquam aduorsum míhi imperaui ut húc uenires? MES. Quín modo
Érupui, homines quí ferebant té sublimen quát⟨t⟩uor,
Apud hasce aedis. tú clamabas deúm fidem atque hominum ómnium,
Quóm ego accurro téque eripio uí pugnando, ingrátiis.
Ób eam rem, quia té seruaui, me ámisisti líberum.
Quom árgentum dixí me petere et uása, tu quantúm potest
Praécucurristi óbuiam, ut quae fécisti infitiás eas.
ME. Líberum ego te iússi abire? ⟨MES.⟩ Cérto. ⟨ME.⟩ Qui⟨n⟩ certíssumumst
Mépte potius fíeri seruom, quám te umquam emittám manu.

1047. nihilo minus esse uidetur *Gellius* | setius *vel* secius (secus B^2): sectius *Gellius* | somnia *vel* somna ‖ 1048. succenset B^2 ‖ 1050. conuenisse te *vel* conuenisse ‖ 1051. quin *vel* quo ‖ 1052. ERUPUI: Eripui | qui te ferebant (*item A, ut vid*): *trai Gru* | sublimen *vel* sublimem ‖ 1054. uel inpugnando *vel* oppugnando: *corr Ca* ‖ 1055. Ob eam *vel* Obeatam ‖ 1056. argentum *vel* argento | potest *vel* potes: —s ‖ 1058. cui: *corr Sarac* ‖ 1059. Mepte *vel* Meapte | emittam *vel* emit a ‖

MENAECHMVS I. MESSENIO. MENAECHMVS II
ADVLESCENS SERVOS ADVLESCENS

ME. I. Si uóltis per oculós iurare, nílo hercle ea causá magis
Faciétis ut ego ⟨hinc⟩ hódie abstulerim pállam et spinter, péssumae.
MES. Pro di ímmortales, quíd ego uideo? ME. II. Quíd uides? MES. Speculúm tuom.
ME. II. Quíd negotist? MES. Tuást imago: tám consimilest quám potest.
ME. II. Pól profecto haud ést dissimilis, meám quom formam nóscito.
ME. I. Ó adulescens, sálue, qui me séruauisti, quísquis es.
MES. Ádulescens, quaeso hércle, ⟨e⟩loquere tuóm mihi nomen, nísi piget.
ME. I. Nón edepol ita prómeruisti dé me, ut pigeat quaé uelis
–́ ⏑ – mihíst Menaechmo nómen. ME. II. Immo edepól mihi.
ME. I. Sículus sum Syrácusanus. ME. II. †Ea domus et patriást mihi.
ME. I. Quíd ego ex te audio? ME. II. Hóc quod res est. MES. Nóui equidem hunc: erus ést meus.
Ego quidem huius séruos sum, sed mé⟨d⟩ esse huius crédidi.

1061. *add Ri* (*v. bipart. in A*) | pessime *vel* pesmae || 1063. tumst | consiliaest (consimilis est B^2): ———LES: *corr Schoe* | Q————M (quantum, *ut vid*) || 1064. meam *vel* mea | quam (q, B^2): *corr Ac duce Py* | noscito *vel* nos scito || 1065. ———Q———Q(uis)Q ——— | seruauisti *vel* seruasti || 1066. queso *vel* ques | *add Fl* | piger *vel* piget || 1067. Non medepol *vel* Non me edepol: *corr* B^2 || 1068. *lac sign Ri* || 1069. Siculus *vel* Si c//////dus || 1070. noui *vel* noui Noui | meus *vel* mihi || 1071. *add Pareus* ||

Ego hunc censebam té⟨d⟩ esse: huic etiam éxhibui negótium.
Quaéso ignoscas, síquid stulte díxi atque inprúdens tibi.
ME. II. Délirare míhi uidere. nón commeministí semul
Té hodie mecum éxire ex naui? MES. Énim uero aequom póstulas.
Tú erus es: tu séruom quaere. tú salueto: tú uale.
Húnc ego esse aió Menaechmum. ME. I. Át ego me. ME. II. Quae haec fábulast?
Tú's Menaechmus? ME. I. Mé esse dico, Móscho prognatúm patre.
ME. II. Tún [a] meo patré's prognatus? ME. I. Ímmo equidem, adulescéns, meo.
Tuóm tibi neque óccupare néque praeripere póstulo.
MES. Di ímmortales, spem ínsperatam dáte mihi, quam súspicor.
Nám nisi me animus fállit, hi sunt géminei germaní duo:
Nam ét patriam et patrém commemorant páriter qui fuerínt sibi.
Séuocabo erúm. Menaechme. ME. ⟨I et II.⟩ Quíd uis? MES. Non ambós uolo.
Séd uter uostr⟨or⟩úmst aduectus mécum naui? ME. I. Nón ego.
ME. II. Át ego. MES. Te uolo ígitur. huc concéde. ME. II. Concessí. quid est?
MES. Íllic homo | aut sýcophanta aut géminus est fratér tuos.
Nam égo hominem homini⟨s⟩ símiliorem númquam uidi | álterum,

1072. *add Pareus* | exibui *vel* exhibui || 1074. semul *vel* simul || 1075. MES. *vel* ME. | enimuero aequom *vel* aequum || 1076. estu *vel* es MES. tu | quaere tu *vel* quaere ♯ | tu uale *vel* tu ♯ tu uale || 1077. Hunc *vel* MES. Hunc | menaechmum *vel* menechum || 1079. a *vel* ã: *del Py* | adolescens meo *vel* adolescens || 1081. Dii immortales *vel* Dum mortales | suspico: *corr B*[2] || 1083. et patrem et matrem: *corr Lipsius* | qui *vel* que || 1084. *add Ca* || 1085. *add Gru* || 1086. ME. At ego MES. *vel* MES. At ego || 1088. *add Wesenbergius* ||

Néque aqua aquae neque láctest lacti⟨s⟩, créde mihi, usquam símilius,
Quam híc tuist tuque húius autem: póst[ea] eandem patriam ác patrem
Mémorat. meliust nós adire átque hunc percontárier.
ME. II. Hércle qui tu me ádmonuisti récte et habeo grátiam.
Pérge operam dare, ópsecro hercle. líber esto, si ínuenis
Húnc meum fratrem ésse. MES. Spero. ME. II. Et ego idem speró fore.
⟨MES.⟩ Quíd ais tu? Menaéchmum opinor té uocari díxeras.
ME. I. Íta uero. MES. Huic itém Menaechmo nómen est. in Sícilia
Té Syracusís natum esse díxisti: hic natúst ibi.
Móschum tibi patrém fuisse díx⟨is⟩ti: huic itidém fuit.
Núnc operam potéstis ambo míhi dare et uobís simul.
ME. I. Prómeruisti ut néquid ores quód uelis quin ímpetres.
[MES.] Tám quasi me emerís argento, líber seruibó tibi.
⟨MES.⟩ Spés mihist uos ínuenturum frátres germanós duos
Géminos, una mátre natos ét patre uno unó die.
ME. I. Míra memoras. útinam efficere quód pollicitu's póssi⟨e⟩s.
MES. Póssum. sed nunc ágite uterque id quód rogabo dícite.
ME. I. Vbi lubet, roga: réspondebo. níl reticebo quód sciam.

1089. Neque (*sic Priscianus*) *vel* MES. Nec | neque *Priscianus*: nec | *add Ri* ‖ 1090. *del Bo* ‖ 1091. melius est *vel* melius ‖ 1092. qui *vel* quin ‖ 1094. MES. spero MES. *vel* spero MES.: *corr Lamb* ‖ 1095. *add Lamb* | ais *vel* agis ‖ 1096. ME. Ita uero MES. *vel* Ita uero ‖ 1098. dixit *vel* dixti: *corr Pareus* ‖ 1101 sq. *del et add Ca* | inuenturos: *corr Lamb* ‖ 1104. pollicitus: *corr Lamb* | *add Ca* ‖ 1105. agite *vel* co(g)ite ‖

MES. Est tibi nomén Menaechmo? ME. I. Fáteor. MES. Est itidém tibi?
ME. II. Est. MES. Patrem fuísse Moschum tíbi ais? ME. I. Ita uero. ME. II. Ét mihi.
MES. Esne tu Syrácusanus? ME. I. Cérto. MES. Quid tu? ME. II. Quíppini?
MES. Óptume usque adhúc conueniunt sígna. porro operám date.
Quíd longissumé meministi, díc mihi, in patriá tua?
ME. I. Cúm patre ut abií Tarentum ád mercatum: póstea
Ínter homines mé deerrare á patre atque inde áuehi.
ME. II. Iúppiter supréme, serua mé. MES. Quid clamas? quín taces?
Quót eras annos gnátus, quom te páter a patria | áuehit?
ME. I. Séptuennis: nám tunc dentes míhi cadebant prímulum.
Néque patrem †umquam postilla uídi. MES. Quid? uos t[r]úm patri
Fílii quot erátis? ME. I. Vt nunc máxume meminí, duo.
MES. Ýter eratis, tún an ille, máior? ME. I. Aeque ambó pares.
MES. Qui íd potest? ME. I. Geminei ámbo eramus. ME. II. Dí me seruatúm uolunt.
MES. Si ínterpellas, égo tacebo. ME. II. Pótius taceo. MES. Díc mihi:

1108. ME. et *vel* et ‖ 1109. Esne *vel* Est ne | tu ME. *vel* tu scilicet ME. ‖ 1112. abiit arentum *vel* habitarem tum ‖ 1113. auehi *vel* abii(t) ‖ 1115. Quot *vel* MES. Quot | gnatus *vel* gnatos | quam *vel* cum | patria auehit *vel* patia uehit ‖ 1116. nam tunc *vel* iam nunc ‖ 1117. postilla *vel* pusilla *vel* postilli (post illac *B*²) | *del Colvius* ‖ 1118. Filii quod eratis *vel* Fili quot erratis | maxime memini *vel* maximemini ‖ 1119. Vt erratis *vel* Vteratis: *corr CD*² ‖ 1120. ME. gemini *vel* geminei | eramus *vel* erramus ‖ 1121. ME. potius taceo *vel* potius tacebo ‖

Vno nomine ámbo eratis? ME. I. Mínume: nam mihi hóc erat,
Quód nunc est, Menaéchmo , illum túm uocabant Sósiclem.
ME. II. Sígna adgnoui: cóntineri quín conplectar nón queo.
Mí[hi] germane gémine frater, sálue: ego sum Sósicles.
ME. I. Quómodo igitur póst Menaechmo nómen est factúm tibi?
ME. II. Póstquam ad nos renúntiatumst te * * * * * *
* * * * * * * * ét patrem esse mórtuom,
Áuos noster mutáuit: quod tibi nómen est, fecít mihi.
ME. I. Crédo ita esse fáctum ut dicis. séd mihi hoc respondé. ME. II. Roga.
<ME. I.> Quíd erat nomen nóstrae matri? ME. II. Teúximarc<h>ae. ME. I. Cónuenit.
Ó salue, insperáte, multis ánnis post quem cónspicor.
ME. II. Fráter, et tu, quém ego multeis míserieis labóribus
Vsque adhuc quaesíui quemque ego ésse inuentum gaúdeo.
MES. Hóc erat, quod haéc te meretrix huíus uocabat nómine:
Húnc censebat té esse, credo, quóm uocat te ad prándium.
ME. I. Námque edepol †hic mihi hodie iussi prándium adparári<er>
Clám meam uxorém, quoi pallam súrrupui dudúm domo:

1122. mihi hoc *vel* mihi || 1123. sosiclen: *corr C* || 1126. est factum *vel* est factum est || 1127 sq. *lac sign Ri* || 1129. quod *vel* quid || 1130. ita esse *vel* ita | ME. roga *vel* roga || 1131. Quod B^2 | teuxinarce: *corr Ri* | ME. conuenit *vel* conuenit ME. || 1132. annis multis (*sic A*) *vel* multis annis | postquam (*sic A*) *vel* post quem || 1133. ME. Frater et (*sic A*) *vel* Frater. ME. et | MULTEISMISERIEIS: multis miseris || 1135. meretrix *vel* meritrix || 1137. paraui (parari B^2) *vel* adparandum *vel* adprandium: *corr Ca duce Py* || 1138. quia: *corr* B^2 ||

Eám dedi huic. ME. II. Hanc dícis, frater, pállam quam ego habeo? ME. I. * *
Quómodo haec ad té peruenit? ME. II. Méretrix, ⟨quae⟩ huc ad prándium
Me ábduxit, me síbi dedisse aiébat. prandi pérbene,
Pótaui atque accúbui scortum: pállam et aurum hoc ⏑́ ⏑ –
ME. I. Gaúdeo edepol, síquid propter mé tibi euenít boni:
Nám illa quom te ad sé uocabat, †me esse crédidit.
MES. Númquid me moráre, quin ego líber, ut iustí, siem?
ME. I. Óptumum atque aequíssumum orat, fráter: fac causá mea.
ME. II. Líber esto. ME. I. Quóm tu's liber, gaúdeo, Messénio.
MES. Séd meliorest ópus auspicio, ut líber perpetuó siem.
* * * * * * * * * * * * * * *
ME. II. Quóniam haec euenére, frater, nóstra | ex senténtia,
Ín patriam redeámus ambo. ME. I. Fráter, faciam ut tú uoles.
Aúctionem hic fáciam et uendam quícquid est. nunc ínterim
Eámus intro, fráter. ME. II. Fiat. MES. Scítin quid ego uós rogo?
ME. I. Quíd? MES. Praeconiúm mihi ut detis. ME. I. Dábitur. MES. Ergo núnciam

---

1139. DEDẸỊ (*vel* ỊT) | habeo ME.: *post* ḤẠḄẸỌ *v. bipart.* || 1140. meretrix *vel* meritrix | *add Ri* || 1142. POTAỤỊ: Dotaui | *lac sign Ca* || 1146. quin (*sic A, ut vid*) *vel* quan *vel* cum | iustis eam || 1149. meliore est (*sic A, ut vid*) *vel* melior est || 1150. *lac sign Ri* || 1151. EUENERE: euenerunt | nostra *etiam A* || 1052. AMBOFRAṬẸR# | ut tu (*sic A*) *vel* ut || 1153. est nunc (*sic A*) *vel* est || 1154. #FIAT#: fiat MES. (*vel* ME.) || 1155. MES. praeconium mihi ut detis ME. (*sic A*) *vel* MES. mihi praeconium uidetis ME. | #EGO: ergo ||

Vís conclamari aúctionem? ME. I. Fóre quidem die séptimi.
⟨MES.⟩ Aúctio fiét Menaechmi máne sane séptimi.
Vénibunt serui, su[p]pellex, fúndi | aedes: ómnia
Vénibunt quiquí licebunt, praésenti pecúnia.
Vénibit — uxór quoque etiam, síquis emptor uénerit.
Víx credo auctióne tota cápiet †quinquagesis aes. 1161
Núnc spectatorés ualete et nóbis clare plaúdite.

1156. ‡FORE: fore ‖ 1157. *add Ca* ‖ 1158 sqq. Venibunt (*bis*) *et* Venibit (*sic A*) *vel* Veniebunt *et* Veniebit ‖ 1161. tota auctione: *trai Bo* (*cum A, ut vid*) | QUINQUAGESISAES: quinquageseaes *vel* quinquagesies (quinquagies B^2) ‖ 1162. plaudite (*sic A*) *vel* applaudite ‖

T. MACCI PLAVTI

MERCATOR

GRAECA EMPOROS PHILEMONIS

PERSONAE

CHARINVS ADVLESCENS
AC[H]ANTHIO SERVOS
DEMIPHO SENEX
LYSIMACHVS SENEX
LORARIVS
EVTYCHVS ADVLESCENS
PASICOMPSA MERETRIX
DORIPPA MVLIER
SYRA ANVS ANCILLA
COCVS

ARGVMENTVM I

Missús mercatum | áb suo adulescéns patre
Emit átque adportat scíta forma múlierem
Requírit quae sit, póstquam eam uidít, senex:
Confí<n>git seruos émptam matri pédisequam.
Amát senex hanc ác se simulans uéndere
Tradít uicino. eúm putat uxór sibi
Obdúxe scortum. túm Charinum | éx fuga
Retrahít sodalis, póstquam amicam | ínuenit

2. Emit atque *vel* Emittat que || 4. Conficit | pedi sequam *vel* pedissequam || 5. ad se simulans *vel* se adsimulans: *corr Gru* || 6. eum *vel* cum || 7. Obduxe scortum *vel* Obduxisti cor tuum ||

ARGVMENTVM II

Mercátum asotum fílium extrudít pater.
Is péregre missus rédimit ancillam hóspitis,
Amóre captus. †ut uehit, naue éxilit:
Pater áduolat, †uisam ancillam déperit.
Quoiús sit percontátur: seruos pédisequam
†Ab adulescente matri emptam ípsius.
Senéx sibi prospíciens, ut amicó suo
Veníret, natum orábat: natus, út suo.
Hic fílium subdíderat uiciní, pater
Vicínum. praemercátur ancillám senex.
Eám domi deprehénsam coniunx íllius
Vicíni scortum insímulat, protelát uirum.
Mercátor exspe[r]s pátria fugere déstinat:
Prohibétur a sodále, qui patrem íllius
†Orat cum suo patre, nato ut cederet.
[Absente cum lenone perfido.]

---

1. adsotium *vel* ase dum: *corr Ri* ‖ 2. milis: *corr Beroaldus* | hospitis *vel* militis ‖ 3. naue *vel* naui ‖ 5. percunctatur | seruus *vel* serui | pedis aequam *vel* pedissequam ‖ 6. adolescente *vel* adulescentem ‖ 8. Veniret *vel* Venire ‖ 10. Vicinus | praemercatur *vel* promercatur ‖ 11. coniunx *vel* coniux ‖ 13. *del Sarac* ‖ 14. Prohibere ‖ 15. cederet *vel* cederit ‖ 16. *secl Pius cum aliis* ‖

ACTVS I

CHARINVS
ADVLESCENS

Duas rés simul nunc ágere decretúmst mihi:
Et árgumentum et meós amores éloquar.
Non égo item facio, ut álios in comoédiis
Vi <uí>di amoris fácere, qui aut nocti aút dii
Aut sóli aut lunae míserias narránt suas:
Quos pól ego credo | húmanas querimónias
Non tánti facere, quíd uelint quid nón uelint.
Vobís narrabo pótius meas nunc míserias.
(Graece haéc uocatur Émporos Philémonis:
Eadém latine Mércator Maccí Titi.)
Pater ád mercatum hi<n>c mé meus misít Rhodum:
Biénnium iam fáctumst, postquam abií domo.
Ibi amáre occepi fórma eximia múlierem.
Sed eam út sim inplicitus dícam, si operaest aúribus
Atque áduortendum ad ánimum adest benígnitas.
Et hóc parum †esse móre maiorum ínstiti:

---

1. decretumst *vel* ducere n͠cst ‖ 3. idem ‖ 4. *add Vss* | qui *vel* quia | noctu aut die (*ex* dii *D*): *corr ex Servio Dan.* ‖ 5. narrant *vel* au narras ‖ 6. humanisque rimonias *vel* humanis querimoniis: *corr Ca* ‖ 7. tanti facere *vel* tacere | qđ uelin uelintq, non uelint *vel* quid uelint aut quid non uelint: *corr Ca* ‖ 9 sq. *secl Osannus* ‖ 9. emporus: *corr Angelius* ‖ 10. mactici *vel* mattici: *corr Ri* ‖ 11. *add Pius* | me meus *vel* meneus r(h)odus ‖ 13. Abii: *corr Gru* | amare occepit *vel* occepi amare ‖ 14. sim *vel* sit | eam simplicitus dicam *Nonius* | opera est: *corr Bo* ‖ 15. aduortendam | ut: *corr Ac* ‖ 16. Et *vel* Fit | maiorum *vel* matorum ‖

†Per mea perconatus sum uos sumque inde exilico.
Nam amórem haec cuncta uítia sectarí solent:
Cura aégritudo nímiaque elegántia —
Haec nón modo illum quí amat, sed quemque áttigit
Magno átque solido múltat infortúnio:
Nec pól profecto quísquam sine grandí malo,
Prae quám res patitur, stúd⟨u⟩it elegántiae —
Sed amóri accedunt étiam haec quae dixí minus:
Insómnia, aerumna, érror, [et] terror ét fuga,
Inéptia stultítiaque adeo et témeritas[t],
Incógitantia, éxcors inmodéstia,
Petulántia et cupíditas, maliuoléntia:
Inhaéret etiam auíditas, †residia, iniuria,
Inópia, contumélia et dispéndium,
Multíloquium, parumlóquium: hoc ideo fít, quia
Quae níl attingunt ád rem nec sunt úsui [di]
Tam amátor profert saépe aduorso témpore.
Hoc, paúciloquium, rúrsum idcirco praédico,
Quia núllus usquam amátor adeos⟨t⟩ cállide
Facúndus, quae in rem [in]sí⟨n⟩t sua⟨m⟩ ut possít loqui.
Nunc uós mihi irasci ob múltiloquium nón decet:
Eodém quo amorem Vénus mi hoc legauít die.
Illúc reuorti cértum †et conata éloquar.
Princípio †atque animus phoebus aetate éxiit
Atque ánimus studio amótus puerilíst meus[t],
Amáre ualide coépi[t] hic meretricem. ílico

---

17. mea *vel* me ‖ 18. uicia sectari *vel* uitias sectare ‖ 19. Cura *vel* Curam ‖ 20. attigit *vel* attingit ‖ 21. solido *vel* solitudo | multat *vel* mutat ‖ 22. grandi *vel* grande ‖ 23. studit *vel* studet: *corr Ca* ‖ 24. quod dixi minus *vel* quae diximus ‖ 25. error et terror et *vel* errore terrore: *corr Ca* | fuga *vel* furga ‖ 28. mali (*vel* male) uolentia ‖ 29. Inhęret *vel* Ineret ‖ 32. suntus uidi *vel* sunt uidi: *corr Ca* ‖ 33. proferri: *corr Py* ‖ 34. *dist Leo* | rursum idcirco *vel* sumit circo ‖ 35 sq. usquam *vel* unquam | adeos callide (*vel* adeo callidus) Facundusque in rem insit: *corr Ca* ‖ 38. mihi hac *vel* hac mihi: *corr Ca* ‖ 39. et *vel* i ‖ 41. puerilest (i *s.* u *scr.*) meust *vel* puerilest meumst (*vel* mecumst): *corr Py* ‖ 42. meretricem *vel* meritricem ‖

Res éxulatum ad íllam ⟨c⟩lam abibát patris:
Leno ínportunus, dóminus eius múlieris,
Vi súm⟨m⟩a[t] quicque ut póterat rapiebát domum.
Obiúr⟨i⟩gare páter haec noctes ét dies:
Perfídiam, iniustitiám lenonum exprómere:
Laceráři ualide suám rem, illius augérier.
Summo haéc clamore: intérdum mussa⟨ns⟩ cónloqui,
Abnúere, negitare ádeo me natúm suom.
Conclámitare tóta urbe et praedícere,
Omnés timerent mútu⟨i⟩tanti crédere.
Amórem multos ínlexe[t] in dispéndium:
Intémperantem, nón modestum, iniúrium
Trahere éx⟨ha⟩urire mé quod quirem ab sé domo[m].
Ratióne pessumá me ea quae ipsus óptuma
Omnís labores ínuenisset pérfere⟨n⟩s
⟨A⟩móris ui di⟨f⟩fúnditare ac dí[e]dere.
Conuícium tot me ánnos iam se páscere[t].
Quod nísi puderet, né luberet uíuere.
Sese éxtemplo ex ephébis postquam excésserit,
Non[ne], út ego, ⟨a⟩mori néque desidiae in ótio
Operám dedisse[t], néque potestatém sibi
Fuísse: adeo arte cóhibitum esse ⟨se⟩ á patre.

---

43. Rex: *corr Pius* | ad *vel* at | iam: *corr Gul* || 45. sumat quoque ut *vel* sumat quicque | rapiebat *vel* rapibus || 46. Obiu(r)gare *vel* Obiurgaret: *corr Ri* || 47. expromere *vel* expromeret || 49. mussa *vel* missa: *suppl Pius* || 50. Abnuere *vel* Abnueret | negitari adeo *vel* necitaria deo || 51. Conclamitare *vel* Conclamitaret | praedicere *vel* praediceret || 52. tenerent: *corr Ri* | mutu tanti *vel* mutuanti || 53. inlexit: *corr Ca duce Py* || 55. Trahere *vel* Traheret | *add Ca* | quirem *vel* querem | domum: *corr Ca* || 56. Rationem pessumam ea eaque *vel* Ratione pessuma eaque: *correximus duce Ca* | ipsus *vel* ipsius || 57. inuenisset *vel* inuenisse perferis: *corr Scal* || 58. Mori sui difunditari *vel* Mores uidi funditari: *corr Gul duce Ca* | diedere *vel* dieheret: *corr Gul* || 59. Conuirium *vel* Coniurium | si: *corr Dousa* || 60. nisi luderet: *corr Pius* | luberet *vel* luderet | uiuere *vel* uiueret uiueret || 61. ex ephebis *vel* exphebis | excesseris || 62. desidiae *vel* insidiae || 63. potestatem *vel* potestam || 64. Fuisse *vel* fuisset esse *vel* esset | *add Ca duce Py* ||

Multo ópere inmundo rústico se exércitum,
Neque nísi quinto anno quóque solitum uísere
Vrbem, átque extemplo inde, út spectauissét peplum,
Rus rúsum confestim éxigi[t] solitum á patre.
Ibi múlto primum sé⟨se⟩ familiárium
Labórauisse, quom haéc pater sibi díceret:
'Tibi arás, tibi occas[us], tíbi seris: tibi itém metes,
Tibi dénique iste páriet laetitiám labos'.
Postquám recesset uíta patrio córpore,
Agrúm se uendidísse atque ea pecúnia
Nauém, metretas quaé trecentas tólleret,
Parásse atque †eam semper scis uectatum úndique
Adeó dum, quae[s] tum habéret, peperissét bona.
Me idém decere[t], si, út deceret mé, forem.
Ego mé ubi inuisum meó patri esse intéllego
Atque ódio me esse quoí placere[t] aequóm fuit,
Améns amansque †ut animum offirmó meum:
Dico ésse iturum mé mercatum, sí uelit,
Amórem missum fácere me, dum illi óbsequar.
Agit grátias mihi atque íngenium adlaudát meum,
[S]Et méa promissa nón neglexit pérsequi.
Aedíficat nauem cércyrum et mercís emit:
Paráta naui inpónit: praetereá mihi

---

66. Neque nisi *vel* Nequẽ nisi | positum: *corr Ri* | uisere *vel* ẽ ‖ 68. rusum *vel* rursum ‖ 69. *add Py* ‖ 70. Laborauisse *vel* Labor agisse ‖ 71. occasus *vel* occasis: *del Py* | seris *vel* saris *vel* eris | eidem: *corr Guy* | metis ‖ 72. iste *vel* isti | labos *vel* babos *vel* habes ‖ 73. recessit: *corr Lamb* | corpore *vel* corpora ‖ 74. uendidisse *vel* uendidisset ‖ 75. Nauem *vel* Nauim ‖ 76 sq. parasse *vel* parasset | scis uectatum *vel* cis uectatam ‖ 78. questum | peperisset *vel* peperisse ‖ 79. diceret si ut diceret: *corr Py* ‖ 80. esse *vel* esset ‖ 81. esse (*vel* esset) me: *trai Py* | quod placeret: *corr Ca* ‖ 82. amansque *vel* amasque ‖ 83. esse *vel* esset | mercatum *vel* mercatus ‖ 86. Sed: *corr Ri* | non neglexit *vel* non excleit ‖ 87. nauem (*sic Nonius*) *vel* nauim gubnatorũ *vel* gerariam: *corr Ca ex Nonio* (*ubi* cyrcerum) | merces *Nonius* | emit (*sic Nonius*) *vel* sue ‖ 88. Parata naui *vel* Patranaui ‖

Taléntum argenti | ípse sua adnumerát manu:
Seruom úna mittit, qui ólim puero páruolo
Mihi paédagogus fúerat, quasi ut míhi foret
Custós. ⟨h⟩is sic conféctis nauem sóluimus.
Rhodúm uenimus, úbi quas merces uéxeram
Omnís ut uolui uéndidi ex senténtia:
Lucrum íngens facio praéterquam mihi méus pater
Dedit aéstimatas mérces. ita pecúlium
Confício grande. séd dum in portu illi ámbulo,
Hospés me quidam adgnóuit, ad cenám uocat.
Venió, decumbo, accéptus hilare atque ámpliter.
Discúbitum noctu ut ímus, ecce ad me áduenit
Muliér, qua mulier ália nullast púlcrior:
Ea nócte mecum illa hóspitis iussú fuit.
Vosmét uidete, quám mihi ualde plácuerit:
Postrídie hospitem ádeo, oro ut uendát mihi:
Dico eíus pro meritis grátum me et muném fore.
Quid uérbis opus est? ⟨é⟩mi | atque aduéxi heri.
Eam me áduexisse nólo resciscát pater.
Modo eám reliqui ad pórtum in naui et séruolum.
Sed quíd currentem séruom a portu cónspicor,
Quem náui abire uétui? timeo quíd siet.

ACANTHIO. CHARINVS
SERVOS ADVLESCENS

AC. Ex súmmis opibus uíribusque usque éxperire, nítere,
Erus út minor operá tua seruétur. age[n]dum, Ac[h]ánthio,

---

89. abnumerat || 90. una *vel* uana | a puero D^3 || 92. isset: *corr Bo* | nauem *vel* nauim || 95. facto || 96. peculium *vel* peculum || 101. qua *vel* quam | pulchrior *vel* pulchior || 102. illa *vel* illi || 104. oro *vel* ora || 105. Dicens pro *Nonius* || 106. uerbis opus est *vel* opus uerbis | mi *vel* mihi: *corr Pius* || 107. resciscat *vel* reciscat *vel* rescitat || 110. uetui timeo *vel* uet(it)uite meo | siet *vel* sit || 111 sqq. *turbas dittographiasque reliquimus* ||

Abige ábs te lassitúdinem: caue pígritiae praeuórteris.
Simul énicat suspíritus: uix súffero hercle anhélitum.
Simul aútem plenis sémitis qui aduórsum eunt aspéllito,
Detrúde, deturba ín uiam. haec dísciplina hic péssumast:
†Currenti, properanti haud quisquam dígnum habet decédere.
Ita trés simitu rés agendae súnt, quando unam occéperis:
Et cúrrendum et pugnándum et autem iúrigandumst ín uia.
CHA. Quid illúc est, quod ille tam éxpedite exquírit cursurám sibi?
Cura⟨é⟩st, negoti quíd sit aut quid núntiet. AC. Nugás ago:
Quam réstito, tam máxume res ín periclo uórtitur.
CHA. Malí nescioquid núntiat. AC. Genua húnc cursorem déserunt.
Perií: seditioném facit lien, óccupat praecórdia.
Perii: ánimam nequeo uórtere: nimis níl⟨i⟩ tibicén siem.
CHA. At tu édepol sume láciniam atque abstérge sudorém tibi.
AC. Numquam édepol omnes bálineae mihi hanc lássitudinem éximent.
Dómin an foris dicam ésse erum Charínum? CHA. Ego animi péndeo.

---

113. Abige *vel* Accepi ‖ 114. enicat spiritus *vel* emicat suspiritus ‖ 115. plenissimetis *vel* plenissime: *corr Ri* ‖ 116. Detrude deturba in *vel* Detrudetur iam in ‖ 117. heu *vel* haud ‖ 118. Ita tres (*sic Nonius*) *vel* Itres | simitu (simetu *vel* simitu *codd Nonii*) *vel* simul | una hoccoeperis *codd Nonii* ‖ 119. iurigandum est *vel* iurgandum est ‖ 120. illuc *vel* illud ‖ 121. *add Bent* | nuntiet *vel* nuntient ‖ 122. resisto: *corr Bent* ‖ 125. *add Ca* ‖ 126. sume *vel* sume tibi ‖ 127 eximent *vel* eximeant ‖ 128. Domin an *vel* Domi nam ‖

Quíd illud sit negóti lubet scire [me] éx hoc †metu ut sim certus.
AC. Át etiam asto? at étiam cesso fóribus facere hisc‹e› ássulas?
Áperite aliquis. úbi Charinus érus, domin est án foris?
Num quísquam adire ad óstium dignum árbitratur? CHA. Écce me,
Ac[h]ánthio, quem quaéris. AC. Nusquamst dísciplina ignáuior.
  CHA. Quae té malae res ágitant? AC. Multae, ere, te átque me.
    CHA. Quid ést negoti? AC. Péri‹i›mus
    CHA. †Principium inimicís dato. 136[a]
    AC. At tíbi sortito id óptigit. 136[b]
CHA. Loquere íd negoti quícquid est. AC. Placidé: uolo adquiéscere.
Tua caúsa rupi rámites: iam dúdum sputo sánguinem.
CHA. Resínam ex melle Aegýptiam uoráto: saluom féceris.
AC At édepol tu calidám picem bibito: aégritudo abscésserit.
CHA. Hóminem ego iracúndiorem quám te noui néminem.
AC. Át ego maledicéntiorem quám te noui néminem.
CHA. Sín saluti quód tibi esse cénseo id consuádeo?
AC. Ápage istiusmodí salutem ‹cúm› cruciatu quae áduenit.
CHA. Díc mihi, an boní quid usquamst, quód quisquam uti póssi‹e›t
Síne malo omni aut né laborem cápias, quom illo utí uoles?

---

129. illuc *vel* illud | *del Ac* | metu ut *vel* metuit || 130. asto *vel* assto *vel* asstro | *add Ca* || 131. charinus erus domin est an foris *vel* charinum seruus domine stant fores: *distinximus* || 134. malę res *vel* res mala | Multę ere te *vel* Multa ececte || 135. *add Ca* || 138. tui *Nonius* | ramites (*vel* tramites) iam dudum: ramices atrum dum *Nonius* || 141. Hominem ego *vel* Hominem || 144. *add Py* || 145. *add Ca* ||

AC. Néscio ego istaec: phílosophari númquam didici néque scio.
Égo bonum malúm quo accedit míhi dari haud desídero.
CHA. Cédo tuam mihi déxt⟨e⟩ram: age[n]dum, Ac[h]ánthio. AC. Em, dabitúr: tene.
CHA. Vín tu te mihi óbsequentem esse án neuis? AC. Operá licet
Éxperiri, quí me rupi caúsa currendó tua,
Vt quae scirem scíre actutum tíbi liceret. CHA. Líberum
Cáput tibi faciám ⟨cis⟩ paucos ménsis. AC. Palpo pércutis.
CHA. Egon ausim tibi úsquam quicquam fácinus falsum próloqui?
Quín iam prius quam sum éloqutus scís, si mentirí uolo. AC. Ah,
Lássitudinem hércle uerba túa mihi addunt: énicas.
CHA. Sícine mihi obsequéns es? AC. Quid uis fáciam? CHA. Tun? id quód uolo.
AC. Quíd ⟨id⟩ est igitur quód uis? CHA. Dicam. AC. Díce. CHA. At enim placidé uolo.
AC Dórmientis spéctatores métuis ne ex somno éxcites?
CHA. Vaé tibi. AC. Tibi équidem a portu adpórto hoc. CHA. Quid fers? díc mihi.
AC. Vím, metum, cruciátum, curam iúrgiumque atque ínopiam.
CHA. Péri⟨i⟩, tu quidém thensaurum huc míhi adportauistí mali

148. quo *vel* quod ‖ 149. tuam mihi *vel* mihi tuam | *add Sarac* | em *vel* hem ‖ 150. obesse sequentem: *trai Scal* ‖ 151. qui *vel* quam ‖ 153. *add Gru duce Ac* | percutit *Nonius* ‖ 155 sq. elocutus *vel* eloquius | scisset *vel* scisse: *corr Ca* | Ha *vel* Ach *vel* Ah ‖ 158—161. *personas permutant libri: corr Angelius* ‖ 158. Sicine *vel* Sitiine | Tun *vel* Tum ‖ 159. *add Bent duce Py* | placide *vel* placidẽ ‖ 161. a *vel* ad ‖ 163. *add Sarac* | thensaurum hunc *vel* thesaurum huc ‖

Núllus sum. AC. Immo es — CHA. Scío iam, miserum díces. AC. Tu dixti: †ego taceo.
CHA. Quíd istuc est malí? AC. Ne rogites: máxumum infortúniumst.
CHA. Óbsecro, dissólue iam me: nímis diu animi péndeo.
AC. Plácide: multa exquírere etiam príus uolo quam uápulem.
CHA. Hércle uero uápulabis, nísi iam loquere aut hínc abis.
AC. Hóc sis uide, ut palpátur: nullust, quándo occepit, blándior.
CHA. Óbsecro hercle oróque ut istuc quíd sit actutum índices:
Quándoquidem mihi súpplicandum séruolo uideó meo.
AC. Tándem indignus uídeor? CHA. Immo dígnus. AC. Equidem crédidi.
CHA. Óbsecro, num náuis periit? AC. Sáluast nauis: né time.
CHA. Quíd alia armaménta? AC. Salua et sána sunt. CHA. Quin tu éxpedis,
Quíd siet quod mé per urbem cúrrens quaerebás modo?
AC. Túquidem ex ore orátionem míhi eripis. CHA. Taceó. AC Face.
Crédo, si boní quid ad te núntiem, instes ácriter,
Quí nunc, quom malum aúdiendumst, flágitas me ut éloquar
CHA. Óbsecro hercle te, ístuc ut tu míhi malum faciás palam.
AC. Éloquar: quandóquidem me oras. túos pater — CHA. Quid méus pater?

---

164. dixi *vel* dixti | taceo *vel* taces ‖ 166. me *vel* ne ‖ 168. iam *vel* aiam ‖ 169. *iteratur in B post 170* | sis *vel* si | palpatur *vel* palpator ‖ 174. armamenta *vel* ornamenta ‖ 176. Tace: *corr Bo* ‖ 178. audiendumst *vel* audiendum si ‖ 179. ut *vel* uti | palam *vel* palum ‖ 180. oras *vel* ocras ‖

AC. Túam | amicam -- CHA. Quíd eam? AC. Vidit. CHA. Vídit? uae miseró mihi
Quí potuit uidére? AC. Oculis. CHA. Quó pacto? AC. Hiántibus.
CHA. Ín hinc dieréctus? nugare ín re capitalí mea.
AC. Quí, malum, ego nugór, si tibi quod mé rogas respóndeo?
CHA. Hóc quod te [inter]rogó responde. AC. Quín tu siquid uís roga.
CHA. Cérten uidit? AC. Tám hercle certe, quám ego te aut tu mé uides.
CHA. Vbi eam uidit? AC. Íntus intra náuem |, ut prope ástitit,
Ét cum ea confábulatust. CHA. Pérdidisti mé, pater.
Ého tu, eho tu, quín cauisti, ne eám uideret, uérbero?
Quín, sceleste, ⟨eam⟩ ábstrudebas, né eam conspicerét pater?
AC. Quía negotiósi eramus nós nostris negótiis:
Ármamentis cómplicandis, [et] cómponendis stúduimus
Dum haéc aguntur, lémbo aduehitur túos pater pauxíllulo,
Néque quisquam hominem cónspicatust, dónec in †naui super.
CHA. Néquiquam mare súbterfugi †saeuis tempestatibus.
Équidem me iam cénsebam esse in térra atque in tutó loco:
Vérum uideo mé⟨d⟩ ad saxa férri saéuis flúctibus.
Lóquere porro, quíd sit actum. AC. Póstquam aspexit múlierem,

181. Quid eam *vel* Quidam | *sequitur in libris v. 185: trai Ac* || 183. In *vel* I | hinc *vel* hoc | capitali *vel* capitalia || 184. respondeo *vel* respondebo || 185. *cf. ad 181* | *del Bent* || 187. uidit AC. *vel* AC. uidit | nauem *vel* nauim | prope *vel* prore || 189. tu eho tu quin *vel* tu hoc | ne *vel* neue || 190. *add Bent* || 192. *del Ca* || 193. paxillulo *libri Nonii* || 194. conspicatust *vel* conspicatus || 195. saeuis tempestatibus *vel* subt'atuis temptatib; || 197. me *vel* meo || 198. *add Guy* || 199. Loquere *vel* Loquero actum *vel* actutum ||

Rógitare occepít, quoia esset. CHA. Quíd respondit? AC. Ílico
Óccucurri atque ínterpello: mátri te ancillám tuae
Émisse illam. CHA. Vísun ⟨es⟩t tibi crédere id? AC. Etiám rogas?
Séd scelestus súbigitare occépit. CHA. Illamne óbsecro?
AC. Mírum quin me súbigitaret. CHA. Édepol cor miserúm meum,
Quód guttatim cóntabescit, quási in aquam indiderís salem.
Périi. AC. Em istuc únum uerbum díxisti ueríssumum.
⟨CHA.⟩ Stúltitia istaec ést. [CHA.] quid faciam? crédo, non credét pater,
Sí illam matri meaé ⟨me⟩ emisse dícam. post autém mihi
Scélus uidetur mé parenti próloqui mendácium.
Néque ille credet néque credibilest fórma eximia múlierem
Eám me emisse ancíllam matri AC. Nón taces, stultíssume?
Crédet hercle: nám credebat iám mihi. CHA. Metuó miser,
Né patrem prehéndat, ut sit gésta res, suspício.
Hóc quod te rogó responde, ⟨quaéso.⟩ AC. Quaeso, quíd rogas?
CHA. Núm esse amicam súspicari uísus est? AC. Non uísus est.
Quín quicque ut dicébam mihi credébat. CHA. Verum, ut tíbi quidem
Vísus est. AC Non, séd credebat. CHA. Vaé mihi misero: núllus sum.

200. cui *vel* cuius: *corr Scal* | Ilico *vel* Illico || 201. Occucurri *vel* Occurri | matri te *vel* matrie || 202. uisunt *vel* uisum: *corr Bo* || 203. subigitare *vel* subigitari || 204. quid *Nonius* || 205. Quo *Nonius* | aqua *Nonius* || 206. Em *vel* Hem || 207. *add et del Py* || 208. *add Ac* || 210. eximia *vel* exumia || 214. *add Ri* || 215—217. AC. Non — quidem Visus est *solus habet B* ||

Séd quid ego hic in lámentando péreo, ad nauem nón eo?
Séquere. AC. Si istac íbis, commodum óbuiam ueniés patri.
†Postea aspicit te timidum esse átque exanimatum, ílico
Rétinebit, rogitábit unde illam émeris, quanti émeris:
Tímidum temptabít te. CHA. Hac ibo pótius. iam censés patrem
Ábi<i>sse a portú? AC. Quin e<a> ego huc praécucurri grátia,
Né te opprimeret ínprudentem atque électaret. CHA. Óptume.

ACTVS II

DEMIPHO
SENEX

Mirís modis di lúdos faciunt hóminibus
Mirísque exemplis sómnia in somnís danunt.
Velút ego nocte hac quaé praeteriit próxuma
In sómnis egi sátis et fui homo exércitus.
Mercári uisus míhi sum formosám capram.
Ei né noceret quám domi ante habuí capram
Neu díscordarent, [ni]si ámbae in uno essént loco,
Postérius quam mercátus fueram, uísus sum

---

218. nauem *vel* nauim ‖ 220. aspicit te *vel* aspicite | exanimatum *vel* exanimatu ‖ 221. illam emeris *vel* illa meneris ‖ 222. ibo *vel* ibi ‖ 223. Quine ego huc *vel* Quin ego hac: *add Ca* ‖ 224. electaret *vel* eiectaret ‖ 225. di *vel* dii *vel* du: *om Donatus* ‖ 226. omnia *Donatus* | donant *vel* clamant: *corr ex Rud. 594* ‖ 228. In somnis *vel* in somnis In somnis | fui *vel* ful ‖ 231. ambae in uno *vel* ambo nunc ‖

In cústod<e>lam símiae concrédere.
Ea símia adeo póst haud multo ad mé uenit,
Male míhi precatur ét facit conuícium:
Ait sése illius ópera atque aduentú caprae
Flagítium et damnum fécisse haud medíocriter:
Dicít capram quam déderam seruandám sibi
Suaé | uxoris dótem ambedisse óppido.
Mihi illúd uideri mírum, ut una illaéc capra
Vxóris simiái dotem ambéderit.
Instáre factum símia atque hoc dénique
Respóndet: ni properem íllam ab sese abdúcere,
Ad mé domum intro ad uxórem ducturúm meam.
Atque óppido hercle béne uelle illu<d> uísus sum,
Ast nón habere quoí commendarém capram:
Quo mágis, quid facerem, cúra cruciabár miser.
Intérea ad me haedus uísust adgredírier.
Infít mihi praedicáre sese ab símia
Capram ábduxisse et coépit inridére me:
Ego enim lugere atque ábductam illam aegré pati.
Hoc quam ád rem credam pértinere sómnium
Nequeo ínuenire: nísi capram illam súspicor
Iam me ínuenisse quaé sit aut quid uóluerit.
Ad pórtum hinc abii máne cum lucí semul.
Postquam íd quod uolui tránsegi, atque ego cónspicor
Nauem éx Rhodo quast héri | aduectus fílius.

---

233. custodiam: *corr Gru* | simiae (*vel* si////miae) concredere *vel* si aecongredere ‖ 236 sese illius opera *vel* se illius caprī opera ‖ 239. ambedisse *vel* ambededisse ‖ 240. illaec *vel* ancilla et una ‖ 241. simiae dotem ambederit *vel* simia dote dederit: *corr Mue* ‖ 244. meam *vel* meum ‖ 245. 246. *ordine inv libri: trai Gul* ‖ 245. illi: *corr Bo* ‖ 247. QUAMAGIS: Quod agis: *corr Ca* ‖ 248. ADMEHAEDUS: ad me hedus *vel* hedus ad me | uisust (*sic A*) *vel* uisus est *vel* uis ‡‡ ‖ 249. SESSE ‖ 250. ADDUXISSE INRIDERI ‖ 251. lugere *vel* ludere: LUḄERE (*vel* Ḍ) | ABDUCTAMILLAMAEGREPATI: illam abductam conqueri *vel* abductam conquiri ‖ 252. quam (*sic A*) *vel* quod ‖ 255. luce: *corr Ca* (*fort. cum A*) | simul (*sic A*) *vel* semul ‖ 256. IDQUỌḌUOLUI: id hic (*vel* hic id) quod uolui (*vel* uoluit) | atque: IBI ‖ 257. Nauem (*sic A, Priscianus*) *vel* Nauim ‖

Conlúbitumst illuc míhi nescioqui uísere.
Inscéndo in lembum | átque ad nauem déuehor:
Atque íbi ego aspicio fórma eximia múlierem,
Filíus quam aduexit méus matri ancillám suae.
Quam ego póstquam aspexi, nón ita amo ut saneí solent
Hominés, sed eodem pácto ut insaneí solent.
Amáui equidem hercle ego ólim in adulescéntia:
Verum ád hoc exemplum númquam, ut nunc insánio.
Vnúm quidem hercle iám scio, periísse me.
Vosmét uidete céterum quantí siem.
Nunc hóc profecto seíc est: haec illást capra.
Verum hércle simia ílla atque haedus m⟨íhi mal⟩um
Adpórtant. atque eos ésse quos deicam haúscio.
Sed cónticiscam: nam éccum it uicinús foras.

LYSIMACHVS. DEMIPHO. LORARIVS
SENES II

LY. Profécto ego illunc ⟨h⟩írcum castrarí uolo
Rurí qui uobeis éxhibet negótium.
DE. Nec ómen illud míhi nec auspiciúm placet:
Quasi hírcum metuo ne úxor me castrét mea,
Ac métuo ne illaec símiae partís ferat.

---

258. CONLIBITUNST | ILLUCMIHI: illud mihi *vel* mihi | uisere (*sic A*) *vel* miser || 259. INSCENDOIN: Ascendi in *vel* escendum | lembum (*sic A*) *vel* limbum | nauem (*sic A, ut vid*) *vel* nauim | DEUEHOR: aduehor *vel* adueor || 260. ỊBỊEGO: ego illam (*vel* illic) | eximiam *vel* exumia: *corr* D^2 *cum A* || 262. amo (*sic A*) *vel* amarem || 264. EQUIDEMHERCLE: hercle equidem || 266. PERIEI(SSE) || 267. QUANTISIEM: quanti sim *vel* qui siem || 269. UERUMHERCLE: Sed | M******ỤM (*suppl Ri*): timeo quid uelint || 270. *solus A habet* || 271. conticiscam (*sic A*) *vel* conticescam | NAMECCUMITUICINUS: uicinum eccum exit || 272. illuncircum (*sic A*) *vel* illum circum || 273. Ruri qui (*sic A*) *vel* Rura que | ỤOBEIS: nobis | exhibet (*sic A*) *vel* exibent || 274. illud (*sic A*) *vel* illuc | mihi nec (*sic A*) *vel* mihi || 275. hircum (*sic A*) *vel* yrcum *vel* id qm̃ | NEMEUXORCASTRET || 276. ACMETUONEILLAEC: Atque illius haec nunc ||

LY. I tu hínc ad uillam atque ístos rastros uílico
Pisto ípsi facito ut córam tradas ín manum.
Vxóri facito ut núnties negótium
Mihi ésse in urbe, né me expectet: nám mihi
Tris hódie leiteis iúdicandas deícito.
Ei et hóc memento †dicere. LO. Numquid ámplius?
LY. Tantúmst. DE. Lysimache, sálue. LY. Eugae, Démipho,
Salueto. quid agis? quíd fit? DE. Quod misérrumus.
LY. Dei mélius faxint. DE. Dei hóc quidem faciúnt. LY. Quid est?
DE. Dicám, si uideam tíbi | esse operam aut ótium.
LY. Quamquám negotiúmst, siquid ueis, Démipho,
Non sum óccupatus úmquam amico operám dare.
DE. Benígnitatem tuám mihi experto praédicas.
Quid tíbi ego aetatis uídeor? LY. Acherúnticus,
Senéx uetus, decrépitus. DE. Peruorsé uides:
Puer súm, Lysimache, séptuennis. LY. Sánun es
Qui púerum te esse dícas? DE. Vera praédico.
LY. Modo hércle in mentem uénit, quid tu deíceres:
Senéx quom extemplost, iám nec sentit néc sapit,
Aiúnt solere eum rúrsum repueráscere.
DE. Immó bis tanto uáleo quam ualuí prius.
LY. Bene hércle factum et gaúdeo. DE. Immo sí scias,
Oculeís quoque etiam plús iam uideo quám prius.
LY. Benést. DE. Malae re deíco. LY. Iam istuc nón benest.
DE. Sed aússimne ego tibi éloqui fidéliter?

---

278. UTCORAM: coram ut ‖ 283. TANTUMSTLYSIMACHE ‖ 284. SALUETO: Salueo *vel* salue.o ‖ 285. faxint *vel* faxim: FACIENT | faciunt (*sic A*) *vel* faciant | QUIDST ‖ 289. EXPORTO ‖ 290. acheruntįcus (*sic A*) *vel* acherunticas ‖ 292. lysimache (*sic A*) *vel* lusimache ‖ 293. praedico (*sic A*) *vel* praedio ‖ 294. ERCLE ‖ 296. rursum (*sic A*) *vel* rusum ‖ 298. ERCLE | SISCIAS: scias ‖ 300. mala ere *vel* mala re (malae rei *in A quadrat*) | BENEST: bonum est ‖ 301. AUSSIMNE: ausimne | FIDELITER: siquid uelim ‖

LY. Audácter. DE. Animum aduórte. LY. Fiet sédulo.
DE. Hodie eíre occepi in lúdum litterárium:
Lysímache, ternas scío iam. LY. Quid ternás? DE Amo.
LY. Tun cápite cano amás, senex nequíssume?
DE. Si cánum seu istuc rútilum siue atrúmst, amo.
LY. Ludíficas nunc tu me heíc, opinor, Démipho.
DE. Decíde collum stánti, si falsúm loquor:
Vel út scias me amáre, cape cultrum ác seca
Digitúm uel aurem uél tu nassum uél labrum:
Sei móuero me seú secari sénsero,
Lysímache |, auctor sum út me amando | énices.
LY. Si umquám uidistis píctum amatorem, ém illic est.
Nam meó quidem animo uétulus, decrepitús senex
Tantídemst, quasi sit sígnum pictum in páriete.
DE. Nunc tú me, credo, cástigare cógitas.
LY. Egon té? DE. Nil est iam quód tu mihi suscénseas:
Fecére tale ante áliei spectatí uirei.
Humánum amarest átque id uei optingít deum.
Ne sís me obiurga: hoc nón uoluntas me ímpulit.
LY. Qui⟨n⟩ nón obiurgo. DE. At né deteriorém tamen
Hoc fácto ducas. LY. Égon[e] te? a[t]h[e], ne di síuerint.

---

303. OCCEPIINLUDUM: inludum occepi | LITTERARIUM: literarum || 304. lysimache (*sic A*) *vel* lusimache | amo: SCIO || 305. SENEXNEQUISSIMEHOMO || 306. RUTILUNST | ATRUNST || 308. STANTISIFALSUM: si falsum stati *vel* si falsum ad te | LOQUOR: loquar || 309. ACSECA: seca || 310. NASSUM (*ut vid.*): nasum || 311. secari sensero (*sic A*) *vel* secare censeor || 312. enices (*sic A*) *vel* hic ē || 313. uidistis (*sic A*) *vel* uidisti | em (*sic A*) *vel* hem || 314. uetulus: PLANE || 315. Tantidem (*vel* Tam idem) est: TANTIDEST || 318. Fecere (*sic A*) *vel* Facere || 319 sq. amarest (*sic A*) *vel* amare si | ATQ·IDUELOPTINGITDEUM (*ubi* uei *Gertzius*): humanum autem ignoscere est || 321. NESISME: Nescis me (*vel* ne) | obiurga (*sic A*) *vel* obiurgare || 322. *add Py* || 323. *del Bo* athene desiuerint: *corr Ca* ||

DE. Vide sís modo etiam. LY. Vísumst. DE. Certen? LY. Pérdis me.
Hic homo éx amore insánit. numquid uís? DE. Vale.
LY. Ad pórtum propero: nám ibi mihi negótiumst.
DE. Bene ámbulato. LY. Béne uale[to]. DE. Bene sít tibi.
Quin míhi quoque etiamst ád portum negótium:
Nunc ádeo ibo illuc. séd optume gnatúm meum
Video, éccum. opperiar hóminem. hoc †nunc mihi uisost opus,
Huic pérsuade⟨re⟩ quó modo potís si⟨e⟩m,
Vt íllam uendat néue det matrí suae:
Nam ei dóno aduexe audíui. †sed praecautost opus,
Ne hic íllam me animum adiécisse aliqua séntiat.

CHARINVS. DEMIPHO
ADVLESCENS SENEX

CHA. Homo mé miseriór nullus ést aeque, opínor,
Neque áduorsa quoí plura sínt sempitérna.
Satin quícquid est quam rem agere óccepi,
Proprium nequit mihi euenire quod cupio?
Ita míhi mala res aliqua óbicitur,
Bonum quaé meum conprimit cónsilium.
Míser amicam míhi paraui ánimi causa, prétio eripui,
Ratús clam patrém ⟨me⟩ meúm posse habére:
Is résciuit ét uidit ét perdidít me.
Neque ís quom rogét quid loquár cogitátumst:
Ita ánimi decem ín pectore íncerti cértant.

---

327. ualeto *vel* ualete: *del Guy* ‖ 328. etiamst *vel* etiam si ‖ 329. optume gnatum *vel* optum ec natum ‖ 331. re *add* D^2 | e *add Ca* ‖ 332. neue det *vel* ne uendat ‖ 333. ei dono (*vel* domo) *vel* idoneo ‖ 335. aeque *vel* atque ‖ 337. occepi *vel* occepit ‖ 338. *cf. ad Men. 110* | nequit *vel* nequid ‖ 342. clam *vel* dam | *add Bent* ‖ 344. Neque is *vel* Nequis | cogitatumst *vel* cogitat unde est ‖

Nec quíd corde núnc consilí capere póssim,
Sció: tantus cúm cura meóst error ánimo:
Dum sérui meí perplacét mihi consílium,
Dum rúrsum haud placét nec patér potis uidétur
Indúci, ut putét matri ancíllam emptam esse íllam.
Nunc sí dico ut rés est atque íllam mihí me
Emísse indicó, quem ad modum éxistumét me?
* * * * * * * * * * * * * *
Atque íllam abstrahát, trans mare hínc uenum
aspórtet.
Sció saeuos quám sit domó doctus †igitur.
Hócinest amáre? arare máuelim quam síc amare.
Iam hinc ólim ⟨me⟩ inuítum domo éxtrusit áb se·
Mercátum ire iússit: ibi hóc malum ego inuéni.
V́bi uoluptatem aégritudo uíncat, quid ibi inést amoeni?
Nequíquam abdidi, ábscondidi, ábstrusam habébam:
Muscást meus patér, nil potést clam illum habéri,
Néc sacrum nec tám profanum quícquamst, quin ibi
ílico adsit.
Néc qui rebus meís confidam, míhi ulla spes in
córde certast.
DE. Quíd illuc est quod sólus secum fábulatur fílius?
Sóllicitus mihí nescioqua ré uidetur. CHA. Áttatae,
Méus pater hicquidémst quem uideo. ibo, ádloquar.
quid fít, pater?
DE. V́nde incedis? quíd festinas, gnáte mi? CHA.
Recté, pater.
DE. Íta uolo sed istúc quid est, tibi quód commu-
tatúst color?

---

347 sq. meost error *vel* meus terror | *dist Ribbeckius* | serui mei *vel* mei serui || 352. *lac sign Ri* || 357. *add Ri* | extrusit *vel* extruxit || 358. *ab* ACM *v. initium cepit in A, ut vid* || 360. abscondidi *vel* abscondi | abstrusam *vel* abstruxsam || 362. quicquamst *vel* quicquam si | quin *vel* quid || 363. in corde certast *vel* in corde est *vel* est in corde || 364. illuc est *vel* illuc | solus *vel* solum | fabulatur *vel* fabuletur || 365. At tace *vel* atate: *corr Palm* || 366. pater hicquidem est (*sic A, ut vid*) *vel* quidem hic pater est | uideo ibo *vel* uideo ||

Númquid tibi dolét? CHA. Nescioquid méo animost aegré, pater.
Póste hac nocte nón quieui sátis me⟨a⟩ ex senténtia.
DE. Pér mare ut uectú's, nunc oculi térram mirantúr tui.
CHA. †Magis opinor. DE. Íd est profecto: uérum actutum abscésserit.
Érgo edepol pallés: si sapias, eás ac decumbás domi.
CHA. Ótium non ést: mandatis rébus praeuortí uolo
DE. Crás agito, perendie agito. CHA. Saépe ex te audiuí, pater:
Reí mandatae omnís sapientis prímum praeuortí decet.
DE. Áge igitur: nolo áduorsari tuam áduorsum senténtiam.
CHA. Sáluos sum, siquidem ísti dicto sólida et perpetuást fides.
DE. Quíd illuc est, quod ille á me solus se ín consilium séuocat?
[Iam] Nón uereor ne illám me amare hic pótuerit rescíscere:
Quíppe ⟨h⟩aud etiam quícquam inepte féci, amantes út solent.
CHA. Rés adhuc quidem hércle in tutost. nam húnc nescire sát scio
Dé illa amica: quód si sciret, ésset alia orátio.
DE. Quín ego hunc adgrédior de illa? CHA. Quin ego hinc me amólior?
Éo ego, ut quae mandáta †amicus amicis tradam. DE. Immó mane:
Paúcula etiam scíscitare príus uolo. CHA. Dic quíd uelis.

---

370. Poste *vel* Postea ‖ 371. uectus: *corr Ri* ‖ 372. MAGISO**NORI—— ‖ 373. palles *vel* palle ‖ 375. agito perendie *vel* agio pere die ‖ 378. dicto *vel* dicito ‖ 379. illa me *vel* mea me: *corr Angelius* | se *vel* sed | ECAT, *ut vid, in fine A* ‖ 380. *del Brixius* | uereor *vel* uereo | resciscere *vel* rescistere ‖ 381. aut | feci amantes *vel* faciam ante ‖ 382. hunc *vel* huc ‖ 385. amicus *vel* amicum ‖ 386. sciscitare *vel* suscitare ‖

DE. V́squene ualuistí? CHA. Perpetuo récte, dum quidem illíc fui:
Vérum in portum huc út sum aduectus, néscioqui animus míhi dolet.
DE. Naúsea edepol fáctum credo: uérum actutum abscésserit.
Séd quid ais? ecquám tu aduexti tuaé matri ancillám Rhodo?
CHA. Áduexi. DE. Quid? ea út uidetur múlier? CHA. Non edepól mala.
DE. V́t moratast? CHA. Núllam uidi mélius mea senténtia.
DE. Míhi quidem edepol uísast, quom illam uídi — CHA. Eho, an uidistí, pater?
DE. Vídi: uerum nón ex usu nóstrost neque adeó placet.
CHA. †Qui uero? DE. Quia non nostra fórmam habet dignám domo.
Níl opus⟨t⟩ nobís ancilla, nísi quae texat, quaé molat,
Lígnum caedat, pénsum faciat, aédis uerrat, uápulet,
Quaé habeat cottídianum fámiliae coctúm cibum.
Hórunc illa nílum quicquam fácere poterit. ⟨CHA.⟩ Ádmodum.
[CHA.] Eá caussa equidem illam émi, dono quám darem matrí meae.
DE. Né duas neu[e] te áduexisse díxeris. — [CHA.] di me ádiuuant:
[DE.] Lábefacto paulátim. — uerum quód praeterii dícere,
Néque illa matrem sátis honeste tuám sequi poterít comes,

387. Vsquene *vel* Vsque ‖ 388. qui animus *vel* quia nimis ‖ 389. Nausea *vel* Nause ‖ 390. aduexit *vel* aduexti *vel* aduexi | ancillam rohdo *vel* ancillam ancillam e rhodo ‖ 393. *dist Goe* ‖ 394. nostrost *vel* nostro si ‖ 396. *add Ri* ‖ 397. uapulet *vel* ac uapulet *Nonius* ‖ 398. QUAEH— *etiam in A apparuit* | familiae *vel* familia ‖ 399. Horunc illa (*sic A*) *vel* Horum ancilla | quicquam *vel* quam | *add Sey* ‖ 400. *del Sey* | CAUSSA: causa | emi *vel* mi ‖ 401 sqq. Ne duas *vel* Ne tuas: ụịṇṣ— | e *del Ca* | *pers del Spengelius* ‖

Néque sinam CHA. Qui uéro? DE Quia illa fórma matrem fámilias
Flágitium sit seí sequatur, quándo incedat pér uias.
Cóntemplent, conspíciant omnes, nútent, nictent, síbilent,
Véllicent, uocént, molesti sínt, occentent óstium:
Ímpleantur élegeorum meaé fores carbónibus:
Átque ut nunc sunt máledicentes hómines, uxorí meae
Míhique obiectent lénocinium fácere. nam quid eóst opus?
CHA. Hércle qui tu récte dicis ét tibi | adséntior.
Séd quid illa nunc fíet? DE. Recte: ego émero matrí tuae
Áncillam uiráginem aliquam nón malam, formá mala,
Ýt matrem addecét familias, aút Syram aut Aegýptiam.
Éa molet, coquét, conficiet pénsum, pinsetúr flagro:
Néque propter eam quícquam eueniet nóstris foribus flágiti.
CHA. Quíd, si igitur reddátur illi unde émptast? DE. Minume géntium.
CHA. Díxit se redhibére, si non pláceat. DE. Nil istóc opust:
Lítigari nólo ego u[o]squam, tuam aútem accusarí fidem.
Múlto edepol, siquíd faciendumst, fácere damni máuolo
Quam óbprobramentum aút flagitium múliebre exferrí domo.
Mé tibi illam pósse opinor lúculente uéndere

---

406. Flagitium sit (*sic A*) *vel* flagitiumst || 407. omnes nutent *vel* nutent | nectent || 408. uocent molesti sint occentent *vel* nocent molestis innocent || 409. meae fores carbonibus elegeorum: *trai Bo* || 411. obiectent *vel* obicient | lenocinium *vel* lenocinum *vel* lenocium || 412. dicis *vel* dices || 414. uiraginem *vel* uiracinem || 415. egyptiam *vel* cypiam || 416. molet coquet *vel* molet | pensetur: *corr Scu* || 417 sqq. *verba* minime gentium *post* flagiti *scripsit et del B omissa v. 419* || 420. redhibere *vel* adhibere | placeat *vel* placet | opust *vel* opus || 421. *del Buechelerus* || 423. exferri (*sic A, ut vid*) *vel* ecferri ||

CHA. Dúm quidem hercle né minoris uéndas quam ego emí, pater.
DE. Táce modo: senéx est quidam, qui †illam mandauít mihi
Ýt emerem ad istanc fáciem. CHA. At mihí quidam adulescéns, pater,
Mándauit, ⟨ut⟩ ád illam faciem, íta ut illast, emerém sibi.
DE. Víginti minís opinor pósse me illam uéndere.
CHA. Át ego si uelím, iam dantur séptem et uigintí minae.
DE. Át ego — CHA. Quin ego, ínquam — DE. Ah nescis quíd dicturus súm: tace.
Trís minas accúdere etiam póssum, ut trigintá sient.
CHA. Quó uortisti? DE. Ad íllum qui emit. CHA. Ýbinamst is homo géntium?
DE. Éccillum uideó: iubet quinque me áddere etiam núnc minas.
CHA. Hércle illunc di⟨ui⟩ ínfelicent quísquis est. [DE.] ibidém mihi
Étiam nunc adnútat: addam séx minas. DE. Septém mihi.
Númquam edepol me uíncet hodie. ⟨CHA.⟩ Cómmodis poscít, pater.
DE. Néquiquam poscít: ego habebo. CHA. At íllic pollicitúst prior.
DE. Níli facio. CHA. Quínquaginta póscit. DE. Non centúm datur.
Pótine ut ne licitére aduorsum ⟨méi⟩ animi senténtiam?

---

428. *add Vss* ‖ 434. CHA. Quo *et* DE. Ad *vel* Quo *et* Ad | Vbinamstis *vel* Vbi nastis ‖ 435. Eccillum *vel* Ecce illum | quinque *vel* quoque ‖ 436. illunc *vel* illuc | di infelicent *vel* dii felicent: *add Sey* | *del Ri* ‖ 437. CHA.: *corr Goe* ‖ 438. hodie *vel* hodie me uincet hodie | *add Guy* ‖ 439. habeo *vel* habebo ‖ 440. Nihili *vel* Nihil ‖ 441. Potine ut ne *vel* Potinne ut | litigere *vel* liceret: *corr Ca* | *add Scal* ‖

Máxumam hercle habébis praedam: ita íllest quoi emitúr senex.
Sánus non est éx amore illíus: quod poscés, feres.
CHA. Cérte edepol aduléscens ille quoí ego emo efflictím perit
Eíus amore. DE. Múlto hercle ille mágis senex, si tú scias.
CHA. Númquam edepol fuít neque fiet ílle senex insánior
Éx amore quam ílle adulescens quoí ego do hanc operám, pater.
DE. Quiésce, inquam: istanc rém ego recte uídero. CHA. Quid a[g]ís? DE. Quid est?
CHA. Nón ego illam mancúpio accepi. ⟨DE.⟩ Séd ille illam accipi⟨é⟩t: [DE.] sine.
CHA. Nón potes tu lége uendere íllam. DE Ego aliquid uídero.
CHA. Póst autem commúnis est illá mihi cum alio: quí scio,
Quíd sit ei animí, uenirene eám uelit an nón uelit?
DE. Égo scio uelle. CHA. Át pol ego esse crédo aliquem qui nón uelit.
DE. Quíd id mea refért? CHA. Quia illi suám rem esse aequomst ín manu.
DE. Quíd ais? CHA. Communís mihi illast cum íllo, is hic nunc nón adest.
DE. Príus respondes quám rogo. CHA. Prius tú emis quam uendó, pater:
Néscio, inquam, uélit ille illam nécne abalienárier.
DE. Séd illi qu⟨o⟩idam quí mandauit tíbi si emetur, túm uolet:

---

442. cui emitur *vel* q̃m mentitur ‖ 444. Certe *vel* Certo efflictim *vel* efflectim ‖ 448. *del Dousa* ‖ 449. *pers add et del Ac* accepit: *corr Scal* ‖ 451. communis est *vel* communest ‖ 452. non uelit *vel* non ‖ 454. id mea *vel* deme | suam rem *vel* rem suam | manu *vel* naui ‖ 455. hic nunc *vel* nunc hic ‖ 457. ille illam: ILLAM | necne (*sic A*) *vel* necme ‖ 458 sq. SEDILLIQUI-

Sí ego emo illi quí mandauit, túm ille nolet? níl agis.
Númquam edepol quisquam íllam habebit pótius quam ille quem égo uolo.
CHA. Cértumnest? DE. Censén certum esse? quín ad nauem iam hínc eo:
Íbi uenibit CHA Vín me tecum illo íre? DE. Nolo. CHA. Nón places.
DE. Méliust te quae súnt mandatae rés tibi praeuórtier.
CHA. Tú prohibes. DE. At me íncusato: té fecisse sédulo.
Ád portum ne bítas, deico iám tibi. CHA. Auscultábitur.
DE. Ibo ad portum. ne híc resciscat, caúto opust. non ípse emam,
Séd Lysimacho amíco mandabo: ís se ad portum deíxerat
Íre dudum. mé moror, quom heic ásto. CHA. Nullus sum: óccidi.

CHARINVS. EVTYCHVS
ADVLESCENTES II

CHA. Péntheum dirípuisse aiiunt Bácchas: nugas máxumas
Fuísse credo, praeút quo pacto égo diuorsus dístrahor.
Qúr ego ueiuo? qúr non morior? quíd mihist in uitá boni?

DAM: Quid illic quidam | *add Bo* | tibi — mandauit *solus habet A* | tum (*sic A*) *vel* cum ‖ 460. EDEPOLQUISQUAMEDEPOL ‖ 461. CERTUMNEST: Certum est | nauem (*sic A*) *vel* nauim ‖ 462. places (*sic A*) *vel* placet/// (*er.* st) ‖ 463. meliust te *vel* Melius item: MELIUSTE | res (*sic A*) *vel* tres ‖ 464. MEINCUSATO: tu excusato *vel* tu excusatio ‖ 465. BITAS: uitas *vel* bites ‖ 466. PORTUMNE: portum et ne ‖ 467. is se (*sic A*) *vel* esse ‖ 469. AIIUNT: aiunt | bacchas (*sic A*) *vel* bachas ‖ 471. QURERGO: Cur ego | QUR: cur | MIHIESTIMUITA: mihist in uita *vel* mihi sustinuit ‖

Cértumst, ibo ad médicum atque ibi me tóxico mortí dabo:
Quándo id mi adimitúr, qua causa uítam cupio uiuere.
EV. Máne, mane, opsecró, Charine. CHA. Quís me reuocat? EV. Eútychus,
Túos amicus ét sodalis ét uicinus próxumus.
CHA. Nón tu scis quantúm malarum rérum sustineám EV. Scio.
Ómnia ego istaec aúscultaui ab óstio: omnem rém scio.
CHA. Quíd id est quod scis? EV. Túos pater uolt uéndere — CHA. Omnem rém tenes.
EV Túam | amicam — CHA. Nímium multum scís. EV. tueis ingrátieis.
CHA. Plúrumum tu sceís. sed qui sceis ésse amicam illám meam?
EV. Túte heri ipsus míhi narrasti. CHA. Sátine ut oblitús fui
Tíbi me narrauísse? EV. Hau mirumst fáctum CHA. Te nunc cónsulo:
Résponde, quo léto censes me út peream potíssumum?
EV. Nón taces? caue tu ístuc deixis. CHA. Quíd ueis me igitur deícere?
EV. Vín patri sublínere pulcre me ós tuo? CHA. Sané uolo.
EV. Vísne eam ad portúm? CHA. Qui potius quám uoles? EV. Atque éximam
Múlierem pretió? CHA. Qui potius quam aúro expendas? EV. Vnde erit?

---

472. CERTUNST | ibi me (*sic A*) *vel* me ibi || 474. QUIS: Qui || 475. ETUICINUS: simul uicinus || 477. Omnia (*sic A*) *vel* Omni || 480. MEAMESSEAMICAMILLAM || 481. mihi narrasti *vel* mihi: MIHINARRAUISTI | SATINE: satin *vel* statim || 482. HAUMIRUMSTFACTUM: haud mirum factumst || 483. quo loeto censes (*sic A, sed* LETO) *vel* quo uolet occenses || 484. caue tu (*sic A*) *vel* caue || 485. Vim *vel* Vin (*sic A*) | sublinere (*sic A*) *vel* sublimere *vel* sublin(i)ire | meos (*sic A*) *vel* os || 486. Qui: QUIN || 487. ERIT: ateritis ||

CHA. Áchillem orabo, aurum út mihi det Héctor qui expensús fuit.
EV. Sánun es? CHA. Pol sánus sei sim, nón te medicum mi éxpetam.
EV. Tánti quanti póscit, uin tanti íllam emi? CHA. Auctárium
Ádicito uel mílle nummum plús quam poscet. EV. Iám tace.
Séd quid ais? unde érit argentum quód des, quom poscét pater?
CHA. Ínuenietur, éxquiretur, áliquid fiet. EV. Enicas.
Iám istuc 'aliquid fíet' metuo. CHA. Quín taces? EV Muto ímperas.
CHA. Sátin istuc mandátumst? EV. Potin ut áliud cures? CHA. Nón potest.
EV. Béne uale. CHA. Non édepol possum príus quam tu ad me rédieris.
EV. Méliust, sanus ⟨sí⟩ sis. CHA. Vale, uince ét me serua. EV. Ego fécero.
Dómi maneto me. CHA. Érgo actutum fáce cum praeda récipias.

ACTVS III

LYSIMACHVS. PASICOMPSA
SENEX MERETRIX

LY. Amíce amico operám dedi: uicínus quod rogáuit,
Hoc émei mercimónium. meá's tu: sequere sáne.
Ne plóra. nimis stulté facis: oculós corrumpis tális.

---

488. AURUMUT: aurum ‖ 489. ESS**OL ‖ 491. POSSEṬ | AUCTORARIUM (auctarium *etiam Festus, ut vid*) ‖ 493. FIET-ENICAS ‖ 495. aliud: ALIQUID ‖ 497. MELIUST: melius | *add Ri* ‖ 498. (FẠÇÇỤ)MPRAEDA: face cum praedam ‖

Quin tíbi quidem quod rídeas magis ést quam ut lamentére.
PA. Amábo ecastor, meí senex, elóquere — LY. Exquire quíduis.
PA. Qur émeris me. LY. Téne ego? ut quod ímperetur fácias:
Item †quod tu mihi si ímperes, ego fáciam. PA. Facere cértumst
Pro cópia et sapiéntia quae té uelle arbitrábor.
LY. Labóriossi níl tibi quicquam óperis imperábo.
PA. Namque édepol equidem, mí senex, non dídici baiioláre
Nec pécua ruri páscere nec púeros nutricáre.
LY. Bona si ésse ueis, bene erít tibi. PA. Tum pól ego perii mísera.
LY. Qui? PA. Quía illim unde huc aduécta sum malís bene esse sólitumst.
LY. Quasi deícas nullam múlierem bonam ésse. PA. Haud equidem deíco:
Nec mós meust ut praédicem, quod ego ómneis scire crédam.
LY. Orátio edepol plúris est huiús, quam quanti haec émptast.
Rogáre hoc unum té uolo. PA. Rogánti respondébo.
LY. Quid aís tu: quid nomén tibi deicam ésse? PA. Pasicómpsae.
LY. Ex fórma nomen índitumst. sed quíd ais, Pasicómpsa,
Possín tu, sei ussus uénerit, subtémen tenue nére?

502. QUIN: Quid *vel* Qui ‖ 504. QUREMERIS: Cur empris *vel* Curem prius | METENE | facias (*sic A*) *vel* factas ‖ 505. CERTUNST: certum est *vel* certust *vel* certum ‖ 507. LABORIOSSI: Laboriose ‖ 508. Namque (*sic A*) *vel* Nam *vel* Non | BAIIOLARE: baiolare ‖ 509. PECUA (*item Priscianus*): pecula *vel* peculia ‖ 512—514. *hoc ordine A: 513.514.512 reliqui* ‖ 512. DEICIS: dicas *vel* dicias ‖ 515. UNUMHOC ‖ 516. quid nomen (*sic A*) *vel* quod nomen | 517. EFORMA | (INDIDTUNST ‖ 518. SEI*SS**: si usus | subtemen tenue nere (*sic A*) *vel* subte mentem tenere ‖

PA. Possúm. LY. Sei tenue sceís, scio te ubérius posse nére.
PA. De lánificio néminem metuo úna aetate quaé sit.
LY. Bonae hércle te frugi árbitror, matúra iam inde aetáte
Quom sceís facere officiúm tuom, muliér. PA. Pol docta dídici:
Operam áccusari nón sinam meam. LY. Ém, istaec hercle rés est:
Ouém tibi millám dabo, natam ánnos sexagínta,
Pecúliarem. PA. Meí senex, tam uétulam? LY. Generis graécist:
Eam seí curabeis, pérbonast: tondétur nimium scíte.
PA. Honóris causa quícquid est quod dábitur gratum habébo.
LY. Nunc, múlier, ne tu frústra sis, mea nón es, ne arbitrére.
PA. Deic ígitur, quaeso, quóia sum? LY. Tuo eró redempta's rúrsum.
Ego té redemi ⟨illi⟩: ílle mecum oráuit. PA. Animus rédieit,
Sei mécum seruatúr fides. LY. Bono ánimo's: liberábit
Ille té homo: ita edepol déperit: atque hódie primum uídit.
PA. Ecástor iam biénniumst, quom mécum rem coépit.
Nunc quándo amicum té scio esse illíus, indicábo.
LY. Quid aís tu? iam biénniumst, quom habét rem tecum? PA. Cérto.

---

519. TENUESCEIS: tenue scis *vel* tenues | nere (*sic A*) *vel* tenere ‖ 521. BONAEHERCLETEFRUGE: Bonam hercle te et frugi ‖ 522. QUOM: cum *vel* Qm̃ (*ut saepius*) | ♯ MULIERPOL: mulier pol: *corr Ca* ‖ 523. em (*sic A*) *vel* hem ‖ 524. OUEM: Quem | MILLAM (*vix* ECILLAM): ecce illam *vel* ancillam (*corr Buggius*) | DATO ‖ 525. GRAECIST: gracist *vel* grãst ‖ 527. habebo: HABETUR ‖ 528. ne tu (*sic A*) *vel* neu | mea (*sic A*) *vel* me | arbitrere (*sic A*) *vel* arbitrer ‖ 529. QUOIA: cuia *vel* cuius ‖ 530. *add Ri* MECUM: me ‖ 532. homo ita (*sic A*) *vel* homo ‖ 533. Ecastor iam (*sic A*) *vel* Ecastor lam | BIENNIUNST ‖ 534. INCABO ‖ 535. HABETREMTECUM: tecum rem habet ‖

Et intér nos coniuráuimus, †ego cúm illo et ille mécum, 536a
[Ego cúm uiro et ille cum múliere nisi cum íllo aut ille mécum] 536b
Neutér stupri caussá caput limáret. LY. Dei immortáles,
Etiám cum uxore nón cubet? PA. Amábo , an marítust?
Neque ést neque erit. LY. Nolím quidem. homo hércle periuráuit.
〈PA.〉 Nullum ádulescentem plús amo. LY. Puer ést illequidem, stúlta:
Nam illí quidem hau sané diust quom déntes exci dérunt.
PA. Quid, déntes? LY. Nil est: séquere sis. hunc mé diem unum oráuit
Vt ápud me praehiberém locum: id[eo] féci, quia uxor rúrist.

DEMIPHO
SENEX

Tandem ímpetraui, ut égomet me — corrúmperem:
Emptást amica clam úxorem et clam fílium.
Certúmst: antiqua récolam et seruibó mihi.
Breue iám relicuom uítae spatiumst: quín ego
Voluptáte, uino et amóre delectáuero.

536a. ITINTER | AUTILLE ‖ 536b. *om. A: secl Ri* ‖ 537. CAUSSA: causa | limaret (*sic A*) *vel* liniaret ‖ 538. ANMARITUST: amaturust ‖ 539. QUIDEMHOMOHERCLEPERIURABIT: quidem. PA. Homo hercle periurauit ‖ 540. *add Ac: cf. v. 539* ‖ 541. HAU: haud | DIUST: diusi *vel* diuisi | exciderunt (*sic A*) *vel* exciderint ‖ **542**. ♯ nihil (*sic A*) *vel* PA. nihil | HUNC: huc ‖ 543. APUTME: apud me *vel* apud | PRAEBEREM | IDEÇFECI: ideo: *correximus cum Sey* ‖ 544. EGOMETMEUT | corrumperem (*sic A*) *vel* corumperem ‖ 545. empta est (*sic A*) *vel* empst | UXORE | CLAMFILIUM: iam filio ‖ 546. CERTUNST | et seruibo (*sic A*) *vel* et reseruibo *vel* ut seruibo ‖ 547 Decurso in spatio breue quod uitae reliquumst (*vel* relicuumst). *corr ex A* RELIQUOM) ‖

Nam hanc sé bene habere aetátem nimiost aéquius.
Aduléscens quom seis, túm quomst sanguis ínteger,
Rei tuaé quaerundae cónuenit operám dare.
Demum ígitur, quom seis iám senex, tum in ótium
Te cónloces, dum pótes ames: id iám lucrumst,
Quod uíuis. hoc ut deíco facteis pérsequar.
Nunc támen interea ad mé⟨d⟩ huc inuisám domum.
(Intérea tamen huc íntro ad me inuisám domum.)
Vxór me exspectat iám dudum esuriéns domi:
Iam iúrgio enicábit, si intro rédiero.
Verum hércle postremo útut est, non ibó tamen,
Sed húnc uicinum príus conueniam quám domum
Redeam. út mihi aedis áliquas conducát uolo,
Vbi hábitet istaec múlier. atque eccum ít foras.

LYSIMACHVS. DEMIPHO
SENES II

LY. Addúcam ego illum iam ád te, si conuénero.
DE. Me dícit. LY. Quid ais, Démipho? DE. Est muliér domi?
LY. Quid cénses? DE. Quid, si uísam? LY. Quid properás? ⏑ _
DE. Quid fáciam? LY. Quod opust fácto, facito ut cógites.
DE. Quid cógitem? equidem hercle ópus hoc facto exístumo,
Vt illo íntro eam. LY. Itane uéro, uerbex? íntro eas?

---

550. tum (*sic A*) *vel* tecum ‖ 551. QUAERUNDAE: querendae ‖ 552. SEISIAM: si sim *vel* sis | TUM: tunc ‖ 553. POTESAMESIDIAM: potest aue sidiam *vel* potest uersidiam | LUCRUNST: lucro st ‖ 554. UIUIS: uno (*vel* uni) uis ‖ 555^{a}. *add Ri* ‖ 555^{b}. *om A, ut vid* ‖ 556. expectat iam *vel* exspectanti an ‖ 561. it *vel* ut ‖ 563. dicit *vel* dicis ‖ 564. *lac sign Py* ‖ 565. facto facito *vel* facto ‖ 566. existimo *vel* exestimo ‖ 567. illuc: *corr Ri* | uerbex *vel* ueruex ‖

DE. Quid áliud faciam? LY. Príus hoc ausculta átque ades:
Prius étiamst quod te fácere ego aequom cénseo.
Nam núnc si illo introíeris, amplectí uoles,
Confábulari atque aúsculari. DE. Tú quidem
Meum ánimum gestas: scís quid acturús si<e>m.
LY. Peruórse facies. DE. Quódne amem? LY. Tantó minus.
Iaiúnitatis plénus, anima foétida,
Senéx hircosus tu aúsculere múlierem?
Vtíne aduenieus uómitum excutias múlieri?
<DE.> Scio pól te amare, quóm istaec praemonstrás mihi.
[DE.] Quid si ígitur cenam fáciam? hoc si censés, coquom
Aliquem árripiamus, prándium qui pércoquat
Apúd te hic usque ad uésperum. LY. Em, istuc cénseo:
Nunc tú sapienter lóquere †atque amatori.
DE. Quid stámus? quin ergo ímus atque obsónium
Curámus, pulcre ut símus? LY. Equidem té sequor.
Atque hércle inuenies tú locum illi, sí sapis:
Nullum hércle praeter húnc diem illa apúd me erit.
Metuo égo | uxorem, crás si rure rédierit,
Ne illam híc offendat. DE. Rés paratast: séquere me.

568. hoc ausculta atque *vel* hoc ausculta atque hoc ‖ 569. quo *vel* q̃m ‖ 570. illuc introieris *vel* illo introiris ‖ 571. ausculari *vel* auscultari ‖ 572. *add Py* ‖ 573. ames: *corr Scal* ‖ 574. Iam etatis *vel* Ianutatis (ieiunitatis *Nonius*): *corr Skutschius* ‖ 575. ircosus *vel* uir quosus ‖ 578. DE. Quid *vel* Quid | unam (*vel* unum) factam (*vel* factum): *corr Pius* ‖ 583. Curemus: *corr Ca* ‖ 584. illi *vel* illic ‖ 585. Nullum hercle *vel* Nullum ‖

ACTVS IV

CHARINVS. EVTYCHVS

ADVLESCENTES II

CHA. Súmne ego homo misér, qui nusquam béne queo quiéscere?
Sí domi sum, fóris est animus: sín foris sum, animús domist.
Íta mihi in pectore átque in corde fácit amor incéndium:
Ni éx oculis lacrumaé defendant, iam árdeat, credó, caput.
Spém teneo, salútem amisi: rédeat an non, néscio.
Si ópprimit patér, quod dixit, éxsolatum abiít salus:
Seín sodalis quód promisit fécit, non abiít salus.
Séd † tamen demsi podagrosis pédibus esset Eútychus,
Iam á portu redísse potuit. íd illi uitium máxumumst,
Quód nimis tardus ést aduorsum méi animi senténtiam.
Séd isnest quem curréntem uideo? ípsus est. ibo óbuiam.
Núnc quid restat? [et] eí, disperii. uóltus neutiquam huiús placet.
Trístis [in]cedit: péctus ardet: haéreo: quassát caput.
Eútyche. EV. Eu, Charíne. CHA. Prius quam récipias anhélitum,
Ýno uerbo elóquere: ubi ego sum? hícine an apud mórtuos?
EV. Néque apud mortuós neque hic es. CHA. Sáluos sum: inmortálitas

---

589. foris sum *vel* foris ẽ sum ‖ 591. ex oculis *vel* oculos defendant *vel* defendat ‖ 592. SPEMTEN— ‖ 593. exsolatum *vel* exsulatum ‖ 595. demsipo dragosis *vel* dempsi podagrosis ‖ 596. a *vel* ad ‖ 597. mei animi *vel* animi ‖ 598. Sed inest: SEDISNE— | *secuntur v. 842 sq.* (*etiam in A*) *suo loco repetiti: del Ac* ‖ 599. NUNCQ— *et sub f. v.* QU**, *sequente novo v.* (ṢẸ*Q—) | quod *vel* quid | *del Sarac* ‖ 600. *del Bo* | *post h. v. nova scaena est in A, ut vid* ‖ 602. hicine an (*sic A, ut vid*) *vel* hinceam (hic an *B ras*) ‖

Mihi datast. hic émit illam: púlcre os subleuít patri.
Ímpetrabiliór qui uiuat núllus est. dic, óbsecro:
Sei neque hic neque Ácherunti sum, úbi sum? EV. Nusquam géntium.
CHA. Dísperii: illaec ínteremit mé modo | orátio.
†Odio sane oratio quom rém agas, longinquóm loqui.
Quícquid est, ad cápita rerum pérueni. EV. Primum ómnium
Péri<i>mus. CHA. Quin tu íllud potius núntias quod néscio?
EV. Múlier alienátast abs te. CHA. Eútyche, capitál facis.
EV. Quí? CHA. Quia aequalem ét sodalem líberum ciuem énicas.
EV. Né di sirint. CHA. Démisisti gládium in <iu>gulum: iám cadam.
EV. Quaéso hercle, animum né desponde. CHA. Núllust quem despóndeam.
Lóquere porro aliám malam rem: quói<i>st empta? EV. Néscio:
Iam áddicta atque abdúcta erat, quom ad pórtum uenio. CHA. Vaé mihi:
Móntis tu quidém mali in me ardéntis iam dudúm iacis.
Pérge, excrucia, cárnufex, quandóquidem occepistí semel.
EV. Néc tibi istuc magís diuidiae ést quam mihi hodié fuit.
CHA. Díc, quis emit? EV. Néscio hercle. CHA. Em, istúcinest operám dare

604. pulchreos *vel* pulchros || 605. Impetrabilior *vel* Impenetrabilior | dico: *corr B* || 606. acherunti *vel* acheronti || 608. Hodie sat st oratio *vel* odio sane oratio (*ab* OD *incipit in A*) | longinquum *vel* longinquam || 609. Primum omnium (PRIMUMIOMNIŪ) *vel* Primum || 610. *add Py* || 611. Eutiche *vel* Eutiche hec || 612. liberum ciuem *vel* ciuem liberum | ENECAS || 613. desierint *vel* deserint: *corr Ca* | *add Ca* (*cum A, ut vid*) || 615. malam rem *vel* rem malam | *addidimus* || 616. abducta *vel* adducta || 618. carnufexa *vel* carnifexa: *corr D cum A, ut vid* || 619 Non *et* diuidia est *Varro* ||

Bónum sodalem? EV. Quíd me facere uís? CHA. Idem quod mé uides:
Ýt pereas. quin pércontatu's, hóminis quae faciés foret
Quí illam emisset: eó si pacto pósset indagárier
Múlier? heu me míserum. EV. Flere omítte: istuc quod núnc agis.
[CHA.] Quíd ego feci? CHA. Pérdidisti me ét fidem mecúm tuam.
⟨EV.⟩ Dí sciunt culpám meam istanc nón esse ullam. CHA. Eugaé, papae.
Deós absentis téstis memoras: quí ego istuc credám tibi?
EV. Quía tibi in manúst quod credas: égo quod dicam, id míhi [ea] in manust.
CHA. Dé istac re | argútus es, ut pár pari respóndeas:
Ád mandata claúdus, caecus, mútus, mancus, débilis.
Prómittebas te ós sublinere meó patri: ego me[t] crédidi
Hómini docto rém mandar⟨e⟩, is lápidi mando máxumo.
EV. Quíd ego facerem? CHA. Quíd tu faceres? mén rogas? requíreres,
Rógitares quis ésset aut unde ésset, qua prosápia:
Cíuisne esset án peregrinus. EV. Cíuem esse ai[e]bant Ätticum.
CHA. Ýbi habitaret ínuenires sáltem, si nomén nequis.
EV. Némo aiebat scíre. CHA. At saltem hóminis faciem exquíreres.
EV. †Feci. CHA. Qua forma esse aiebant? EV. Ego dicám tibi:
Cánum, uarum, uéntriosum, búcculentum, bréuiculum,

---

622. percunctatus *vel* percuntatus: *corr Ri* | pacies: *corr* D^2 || 623. eo si *vel* eos si || 624. fiere: *corr Ca* || 625. EV. Perdidisti || 626. *add* D^2 | euge pape *vel* eugipe || 628. *del Bo* || 631. sublinere *vel* sublimere | *del Ri* || 632. *add Ca* | lapidi *vel* lepidi | mando maximo *vel* maximo || 633. tu faceres *vel* faceres | *distinximus* | men *vel* me non | requireres *vel* requereres || 635. *del Guy* || 638. forma *vel* fora || 639. uarum *vel* uiarum ||

Súbnigris oculís, oblongis mális, pansam aliquántulum.
CHA. Nón hominem mihi, séd thensaurum néscioquem memorás mali.
Númquid est quod dícas aliud dé illo? EV. Tantum quód sciam.
CHA. Édepol ne ille oblóngis malis míhi dedit magnúm malum.
Nón possum duráre: certumst éxulatum hinc íre me.
Séd quam capiam cíuitatem cógito potíssumum:
Mégares, Eretriám, Corinthum, Chálcidem, Cretám, Cyprum,
Sícyonem, Cnidúm, Zacynthum, Lésbiam, Boeótiam.
EV. Cúr istuc coeptás consilium? CHA. Quía enim me adflictát amor.
EV. Quíd tu ais? quid quóm illuc quo nunc íre paritas uéneris,
Sí ibi amare fórte occipias átque item eius sit ínopia,
Iam índe porro aufúgies? deinde item íllinc, si item euénerit?
Quís modus tibi exílio tandem euéniet? qui finís fugae?
Quaé patria aut domús tibi stabilis ésse poterit? díc mihi.
Cédo, si hac urbe abís, amorem te híc relicturúm putas?
Si íd fore ita sat ánimo acceptumst, †certum id pro certo si habes:
Quánto te satiúst rus aliquo abíre, ibi esse, ibi uíuere,
Ádeo dum illius té cupiditas átque amor missúm facit?
CHA. Iám dixisti? EV. Díxi. CHA. Frustra díxti: hoc mihi certíssumumst.

---

640. pansam *vel* pansum || 641. thensaurum *vel* thesaurum || 646. Megare seretriam *vel* Megare feretriam: *corr Ri* | chalcitam *vel* calchitam || 647. zacingthum *vel* zagcintum || 648. boiotiam *vel* boetiam || 650. Si ibi *vel* Sibi | forte *vel* forti || 655. fore *vel* forte | sat *vel* sit || 656. satius est (*vel* satiu st) rus *vel* stat lustrus || 658. *dist Gru* ||

Éo domum, patrem átque matrem ut meós salutem: póstea
Clám patrem patria hác effugiam aut áliquid capiam cónsili.
EV. V́t corripuit sé repente atque ábiit. heu miseró mihi:
Sí ille abierit, meá factum omnes dícent esse ignáuia.
Cértumst praeconúm iubere iám quantumst condúcier,
Quí illam inuestigént, qui inueniant: póst ad praetorem ílico
Íbo, orabo ut cónquis[i]tores dét mihi in uicis ómnibus.
Nám mihi nil rélicui quicquam áliud iam esse intéllego.

DORIPPA. SYRA
MVLIER ANVS

DO. Quoniam á uiro ad me rús aduenit núntius
Rus nón iturum, féci ego ingeniúm meum:
Reuéni, ut illum pérsequar qui mé fugit.
Sed anúm non uideo cónsequi nostrám Syram.
Atque éccam incedit tándem. quin is ócius?
SY. Nequeó mecastor: tántum hoc onerist quód fero.
DO. Quid óneris? SY. Annos óctoginta et quáttuor:
Et eódem accedit séruitus, sudór, sitis.
Simul haéc quae porto déprimunt. DO. Aliquíd cedo,
†Qui hanc uicini nostri aram auge[r]am.
[SY.] Da sáne hanc uirgam laúri. abi tu intró. SY. Eo.
DO. Apóllo, quaeso te, út des pacem própitius,
Salútem et sanitátem nostrae fámiliae,
Meóque ut parcas gnáto †pace propitius.

---

662. mea factum *vel* mea ‖ 663. iubere *vel* lubere ‖ 665. Ibo orabo *vel* Orabo | *del Lachm* ‖ 666. relicti: *corr Angelius* ‖ 670. syram *vel* syriam ‖ 671. incedit eccam: *trai Ca* ‖ 672. oneri st *vel* oneris est ‖ 677. *del Ac* | Da *vel* De | DO. (*vel* #) Eo ‖ 678. DO. Apollo *vel* Apollo ‖ 680. pace *vel* parce ‖

SY. Dispérii: perii mísera: uae miseraé mihi.
DO. Satín tu sana's, óbsecro? quid éiulas?
SY. Doríppa, mea Doríppa. DO. Quid †clamas obsecro?
SY. Nescíoquaest mulier íntus hic in aédibus.
DO. Quid, múlier? SY. Mulier méretrix. DO. Veron sério?
SY. Nimiúm scis sapere, rúri quae non mánseris.
Quamueís insipiens póterat persentíscere
N * * * * * * * * * * * *
Illam ésse amicam tuí uiri bellíssumi.
DO. Credó mecastor. SY. Ei hác mecum, ut uideás semul
Tuam Álcumenam paélicem, Iunó mea.
DO. Ecástor uero istúc eo quantúm potest.

LYSIMACHVS
SENEX

Parumne ést malai réi quod amat Démipho,
Ni súmptuosus ínsuper etiám siet?
†Decem si ad cenam uocasset summos uiros,
Nimium ópsonauit. séd coquos, quasi ín mari
Solét hortator rémiges hortárier,
Ita hórtabatur. égomet conduxí coquom:
Sed eúm demiror nón uenire ut iússeram.
Sed †quinam hinc a nobis éxit? aperitúr foris.

---

681. Dispersi || 682. quid eiulas *vel* quod uolebas || 684 qua est mulier inthus *vel* mulier quae est intus || 685. serio (*sic A, ut vid*) *vel* serie || 687. QUAMUEIS· Quam uis *vel* Quam || 688. *solus habuit A* || 692. malae: *corr Blasius* || 697. coquam: *corr D²* |

DORIPPA. LYSIMACHVS. (SYRA)
MVLIER SENEX ANVS

DO. Misérior mulier mé nec fiet néc fuit,
Talí uiro quae núpserim. heu miseraé mihi.
Em, quoí te et tua quae tu hábeas commendés uiro.
Em, qu⟨o⟩í decem talénta[m] dotis détuli,
Haec út uiderem, ut férrem has contumélias.
LY. Perii hércle: rure iám rediit uxór mea.
Vidísse credo múlierem | in aédibus.
Sed quaé loquatur éxaudire hinc nón qu⟨e⟩o.
Accédam propius. DO. Vaé miserae mihi. LY. Immó mihi.
DO. Dispérii. LY. Equidem hercle óppido perií miser:
Vidít. ut te omnes, Démipho, di pérduint.
DO. Pol hóc est, ire quód rus meus uir nóluit.
LY. Quid núnc ego faciam nísi uti | adeam atque ádloquar?
Iubét saluere súos uir uxorém suam.
Vrbáni fiunt rústici? DO. Pudícius
Faciúnt quam | illi quí non fiunt rústici.
LY. Numquíd delinquont rústici? DO. Ecastór minus
Quam urbáni: et multo mínus mali quaerúnt sibi.
LY. Quid aútem urbani déliquerunt? díc mihi.
DO. Qu⟨o⟩ia ílla mulier íntust? LY. Vidistíne eam?
DO. Vidí. LY. Quoia ea sit, rógitas? DO. Resciscám tamen.
LY. Vin dícam? quoiast? ílla — illa edepol — uaé mihi —
DO. Cupio hércle scire: séd tu me temptás sciens.

700. Miserior *vel* Misereor || 707. *add Py* || 710. ut te *vel* ut | perdiunt *vel* perdunt: *corr Pius, fort. cum A* || 711. DO. Pol *vel* Pol || 712. LY. Quid *vel* Quid | ụṭị: ut || 713. ʙ***ᴀ—— | saluere *vel* saluare || 716. delinqunt *vel* delinquon *vel* delinquunt || 719. *add Gul* | intust *vel* intus st || 720. Resciscam *vel* Resiscam || 721. *distinximus* | cuia est *vel* cui est ||

LY. Nescío quid dicam. DO. Haéres. LY. Haud uidí magis.
DO. Quin dícis? LY. Quin si líceat — DO. Dictum opórtuit.
LY. Non póssum, ita instas: úrges quasi pro nóxio.
DO. Scio, innóxiu's. LY. Audácter quamuis dícito.
DO. Dic ígitur. LY. Dicam? DO. Átqui dicundúmst tamen.
LY. Illás[un]t — etiam uis nómen dicam? DO. Níl agis
Manufésto teneo in nóxia [es]. LY. Qua nóxia?
Istáquidem illast — DO. Quae | íllast? LY. Illa — DO. Ióhia.
LY. †Iam, sí nil usus ésset, iam non dícerem.
DO. Non tú scis quae sit ílla? LY. Immo iám scio:
De istác sum iudex cáptus. DO. Iudex? iám scio:
Nunc tu ín consilium istam áduocauistí tibi.
LY. Immó sic sequestro míhi datast. DO. Intéllego.
LY. Nil hércle istius quícquamst. DO. Numero púr⟨i⟩gas.
LY. Nimiúm negoti répperi. enim uero haéreo.

COCVS. LYSIMACHVS. DORIPPA. SYRA
SENEX MVLIER ANVS

CO. Agite íte actutum: nám mihi amatori seni
Coquéndast cena : átque quom recógito,
Nobís coquendast, nón ⟨quoi con⟩ductí sumus.
Nam quí amat quod amat sí habet, id habet pró cibo:
Vidére, amplecti , aúsculari , álloqui.
Sed nós confido onústos reditúros domum.
Eite hác. sed eccum quí nos conduxít senex.

---

726. innoxius: *corr Bo* || 727. Atqui *vel* At quid || 728. *del Bo duce Ca* | *dist Bo* || 729. *in A unus ex sequentibus praecedit, ut vid, unoque intermisso incipit a* DIC**C— (*vix* DEISTAC) | *del Dousa* || 736. aduocauisti *vel* aduocasti || 738. *add Ri* || 742. recogito *vel* regito || 743. *add Ca* || 745. ausculari *vel* auscultare

LY. Ecce aútem perii: cóquos adest. CO. Aduénimus.
LY. Abí. CO. Quid, abeam? LY. Sí, abi. CO. Abeám? LY. Abei.
CO. Non éstis cenatúri? LY. Iam saturí sumus.
Sed intérii. DO. Quid ais tu? étiamne haec illí tibi
Iussérunt ferri quós inter iudéx datu's?
CO. Haecín tuast amíca, quam dudúm mihi
Te amáre dixtei, quom óbsonabas? LY. Nón taces?
CO. Satis scítum filum múlieris: uerum hércle anet.
LY. Abin díerectus? CO. Haúd malast. LY. At tú malu's.
CO. Scitam hércle opinor cóncubinam hanc. LY. Quín abis?
Non égo sum qui te dúdum conduxí. CO. Quid est?
Immo hércle tu istic ípsus. LY. Vae miseró mihi.
CO. Nempe úxor rurist túa, quam dudum deíxeras
Te odísse atque anguis. LY. Égone istuc dixí tibi?
CO. Mihí quidem hercle. LY. Íta me amabit Iúppiter,
Vxór, ut ego illud númquam deixi. DO. Etiám negas?
Palam ístaec fiunt té me odisse. LY. Quín nego.
CO. Non nón te odisse aiébat, sed uxorém suam:
Et uxórem suam ruri ésse aiebat. LY. Haéc east.
Quid míhi molestu's? CO. Quía nouisse mé negas.
Nisi métuis tu istanc — LY. Sápio: nam mihi únicast.

---

749. Abeam LY. Abei (*vel* Abii: Abi B^2D^2) ‖ 752. inter (*sic A, ut vid*) *vel* interii | datus: *corr Ri* ‖ 753. Haecin tua est amica: HAECIN***POR***********SSE* ‖ 754. DIXTEI: dixisti ‖ 755. SATIN | filium: *corr Pius cum A, ut vid* | anet (*sic A*) *vel* amet ‖ 756. malus: *corr Ri* ‖ 757. OPINOR: opinor sane | QUIN: non ‖ 759. istuc (*etiam A, ut vid*): *corr Py* ‖ 760. rurest *vel* rus est: *corr ex A* ‖ 761. aeque (*sic A, ut vid*) *vel* aeque atque: *corr Sey* | ANGUES: anguis *vel* angis ‖ 764. 765. *hoc ordine A: inv reliqui* ‖ 765. Non non (*sic A*) *vel* Non | SEDUXOREM: uxorem uerum ‖ 766. uxorem suam: SUAMUXOREM ‖ 767. molestus (*sic A*) *vel* molestus es | NOUISSEMENEGAS: me non nouisse ais ‖ 768. NISI: ni | *dist Goc* ‖

CO. Vein me éxperirei? LY. Nólo. CO. Mercedém cedo.
LY. Cras pétito: dabitur. núnc abi. DO. Heu miseraé mihi.
⟨LY.⟩ Nunc égo uerum illud uérbum esse experiór uetus,
Aliquíd mali esse própter uicinúm malum.
CO. Qur heíc astamus? queín abimus? †incommodi
Siquíd tibi euenit, íd non est culpá mea.
LY Quein me éradicas míserum. CO. Scio iam quíd ueleis:
Nempe me hínc abire ueís. LY. Volo inquam. CO. Abíbitur:
Drachmám dato. LY. Dabitúr. CO. Darei ergo seís iube:
Darei pótest interea, dum íllei ponunt. LY. Quín abis?
Potine út molestus né seis? CO. Agite appónite
Opsónium istuc ánte pedes illí seni.
Haec uássa aut mox aut crás iubebo abs té peti.
Sequimínei. LY. Fortasse té illum mirarí coquom,
Quod uénit atque haec áttulit. dicam íd quid est
DO. Non míror, seiquid dámnei facis aut flágiti,
Nec pól ego patiar seíc me nuptam tám male
Meásque in aedeis seíc scorta obductárier.
Syra, eí, rogato meúm patrem uerbeís meeis,
Vt uéniat ad me iám semul tecúm. SY. Eo.
LY. Nesceís negoti quíd sit, uxor. óbsecro:

---

769. NOLO: Volo | cedo (*sic A*) *vel* dabo ‖ 770. HEU: Eu ‖ 771. *add Py* ‖ 772. esse (*sic A*) *vel* esset ‖ 773. QUR: Cur | abimus (*sic A*) *vel* habimus ‖ 774. tibi: SECUSTIBI ‖ 775. MEERRADICAS: me radicas ‖ 776. hinc (*sic A*) *vel* hic | Abibitur (*sic A*) *vel* Adibitur ‖ 777. DRACHMAMDATO: dragmam dato *vel* Drachmandato ‖ 778. Quin (*sic A*) *vel* Qui ‖ 781. HAEQUASSA: Haec uasa ‖ 782. SEQUIMINEI: Sequimini *vel* Sequiminin ‖ 783. IDQUID: quid ‖ 787. UERBEISMEEIS: uerbis meis SY. Eo (*cf.* 788) *vel* meis uerbis ‖ 788. ad me (*sic A*) *vel* ad te | SIMUL | TECUM ‖ EO: tecum. SY. Eo *vel* tecum (*cf.* 787) ‖

Concépteis uerbeis iám ius iurandúm dabo,
Me númquam quicquam cúm illa — iamne abiít Syra?
Perii hércle. ecce autem haec ábiit. uae miseró mihi.
At té, uicine, dí deaeque pérduint
Cum túa | amica cúmque amatiónibus.
Suspícione impléuit me indignissume:
Concíuit hostis †domi uxor acerrumast.
Ibo ád forum atque haec Démiphoni | éloquar,
Me istánc capillo prótracturum esse ín uiam,
Nisi hínc abducit quó uolt ex hisce aédibus.
Vxór, heus uxor, quámquam tu iratá's mihi,
Iubeás, si sapias, haéc ⟨hinc⟩ intro auférrier:
Eadém licebit móx cenare réctius.

ACTVS V

SYRA. EVTYCHVS
ANVS ADVLESCENS

SY. Era quó me misit, ád patrem, non ést domi:
Rus ábisse aiebant. núnc domum renúntio.
EV. Deféssus sum urbem tótam peruenárier:
Nil ínuestigo quícquam de illa múliere.
Sed máter rure rédiit: nam uideó Syram
Astáre ante aedis. Sýra. SY. Quis est qui mé uocat?
EV. Erus átque alumnus túos sum. SY. Salue, †alumne.
EV. Iam máter rure rédiit? respondé mihi.
SY. Cum quídem salute [a] fámilia⟨i⟩ máxuma.

---

793. perdunt *vel* perd$\overset{i}{u}$nt: *corr Py* ‖ 795. Suspicione *vel* Suspitionibus ‖ 798. istanc *vel* istac | protracturum *vel* protacturum ‖ 799. hisce *vel* hisc ‖ 801. sapias *vel* sapeas | *add Ri duce Py* ‖ 803. quo me *vel* qm̃ me ‖ 805. Defessus sum (*vel* su) *vel* Defessum ‖ 806. inuestigo *vel* inuestigio *vel* inuenisti $\overset{o}{g}$ ‖ 811. *del Guy* | *add Bent* ‖

EV. Quid istúc negotist? SY. Túos pater bellíssumus
Amícam adduxit íntro in aedis. EV. Quó modo?
SY. Aduéniens mater rúre eam offendít domi.
EV. Pol haúd censebam istárum esse operarúm patrem.
Etiám nunc mulier íntust? SY. Etiam. EV Séquere me.

SYRA
ANVS

Ecástor lege dúra uiuont múlieres
Multóque iniquióre miserae quám uiri.
Nam sí uir scortum dúxit clam uxorém suam,
Id sí resciuit úxor, inpunést uiro:
Vxór uiru⟨m⟩ si clám domo egressást foras,
Viró fit causa, exígitur matrumónio.
Vtinám lex esset éadem quae uxoríst uiro.
Nam uxór contentast quaé bonast unó uiro:
Qui mínus uir una uxóre contentús siet?
Ecástor faxim, si ítidem plectantúr uiri,
Siquís clam uxorem dúxerit scortúm suam,
Vt illa⟨e⟩ éxiguntur quae ín se culpam cómmerent,
Plurés uiri sint uídui quam nunc múlieres.

CHARINVS
ADVLESCENS

Límen superum⟨que⟩ ínferumque, sálue, simul autém uale:
Húnc hodie postrémum extollo meá domo patriá pedem.

---

812. bellisumus: *corr* CD^2 || 816. nunc mulier *vel* mulier nunc || 817. uiuunt *vel* uiuolunt || 821. uiro: *corr Pareus* || 822. matrumonio *vel* matrimonio || 823 sq. uiro — bona est *om B* || 828. in se culpam commerent *vel* insculpam conuenirent || 830. superum *vel* superam: *add Ri* | autem uale (*vel* uabe) *vel* autem salue ||

Ýsus, fructus, uíctus, cultus iám mihi harunc aédium
Ínteremptust, ínterfectust, álienatust. óccidi.
Dí penates meúm parentum, fámiliai Lár pater,
Vóbis mando meúm parentum rém bene ut tutémini.
Égo mihi alios deós penatis pérsequar, aliúm Larem,
Áliam urbem, aliam cíuitatem: ab Átticis abhórreo.
Nám ubi mores déteriores íncrebrescunt ín dies,
Ýbi qui amici, qui ínfideles sí[e]nt nequeas pernóscere,
Ýbiqu⟨e⟩id eripiátur animo tuó quod placeat máxume,
Íbi quidem si régnum detur, nón cupitast cíuitas.

EVTYCHVS. CHARINVS
ADVLESCENTES II

EV. Díuom atque hominum quaé s⟨u⟩peratrix átque era eadem es [h]óm[i]nibus,
Spé speratam quom óptulisti hánc mihi, tibi gratés ago.
Ecquisnam deus ést, qui mea nunc laétus laetitiá fuat?
Dómi | erat quod quaéritabam. séx sodales répperi:
Vítam, amicitiam, †ciuitatem, laétitiam, ludúm, iocum.
Eórum inuentu rés simitu péssumas pessúm dedi:
Íram, inimicitiám, maerorem, lácrumas, exilium, ínopiam,
Sólitudiném, stultitiam, exítium, pertináciam
* * * * * * * * * * * * * * *

---

832. harum *Nonius* ‖ 833. Interitus *Nonius* ‖ 834. familiae: *corr Bent* ‖ 839. Vbique: *corr Palm duce Pio* | *del Ca* ‖ 840. Vbi qui deripiatur: *corr Scioppius* ‖ 841. est cupita (*vel* cupida): *trai Weisius* ‖ 842 sq. *cf. ad 598* ‖ 842. Diuum *vel* Dium | *add Ribbeckius* | era eadem *vel* era | *del Ribbeckius* ‖ 843. Spem speratam quam (*vel* sperat aequom *vel* sperata cum): *correximus duce A* (SPES—) | hunc mihi tibi *vel* hanc mihi ‖ 844. fiat *vel* fiet: *corr Ca* ‖ 845. quaeritabam *vel* querit abiam ‖ 847. inuentũrus (*vel* inuentũrus) *vel* inuentu st: *corr Guy* | simitu *vel* sim tu ‖ 848 sq. merorem lacrumas *vel* stultitiam exitium pertinatiam merorem lacrumas | *lac sign Ri* ‖

Dáte, di, quaeso, cónueniundi mi éius celerem cópiam.
CHA. Ápparatus sum, út uidetis. ábicio supérbiam:
Égomet mihi comés, calator, équos, agaso , ármiger:
Égomet sum mihi ímperator, ídem egomet mihi oboédio:
Égomet mihi feró quod usust. ó Cupido, quántus es.
Nám tu quemuis cónfidentem fácile tuis factís facis,
Eúndem ex confidénte actutum díffidentem dénuo.
EV. Cógito quonam égo illum curram quaéritatum. CHA. Cérta rest
Me úsque quaerere íllam quoquo hínc abductast géntium
Néque mihi ulla obsístet amnis néc mons neque adeó mare,
Néc calor nec frígus metuo néque uentum neque grándinem:
Ímbrem perpetiár, laborem súfferam, solém, sitim:
Nón concedam néque quiescam úsquam noctu néque dius
Príus profecto quam aút amicam aut mórtem inuestigáuero.
EV. Néscioquoia uóx ad auris míhi aduolauit. CHA. Ínuoco
Vós, Lares uiáles, ut me béne tutetis. EV. Iúppiter,
Éstne illic Charínus? CHA. Ciues, béne ualete. EV. Ílico
Stá, Charine. CHA. Quí me reuocat? EV. Spés, Salus, Victória.
CHA. Quíd me uoltis? EV. Íre tecum. CHA. Álium comitem quaérite.

850. conueniumdi *vel* conueniundi ‖ 851. ut *vel* ut ut ‖ 852. calator *vel* caltor | agaso *vel* agas | armier *vel* armiger ‖ 854. occupido *vel* cupido: *corr Ca* ‖ 857. ego illum *vel* illum | certarest *vel* certa res est ‖ 859. ulla mihi obstauit *et* atque adeo *Nonius* ‖ 860. Neque frigus neque calorem *Nonius itemque, sed* calor, *Pseudoservius* ‖ 862. dius *vel* dnis *vel* uis ‖ 864. cuia uox *vel* cui noxa ‖ 865. diales *Nonius* | bene tutetis *vel* bene uiuetis: tutetis *Nonius* ‖

Nón amittunt hí me comites quí tenent. EV Qui súnt ei?
CHA. Cúra, miseria, aégritudo, lácrumae, lamentátio.
EV. Répudia istos cómites atque hoc réspice et reuórtere.
CHA. Síquidem mecum fábulari uís, subsequere. EV. Sta ílico.
CHA. Mále facis properántem qui me cómmorare: sól abit.
EV. Si húc item properés ut istuc próperas, facias réctius.
Húc secundus uéntus nunc est: cápe modo uorsóriam.
Híc fauoniús serenust, ístic auster ímbricus:
Híc facit tranquíllitatem, iste ómnis fluctus cónciet.
Récipe te ad terrám, Charine, huc: †non me ex aduorsó uides
†Nubis ater imberque instat. aspice non ad sinisteram atque detis
†Caelum ut est splendore plenum ex aduorso uides.
CHA. Réligionem †ilic obiecit: récipiam me illúc. EV. Sapis.
Ó Charine, cóntra pariter fér gradum et confér pedem.
Pórrige bracchiúm. <CHA.> Pre<he>nde. iám tenes? EV. Teneó. CHA. Tene.
<EV.> Quó nunc ibas? CHA Éxulatum. EV. Quíd ibi faceres? CHA. Quód miser.
EV. Né paue: restítuam iam ego te †in gaudiantique ut sis.

---

870. lacrume *vel* lacrum uel || 875. ⌗ Cape || 876. fauonius serenust istic *vel* serenus fauonius est hic || 877. conciet *vel* coniciet || 878. Recipite: *corr Ca* | me *vel* ne || 879. imberque *vel* inberque | aspice non ad sinisteram *vel* aspiciae non adsinistram | atque *vel* atque ut || 880. est splendore *vel* splendore est || 881. Religionem *vel* Relligionem | ilic *vel* illi || 882. garine: *corr D* || 883. *pers add Ri* | prende *vel* pende: *corr Py* | CHA. *et* EV.: *inv Ri* || 884. *add Ri* | Quod: *corr B* | Quid *vel* Quit | ibi facere uis (*vel* facer his) | Quot miserst: *del B* || 885. gaudiantique *vel* gaudiantque ||

Máxume quod uís audire, id aúdi⟨e⟩s: quod gaúdeas
†Sta ilico amicus atuenio multum béneuole⟨n⟩s.
Túam | amicam — CHA. Quíd eam? EV. Vbi sit égo scio. CHA. Tune, óbsecro?
EV. Sánam et saluam. CHA. Ýbi eam saluam? EV. Égo scio. CHA. Ego me máuelim.
EV. Pótin ut animo sís tranquillo? CHA. Quíd si mi animus flúctua[n]t?
EV Égo istum in tran⟨quilló⟩ quieto túto sistam, né time.
CHA. Óbsecro te, †loquere ubi sit, ubi eam uíderis.
Quíd taces? dic: énicas me míserum tua re⟨ti⟩céntia
EV. Nón longe hinc abést a nobis. CHA. Quín [ergo] commostras, sí [ut] uides?
EV. Nón uideo hercle núnc, sed uidi módo. CHA. Quin †ego uideo facis?
EV. Fáciam ⟨CHA.⟩ Longum istú[n]c amantist. ⟨EV.⟩ Étiam muttis? ómnia
[CHA.] Cónmostrabo[r]. amícior mihi núllus uiuit átque is est
Qui íllam habet: nequést qu⟨o⟩i magis me mélius uelle aequóm sie[n]t.
⟨CHA.⟩ Nón curo istu⟨n⟩c: dé illa quaero. EV. De ílla ergo ego dicó tibi.
Sáne hoc non in méntem uenit dúdum, ut ob * * * *
CHA. Díc igitur, ubi illást? EV. In nostris aédibus CHA. Aedís probas.

---

886. audire id (*vel* it) *vel* audire | *add Ca* ‖ 888. Tuine *vel* tume atumne: *corr B* ‖ 889. Ego scio *vel* quo ego scio | mauetim *vel* malim ‖ 890. tranquillam: *corr B* | sint antimus (animus *corr D*): *corr Buechelerus* ‖ 891. in transquieto tuto *vel* in tranquietu o: *suppl Sey* ‖ 894. Quin *vel* Cum | *del Guy* | set | *del Bo* ‖ 895. sit uidim *vel* si uidit | Quem | uideo *vel* uidea ‖ 896. Faciam lon ‡ Cum (*vel* cum): *corr Parcus* | emutuis *vel* metuis: *corr Stu* ‖ 897. Commonstrabor *vel* Cum monstrabor ‖ 898. qui *vel* cum: *corr Pius* | me uelle me melius: *corr Guy* ‖ 899. Non *vel* Nunc | curam de istuc ulla (*vel* ullam): *corr Ri duce Ac* ‖ 900. ob *vel* tibi ‖

Sí tu uera dícis, pulcre aédificatas árbitro.
Séd qui[d] ego istuc crédam? uidisti[s] án de audito [i]nú<n>tias?
EV. Égomet uidi. CHA. Quís eam adduxit ád uos? EV. †Inique rogas?
CHA. Véra dicis? EV. Nîl, Charine, té quidem quicquám pudet.
Quíd †ama refért, quicum istuc uénerit, dum istíc si<e>t?
[CHA.] Est profecto. CHA. Opta érgo ob istunc núntium quiduís tibi.
EV. Quíd, si optabo? CHA. Deós orato, ut éius faciant cópia<m>.
EV. Dérides? <CHA.> Seruáta res est démum, si illa<m> uídero.
Séd quin ornatum húnc reicio? heus, áliquis [est] actutum hú[n]c foras
Éxite, illinc pállium mihi [ha]ecférte. EV. [H]Em, nunc tu míhi [ut] places.
CHA. Óptume aduení[en]s: puere, cape c<h>lámydem atque [haec] isti[nc] <a>sta ílico,
Vt, si haec non sint uéra, inceptum hoc ítiner[e] perficere éxsequar.
EV. Nón mihi credis? CHA. Ómnia equidem crédo quae dicís mihi:
Séd quin intro dúcis me ad eam, ut uídeam? EV. Paulispér mane.
CHA. Quíd, manebo? EV. Témpus non est íntro eundi. CHA. Énicas.

---

903. *del Py* | uidistis ante audito: *corr Guy* | inotias *vel* inocias ‖ 904. Egomet *vel* Egomes | ad uos *vel* uos ‖ 905. charine *vel* carine ‖ 906. amare fert *vel* ima refert | istac: *corr Ri* | istuc: *corr Ac* | *add Ca* ‖ 907. *del Ca* | EV.: *corr Ca, idem v. 908 sq. pers permutans* | opta *vel* obta ‖ 908. si *vel* sit ‖ 909. Deridis seruata | uideor ‖ 910. quin *vel* cum | *del Py* ‖ 911. *del Scioppius* (ha///c *B*) | H *del Ri* | ut *del Ac* ‖ 912. en *del Ac* | haec *del Bo* | istinc sat: *corr Sey duce Ca* ‖ 913. sint *vel* sit ‖ 914. quia edicis | mihi *vel* tibi ‖ 915. quin *vel* cum ‖

EV. Nón opus est, inquám, nunc intro te íre. CHA. Respondé mihi:
Quá causa? EV. Operae nón est. CHA. Cur? EV. Quia nón est illi cómmodu<m>.
CHA. Ítane? commodum ílli non est, quaé me amat, quam ego cóntra am<o>?
Ómnibus hic lúdificatur mé modis. ego stúltior,
Quí isti credam: cómmoratur. c<h>lámydem sumam dénuo.
EV. Máne parumper átque haec audi. CHA. Cápe sis, puer, hoc pállium.
EV. Máter iratást patri ueheménter, quia scortúm sibi
Ób oculos addúxerit in aédis, dum ruri ípsa abest:
Súspicatur íllam amicam esse ílli. CHA. Sonam sústuli.
EV. Eám rem nunc exquírit intus. CHA. Iám machaerast ín manu.
<EV.> Núnc si eo te<d> íntro ducam — CHA. Tóllo ampullam atque hínc eo.
EV. Máne, mane, Charíne. CHA. Érras: me decipere haúd potes[t].
EV. Néque edepol uolo. CHA. Quín tu ergo itiner éxsequi meum mé sinis?
EV. Nón sino. CHA. Ego mé moror. tu, púere, abi hinc intro ócius.
Iam ín currum escendí, iam lora ín manus cepí meas.
EV. Sánus non es. CHA. Quín, pedes, uos ín curriculum cónicitis

---

917. te ire *vel* ire | res CHA. Ponde: *corr* D^2 || 918. commodi || 919. contra iam *vel* contraham || 920. stultior *vel* stultitior || 921. Qui *vel* Quid | istic redam *vel* istic reddam || 923. Mater *vel* Mane *vel om* || 924. Oboculis || 925 sq. *pers add Pius pro spatiis* | macharast *vel* macharest || 927. Nam si eo (*vel* scio): *corr Ri* | *add Bo* | ampullam *vel* ampullum || 928. potest: *corr D* || 929. edepol uolo *vel* uolo edepol | itiner *vel* iter | sines *vel* sine *Nonius* || 930. Egomet memor *Priscianus* | puere (*sic Priscianus*) *vel* puer || 931. currum escendi *vel* cursum uescendi | lora *vel* hora ||

In Cyprum rectá, quandoquidem páter mihi exiliúm parat?
EV. Stúltus es: noli ístuc, quaeso, dícere CHA. Certum éxsequist,
Óperam ut sumam ad péruestigandum úbi sit illaec. ⟨EV.⟩ Quín domist.
⟨CHA.⟩ Nam híc quod dixit íd mentitust. EV. Véra dixi equidém tibi.
CHA. Iám Cyprum uení. EV Quin sequere, ut íllam uideas quam éxpetis.
CHA. Pércontatus nón inueni. EV. Mátris iam iram néglego.
CHA Pórro proficiscór quaesitum. núnc perueni Chálcidem.
Vídeo ibi hospitém Zacynt⟨h⟩o: díco quid eo aduénerim:
Rógito quis eam ⟨a⟩uéxerit, quis hábeat, si íbi ind[e]audíuerit.
EV Quín tu istas omíttis nugas ác mecum huc intro ámbulas?
CHA. Hóspes respondít Zacynthi fícos fieri nón malas.
⟨EV.⟩ Níl mentitust. CHA. Séd de amica se índaudi⟨u⟩isse aútuma[n]t
Híc Athenis ésse. EV. Calc⟨h⟩as ístequidem Zacýnt⟨h⟩iust.
⟨CHA.⟩ Náuem conscendó, proficiscor ılico: ia⟨m⟩ súm domi,
[EV.] Iám redi⟨i de⟩ exílio. [CHA.] salue, mí[hi] sodalis Eútyc⟨h⟩e.

---

935. peruestigandum *vel* uestigandum ‖ 936. *add D*[2] | hic *vel* id | mentitust *vel* mentitumst ‖ 938. Percunctatus | neglego *vel* negleglo ‖ 939. chalcidem *vel* calcidem ‖ 941. Cogito: *corr Pius* | *add Sey* ‖ 942. Quin *vel* Cum | nugas *vel* naugas ‖ 943. # zacintho *vel* zacinto *vel* zaz^{n}yno: *corr Vss* ‖ 944. indaudiissẽ *vel* inaudiissẽ *vel* inaudisse: *corr Ri* ‖ 945. esse # | *add Ca* | zacyntiust *vel* zacyntust *vel* zacinctust ‖ 946. ea sum ‖ 947. *add Ri* | hi *del Guy* ‖

Ýt ualuisti? quíd parentis †metuat mater dati:
Béne uocas, benígne dicis. crás apud te, nún⟨c⟩ domi
Sí⟨c⟩ decet, sic fíeri oportet. EV. †Eloqueni sómnias.
Híc homo non sanús⟨t⟩. CHA. Medicari amícus quin properás ⟨mihi?⟩
⟨EV.⟩ Séquere sis. CHA. Sequór. EV. Clementer, quaéso: calces déteris.
Aúdin tu? CHA. Iam dúdum audiui. EV. Pácem componí uolo
Meó patri cum mátre: nam nunc ést irata — CHA. Í modo.
EV Própter istanc. CHA. Í modo. EV. Ergo cúra CHA. Quin tu ergo í modo:
Tám propitiam réddam quam quom própitiast Iunó Ioui

DEMIPHO. LYSIMACHVS
SENES II

DE. Quási tu numquam quícquam adsimile húius facti féceris.
LY. Édepol numquam: cáui nequid fácerem. uix uiuó miser:
Nám mea uxor própte⟨r⟩ illam tóta in fermentó iacet.
DE. Át e[r]go expur⟨i⟩gátionem habébo, ut ne suscénseat.
⟨LY.⟩ Séquere me. sed éxeuntem fílium uideó meum.

949. benignę dicis *vel* benigna aedicis | non: *corr Pius* || 950. *add Pius* | fieri *vel* fierit || 951. non sanus *vel* insanus: *corr Py* | ‡ Medicari | *add Ri* || 952. Seque reses || 956. quam cum *vel* quam ////// || 958. 959. *inv libri: trai Ac* || 958. facerem uix uiuum ser *vel* facere multum miser: *corr Ri* || 959. propte (*corr D*[1]) ellam *vel* prope illam || 960. *add Ri* || 961. *add Gru* ||

EVTYCHVS. LYSIMACHVS. DEMIPHO
ADVLESCENS SENES II

EV. Ád patrem ibo, ut mátris iram síbi esse sedatám sciat.
Iám redeo. LY. Placét principium. quíd agis? quid fit, Eútyche?
EV. Óptuma op<p>ortúnitate[m] ambo áduenistis. LY. Quíd reist?
EV. Ýxor tibi placida ét placatast. cétte dextras núnciam
LY Dí me seruant. EV. Tíbi | amicam ésse nullam núntio.
DE. Dí te perdant. quíd negotist nám, quaeso, istuc? EV. Éloquar.
Ánimum aduortite ígitur ambo. LY. Quín tibi ambo operám damus.
EV. Quí bono sunt génere nati, <sí> sunt ingenió malo,
Suápte culpa †genere capiunt, génus ingeni<o qu>om ímprobant.
DE. Vérum hic dicit. LY. Tíbi ergo dicit. EV. Éo illud est uerúm magis.
Nám te istac aetáte[m] haud aequom fílio fuerát tuo
Ádulescenti amánti amicam erípere emptam argentó suo.
DE. Quíd tu ais? Charíni amicast ílla? EV. Vt dissimulát malus.
DE. Íllequidem illam sése ancillam mátri emisse díxerat
EV. Própterea igitur tú mercatu's, nóuos amator, uétus puer?

---

962 sq. *inv libri: trai Py* || 962. Ad patrem *vel* Appatrem || 963. DE. Placet: *corr Sarac* | fit *vel* fiet | eutiche *vel* eutice || 964. EV. Optimam *vel* Optima | ut uenistis *vel* aut uenistis: *corr Ca* || 965. certe: *corr Ca* || 968. DE. | Quin *vel* Quid || 969. *add Ca* || 970. ingenium improbant (*vel* probant): *corr Ri* || 972. fuerat filio: *trai Bo* || 973. emptam argento eripere: *trai Weisius* || 974. charini *vel* charine || 976. mercatus: *corr Ri* ||

LY. Óptume hercle: pérge *: ego ádsistam hinc altrínsecus.
Quíbus est dictis dígnus, usque onerémus ambo. DE. Núllus sum.
EV. Fílio suo qui ínnocenti fécit tantam iniúriam:
Quém quidem hercle ego †in exilium quom iret, re⟨d⟩duxí domum.
Nam íbat exulátum. DE. An abiit? EV. Etiam loquere, lárua?
Témperare istác aetate istís decet te⟨d⟩ ártibus.
DE. Fáteor, deliquí profecto. LY. Etiam loquere, lárua?
†Vacuom esse istac ted aetate his decebat noxiis. 983[b]
⟨EV.⟩ Ítidem ut tempus ánni, aetate⟨m⟩ aliam áliud factum cóndecet.
Nám si istuc iuus ést senecta aetáte scortarí senes,
Vbi locist res súmma nostra pública? DE. Ei, perií miser.
⟨LY.⟩ Ádulescentes réi agendae isti mágis solent operá⟨m⟩ dare.
⟨DE.⟩ Iam óbsecro hercle habéte uobis cúm porcis, cum físcina.
⟨EV.⟩ Rédde filió: sibi habeat. DE. Iam, út uolt, per me [sibi] habeát licet.
⟨EV.⟩ Témpere edepol: quóniam ut aliter fácias non est cópiae.
DE. Súpplici sibi súmat quod uolt ípse ob hanc iniúriam.
Módo pacem faciátis oro, ut né mihi iratús s⟨ie⟩t.

978. alterinsecus: *corr ex gloss. Plaut.* ‖ 981. ibit exulatum *vel* exibat exilium ‖ 982. *add Abraham* ‖ 983[a]. EV. Etiam: *corr Ladewigius* ‖ 983[b]. ted aetate his *vel* aetate diis ‖ 984. *addidimus* | conuenit: *corr Lachm* ‖ 985. iuus *vel* uius ‖ 986. locis tres: *corr Fl* ‖ 987. *addidimus* | agendae *vel* agenda est ‖ 988. *addidimus* | uobis habete: *trai Ac* ‖ 989. *add D^2* | filio sibi habeas. EV. Iam ut (*vel* habeas iam): *corr Ca* | *del Guy* ‖ 990. *add D^2* | Temper edepol *vel* Temperare edepol: *corr Buechelerus duce Ac* ‖ 991. sibi sumat *vel* sumat | quid: *corr Bo* ‖ 992. faciatis oro *vel* faciat misero | iratus est: *corr Py* ‖

Si hércle sciuissém siue adeo ióculo dixissét mihi,
Sé illam amare, númquam facerem ut íllam amanti abdúcerem.
Eútyche, te<d> oró — sodalis eíus es — serua et súbueni.
Húnc senem para mé clientem: mémorem dices béneficí.
<LY.> Óra, ut ignoscát delictis tuís atque adulescéntiae.
DE. Pérgin tu autem? †hia superbe inuéhere. spero ego míhi quoque
Témpus tale euénturum, ut tibi grátiam referám parem.
<LY.> Míssas iam ego istas árti<s> feci. <DE.> Et quídem ego dehinc iam — LY. Níl <agis:>
Cónsuetudine ánimus rursus te húc inducet. DE. Óbsecro,
Sátis iam ut habeatís. quin loris caédite etiam, sí lubet.
LY. Récte dicis: séd istuc uxor fáciet, quom hoc rescíuerit.
DE. Níl opust rescíscat. EV. Quid istic? nón resciscet: né time.
Eámus intro: nón utibilest híc locus, factís tuis,
Dúm memoramus, árbitri ut sint quí praetereant pér uias.
DE. Hércle qui tu récte dicis. eádem breuior fábula
Erit. eamus. EV. Híc est intus fílius apud nós tuos.
DE. Óptumest. illác per hortum nós domum transíbimus.
LY. Eútyche, hanc uoló prius rem agi quám meum intro referó pedem.
EV Quíd istuc est? LY. Suám quisque homo rem méminit respondé mihi:

---

993. loculo ‖ 995. *add Guy* | esse rua *vel* esse rura ‖ 996. benefici *vel* EV. (*s. v.*) bene fiet ‖ 997. *add Ca* | deliciis ‖ 998. LY.: *corr Ca* | hia *vel* huc ‖ 1000. *pers add Ca* | Missus | artificiet *add Ca* | iam ‡: *corr Ca* | agis *add Lachm* ‖ 1004. LY. Quid *vel* ‡ Quid: *corr Sarac* ‖ 1005. utibile si *vel* ut si: *corr Ri* ‖ 1006. arbitri ut *vel* arbitrium ‖ 1010. rem agi *vel* rem magis | intro refero *vel* introire fero ‖ 1011. homo rem *vel* honorem ‖

Cérton scis non súscensere míhi tuam matrém? EV Scio.
Video me fide. LY. Satis habeo. íd, quaeso, hercle etiám uide.
EV. Nón mihi credis? LY. Ímmo credo: séd tamen metuó miser.
DE. Eámus intro. EV. Immó dicamus sénibus legem [LY.] cénseo
Príus quam [h]abeamus, quá se lege téneant contentíque sint.
Ánnos gnatus séxaginta quí erit siquem scíbimus
Seú maritum síu<e> hercle adeo caélibem scortárier,
Cúm eo nos hac lége agemus: ínscitum arbitrábimur,
Et per nos quidem hércle egebit quí suom prodégerit.
Neú quisquam posthác prohibeto ádulescentem fíliu<m>
Quín amet et scórtum ducat, quód bono fiát modo.
Síquis prohibuerít, plus perdet clám <qua>si praehibuerít palam.
Haéc †adeo ut éx hac nocte prímum lex teneát senes.
Béne ualete: atque, ádulescentes, haéc si uobis léx placet,
Ób senum hercle indústriam uos aécumst clare plaúdere

1012. Certon *vel* Certen ‖ 1015. leges LY. Censeo *vel* leges ♯ censeo: *corr Guy* ‖ 1016. EV. Prius *vel* Prius | quas elege: *corr Gul* ‖ 1017. LY. Annos *vel* Annos | querit *vel* qui erit ‖ 1018. seu hercle: *corr Py* | scortarier *vel* scotarier ‖ 1019. hic: *corr Bo* ‖ 1021. filia ‖ 1023. *add Sey duce Guy* | prohibuerit: *corr Ca* ‖

Gloss. Plaut. (inter v. 444 et 977) excerptum habet dissimulanter *adverbium.*

T. MACCI PLAVTI

MILES GLORIOSVS

GRAECA ALAZON

PERSONAE

PYRGOPOLINICES MILES
ARTOTROGVS PARASITVS
PALAESTRIO SERVOS
PERIPLEC[T]OMENVS SENEX
SCELEDRVS SERVOS
PHILOCOMASIVM MVLIER
PLEVSICLES ADVLESCENS
LVRCIO PVER
MILPHIDIPPA ANCILLA
ACROTELEVTIVM MERETRIX
SERVI
PVER
CARIO COCVS
LORARII

ARGVMENTVM I

Meretrícem Athenis Éphesum miles áuehit.
Id dúm ero amanti séruos nuntiáre uolt
Legáto peregre |, ípsus captust ín mari
Et éidem illi míliti donó datust.
Suom arcéssit †erum Athenis ét forat
Geminís communem clám parietem in aédibus,
Licére[t] ut quiret cónuenire amántibus.
Obérrans custos hós uidet de tégulis:
Ridículis autem, quási sit alia, lúditur.
Itémque impellit mílitem Palaéstrio
Omíssam faciat cóncubinam, quándo ei
Senís uicini cúpiat uxor núbere.
Vltro ábeat orat, dónat multa. ipse ín domo
Senís prehensus poénas pro moechó luit.

5. arcessit erum athenis *vel* ars cessit erumna thenis ‖ 6. ciam *vel* sciam: *corr* *B*² ‖ 7. *del Pius* ‖ 8. Obherentis: *corr* *Ri* | uidet *vel* uidit ‖ 9. luditur *vel* deluditur ‖ 11. quando cel (*vel* celi): *corr* *B*² ‖ 13. in modo: *corr* *B*² ‖

ARGVMENTVM II

Meretrícem ingenuam déperibat mútuo
Athéniensis iúuenis. Naupact⟨um⟩ ís domo
Legátus abiit: míles in eandem íncidit,
Depórtat Ephesum inuítam. seruos Attici
Vt núntiaret dómino factum náuigat:
Capitúr, donatur ílli captus míliti.
Ad erum út ueniret Éphesum scribit. áduolat
Aduléscens atque in próxumo deuórtitur
Apud hóspitem patérnum. medium párietem
Perfódit seruos, cómmeatus clánculum
Qua fóret amantum: géminam fingit múlier⟨is⟩
Sorórem adesse. móx ei dominus aédium
Suám clientam sóllicitandum ad mílitem
Subórnat. capitur ílle: sperat núptias,
Dimíttit concubínam et moechus uápulat.

1. Meretricem *vel* Meritricem || 2. *add Py* | domum: *corr Sarac* || 3. eandem incidit *vel* eadem incedit || 4. ephesum *vel* epessum | inuitat *vel* inuita: *corr Sarac* || 5. facto: *corr* B^2 || 6. illi *vel* illic || 7. Ad uerum: *corr B ras* | ephesum *vel* epessum || 8. reuortitur: *corr Bo duce Sarac* || 10. clanculum *vel* clancilum || 11. geminat: *corr Scu* | *add Ca* || 12. ait esse: *corr Py* || 13. clientam *vel* dientam || 14. spernat: *corr B ras* || 15. uapulat *vel* uabulat ||

ACTVS I

PYRGOPOLINICES. ARTOTROGVS
MILES PARASITVS

PY. Curáte ut splendor meó sit clipeo clárior,
Quam sólis radii esse ólim quom sudúmst solent:
Vt, ubi úsus ueniat, cóntra consertá manu
Praestríngat oculorum áciem in acie | hóstibus.
Nam ego hánc machaeram míhi consolarí uolo,
Ne lámentetur néue animum despóndeat,
Quia sé iam pridem f[i]ériat[t]am géstitem,
Quae mísera gestit [et] † fratrem facere ex hóstibus
Sed ubi Ártotrogus híc est? AR. Stat proptér uirum
Fortem átque fortunátum et forma régia.
Tam béllatorem Márs <se> haud ausit dícere
Neque aéquiperare suás uirtutes ád tuas.
PY. Quemne égo seruaui in cámpis Curculiónieis,
Vbi Búmbomachides Clútomestoridysárchides
Erat ímperator súmmus, Neptuní nepos?
AR. Meminí: nempe illum dícis cum armis aúreis,
Quoius tú legiones dífflauisti spíritu

---

1. meus *Priscianus* ‖ 2. cum solis *Nonius* | sudust: *corr B*[2] *cum Prisciano et Nonio* ‖ 7. *del Sarac* ‖ 8. QUAEMISERE (*vix* A): Quem misera | gestitet *vel* gestat et: *del Ca* | fratrem *vel* fratri: FRETIS (?) ‖ 11. Tum (TUM): *corr Bo* | (MA)RS: ars (*corr B*[2]) | *add Bo* | HAU*: Aut ‖ 12. Nequi *vel* Mequia ‖ 13. *URCULIO-N(iei)S: curcus lis donis ‖ 14. bumbomarides: *corr Py* | clutum ista ridis archidis: *corr Ri* (—STARCHIDIS) ‖ 16. cum auris ‖ 17. LEG(IONIS): egionis (legiones *Nonius*) | difflauisti (*sic A*) *vel* diflauisti | spiritu *vel* spiritum ‖

Quasi uéntus folia ⟨a⟩ut pániculum tectórium.
PY. Istúc quidẹm edepol níl est. AR. Nil hercle hóc quidemst,
Praeut ália dicam — quaé tu numquam féceris.
Periúriorem hoc hóminem siquis uíderit
Aut glóriarum pléniorem quam íllic est,
Me síbi habeto, ei egó me mancupió dabo:
Nisi únum |: epityrum éstur insanúm bene.
PY. Vbi tú's? AR. Eccum. edepol uél elephanto in Índia
Quo pácto ei pugno praéfregisti brácchium.
PY. Quid, brácchium? AR. Illud dícere uoluí: femur.
PY. At indíligenter íceram. AR. Pol sí quidem
Conísus esses, pér corium, per uíscera
Perque ós elephanti tránsmineret brácchium.
PY. Nolo ístaec hic nunc. AR. Ne hércle operae pretiúm quidemst
Mihi té narrare, tuás qui uirtutés sciam.
Ventér creat omnis hásce aerumnas: aúribus
Per⟨h⟩aúrienda súnt, ne dentes déntiant,
Et ádsentandumst quídquid hic mentíbitur.
PY. Quid illúc quod dico? AR. Ehem, scío iam quid uis dícere:
[AR.] Factum hérclest: memini fíeri. PY. Quid id est? AR. Quícquid est.

---

18. peniculum: *corr Ri* ‖ 19. *spat om A* | QỤIDEMST: quidem ‖ 20. alia (*sic A*) *vel* aliam | (QU)ẠẸṬU: tu quae ‖ 21. Periuriorem (*sic A*) *vel* peiuriorem | hoc (*sic A*) *vel* huc ‖ 23. habeto et ego *vel* habetot ego: HABETOEGO: *corr Wagnerus* ‖ 24. *dist Schreinerus* | EPIT(YRUMES)TURINSANUM: epytir aut apud illa esturiens (*vel* ẽsturiens) ane (epityra estu[e]r insane *Varro*) ‖ 25. *dist Ac* | uellephanto: *corr B^2 cum A* | INDIAM ‖ 26. Quo (*sic A*) *vel* Qua | PACTOEI: pacto | PRAEF(re)GISTI: praefigisti ‖ 28. ICER(am): hic eram ‖ 30. ELEPHẠ(nti)T(ra)NSMIN(ere)T: elephante (*corr B^2*) transmitteret (tt *ex* n, *ut vid, B^2*) ‖ 31. istaec (*sic A*) *vel* ista hec | QUIDEMST: quidem ‖ 33. HASCE: has ‖ 34. Peraudienda (*sic A*) *vel* Peraurienda: *corr Pareus* ‖ 36. ILLUCQUODDICO ‡ EHEM: illuc AR. quod (*vel* quoe) dico PY. Hem (*vel* Em) ‖ 37. HERCLEEST: st hercle ‖

PY. Habés — AR. Tabellas uís rogare. habeo, ét stilum.
PY. Facéte aduortis túom animum ad animúm meum.
AR. Nouísse mores mé tuos meditaté decet
Curámque adhibere, ut praéolat mihi quod tú uelis.
PY. Ecquíd meministi? AR. Mémini: centum in Cílicia
Et quínquaginta, céntum in Scytholátronia,
Trigínta Sardis, séxaginta Mácedones
Sunt hómines quos tu | óccidisti unó die.
PY. Quanta ístaec hominum súmmast? AR. Septem mília.
PY. Tantum ésse oportet: récte rationém tenes.
AR. At núllos habeo scríptos: sic meminí tamen.
PY. Edepól memoria's óptuma. AR. Offaé monent
PY. Dum tále facies quále adhuc, adsíduo edes:
Commúnicabo sémper te mensá mea.
AR. Quid ín Cappadocia, úbi tu quingentós simul,
Ni hebés machaera fóret, uno ictu occíderas?
PY At péditastelli quía erant, siui uíuerent.
AR. Quid tíbi ego dicam quód omnes mortalés sciunt,
Pyrgópolinicem te únum in terra uíuere
Virtúte et forma et fáctis inuictíssumum?
Amánt te⟨d⟩ omnes múlieres, neque iniúria,

---

38. ♯FABELLAS: tabellas AR. ‖ 39. Facete *vel* Facite (*sic A*) | ANIMUMTUUM | at: *corr* B^2 *cum A* | animum meum (*sic A*) *vel* animam meam ‖ 40. moris me tuos: MORESTUOSME ‖ 41. adhibere (*sic A*) *vel* adhiberet | PRAEOLAT: praeuolat | QUOD: quo ‖ 42. ECQUID: Ec (*vel* et) quide (*corr* B^2) | CILICIAM ‖ 43. *dist Lamb* | SCYTHALATRONIAM: sycholatroniae: *corr Geppertus* ‖ 44. SARDIS (*vel* OS) ‖ 46. ISTIC ‖ 49. MEMORIAES: memoriast | MONENT: monet ‖ 50. QUALE: qualem | EDES: edis ‖ 51. semper te (*sic A*) *vel* te semper ‖ 53. OCCIDERAS: occideris ‖ 54. PEDITASTELLI: peditas telu | SIUI: si ‖ 55. mortales (*sic A*) *vel* mortale ‖ 56. PYRGOPOLYNICEN (*vel* M): Pyrigopolinicen ‖ 57. Virtutẽ: *corr B cum A* | INUICTISSIMIS: inuictis sumis: *corr Ri cum al* ‖ 58. *add Bo* | INIURIAM ‖

Qui sís tam pulcer. uél illae quae here pállio
Me réprehenderunt. PY. Quíd eae dixerúnt tibi?
AR. Rogitábant: 'hicine Achílles est?' inquít mihi.
'Immo éius frater' ínquam 'est'. ibi illarum áltera
'Ergó mecastor púlcer est' inquít mihi
'Et líberalis: uíde caesaries quám decet.
Ne illaé sunt fortunátae quae cum istó cubant.'
PY. Itane aí[e]bant tandem? AR. Quaén me ambae obsecráuerint
Vt te hódie quasi pompam ílla praeterdúcerem?
PY. Nimiást miseria nímis pulcrum esse hominem. AR. Ímmo itast:
Molestaé sunt: orant, ámbiunt, exóbsecrant
Vidére ut liceat: ád sese arcessí iubent:
Vt tuó non liceat dáre operam negótio.
PY. Vidétur tempus ésse ut eamus ád forum:
Vt ín tabellis quós consignaui híc ⟨h⟩eri
Latrónes ibus dínumerem stipéndium.
Nam réx Seleucus me ópere orauit máxumo,
Vt síbi latrones cógerem et conscríberem.
Regi húnc diem mihi óperam decretúmst dare.
AR. Age eámus ergo. PY. Séquimini, satéllitis.

---

59. Quisistã *vel* Quistã: QUIESTAN | PULCHER: pulcherũ | HERE: hercle ‖ 60. ERẸ: ere: *corr Ri* ‖ 61. achillis (*corr ex Servio et A*) | MIHI (*item Servius*): tibi ‖ 62. INQUAMESTIBI (est *etiam Servius*): inquam inuit ‖ 63. pulchere si (*corr ex Servio et A*) ‖ 64. UIDECAESARIES: uida et caesariis ‖ 65. ILLOCUBANT: isto cubat (*corr B²*) ‖ 66. AIEBANT: aleuat (e *del Guy*) | QUAEN: quae | OBSECRAUERINT: obsecrauerit ‖ 67. illam (*corr B ras*) praeterducerem: ILLAMPRAETERDUCERENT ‖ 68. NỊMỊẠST (Nimia est *Donatus*): Nimis | HOMINEM‡IMMOỊṬẠṢṬ: hominem ‖ 69. EXOḄṢẸCRANT: obsecrant ‖ 70. UIDERE: Viderit (t *del B*) | ARCESSI: accersi ‖ 71. non (*sic A*) *vel* no | dare (*sic A*) *vel* adre | NEGOTIO: negotii (*corr B²*) ‖ 72. eamus (*sic A*) *vel* eatmus ‖ 73. ḤỊÇERỊ: hic aeri ‖ 74. Latronis (*vel* Latroni)bus: *corr ex Nonio et Placido* | denumerem (*corr B² cum Placido et Donato*) ‖ 75. res: *corr B²* | seleucus *vel* seleuticus ‖ 76. latrones *vel* latranes ‖ 77. Rei *vel* Regi | die: *corr B²D²* | decretus dare: *corr B²* ‖ 78. Age temus (*vel* tenemus): *corr B* ‖

ACTVS II

PALAESTRIO

SERVOS

Mihi ad énarrandum hoc árgumentumst cómitas,
Si ad aúscultandum uóstra erit benígnitas.
Qui autem aúscultare nólet, exsurgát foras,
Vt sít ubi sedeat ílle qui auscultáre uolt.
Nunc qua ádsedistis caúsa in festiuó loco,
Comoédiai quám nos acturí sumus
Et árgumentum et nómen uobis éloquar.
Alázon Graece huic nómen est comoédiae:
Id nós Latine glóriosum dícimus.
Hoc óppidum Ephesust: íllest miles méus erus
Qui hinc ád forum abiit, glóriosus, ínpudens,
Stercóreus, plenus périuri atque adúlteri.
Ait sése ultro omnis múlieres sectárier.
Is déridiculost quáqua incedit ómnibus.
Itaque híc meretricis, lábiis dum ductánt eum,
Maiórem partem uídeas ualgis sáuiis.
Nam ego haú diu apud hunc séruitutem séruio.
Id uólo uos scire, quó modo ad hunc deuénerim
In séruitutem ab eó quoi seruiuí prius:
Date óperam: nam nunc árgumentum exórdiar.
Erat érus Athenis míhi adulescens óptumus.
Is amábat meretricem †matre Athenis Átticis

---

79. comtas: *corr* B^2D^2 ‖ 80. at ‖ 81. auscultabunt: *corr* B^2 | nollet (nolit B^2) ‖ 82. ille *vel* tille ‖ 84. Comediae: *corr Scioppius* | quandos *vel* quando (quam modo B^2): *corr Py* | aucturi: *corr* B^2 ‖ 86. nomen eloquar comediae: *corr Py* ‖ 88. epesum (ph B^2 D^2) est: *corr Ca* | idē miles *vel* miles: *corr Sey* ‖ 90. adulterii *vel* adelterii ‖ 91. ultro ut: *del* B^2 | ectarier: *corr* B^2D^2 ‖ 92. dericulust *vel* deridicust: *corr Ac* ‖ 93. labris *Charisius* | ducant: *corr Beroaldus duce Charisio* ‖ 95. au *vel* aut (haud B^2) ‖ 96. at | deuenerit: *corr* B^2D^2 ‖ 97. habeo: *corr B* | culi *vel* oculis: *corr B D* ‖ 98. exordiat: *corr* B^2D^2 ‖

Et illa íllum contra: quíst amor cultu óptumus.
Is públice legátus Naupactúm fuit
Magnái rei públicai grátia[st].
Intéribi hic miles fórte Athenas áduenit.
Insínuat sese ad íllam amicam eri ∠ ⏑ –
Occépit eius mátri subpalpárier
Vino, órnamentis ópiparisque obsóniis:
Itaque íntumum ibi se míles apud lenám facit.
Vbi prímum euenit míliti huic occásio,
Sublínit os illi[s] lénae, matri múlieris
Quam erus méus amabat. nám is illius fíliam
Conícit in nauem míles clam ⟨m⟩atrém suam
Eamque húc inuitam múlierem in Ephesum áduehit.
Vbi amícam erilem Athénis auectám scio,
Ego quántum uiuos póssum mihi nauém paro:
Inscéndo, ut eam rem Naúpactum ad erum núntiem.
Vbi súmus prouecti in áltum, fit quod ⟨dí⟩ uolunt:
Capiúnt praedonis náuem illam ubi uectús fui.
Prius périi quam ad erum uéni quo ire occéperam.
Ille ⟨quí⟩ me cepit dát me hu⟨i⟩c dono míliti.
Hic póstquam in aedis me ád se ⟨de⟩duxít domum,
Video íllam amicam erílem Athenis quaé fuit.
Vbi cóntra aspexit me, óculis mihi signúm dedit,
Ne se áppellarem. deínde, postquam occásiost,
Conquéritur mecum múlier fortunás suas.
Ait sése Athenas fúgere cupere ex hác domu:

---

101 Vt *Donatus* | amoris cultor *Donatus* || 103. Magna rei publicā (publicae $B^2 D^2$): rei magnai publicai *Victorinus* (*et* gratiai) || 104. Interiuit (Interim ut B^2): *corr Ac* | miles *vel* milis || 105. at | meri *vel* ///eri | *lac sign Ca* || 106. subpalparier *vel* subpalpariter || 108. milis || 110. illis *vel* illos: *corr Scu* || 111. filia: *corr* $B^2 D^2$ || 112. Contigit *vel* Contegit: *corr Ca* | milis || 113. aduenit: *corr* B^2 || 114. 115. *inv libri: trai Ac* || 115. citius possum B^2 || 116. Inscendo *vel* Incendo | at (*quod deinceps non notamus*) nuntiet: *corr* B^2 || 117. fit *vel* sit | *add Lipsius* || 120. *add Beroaldus* || 121. *add Ca* || 124. deinde postquam *vel* dein posquam || 125. fortuna sua: *corr* $B^2 D^2$ || 126 sqq. cuperet *et* amaret *et* odisset qua *et* milite: *corr* B^2 ||

Sese íllum amare méum erum Athenis quí fuit,
Neque péius quemquam odísse quam istum mílitem.
Ego quóniam inspexi múlieris senténtiam,
Cepí tabellas, cónsignaui clánculum,
Dedi mércatori quoídam, qui ad illum déferat
Meum erúm qui Athenis fúerat, qui ha⟨n⟩c amá-
uerat,
Vt [h]is húc ueniret. ís non spreuit núntium:
Nam [et] uénit is et in próxumo hic deuórtitur
Apud suóm paternum | hóspitem, lepidúm senem:
Itaque ⟨ís⟩ illi amanti suo hóspiti morém gerit
Nosque ópera consilióque adhortatúr, iuuat.
Itaque égo paraui hic íntus magnas máchinas,
Qui amántis una intér se facerem cónuen[i]as:
Nam unúm conclaue cóncubinae quód dedit
Milés, quo nemo nísi ea⟨p⟩se inferrét pedem,
In eó conclaui egó perfodi párietem,
Qua cómmeatus clam ésset hi⟨n⟩c huc múlieri.
Et séne sciente hoc féci: is consiliúm dedit.
Nam méus conseruos ést homo haud magní preti,
Quem cóncubinae míles custodem áddidit.
Ei nós facetis fábricis et doctís dolis
Glaucúmam ob oculos óbiciemus eúmque ita
Faciémus ut quod uíderit ne uíderit.
Et móx ne erretis, haéc duarum hodié uicem
Et hínc et illinc múlier feret imáginem
Atque éadem erit, uerum ália esse adsimulábitur

---

130. tabellas (*vel* tapellas) consignauit: *corr* B^2D *ras* || 131. qui at *vel* quia || 134. *del Sey* | uenit et is (*vel* uenit eius *vel* uenietis) in: *corr Ribbeckius* || 136. *add Ri* | morem *vel* mortem || 137. iuuat *vel* uiuat || 139. *del Ca* || 140. conclauem: *corr B* | quod *vel* quo || 141. quo *vel* q͡m | *add Turnebus* || 143. *add Ca* || 144. sen em scientem: *corr* B^2 | fecitis *vel* fecisti: *corr* B^2 || 145. aut: *corr* B^2 *cum Donato* || 147. FACẸṬỊṢ: facitis | doctis *vel* dolis: FẠ(ÇṬI)S || 148. GLAUCUMAM: Glaucuma (glaucomam *Priscianus*) | obitiemus: ỊÇ(ỊE)MUS (obiciemus *Priscianus*) || 149. ne *Priscianus*: non (*item A*) | uideat *Priscianus* || 150. *dist Handius* || 151. HINC: hic | FẸṚ(et): ut feret (*vel* ferret): *corr* B^2D^2 || 152. alia esset (*vel*

Ita súblinetur ós custodi múlieris.
Sed fóris concrepuit hínc a uicinó sene.
Ipse éxit: hic illest lépidus quem dixí senex.

PERIPLEC[T]OMENVS. SENEX   PALAESTRIO SERVOS

PE. Ni hércle diffregéritis talos pósthac, quemque in tégulis
Víderitis aliénum, ego uostra fáciam latera lórea.
Míquidem iam arbitrí uicini súnt, meae quid fiát domi:
Íta per inpluuium íntro spectant. núnc adeo edico ómnibus:
Quémque a milite hóc uideritis hóminem in nostris tégulis,
Extra unum Palaéstrionem, huc déturbatote ín uiam.
Quód ille gallinam aút columbam sé sectari aut símiam
Dícat: disperístis, ni usque ad mórtem male mulcássitis.
Átque adeo, ut ne légi fraudem fáciant aleáriae,
Ádcuratote út sine talis dómi agitent conuíuium.
PA. Néscioquid malefáctum a nostra hic fámiliast, quantum aúdio:
Íta hic senex talós elidi iússit conseruís meis.
Séd me excepit: níli facio quíd illis faciat céteris.

---

esse): *om A* ‖ 153. SUBLINETUROS: sublinitor es (*vel* est: sublinitust os B^2) | mulieris (*sic A*) *vel* mulieres ‖ 154. senem: *corr B cum A* ‖ 155. DIXI: dixit (*corr* B^2) | SENEX (*vel* M): senex ẽ (*vel* est (*del* B^2) ‖ 156. Ni (*sic A*) *vel* Nisi | DEFREGERITIS: defrigeritis *vel* defrieretis *vel* defregeretis: *corr Ribbeckius* | (quem) QUEM ‖ 157. ego uostra: UESTRAEGO, *ut vid* ‖ 158. Mihi quidem: MIHIEQUIDEM | (UICINI)SUNT: et (*vel* ae) uicis eunt (et uicini sciunt B^2) ‖ 160. QUEMQUEM ‖ 161. DECUR(BATOTE) | INUIAM: inuia ‖ 162. QUOT | SIMIAM: scimiã *vel* scimia (*corr* $B^2 D^2$) ‖ 163. DISPERI(STIS): disperisti | male (*sic A*) *vel* ale | MULCASSITIS: mulcasitis ‖ 164. ALEARIAE: alariae ‖ 165. ADCURATOTE: Accurratote | TALISDOLISAGITENTCONUIUIUM: taliis domi agitet conuiuium (*vel* conuium) ‖ 166. NESCIOQUIT | ANOSTRAHIC: nostra (nostrae B^2) huic ‖ 167. CONSERUISMEIS: conseruus meus (*corr B ras*) ‖ 168. EXPE(TIT) | NIHIL | QUOD ‖

Ádgrediar hominem. PE. Éstne aduorsum hic qui áduenit Palaéstrio?
⟨PA.⟩ Quíd agis, Periplec[t]ómene? PE. Hau multos hómines, si optandúm foret,
Núnc uidere et cónuenire quám te mauellém. PA. Quid est?
Quíd tumultuás cum nostra fámilia? PE. Occisí sumus.
⟨PA.⟩ Quíd negotist? PE. Rés palamst. PA. Quae rés palamst? PE. De tégulis
Módo nescioquis ínspectauit uóstrum familiárium
Pér nostrum inpluuium íntus apud nos Phílocomasium atque hóspitem
Ósculantis. PA. Quís homo id uidit? PE. Túos conseruos. PA. Quís is homost?
PE. Néscio: ita abripuít repente sése subito. PA. Súspicor
Mé periisse. PE. Vbi ab[i]ít, conclamo: 'heus, quíd agis tu' inquam 'in tégulis?'
Íle mihi abiens íta respondit, sé sectari símiam.
PA. Vaé mihi misero quoí pereundumst própter nili béstiam.
Séd Philocomasium hícine etiam núnc est? PE. Quom exibam, híc erat.

---

169. PE. *pro* ♯ *Ri* | HICQUIAUENITPALAESTRIO (aduenit *Ri*): est quasi ‖ 170. *add Ri* | PERIPLECTOMENẸ♯HAU: peri plectomenem (*vel* peripletomenem: periplectomene *B ras*) PE. haud (*vel* ♯ haut): *corr Ri* | FORET: fuerit ‖ 171. uideret et quam ueniret quante mauellet: *corr ex A* ‖ 172. *solus habet A* (QUM) ‖ 173. *add Ri* | ESTADETEGULIS: est PE. de tequlis (*vel* tectulis: *corr* B^2) ‖ 174. NESCIOQUIS: nescio quisis | UESTRUMFAMILIARIUM: uestrarum familiarum (*vel* familiarium) ‖ 175. PHILOCOMASIUM: philocomaziu *vel* filocomatium ‖ 176. IDUIDIT: tuidit *vel* uidit | QUISIS: quisis erit: *corr* B^2 ‖ 177. ARRIPUIT ‖ 178. PERIISSE: perisse *vel* perisset | ABIIT: habiit: *corr Bo* | QUID: aquid *vel* et quid | INQUAMINTEGULIS: inquam ‖ 179. SIMIAM: scimiam (*corr B*) ‖ 180. MISERO: amisero (*corr* B^2) | pereundum si (*vel* ii): PEREUNDUSET | nihil bestia (*vel* olestia): *corr* B^2 *cum A* ‖ 181. (HIC)INEETIAN: hicinae etiam | ERAT: eram (*corr B*) ‖

PA. Í sis, iube transíre huc quantum póssit, se ut uideánt domi
Fámiliaris: nísi quidem illa nós uolt qui serui sumus
Própter amorem suom ómnis crucibus cóntubernalís dari.
PE. Díxi ego istuc: nísi quid aliud uís. PA. Volo. hoc ei dícito: 185[a]
Prófecto ut ne quoquám de ingenio dégrediatur múliebri
Eárumque artem et dísciplinam optíneat colere. PE. Quem ád modum? 186
PA. Ýt eum qui se hic uídit uerbis uíncat ne is se uíderit.
Síquidem centiéns hic uisa sít, tamen infitiás eat.
(Ós habet, linguám, perfidiam, málitiam atque audáciam, 189[a]
Cónfidentiám, confirmitátem, frauduléntiam:
Qui árguat se, eum cóntra uincat iúre iurandó suo.
Dómi habet animum fálsiloquom, falsíficum, falsiiúrium,
Dómi dolos, domi délenifica fácta, domi fallácias.)
Nám mulier holitóri numquam súpplicat, siquást mala:
Dómi habet hortum et cóndimenta ad ómnis mores máleficos.
PE. Ego istaec, si erit hic, núntiabo. séd quid est, Palaéstrio,
Quód uolutas túte tecum in córde? PA. Paulispér tace,

---

182. ISTISIUBE: Sis iube: *corr Geppertus* | transire huc: HUCTRANSIRE | POSSINT | UIDEANT: uideat || 185[a]. HOCEI: hic || 185[b]. *solus habet A* || 186. COLERE♯Q(UE)MADMODUM: colerem (*vel* colorem) PE. et quemadmodum (et *del* B^2) || 187. SEHIC: hic se | UERBISUINCATNEISSE: ueruis (*vel* uerui) uincta uinctane esse || 189—192. *secl Goe ex parte cum aliis* || 189. OS: Hos (*corr* B^2) | perfidiam (*sic A*) *vel* perfidia | MALITIAM: militia (*corr* B^2) | audatia *et* Confidentia *et* fraudulentia (*corr* $B^2 D^2$ *cum A*) || 191. *non habet A* | falsilocom *vel* falsilocum | falsiiurium *vel* falsiiurium || 194. MORESMALEFICOS: molis malificos (*vel* milificos) || 195. ISTAEC: ista haec (*corr B*) || 196. uolut

Dúm ego mihi consília in animum cónuoco et dum cónsulo
Quíd agam, quem dolúm doloso cóntra conseruó parem,
Qui íllam hic uidit ósculantem: id uísum ut ne uisúm siet.
PE. Quaére: ego hinc abscéssero aps te huc ínterim. illuc sís uide,
Quem ád modum adstitít seuero frónte curans, cógitans.
Péctus digitis púltat: cor credo éuocaturúst foras.
Écce auortit: níxus laeuo in fémine habet laeuám manum.
Déxtera digitís rationem cónputat: fer⟨u⟩ít femur
Déxterum, ita ueheménter eicit: quód agat aegre súppetit.
Cóncrepuit digitís: laborat, crébro commutát status.
Eccere autem cápite nutat: nón placet quod répperit.
Quícquid est, incóctum non exprómet, bene coctúm dabit.
Écce autem aedificát: columnam ménto suffigít suo.
Ápage, non placét profecto míhi illaec aedificátio:
Nam ós columnatúm poetae esse ín⟨d⟩audiui bárbaro,
Quoí bini custódes semper tótis ⟨h⟩oris óccubant.
Eúge, euscheme hercle ástitit et dúl⟨i⟩ce et comoédice.

(*vel* uolunt) astute | TACE: tacet (*corr* B^2) ‖ 198. CONSERUO: conserua ‖ 199. it uisum ut: IDUISUM | NE: me | SIET: sit ‖ 200. QUAERE: Quare *vel* Quere | interim (*sic A*) *vel* interũ | ILLUC: illus *vel* illius (*corr* B^2) ‖ 201. ADSTITITSEUERO: abstitit seuera | CURANSCOGITANS: curas cogitas ‖ 202. EUOCATURUST: euocaturus (*corr* B^2) ‖ 203. ECCE: Ecce autem | NIXUS: nisus | LAEUO: laeua | FEMINE: femina (*corr* B^2) ‖ 204. Dexteram: *corr D cum A* | FERIT: feries: *corr Stu* ‖ 205. EICITQUOD: quod | AGIT: acta: *corr Ri* ‖ 206. CREBROS ‖ 207. QUOD: quo ‖ 208. EXPROMET: ex- (*vel* x)promit | coctum dabit (*sic A*) *vel* coctu adbabit (*vel* ad abit) ‖ 209. COLUMNAM: columna | SUFFIGIT: suffulsit ‖ 210. Apace (*corr* B^2 *cum A*) | ILLAEC: illam ‖ 211. oscolum natum *vel* osculum natum (*sic A*) | AUDIUI (auditaui *Festus Pauli*): in- audiui (*item Donatus*): *corr Bo* ‖ 212. uini: *corr Ca* | occubat: *corr* B^2 ‖ 213. uscheme: *corr ex Paulo* (eus) | astitis et *vel* astitisset: adstetisti et *Paulus* | *add Gul* ‖

Númquam hodie quiéscet prius quam id quód petit perféc⟨er⟩it.
Hábet, opinor. áge siquid agis: uígila, ne somnó stude:
Nísi quidem hic agitáre mauis uárius uirgis uígil⟨i⟩as.
Tíbi ego dico: an héri adbibisti[s]? heus te ádloquo⟨r⟩, Palaéstrio:
Vígila inquam, expergíscere inquam: lúcet hoc inquam. PA. Aúdio.
PE. Víden hostis tibi adésse tuoque ⟨t⟩érgo obsidium? cónsule,
Árripe opem auxiliúmque ad hanc rem: própere hoc, non placidé decet.
Ánteueni aliqua et áliquo saltu círcumduce exércitum.
Cóge in obsidiúm perduellis, nóstris praesidiúm para.
†Intercludite inimicis commeatum, tibi muní uiam,
Quá cibatus cómmeatusque ád te et legionís tuas
Túto possit péruenire. hanc rém age: res subitáriast.
Réperi, comminíscere, cedo cálidum consiliúm cito,
Quae híc sunt uisa ut uísa ne sint, fácta ut facta né sie⟨n⟩t.
(Mágnam illic homo rem íncipissit, mágna munit[is] moénia.)
Tu[de] únus si recípere hoc ad te dícis, confidéntiast
Nós inimicos prófligare pósse. PA. Dico et récipio

---

214. Numquam *vel* Namquam | it quot (*corr* B^2) | petit *vel* pitit | *add Beroaldus* ‖ 215. studet: *corr* B^2 ‖ 216. *add Bergkius* ‖ 217. anheriatus uestis: *correximus* | adloqui: *corr Beroaldus* ‖ 218. expergis inquam: *suppl* B^3 | hoc inqua (*vel* inqua PA.): *corr* B^3 ‖ 219. Vident *vel* Viden | *add Py* | consuli ‖ 220. Arripet: *corr* B^2D | *dist Ac* | properem: *corr BD* ‖ 221. et aliqua *vel* aliqua: *trai Mue* | aliquos aut tu (*vel* autu): *corr Kiesslingius* ‖ 222. Cor in: *corr Ca* ‖ 226. Rep(p)erit: *corr B* ‖ 227. uis (*vel* tuis) aut tui sane: *corr Ca* | infecta ne: *corr Spengelius* ‖ 228. *secl Ribbeckius* | honorem: *corr Meursius* | incipis sed: *corr Salm* | *del Salm* ‖ 229. *del Reizius* | unus *vel* unius ‖ 230. possit ‖

Ád me. PE. Et ego[m] impetráre dico[m] id quód petis. PA. At te Iúppiter
Béne amet. PE. Auden párt[em]icipare mé quod commentú's? PA. Tace,
Dum ín regionem astútiarum meárum te induco: út scias
Iúxta mecum méa consilia. PE. Sálua[m] sumes índidem.
PA. Erus meus elephánti corio círcumtentust, nón suo,
Néque habet plus sapiéntiai quám lapis. PE. Ego[m] istúc scio.
PA. Núnc sic rationem íncipisso, hánc instituam astútiam:
Vt Philoc[h]omasio[m] húc sororem géminam germanam álteram
Dícam Athenis áduenisse cúm amatore aliquó suo
Tám similem quam lác⟨te⟩ lactist: ápud ⟨te⟩ eos hic deuórtier
Dícam hospitio. PE. Euge, eúge, lepide: laúdo commentúm tuom.
PA. Vt, si illic concríminatus sít aduorsum mílitem
Méus conseruos, eám uidisse hic cum álieno osculári, eam
Árguam uidísse apud te cóntra conseruóm meum
Cúm suo amatore ámplexantem atque ósculantem. PE. †Immo ut óptume.

---

231. *del Guy* | inpetrarẽ (*corr B ras*) | *del Ca* ‖ 232. aut in parte mici pare: *corr Buggius* | commentus: *corr Lamb* ‖ 234. consilia *vel* consiliam | Saluan *B ras* ‖ 235. circumtectus *Donatus* | sum non (est B^2 *cum Donato*) ‖ 236. sapientiame *vel* sapientiam: *corr Mue* | ego *vel* aego | istue: *corr B* ‖ 237. incipissom: *corr B* | instituam *vel* institum ‖ 238. *del Py* | hanc: *corr Ri* | altera: *corr* $B^2 D^2$ ‖ 239. aduenissaet: *corr* B^2 | amatorẽ: *corr B D* | aliquid quot suo: *corr* B^2 ‖ 240. Tum: *corr* B^2 | tam (quam lac B^2) lacti est ‖ 242. congriminatus: *corr* B^2 ‖ 243 sq. eum | uidisset: *corr* B^2 | *verba* hic — uidisse *om* B^1 ‖ 244. arguam *vel* arguum ‖ 245. amatorem: *corr B* ‖

Ídem ego dicam, si ⟨éx⟩ me exquiret míles. PA. Sed simíllumas
Dícito esse: et Phílocomasio id ⟨p⟩r⟨a⟩écipiundumst út sciat:
Né titubet, si ⟨ex⟩quíret ex ea míles. PE. Nimis doctúm dolum.
Séd si ambas uidére in uno míles concilió uolet,
Quíd agimus? PA. Facilést. trecentae póssunt causae cónligi:
'Nón domist: abit ámbulatum: dórmit: ornatúr: lauat:
Prándet: potat: óccupatast: óperae non est: nón potest'.
Quántum uis prolátionis: dúm modo hunc primá uia
Índucamus, uéra ut esse crédat quae mentíbimur.
PE. Plácet ut dicis. PA. Íntro abi ergo et si ístist mulier, eám iube
Cíto domum transíre atque haec ei díce, monstra, praécipe,
Ýt teneat consília nostra, quem ád modum exorsí sumus,
Dé gemina soróre. PE. Docte tíbi illam perdoctám dabo.
Númquid aliud? PA. Íntro ut abeas. PE. Ábeo. PA. Et quidem ego ibó domum.
Átque hominem inuestígando operam huic díssimulabilitér dabo,
Quí fuerit conséruos, qui hodie sí[e]t sectatus símiam.

---

246. *add Ri* | similimas *vel* silimilimas ‖ 247. esset et: *corr B* | *add Pius* ‖ 248. *add Ri* (queret B^2) ‖ 249. in uno milis (miles B^2): MILESINUNO | uolet: UELIT ‖ 250. trecentẽ: *corr* B^2 *cum A* | causae (*sic A*) *vel* causa | CONLIGI: conlici *vel* concili (conici *B ras*) ‖ 251. ABIT: abiit ‖ 252. POTAT: potest (*corr* B^2D^2) ‖ 253. UISPROLATIONIS: is (est B^2) prolationum | HUNC: nunc ‖ 254. mentibitur (*item A*): *corr B* (*cf. 35*) ‖ 255. ABI: abiit | mulier (*sic A*) *vel* muliere *vel* mulierem ‖ 256. TRANSIRE: transiret (*corr* B^2D) | atque (*sic A*) *vel* atquem | DICEMONSTRA: monstram (monstra *B ras*) ‖ 257. CONSILIA: consimilia (*corr* B^2) ‖ 258. perdocta (*corr* B^2D^2 *cum A*) ‖ 259. ABEAS‡ABEO‡ET: habeas PE. abeo PA. ec (*corr* B^2) ‖ 260. ATQUE: At quem | INUESTIGANDO: inuestigandos | DISSIMULABILITERDABO: dissimulando ‖ 261. *del Bo* | simia: *corr* B^2 *cum A* ‖

Nam ílle non potuit quín sermone suo áliquem familiárium
Párticipauerít de amica erí, sese uidísse eam
Híc in proxumo ósculantem cum álieno adulescéntulo.
Nóui morem egomét: 'tacere néqueo solus quód scio'.
Si ínuenio qui uídit, ad eum uíneam pluteósque agam.
Rés paratast: uí pugnandoque hóminem caperest cérta res.
Si íta non reperio, íbo odorans quási canis uenáticus
Ýsque donec pérsecutus uólpem ero uestígiis.
Séd fores crepuérunt nostrae: ego uóci moderabór meae:
Nam íllic est Philocomásio custos, méus conseruos, qui ít foras.

SCELEDRVS. PALAESTRIO
SERVI II

SC. Nísi quidem ego hodie ámbulaui dórmiens in tégulis,
Cérto edepol scio mé uidisse hic próxumae uicíniae
Phílocomasium erílem amicam síbi malam rem quaérere.
PA. Híc illam uidit ósculantem, quántum hunc audiuí loqui.
SC. Quís hic est? PA. Tuos conséruos. quid agis, Scéledre? SC. Te, Palaéstrio,

---

262. illem non (*corr B ras et D cum A*) | QUIN: qui | SERMONE: sermoni | FAMI(li)ARIUM: familiarum ‖ 263. PARTICIPAUERIT: Particauerit | ERISESEUIDISSE: eriuse (*vel* eriqui) uidisset (eri se uidisse *B*²) ‖ 264. cum (*sic A*) *vel* quom ‖ 265. morem (*sic A*) *vel* more | EGOMET: ego et | QUODSCIO: scio ‖ 266. QUIDUIDIT | UINEAM: uineas ‖ 267. paratast (*sic A*) *vel* paratust | HOMINEMCAPEREST: hominem capere *vel* capere ‖ 268. ibo odorans (*sic A*) *vel* ibi odoras ‖ 269. PERSECUTIUS | PRO ‖ 270. fores crepuerunt (*sic A*) *vel* foris concrepuerunt | UOCIMODERABORMEAE: uoce moderabo me ‖ 271. QUIIT: atque (*vel* ‡ atque) it ‖ 272. dormiens (*sic A*) *vel* dormies ‖ 274. Philocomasium (*sic A*) *vel* Philocomasiem | MALAMREM: alium *vel* malum (?) ‖ 275. hunc (*sic A*) *vel* huc | LOQUI: loquere *vel* loquentem ‖ 276. TE: ste *vel* iste (sta *B*²) ‖

Vólup est conuenísse. PA. Quid iam? aut quíd negotist? fác sciam.
SC. Métuo — PA. Quid metuís? SC. Ne hercle hodie quántum hic familiáriumst
[SC.] Máxumum in malúm cruciatumque ínsuliamus. PA. Tú sali
Sólus: nam ego istam ínsulturam et désulturam níl [hic] moror.
SC. Néscis tu fortásse apud nos fácinus quod natúmst nouom.
PA. Quód id est facinus? SC. Ínpudicum. PA. Túte sci⟨a⟩s solí[te] tibi:
Míhi ne dixis: scíre nolo. SC. Nón enim faciam quín scias.
Símiam hodie súm sectatus nóstram in horum tégulis.
PA. Edepol, Sceledre, homó sectatu's níli nequam béstiam.
SC. Dí te perdant. PA. Té — istuc aequom⟨st⟩, quóniam occepisti, éloqui.
SC. Fórte fortuná per inpluuium húc despexi in próxumum:
Átque ego illi aspicio ósculantem Phílocomasium cum áltero
Néscioquo adulescénte. PA. Quod ego, Scéledre, scelus ex te aúdio?
SC. Prófecto uidi. PA. Tútin? SC. Egomet, duóbus his⟨ce⟩ oculís meis.
PA. Ábi, non uerisímile dicis néque uidisti. SC. Núm tibi

---

277. Volupest conuenisse (*sic A*) *vel* Volupes conuenisset | aut quid: AUTQUIDIAM | NEGOTIEST: negotii | FASCIAM ‖ 278. METUO#QUIDMETUIS#: Metu quid metuis PA. | hic familiarumst: ESTFAMI—— ‖ 279. insuliamus *vel* insuliamus est ‖ 280. hic *vel* hil: *del Bent* ‖ 281. Nescis *vel* Nesis | fortasse (*sic A*) *vel* fortasset | facinus quod natumst *vel* facinust quot natus (?) hic ‖ 282. *add Gul* | *del Ca* ‖ 283. dixis *vel* dixit | scire *vel* scerere | scias *vel* sciat ‖ 285. sectatus: *corr Lamb* | nihili *vel* mihi ‖ 286. *add Ri* | quoniam *vel* quom ‖ 288. illic *vel* illa(s): *corr Ac* ‖ 289. audio *vel* auno ‖ 290. his *vel* hic: *corr Brixius* ‖ 291. num *vel* nun(c) ‖

Líppus uideor? PA. Médicum istuc tibi mélius⟨t⟩ percontárier.
Vérum enim tu istam, sí te di ament, témere hau tollas fábulam.
Tuís nunc cruribús capitique fraúdem capitalem hínc creas:
Nám tibi iam ut pereás paratumst dúpliciter, nisi súpprimis
Tuóm stultiloquiúm. SC. Qui uero dúpliciter? PA. [hic] Dic[t]ám tibi.
Prímumdum, si fálso[m] insimulas Phílocomasium, hoc périeris:
Íterum, si id uerúmst, tu ei custos ádditus * périeris.
SC. Quíd fuat me néscio: haec me uídisse ego certó scio.
PA. Pérgin, infelíx? SC. Quid tibi uis dícam, nisi quod uíderim?
Quín etiam nunc íntus hic in próxumost. PA. Eho an nón domist?
SC. Vísse, abi intro túte: nam ego mi[hi] iám nil credi póstulo.
PA. Cértumst facere. SC. Híc te opperiar: eádem illi insidiás dabo,
Quám ⟨m⟩ox ⟨h⟩or⟨sum⟩ ad stábulum iuuenix récipiat se ⟨a⟩ pábulo.
Quíd ego nunc faciám? custodem mé illi miles [tr]ád⟨d⟩idit:
Núnc si indicium fácio, interii: sí taceo, ⟨interií⟩ tamen,

---

292. *add Ri* | percunctarier || 293. temere *vel* emere | haud (*vel* aut) ollas: *corr Py* || 294. cruribus capitique *vel* ruribus capiti qui || 295. Iam: *corr Ca* | nisi *vel* nesi (*item v. 300*) | suprimis *vel* supprinus || 296. *del Guy* || 297. falsom *vel* falsum: *corr Ca* || 298. tu ei *vel* tui | additus *vel* additos | *lac sign Ac* || 299. Quia: *corr* B^2 | fuat *vel* fuit *vel* at | me *vel* meat || 301. hic inproxumo est *vel* hinc inproxumust | Eho *vel* Eo || 302. abi *vel* abiit | mihi iam *vel* mihi || 303. Certum (*vel* Pertum) est facere (*vel* faceret) | operiat *vel* op(p)eriam: *corr* B^2 | eadem (*vel* eidem) illi *vel* eadem || 304. uxor: *corr Ca duce Sarac* | iuuenis: *corr Sarac* | se *vel* si | *add Bo* || 305. *del et add Dousa* || 306. *add Ca* ||

Si hóc palam fuerít. quid peius múliere aut audácius?
Dúm e[r]go in tegulís sum, †illac hec sum hospitio edít foras.
Édepol facinus fécit audax. hócine si milé⟨s⟩ sciat,
Crédo ⟨h⟩ercle ⟨h⟩as sustóllat aedis tótas [itollat] atque[m] hunc ín crucem.
Hércle quicquid est mússitabo pótius quam intereám male.
Nón ego possum quae ípsa sese uénditat tutárier.
PA. Scéledre, Sceledre, quís homo in ter⟨r⟩[em]a t⟨e⟩ álter est audácior?
Quís magis de[h]is inimícis natus quám tu[m] atque irat⟨ís⟩? SC. Quid est?
PA. Iúben tibi oculos éxfodiri quíbus id quod nusquámst uides?
SC. Quíd, nusquam? PA. Non égo [mu]tuam empsim uítam uitiosá nuce.
SC. Quíd negotist? PA. Quíd negoti sít rogas? SC. Cur nón rogem?
PA. Nón tu tibi istam praétruncari línguam largiloquám iubes?
SC. Quam ób rem iubeam? PA. Phílocomasium eccám domi, quam in próxumo
Vídisse ai[e]bas te ósculantem atque ámplexantem cum áltero.

---

307. quid *vel* quod | aut audacius *vel* audacius || 308. hec sum (*vel* sunmt: se B^2) || 309. *add Pius* || 310. *add Ca* | *del Pius* | hic (hinc B^2): *corr Heraldus* | in crucem *vel* crucem || 311. quam *vel* quum || 312. quae issa sese *vel* quaesisse || 313. interemat est alter: *corr et trai Ri duce Ac* || 314. h *del et* is *add Ca* | quantum | SC. Quid est PA. *vel* quid est || 315. Iubent: *corr* B^2 | nusquam hic uidis || 316. mutuam ea ipsitui tam: *corr Lindemannus* || 317. Quid negotii est *vel* Quit genegotūst | rogas *vel* hogas || 318. Noui (*vel* Non iui) & ibi (nū tute tibi B^2): *corr Ri* | p̄tunc (p̄trunc B^2) ari (*vel* dari) || 319. iubeat *et* qua: *corr* B^2 || 320. aleuas *vel* alas (aiebas B^2): *corr Bent* | amplexante *vel* ampleocante: *corr* B^2 ||

⟨SC.⟩ Míru⟨m⟩s⟨t⟩ lolio uíctitare té tam uili trítico.
PA. Quíd iam? SC. Quia luscítiosu's. ⟨PA.⟩ Vérbero, [h]edepol tú quidem
Caécus, non luscítiosu's: nam †illam quidem illa domi.
SC. Quíd, domi? PA. Domi hércle uero. SC. Abi, lúdis me, Palaéstrio.
⟨PA.⟩ Túm mihi sunt manus ínquinatae. ⟨SC.⟩ Quídum? ⟨PA.⟩ Quia ludó luto.
SC. Vaé capiti tuó. PA. ⟨Tuo⟩ istuc, Scéledre, promittó fore,
Nísi oculos orátionemque ália[m] commutás tibi.
(Séd foris [con]crepuérunt nostrae. SC. At ego †ilico obserui foris:
Nám nil est qua hi⟨n⟩c húc transire ea póssit nisi recto óstio.
PA. Quín domi eccam: néscio[ut]quae te, Scéledre, scelera súscitant.)
SC. Míhi ego uideo, míhi ego sapio, ⟨míhi⟩ ego credo plúrumum:
Mé homo nemo déter⟨r⟩ebit quín ea sit in his aédibus.
Híc obsistam, ne ínprudenti huc éa se subrepsít mihi.
PA. Méus illic homost: déturbabo iam égo illum de pugnáculis.
Vín iam faciam ut stúltiuidum †ut fateare? SC. Áge face.
PA. Néque te quicquam sápere corde néque oculis utí? SC. Volo.

---

321. *add Ca* | olio: *corr ex Fulgentio* ‖ 322. SC. Quid iam PA. | luscitiosus *vel* lasciuiosus (es *add Fulgentius*) | ueherbero: *corr* B^2 ‖ 323. luscitiosus *vel* lusciosus: lusciosus es *Nonius* ‖ 325. Tam: *corr* B^2 | ⌗ quidum ⌗ ‖ 326. *add Ca* ‖ 327. oculus: *corr* B^2 | *del Guy* ‖ 328—330. *secl Ladewigius* ‖ 328. *del Lindemannus* | ilico obserui *vel* ila obseruis (illas obseruaui B^2) ‖ 329. transire *et* recto *vel* transiret *et* recte ‖ 330 Quem | *del Ca* | suscitat: *corr* B^2 ‖ 331. *add Py* ‖ 332. detereuti *vel* deteruti: *corr Klotzius* ‖ 333. obsistam *vel* obsitam ‖ 335. Vim: *corr Pius* | ut (te *s. scr.* B^2) fateare *vel* fateare ‖ 336. sapere *vel* te saperet | uolo — a nobis (*v. 339*) *solus habet B* ‖

⟨PA.⟩ Némpe tu istic a⟨i⟩s ésse erilem cóncubinam? SC. Atque árguo
Eám me uidisse[t] ósculantem hic íntus cum alienó uiro.
PA. Scín tu nullum cómmeatum hínc esse a nobís? SC. Scio.
PA Néque solariúm neque hortum nísi per inpluuiúm? ⟨SC.⟩ Scio.
PA. Quíd nunc? si ea domíst: si facio ut éam exire hinc uideás domo,
Dígnun es uerbéribus multis? SC. Dígnus. PA. Serua istás fores,
Né tibi clam se súbterducat ístinc atque huc tránseat.
SC. Cónsiliumst ita fácere. PA. Pede[s] ego iám illam huc tibi sistam ín uiam.
SC. Ágedum ergo face. uólo scire, utrum egon íd quod uidi uíderim
Án illic faciat, quód facturum dícit, ut ea sít domi.
Nam égo quidem meos óculos habeo néc rogo utendós foris.
Séd hic illi subpárasitatur sémper: hic eae próxumust:
Prímus ad cibúm uocatur, prímo pulmentúm datur
Nám illic noster ést fortasse círciter triénnium:
Néc quoiquam quam illí | in nostra méliust famulo fámilia.

---

337. *add Ca* | esset: *corr B*² (*item v. 339*) | ⌗ atque ‖ 338. ne uidisset: *corr Ca* ‖ 340. *add Gul* ‖ 341. nunc si *vel* si nunc si (*dist Sey*) | eam *vel* sedeam | hinc exire: *trai Ac* | domi ‖ 342. Dignum (*vel* Dignus) es (*vel* est): *corr Ri* | dignus *vel* dignum ‖ 313. Ne *vel* Nec | dam se *vel* clam | istinc *vel* est hinc | huc *vel* hunc ‖ 344. *del Ac* | INUIAM: inuitam ‖ 345. face *et* scire utrum (*sic A*) *vel* facet *et* sciret utror/////t | EGON: ego ‖ 346. illic (*sic A*) *vel* illio ‖ 347. ROGOUTENDOS: roga utendi *vel* rogat utende | foris (*sic A*) *vel* foras ‖ 348. EAE: ea (ei *B*²) | proxumust (*sic A*) *vel* proxumus ‖ 350. fortasset *vel* fortasse (*sic A*): *qualia non semper notamus* ‖ 351. NEC: Neque | ILLIIN illi | MELIUSEST: melius ‖

Séd ego hoc quod ago id me ágere oportet: hóc obseruare óstium.
Síc obsistam, hacquidém pol certo uérba mihi numquám dabunt.

PALAESTRIO. PHILOCOMASIVM. SCELEDRVS
SERVOS MVLIER SERVOS

PA. Praecépta facito ut mémineris. PH. Totiéns monere mírumst.
PA. At métuo ut satis sis súbdola. PH. Cedo uél decem, edocébo
Minumé malas ut sínt malae, mihi sólae quod supérfit.
[PA.] Age núnciam insiste ín dolos: ego ábs te procul recédam.
⟨PA.⟩ Quid aís tu, Sceledre? SC. Hanc rém gero: habeo aúris, loquere quíduis.
PA. Credo égo istoc exempló tibi esse péreundum extra pórtam,
Dispéssis manibus pátibulum quom †habebis. SC. Quamnam óbrem?
PA. Respícedum ad laeuam: quis †illaec est mulier? SC. Pro di immortáles,

---

352. QUOD: quid | id (*sic A*) *vel* it *vel* ad | agere oportet hoc obseruare (*sic A*) *vel* acerer oportet huc obseruaret | HOSTIUM || 353. Sic (*sic A*) *vel* Hic || 354. TOTIENS: tolles | monere (*sic A*) *vel* munera || 355. ut satis: SATIS | DECEMEDOCEBO: dece edocebo *vel* dice me docebo || 356. MINIME: memini | QUOD: quo || 357. *del Ri* | NUNCIAM: iam nunc | EGOATE || 358. *add Ri* | AISTUSCELEDRE‡| HANC: astu (*vel* asstas *vel* stas) scceledre (*vel* celebre) SC. hanc (*vel* hac) || 359. ISTOC: istuc | exemplo (*sic A*) *vel* extemplo | PERFUNDUM: eundum (*vel* eundem) actutum si (eundum *Gellius*) | portam *Gellius* (*item A, ut vid*): portam est || 360. DISPENSIS: dispersis (dispessis *Gellius*)| habebis (*sic Gellius*) *vel* habetuis: UIDETIS || 361. Respicedum ad (*sic A*) *vel* Respice& dum al ||

Eri cóncubinast haéc quidem. PA. Mihi quóque pol ita uidétur.
Age núnciam, quandó lubet. SC. Quid agám? PA. Perire própera.
PH. Vbi istést bonus seruos quí probri me máxumi innocéntem
[PA.] Falso ínsimulauit? PA. Ém tibi, hic mihi díxit tibi quae díxi.
PH. Tun mé uidisse in próxumo hic, sceléste, ais osculántem?
PA. Atque cum álieno adulescéntulo dixít. SC. Dixi hercle uéro.
PH. Tun mé uidisti? SC. Atque hís quidem hercle oculís — PH. Carebis, crédo,
Qui plús uident quam quód uident. SC. Numquam hércle deterrébor
Quin uíderim id quod uíderim. PH. Ego stúlta et mora múltum,
Quae cum hóc insano fábuler, quem pól ego capitis pérdam.
SC. Nolí minitari: scío crucem futúram mihi sepúlcrum:
Ibi meí sunt maiorés siti, patér, auos, proauos, ábauos.
Non póssunt mihi mináciis tuis híscе oculi exfodíri.
Sed paúcis uerbis té uolo, Palaéstrio: opsecró te,

363. lubet (*sic A*) *vel* iuuet | PERIREPROPERA: peripe propero *vel* peri perpropere ‖ 364. ISTEEST: iste | PROBRI: prodiuit *vel* prodit | MAXIMI: maxume ‖ 365. INSTIMULAUIT | ♯EMTIBIHICMIHIDIXITTI(BI)QUAEDIXI: PH. Em (*vel* hem) tibi PA. (*s. scr. B*) hic mihi (*vel* mi) id dixit PH. (*s. scr. B*) tibi quem dixti (*vel* dixit) ‖ 366. TUNE: Tute me: *corr Ribbeckius* | SCELESTEAIS: sceleste *vel* scelestem ‖ 368. Tun me: TUNE | QUIDEMHERCLE: quidem | *distinximus* | CREBRO ‖ 369. uident (*sic A*) *vel* uidet | dat/////erebo/// *vel* deterebo: *corr B^2 cum A* ‖ 370. quod uiderim (*sic A*) *vel* quod uiderit | et mora (*sic A*) *vel* moror ‖ 371. FABULER: fabulet *vel* fabulem | perdam (*sic A*) *vel* perdat ‖ 373. mei (*sic A*) *vel* me | SUNTMALORISSITI: maiores sunt siti (*vel* sunt) ‖ 374. mihi possunt (*sic A*) *vel* possunt mihi | MINIS | oculis (*sic A*) *vel* oculi | EXFODIRI: fodiri ‖ 375. OPSECROTE: obsecro ‖

Vnde éxit haec? PA. Vnde nísi domo? SC. Domó? PA. Me uiden? SC. Te uídeo
Nimis mírumst facinus quó modo haec hinc húc transire pótuit.
Nam cérto neque soláriumst apud nós neque hortus úllus
Neque fénestra nisi cla⟨t⟩ráta. nam certe égo te hic intus uídi.
PA. Pergín, sceleste, inténdere hanc argúere? PH. Ecastor érgo
Mihi hau fálsum euenit sómnium quod nóctu hac somniáui.
PA. Quid sómnia[ui]sti? PH. Ego éloquar: sed amábo aduortite ánimum.
Hac nócte in somnis méa soror gemináſt germana uísa
Venísse Athenis ín Ephesum cum súo amatore quódam.
Ei ambo hóspitio huc in próxumum mihi déuortisse uísi.
PA. Palaéstrioni⟨s⟩ sómnium narrátur. [PA.] perge pórro.
PH. Ego laéta uisa, quía soror uenísset, propter eándem
Suspícionem máxumam sum uísa sustinére.
Nam argúere in somnis mé meus mihi fámiliaris uísust,

---

376. HAEC: hac huc | DOMOMODOME | UIDENTE‡UIDEO: uidente uideo: *corr Gru* ‖ 377. NIMIS: Nisi | mirumst (*vel* mirum): MISERUMEST | HINCHUC: hic | POTU(IT): potuerit ‖ 378. SOLARIUMEST: solarius (solarium *B*[2]) ‖ 379. fenestra (*sic A*) *vel* fenetra | nisi: NEQ· | *add Scu* | CERTE: certo | hic intus (*vel* inus): INTUS ‖ 380. Pergin sceleste (*sic A*) *vel* Pergi scelestẽ | INTENDEREHANCARGUERE: intendere et hanc arguere *vel* intenderet hec arguerit | ERGO: ego ‖ 381. HAU: haud *vel* aut | EUENIT: eueniat | NOCTE ‖ 382. *del Ca* | ADUORTITE: aduortit *vel* aduortito ‖ 383. GEMINAST: gemina et *vel* gemina ‖ 384. Venisse (*sic A*) *vel* Venisset | QUOMSUO: cum eo (*vel* meo) ‖ 385. ET: Hi: *corr Ri* | HOSPITIUM | DEUERTISSE: deuortis *vel* diuorti sunt ‖ 386. SC.: *corr Ac* | *add Dousa* | *del Ac* ‖ 389. arguere (*sic A*) *vel* argueret | me familiaris meus mihi: *trai ex A* | UISUST: uisus est *vel* uisu sedetis ‖

Me cum álieno adulescéntulo, quasi núnc, esse ausculátam,
Quom illa aúsculata méa soror gemina ésset suompte amícum.
Id me ínsimulatam pérperam falsum ésse somniáui.
PA. Satin éadem uigilanti éxpetunt quae in sómnis uisa mémoras?
Eu hércle praesens sómnium: abi íntro et conprecáre.
Narrándum ego istuc míliti censébo. PH. Facere cértumst:
Neque mé quidem patiár prob⟨r⟩i falso ínpune insimulátam.
SC. Timeó quid rerum gésserim: ita dórsus totus prúrit.
PA. Scin té perisse? ⟨SC.⟩ Núnc quidem domi cértost: certa rés est
Nunc nóstrum obseruare óstium, ubiubíst. PA. At, Sceledre, quaéso,
Vt ád id exemplum sómnium quam símile somniáuit,
Atque út tu suspicátus es eam uídisse osculántem.
SC. Nescío quid credam egomét mihi iam: ita quód uidisse crédo
[SC.] Me id iám non uidisse árbitror. PA. Ne tu hércle sero, opínor,

---

390. cum (*sic A*) *vel* cum cum | TUESAUSCULATAM: est osculatam (*vel* auscultata) esse (*vel* est): *corr Ca* || 391. illa (*sic A*) *vel* illam | ausculta (*sic A, ut vid*) *vel* osculata | SUUMPTE: sumptu *vel* suum || 392. ID: Ita *vel* Item || 393. UIGILANTI: uigilantis | uisa memoras (*sic A*) *vel* uisam memorast || 394. EU: Heus | PRAESENSSOMNIUM#ABI: ꝑdent somnium (*vel* p̄sentia om̃a) abi (*vel* aut) | conprecare (*sic A*) *vel* conprecarint || 395. CERTUMEST: certum || 396. PROBI: prodi *vel* prout: *corr Ca* | insimulatam (*sic A*) *vel* insimulata || 397. gesserit: *corr ex A et Nonio* | DORSUMTOTUM | prurit (*sic Nonius et A*) *vel* prorit || 398. perisse (*sic A*) *vel* periisse | *add Ac* | nunc *vel* sed (*ex* Scel.?) nunc: NUM | CERTOEST: certo SC. || 399. UBI(UBIST): ubisset *vel* ubi isset | sceledre (*sic A*) *vel* sceleraet || 400. QUAM: quasi *vel* quia || 401. ut tu (*sic A*) *vel* uitu | suspicatus es (*vel* est): SUSPICATUS || 402. *solus habet A* || 403. MEIDIAM: Meeam *vel* Meam | ARBITROR: arbitri *vel* arbitraris | SERO-

Resipísces. si ad erum haec rés prius †deuenerit, peribis púlcre.
SC. Nunc démum experior mi ób oculos calíginem opstitísse.
PA. Dudum édepol planumst íd quidem: quae hic úsque fuerit íntus.
SC Nil hábeo certi quíd loquar: non uíd⟨i⟩ eam, etsi uídi.
PA. Ne tu édepol stultitiá tua nos paéne perdidí⟨s⟩t⟨i⟩:
Dum té fidelem fácere ero uoluísti, absumptu's paéne.
Sed fóres uicini próxumi crepuérunt: conticíscam.

PHILOCOMASIVM. PALAESTRIO. SCELEDRVS
MVLIER SERVI II

PH. Inde ígnem in aram, ut Éphesiae Diánae la⟨e⟩ta laúdes
Gratésque agam eique ut Árabico fumíficem odore amoéne:
Quae me ín locis Neptúniis templísque turbuléntis
Seruáuit, saeuis flúctibus ubi sum ádflictata múltum.
SC. Palaéstrio, o Palaéstrio. PA. O Scéledre, Scéledre, quíd uis?
SC. Haec múlier quae hinc exít modo estne erílis concubína

OPINOR: opinor obsecro ‖ 404. RESIPISCESSI: Respicis si *vel* Resipisci | DEUENERITPERIBIS: ob oculos peruenit (*vel* creuerit) peruis (peribis *B*²) ‖ 405. experior (*sic A*) *vel* experiar | MIHI: prius | OBSTITISSE (*item Servius Dan*): obtigisse *vel* optingessint ‖ 406. ♯(*vix* A)EDEPOL | PLANUMESTID: planum hic | HIC: hinc 407. *add Ca* ‖ 408. nostra (nos *B*²) poene | *add Ca* ‖ 409. facere ero *vel* facere | absumptus es *vel* absumptust ‖ 410. crepuerunt conticiscam *vel* concrepuerunt conticescam ‖ 411. lata *vel* latas: *corr Pareus* ‖ 412. arabico *vel* arabio *et* odore *vel* odorem (arabico ture *Servius*) ‖ 413. Qui: *corr B*² | neptuniis *vel* neptunis ‖ 415. palestrio *vel* palestrios (*bis*) | (PA.) o *vel* os ‖

Philocómasium an non ést ea? PA. Hercle opínor, ea uidétur.
Sed fácinus mirumst, quó modo haec hi⟨n⟩c hú[n]c transire pótu[er]it:
Si quídem east. SC. An dubiúm tibist eam ésse hanc? PA. Ea uidétur.
SC. Adeámus, appellémus. heus, quid istúc est, Philocomásium?
Quid tíbi istic in ⟨ist⟩isce aédibus debétur? quid negótist?
Quid núnc taces? tecúm loquor. PA. Immo édepol tute técum:
Nam haec níl respondet. SC. Te ádloquor, uití probrique pléna,
Quae círcum uicinós uagas. PH. Quicúm tu fabuláre?
SC Quicúm nisi tecum? PH. Quís tu homo's? aut mécum quid est negóti?
SC. Mé rogas? hem, quí sim? PH. Quin ego hóc rogem quod nésciam?
PA. Quís ego sum igitur, si [tu] húnc ignoras? PH. Míhi odiosus, quísquis es,
Ét tu et hic. SC. Non nós nouisti? PH. Neútrum. SC. Metuo máxume —
PA. Quíd metuis? SC. Enim né ⟨nos⟩ nosmet pérdiderimus úspiam:
Nám nec te neque mé nouisse ait haéc. PA. †Persectari hic uolo,
Scéledre, nos nostri án alieni símus: ne clam quíspiam

---

417. est ea *vel* est ei ‖ 418. nunc transire(t) potuerit: *corr Ri* ‖ 419. quidem *vel* quid dem | tibi est *vel* id est | esse hanc *vel* essa et hec | ea *vel* eam ‖ 420. At eamus: *corr Py* | philocomasium *vel* philomasium ‖ 421. insce *vel* in hisce: *corr Sey* ‖ 422. Immo *vel* Inmo ‖ 423 sq. est (*del* B^2D^2) respondit | adloquar *vel* alloquor | propinque: *corr ex Nonio* | plenus (*et* Qui) *Nonius* | uagas (*sic Nonius*) *vel* uaga es ‖ 425. homo est (*vel* es) ‖ 426. rogas hem qui sim *vel* rogassem quid sit: *distinximus* | qut *vel* quę: *corr* B^2 ‖ 427. *del Py* | hunc *vel* huc | es *vel* ẽ ‖ 429. *add Reizius* ‖ 430. te nequem me *vel* tete neque me me: *corr* B^2D ‖ 431. ne dum: *corr Bo* ‖

Nós uicinorum ínprudentis áliquis inmutáuerit.
SC. Cérte equidem nostér sum. PA. Et pol ego ⟨SC.⟩ Quaéris tu, muliér, malum.
Tíbi ego dico: heus, Phílocomasium. PH. Quaé te intemperiaé tenent,
Quí me perperám perplexo nómine appellés? PA. Eho,
Quís igitur uocáre? PH. †Dicere nómen est. SC. Iniúria's[t]:
Fálsum nomen póssidere, Phílocomasium, póstulas.
†Adice testu non dicat ei et méo ero [non] facis iniúriam.
PH. Égone? SC. Tu⟨ne⟩. PH. Quaé heri Athenis Éphesum adueni uésperi
Cúm meo amatore, ádulescente Athéniensi? SC. Díc mihi,
Quíd hic tibi in Ephesóst negoti? PH. Géminam germanám meam
Híc sororem esse ín⟨d⟩audiui: eam uéni quaesitúm. SC. Mala's.
PH. Ímmo ecastor stúlta multum, quaé uobiscum fábulem.
Ábeo. SC. Abire nón sinam te. PH. Mítte. SC. Manufestária[res] es[t].
Nón omitto. PH. At iám crepabunt míhi manus, mal⟨a⟩é tibi,
Nísi me omittis. SC. Quíd, malum, astas? quí⟨n⟩ retines altrínsecus?
PA. Níl moror negótiosum míhi esse tergum. quí scio
Án ista non sit Phílocomasium átque alia eius símilis sit?
PH. Míttis an non míttis? SC. Immo ui átque ⟨in⟩uita⟨m⟩ ingrátiis,

---

433. *add Ri* | quaeres | tu *vel* tum ‖ 434. ego dico *vel* dico | tenent *vel* tenent periae ‖ 436. *del Dousa* ‖ 439. *add Ri* | athenis *vel* at h///s | uesperi *vel* uesperis ‖ 440. meo *vel* mea ‖ 441. geminam germanam meam *vel* agc ninam germana mea ‖ 442. *add Bo* | ueni *vel* uenio ‖ 443. ecastor *vel* et castor ‖ 444. abeo SC. abire *vel* SC. Abeo auir& | *del Ri* ‖ 445. mihi iam crepabunt *vel* iam crepabunt: *trai Bo* ‖ 446. detenes *vel* detines: *corr Py* | altrinsecus (*sic gloss. Pl.*) *vel* alteris insecus ‖ 447. scio *vel* sico ‖ 448. sit *vel* sunt ‖ 449. Mittis *vel* Mitti | ingratiis *vel* ingratis ‖

Nísi uoluntate íbi⟨s⟩, rapiam té domum. PH. Hosti⟨c⟩um hóc mihi
Ést domicilium, Athénis domus est. ⟨SC.⟩ Át erus ⟨hic⟩. ⟨PH.⟩ Ego istám domum
Néque moror neque uós qui | homines sítis noui néque scio.
SC. Lége agito: te núsquam mittam, nísi das firmatám fidem,
Te húc, si omisero, íntro ituram. PH. Ví me cogis, quísquis es.
Dó fidem, si omíttis, isto me íntro ituram quó iubes.
SC. Écce omitto. PH. At ego ábeo missa. SC. Múliebri †fecisti fide.
PA. Scéledre, ⟨e⟩ manibus ámisisti praédam: [SC.] tam east qu[e]ám potis
Nóstra erilis cóncubina. [PA.] uín tu facere hoc strénue?
SC. Quíd faciam? ⟨PA.⟩ Ecfer míhi machaeram huc íntus. SC. Quid faciés ea?
PA. Íntro rumpam récta in aedis: quémque hic intus uídero
Cúm Philocomasio ósculantem, eum ego óbtruncabo extémp⟨u⟩lo.
SC. Vísanest ea ésse? PA. Immo edepol pláne east. SC. Sed quó modo
Díssimulabat. PA Ábi, machaeram huc écfer. SC. Iam faxo híc erit.
⟨PA.⟩ Néque eques neque pedés profectos⟨t⟩ quísquam tanta audácia,

---

450. uoluptate (*vel* -ẽ) ibi: *corr Ca* | hostium *vel* ostium: *corr Lipsius* | hoc mihi *vel* homhist || 451. est domicilium *vel* Domicilium est | est ac erus (*vel* herusa) ego: *corr Ri* || 452. homines *vel* homini | noui neque scio *vel* nouim neque sio || 453. firmatam *vel* firmata || 454. sio (*vel* sino) misero (*vel* miser&) | ui *vel* uim | es *vel* est || 455. ituram *vel* itura | quo iubes *vel* iubes || 456. fecisti *vel* feci || 457. *add Fl* | *del Ac* | ea si queam || 459. *add Ac et pers usque ad v. 462 permutatas corr* | ecfer *vel* haec fer/// || 460. rumpam *vel* rupam || 461. philocomasio *vel* plicomasio | obtruncabo *vel* obstruncabo me | *add Ca* || 462. planete ast *vel* planeast *vel* east || 463. ecfer *vel* etfaer || 464. *add Ac* | profectos *vel*

Qui aéque faciat cónfidenter quí<c>quam quam muliér[es] faci[un]t.
Ýt utrobique órationem dócte †diuit ut tuam:
Ýt sublinitur ós custodi caúto, conseruó meo.
Nímis beat, quod cómmeatus tránstinet trans párietem.
SC. Heús, Palaestrió, machaera níl opust. PA. Quid iam? aút quid est?
SC. Dómi eccam erilem cóncubinam. PA. Quíd, domi? SC. In lectó cubat.
PA. Édepol ne tu tíbi malam rem rélpperisti, ut praédicas.
SC. Quíd iam? PA. Quia hanc attíngere ausu's múlierem hinc ex próxumo.
SC. Mágis hercle metuó. PA. Sed numquam quísquam faciet quín soror
Ístaec sit gemina húius. eam pol tu ósculantem hic uíderas.
<SC.> Íd quidem palámst eam esse ut dícis. quid propiús fuit
Quam út perirem, si élocutus éssem ero? PA. Ergo sí sapis,
Mússitabis. plús oportet scíre seruom quám loqui.
Ego abeo a te, néquid tecum cónsili commísceam,
Átque apud hunc eró uicinum: tuaé mihi turbae nón placent.
Érus si ueniet, sí me quaeret, híc ero: hinc me arcéssito.

———

p̄fectus: *corr Kampmannus* ‖ 465. Qui aeque *vel* Que | *add* B^2 | *del Luchsius* ‖ 466. utrobique *vel* ut ubique | ductae: *corr* B^2 | diuit uttuã *vel* du it intuã ‖ 467. OS: us (*corr* B^2) | CUSTODI: custodiit | cauto (*sic A*) *vel* causto ‖ 468. QUOD: quot | trans (*sic A*) *vel* tam ‖ 469. Heus (*sic A*) *vel* Heius | nihil (*sic A*) *vel* hil | OPUST: opus | AUTQUIDST: haud quid opus est ‖ 470. eccam erilem concubinam (*sic A*) *vel* hec camerile concubina | cubat (*sic A*) *vel* cubant ‖ 472. Quid (*sic A*) *vel* Qui | ausus: *corr Lamb* | HINCEX: hic in ‖ 473 sq. ‡ SED *et* EAM: sed (*vel* se) *et* PA. eam | QUIN: qui | ISTAEC: ista | GEMINA: germana | OSCULTANTEM (*fort. expuncto* T) | hic (*sic A*) *vel* hinc ‖ 475. *add Ribbeckius* | ID: Et | ut dicis (*sic A*) *vel* iudicis | QUID: SC. Quid ‖ 476. SIELOCUTUS: si locutus | ESSEM: esse et *vel* fuissem (*corr* B^2) ‖ 477. MUSSITABIS: Musitabis ‖ 478. ATENE: te ne *vel* ne ‖ 479. APUDHUNC: apud hunc (*vel* hanc) ‖ 480. QUAERET: quaerit | HINCMEARCESSITO: hic me accersito ‖

SCELEDRVS. PERIPLEC[T]OMENVS
SERVOS SENEX

SC. Satin ábiit ille néque †erile negótium
Plus cúrat quasi non séruitute⟨m⟩ séruiat?
Certo íllaquidem hic nunc íntus est in aédibus:
Nam egomét cubantem eám modo offendí domi.
Certúmst nunc obseruátioni operám dare.
PE. Non hércle hisce homines mé marem, sed féminam
Vicíni rentur ésse serui mílitis:
Ita mé ludificant. meámne hic in ui[t]a hóspitam
Quae heri húc Athenis cum hóspite aduenít meo
Tractátam et ludificátam, ingenuam et líberam?
SC. Perii hércle: hic ad me récta habet rectám uiam.
Metuo íllaec mihi res né malo magnó fuat,
Quantum húnc audiui fácere uerborúm senem.
⟨PE.⟩ Accédam ad hominem. [PE.] tún Sceledre hic, scelerúm caput,
Meam lúdificauisti hóspitam ante aedís modo?
SC. Vicíne, ausculta quaéso. PE. Ego auscultém tibi?
⟨SC.⟩ Expúr⟨i⟩gare uólo me. PE. Tun te expúr⟨i⟩ges [mihi],

---

481. abut *vel* abit (*sic A*): *corr* B^3 | erile (*sic A*) *vel* herılem || 482. quasi (*sic A*) *vel* quam si | seruitute (*sic A*) *vel* seruite: *corr Scu* || 483. ILLAQUIDEMHIC: quidem illa (*vel* ulla) hic (*vel* hinc) | in aedibus (*sic A*) *vel* pedibus || 484. EGOMET: ego et (*vel* ex) | EAMMODO: ea domo | offendi *vel* ostendi: OFFENDAM || 486. hisce: HICSE | marem sed (*sic A*) *vel* morem sed te || 488. MEANNE: meamane | inuita: INUITAM | hospita *vel* hospi: *corr* B^3 *cum A* || 489. Quae (*sic A*) *vel* Qua | HERI: eri *vel* heri || 490. Tractata (*vel* Tracta) et ludificata ingenua et libera: *corr ex A* || 491. PERI | habet (*sic A*) *vel* habit *vel* abit | RECTAMUIAM: recta uia || 492. fuat (*sic A*) *vel* fiat || 493. hunc (*sic A*) *vel* huc || 494. *del Ca* || 495. ludificauisti (*sic A*) *vel* ludificasti *vel* ludifiuisti || 496. SC. Vicine *vel* Vicine *et* PE. *vel* SC. | auscultem (*sic A*) *vel* auscultam || 497. i (*bis*) *add Ri* | TUN: tune | *del Ri* ||

Qui fácinus tantum támque indignum féceris?
An quía latrocinámini, arbitrámini
Quiduís licere fácere uobis, uérbero?
SC. Licétne? PE. At ita me dí deaeque omnís ament,
Nisi míhi supplicium uírgarum de té datur
Longúm diutinúmque a mane ad uésperum:
Quod meás confregisti ímbricis et tégulas,
Ibi dúm condignam té sectaris símiam:
Quodque índe inspectauísti meum apud me hóspitem,
Ampléxam amicam quom ósculabatúr suam:
Quodque cóncubinam erílem insimulare aúsus es
Probrí pudicam méque summi flágiti:
Tum quód tractauisti hóspitam ante aedís meas:
Nisi míhi supplicium stímuleum de ⟨té⟩ datur,
Dedécoris pleniórem erum faciám tuom,
Quam mágno uento plénu⟨m⟩st undarúm mare.
SC. Ita súm coactus, Périplec[t]omene, ut nésciam,
Vtrúm me ⟨ex⟩postuláre [prius] tecum aequóm si⟨e⟩t,
†Nisi istaec non est haec neque istast mihi,
Me expúr⟨i⟩gare haec tíbi uidetur aéquius:
Sicút etiam nunc néscio quid uíderim:
Itást ista huius símilis nostraí tua,
Siquidém non eademst. PE. Víse ad me intro: iám scies.
SC. Licétne? PE. [ne] Quin te iúbeo: ei, placide nóscita.

---

498. tantum (*sic A*) *vel* tam ‖ 501. me di deaeque *vel* madida eaeque | ament *vel* amet ‖ 502. datur *vel* batur ‖ 504. inbricis *vel* imbricis ‖ 505. condignam *vel* -um | sectatus: *corr ex Servio* ‖ 506. hospitem *vel* -te ‖ 507. Amplexum: *corr Bo* | quo *vel* cum | suam *vel* sua ‖ 508. Quodque *vel* Quod | es *vel* ē ‖ 510. hospitam *vel* hospitem ‖ 511. Nisi tibi (*vel* te): *corr Lamb* | dedatur *vel* datur: *corr Lamb* ‖ 513. uentū: *corr B^2D^2* | plenus (plenust B^2): *corr Py* ‖ 514. sum *vel* suum | *del Ri* ‖ 515. *add Ri* | *del Reizius* | aequo sit *vel* aequumst: *corr Ca* ‖ 517. Me *vel* Ma | *add Ri* ‖ 519. Itast ista *vel* Istas | nostrae: *corr Ri* ‖ 520. uise ad *vel* qui sedeat ‖ 521. *del Lipsius* | iuueo *vel* uiueo | et

SC. Ita fácere certumst. PE. Heús, Philocomasiúm, cito
Transcúrre curriculo ád nos: ita negótiu⟨m⟩st.
Post, quándo exierit Scéledrus a nobís, cito
Transcúrrito ad uos rúrsum curriculó domum.
Nunc pól ego metuo, néquid infuscáuerit.
Si hic nón uidebit múlierem — aperitúr foris.
SC. Pro di ínmortalis, símiliorem múlierem
Magisque eándem, ut pote quae nón sit eadem, nón reor
Deos fácere posse. PE. Quíd nunc? SC. Conmeruí malum.
PE. Quid ígitur? eanest? SC. Étsi east, non ést ea.
PE. Vidístin istam? SC. Vídi et illam et hóspitem
Conpléxum atque osculántem. PE. Eanest? SC. Néscio.
PE. Vin scíre plane? SC. Cúpio. PE. Abi intro ad uós domum
Contínuo: uide sitne ístaec [domum] uostra intús. SC. Licet:
Pulcre ádmonuisti. [si] iám ego ad te exibó foras.
PE. Numquam édepol hominem quémquam ludificárier
Magís facete uídi et magis mirís modis.
Sed éccum egreditur. SC. Périplec[t]omene, te ópsecro
Per deós atque homines pérque stultitiám meam

placide: *corr Ri* ‖ 522. heus *vel* heius | philocomasium *vel* philocomosium ‖ 523. Transcurrere: *corr* B^2 | negotiis (negotiust B^2) ‖ 524. quam do *vel* quam ‖ 525. rursum *vel* rusum ‖ 527 sq. fobis: *corr* B^2 ‖ 530. poteq, nosit: *corr* B^2 | reo: *corr* B^2 ‖ 531. conmeru: *corr* B^2 ‖ 532. ean est *vel* eam st | aest: *corr* B^2 ‖ 533. Vidisti inistam *vel* Vidistin eam ‖ 534. Conplexam: *corr Ac* ‖ 535. Vim: *corr B ras* | abit: *corr* B^2D^2 ‖ 536. ista haec: *corr* B^2 | *del Bo* ‖ 537. atte *vel* ate ‖ 539. FAC̣(ET)E: facite: *corr* B^2 | uidit et *vel* uidet: *corr* B^2 *cum A* ‖ 540. *del Ri* | TE *ex* TOE ‖ 541. stultitia mea: *corr* B^2 *cum A* ‖

Perqué tua genua — PE. Quíd opsecras me? SC. Inscítiae
Meae ét stultitiae ignóscas. nunc demúm scio
Me fuísse excordem, caécum, incogitábilem:
Nam Phílocomasium eccam íntus. PE. Quid nunc, fúrcifer?
Vidístin ambas? SC. Vídi. PE. Erum exhibeás uolo.
⟨SC.⟩ Meruísse equidem me máxumum fateór malum
Et tuaé fecisse me hóspitae aio iniúriam.
[SC.] Sed méam esse erilem cóncubinam cénsui,
Quoi mé custodem erus áddidit milés meus.
Nam ex úno puteo símilior numquám potis
Aqua aéque sumi quam haéc est atque ista hóspita.
Et mé despexe ad té per inpluuiúm tuom
Fateór. PE. Quidni fateáre ego quod uíderim?
Et ibi ósculantem meum hóspitem cum ista hóspita
Vidísti? SC. Vidi: cúr negem quod uíderim?
Sed Phílocomasium mé uidisse cénsui.
PE. Ratusne ístic me hominem esse ómnium minumí pretei,
Si ego mé sciente páterer uicinó meo

---

542. GENUA: gea ‖ 543. stultitiae (*sic A*) *vel* stultitiae meae DEMUM: dem *vel* idem: *corr B*[2]*D*[2] ‖ 544. excorde: *corr B*[2]*D*[2] *cum A* ‖ 545. quis: *corr B*[2] *cum A* ‖ 546. UIDISTIN: Vidisti | EXHIBEAS: exibeas ‖ 547. *add D*[2] | EQUIDEMME: tequidem e (*vel* et) | FATEOR: facior ‖ 548. FECISSE: fecisset | HOSPITIAE | alo iniuria (*vel* miuiria): *corr B*[2] *cum A* ‖ 551. umo: *corr B*[2] *cum A* | potis: POTEST ‖ 552. Atquam: *corr B*[2] *cum A* | aeque (*sic A*[1]) *vel* aquae (*sic A*[2]) | summis: *corr B*[2] *cum A* | atquem histham: *corr B*[2] *cum A* | hospita (*sic A*) *vel* hospitam ‖ 553. MEO | DESPEXEADTE: despexi atte ‖ 554. ‡ QUIDNUNC: quid (*vel* quit) ni | FATEAREERGO (*vel* ETEGO): fatear et ego et | UIDERIM: uiderit (*corr B*[2]) ‖ 555 sq. *solus habet A* | ISTAC (*vel* ISTA) ‖ 557. uidisset: *corr B*[2] *cum A* ‖ 558. ISTICMEHOMINEMESSE: me istic hominem esse | MINIMIPRAETEI: minimum (*corr B*[2]) pretii ‖ 559. scientem patere: *corr B*[2] *cum A* ‖

Eam fíeri apud me tam ínsignite iniúriam?
SC. Nunc démum a me insipiénter factum esse árbitror,
Quom rém cognosco. at nón malitiosé tamen
Feci. PE. Ímmo indigne: nám hominem seruóm suos
Domitós habere opórtet oculos ét manus
Orátionemque. SC. Égone si post húnc diem
Muttíuero, etiam quód egomet certó sciam,
Dato éxcruciandum me: égomet me dedám tibi.
Nunc hóc mihi ignosce, quaéso. PE. Vincam animúm meum,
Ne málitiose fáctum id esse aps te árbitrer.
Ignóscam tibi istuc. SC. Át tibi di faciánt bene.
<PE.> Ne tu hércle, si te dí ament, linguam cónprimes:
Posthác etiam illud quód scies nescíueris
Nec uíderis quod uíderis. SC. Bene mé mones:
Ita fácere certumst. séd satine oratú's? PE. Abi.
SC. Numquíd nunc aliud mé uis? PE. Ne me nóueris.
<SC.> Dedit híc mihi uerba. quám benigne grátiam
Fecít, ne iratus ésset. scio quam rém gerat:

---

560. Em: *corr* B^2 *cum A* | TAMINSIGNITAM: itam (*corr B ras*) insignite | iniuria: *corr* B^2 *cum A* ‖ 561. AME: me | TAMINSIPIENTER | arbitror (*sic A*) *vel* arbitro ‖ 563. HOMINEMSERUOSSUOS: homine seruo suo (*corr* B^2) ‖ 565. huc: *corr* B^2 *cum A* ‖ 566. Muttiuero (*sic A*) *vel* Metuero | ego mes *vel* ego me: *corr* B^2 *cum A* | SCIO ‖ 567. EXCRUCIANDUM: excruciatum | EGOMETMEDEDAM: ego me (egomet B^2) didam (dedam $B^2 D^2$) ‖ 568. IGNOSCE: ignoscam (ignoscas B^2) ‖ 569. malitiose: MALITIOSUM | arbitrer (*sic A*) *vel* arbitre ‖ 570. TIBIISTUT *ex* TIISTUC | TIBIDI: tibi (di *s. scr.* B^2) ‖ 571. NI | herclesite (*sic A*) *vel* hercles ita | ament (*sic A*) *vel* amant | CONPRIMES: conprimis | *dist Buechelerus* ‖ 572. POSTHAC: Post haec ‖ 573. NEC: Ne ‖ 574. pacere *vel* parcere: *corr* B^2 *cum A* | ESTSED: esset (est B^2) | ORATUS#ABI: oratus abit: *corr Ac* ‖ 575. PE. *et* SC.: *trai Ac* ‖ 576. quam (*sic A*) *vel* qua | GRATIAM: gratia ‖ 577. socios (*vel* sodos) qua: *corr* B^2 *cum A* ‖

Vt, míles quom extemplo á foro adueniát domum,
Domi cómprehendar. úna hic et Palaéstrio
Me habént uenalem: sénsi et iam dudúm scio.
Numquam hércle **ex** ista nássa ego hodie escám petam.
Nam iam áliquo aufugiam et me óccultabo ali quót dies,
Dum haec cónsilescunt túrbae atque irae léniunt.
Nam uní satis populo ímpio meruí mali.
(Verúm tamen, de me quídquid est, ibo hínc domum.)
PE. Illic hínc abscessit. sát edepol certó scio
Occísam saepe sápere plus multó suem.
†Quin íd adimatur ne íd quod uidit uíderit.
Nam illíus oculi atque aúres atque opínio
Transfúgere ad nos. úsque adhuc actúmst probe:
Nimiúm festiua<m> múlier operam praéhibuit.
Redeo ín senatum rúsum. nam Palaéstrio
Domí nunc apud mest, Scéledrus nunc autémst foris:
Frequéns senatus póterit nunc habérier.
Ibo íntro: ne, dum absum †multae sortitae fiat.

---

578. miles (*sic A*) *vel* mihi | exemplo *vel* extemplo (*sic A*) || 579. COMPREHENDAR: comprehendat || 581. hercule *Festus* | massa: *corr ex A et Festo* | hodie ego *Festus* | (hodie) capetam *vel* capiam: *corr ex A et Festo* || 582. aufugiam (*sic A*) *vel* aut fugiam | ALIQUOT: aut aliquot (*vel* aliquod) || 583. haec (*sic A*) *vel* hae || 584. UNI: nunc || 585. *secl Ribbeckius* | de me: DEM | hic: *corr* B^2 *cum A* || 588. QUINID: Quod in || 590. ad hunc (huc B^2) actum est: ADHUCTUMEST || 591. *add Gul* | OPERAMPRAEHIBUIT: opera peribunt || 592. SENATURUSUM: senatum (*vel* sinuatum) rursus || 593 sq. Frequens senatus sceledrus nunc autem foras Domi nunc apud me poterit nunc haberier (*vel* aberrier): *trai et corr ex A* || 595. MULTAESORTITAEFIAT: multi sortito (*vel* fortito) fuam ||

ACTVS III

PALAESTRIO. PERIPLEC[T]OMENVS. PLEVSICLES
SERVOS SENEX ADVLESCENS

PA. Cóhibete intra límen etiam uós parumper, Pleúsicles.
Sínite me prius próspectare, ne úspiam insidiaé sient,
Cóncilium quod habére uolumus. nam ópus est nunc tutó loco,
Ýnde inimicus néquis nostri spólia capiat cónsili.
[Ýnde inimicus néquis nostra spólia capiat aúribus.] 599b
Nám bene consultum ínconsultumst, si íd inimicis úsuist,
Néque potest quin, si íd inimicis úsuist, obsít tibi.
(Nám bene ⟨consultúm⟩ consilium súrripitur saepíssume,
Sí minus cum cura aút cautela lócus loquendi léctus est.)
Quíppe †hi si resciuere inimíci consiliúm tuom,
Tuópte tibi consílio occludunt línguam et constringúnt manus,
Átque eadem quae illís uoluisti fácere illi faciúnt tibi.
Séd speculabor, néquis aut hinc aút ab laeua aut déxtera
Nóstro consilió uenator ádsit cum aurití́s plagis.
Stérilis hinc prospéctus usque ad últumamst plateám probe.

---

596. ETIAM *ex* ETIM | PLEUSICLES: pleussicles *vel* pleusides || 597. PERSPECTARE: prospectare *vel* perspectari | SIENT: sint || 598. UOLIMUS | est nunc: EST || 599. NEQUI | NOSTRI: nostris *vel* nostra | CAPTAT | consili *vel* consiliis || 599b. *om A* nostra *solus B* || 600. ESTSI(ID): si id *vel* si fit | INIMICUSUIST: inimicis usus || 601. QUIN(SII)D: qui (*vel* quin) nisi | usuist *vel* usu est | obsit (*vel* obsi *vel* obsat) mihi: *corr Ac* || 602 sq. *secl Weisius* || 602. *add Bo* || 603. CAU(*ex* CA)TELLALOCUS: catalogo *vel* catalogos | LECTUS: lectum || 604. HISIRESCIUERE: scire siuere | TUUM: suum || 606. ILLIFACIU(NT): faciunt || 607. AUTABLAEUA: aut a leua *vel* a leua | dextera *vel* adextra: (A)DEXTERA || 608. auritis *vel* auratis || 609. ESTPLATEA(M): plateamst *vel* platea st̃ ||

Éuocabo. heus, Périplec[t]omene et Pleúsicles, progrédimini.
PE. Écce nos tibi oboédientes. PA. Fácilest imperium ín bonis.
Séd uolo scire: eodém consilio quód intus meditatí sumus
Gérimus rem? PE. Magis nón potest esse ád rem utibile. PA. Immo * *
Quíd tibi, Pleusiclés? PL. Quodne uobis pláceat, displiceát mihi?
Quís homo sit magís meus quam ⟨t⟩u's? ⟨PE⟩. Lóquere lepide et cómmode.
PA. Pól ita decet hunc fácere. PL. At hoc me fácinus misere mácerat
Meúmque cor corpúsque cruciat. PE. Quíd id est quod cruciát? cedo.
PL. Mé tibi istuc aetátis homini fácinora puerília
Óbicere ac neque té decora néque tuis uirtútibus
Á te expetere: †te ex opibus summis mei honoris grátia
Míhique amanti ire ópitulatum atque éa te facere fácinora,
Quaé istaec aetas fúgere facta mágis quam sectarí solet.
Eám pudet me tíbi in senecta obícere sollicitúdinem.
PA. Nóuo modo tu homo amás. siquidem te quícquam quod faxís pudet,
Níl amas, umbrá's amantum mágis quam amator, Pleúsicles.

---

610. *del Ri* | et *vel* ut | pleusides *vel* plesicles: *corr* B^2 || 613. non potest esse ad rem ut sibile *vel* ad rem non potest esse utibile | *lac signavimus* || 614. pleusicles *vel* pleusides (*item 625*) || 615. quamus *vel* quamuis | PE. *add Gru* | et *vel* mee || 616. PA. *solus D* | decet *vel* ded/// | anc (haec B^2) | PE. | hoc me *vel* hoc | miserũ *vel* miserã || 617. cruciat *vel* cruciant | PL. | ced(ent) *vel* te: *corr Ca* || 618. PE. || 619. atque *vel* neque: *corr Ribbeckius duce Ri* || 620. Aetate *vel* Ea te: *corr Ri* | mihi: *corr Py* || 621. ea te *vel* a te || 623. sollicitudine *vel* sollicitudinem || 624. PA. *vel* PE. | *dist Ri* | taxis: *corr* $B^2 D^2$ || 625 es *vel* ẽ ||

PL. Háncine aetatem éxercere me | amoris grátia?
PE. Quíd ais tu? tam tíbi ego uideor óppido Acherúnticus?
Tám capularis? támine tibi diu uídeor uita⟨m⟩ uíuere?
Nam équidem haud sum †natus annos praeter quínquaginta et quáttuor:
Cláre oculis uideó, pernix sum pédibus, manibus móbilis.
PA. Si álbicapillus híc uidetur, ne útiquam ab ingenió⟨st⟩ senex:
Ínest in hoc emússitata súa sibi ingenua índoles.
PL. Pól idquidem experiór ita esse ut praédicas, Paléstrio:
Nám benignitás quidem huius óppido adulescéntulis⟨t⟩.
⟨PE.⟩ Ímmo, hospes, magis quóm peric[u]lum fácies. magis noscés mea⟨m⟩
Cómitatem ergá te amantem. PL. Quíd opus nota nóscere?
PE. * * * * * * * * * * * * * * *
Ýt apud te exemplum éxperiundi hábeas, ne ⟨quaer⟩ás foris.
Nám nisi qui ipse amáuit, aegre amántis ingenium ínspicit.
Ét ego amoris áliquantum habeo [h]umórisque [me] etiam in córpore
Néquedum exarui éx amoenis rébus et uoluptáriis.

---

626. Hancine *vel* Hacine | gratia *vel* gratiam || 627. tu itane: totam *Nonius* | acheruntius *Nonius* || 628. capularis *vel* copularis | tamine *vel* tam me | *add Ca* | uiuere *vel* uidere || 629. haud *vel* aut || 630. Clare *vel* Claris | uideo *vel* uideor | manibus pedibus (*vel* sum pedes): *trai Guy* || 631. albi (*vel* albus: albet *Nonius*) capillus | ab *Nonius*: ibi | *add Scioppius* | senes *Nonius* || 632. emusitata: *corr ex Nonio* || 633. PE. || 634. adolescentules *vel* adolescentule: *corr Ca* || 635. hospes *vel* hospis | *del Guy* | mea *vel* inea || 636. Comitante merce te (*vel* merced///): *corr Ca* | nota noscere *vel* nos tam scire | *lac sign Ri* || 638. te *add B*[2] | ne itas *vel* negis: *suppl Luchsius* || 639. Nam ipsi *vel* Nam: *corr Gru* | qui *vel* quod || 641. amenis *vel* amoris ||

Vél cauillatór facetus uél conuiua cómmodus
Ídem ero: neque ego óblocutor sum álteri in conuíuio.
Íncommoditate ábstinere me ápud conuiuas †quomodo
Cómmemini[t]: et meae orátionis iústam partem pérsequi
Et meam partem itidém tacere[t], quom álienast orátio.
Mínume sputatór, screator sum, ítidem minume múccidus:
Póst Ephesi sum nátus, †non enim in Apulis, non sum Animula.
PA. Ó lepidum †semine, si quas mémorat u⟨i⟩rtu⟨t⟩ís habet:
Atque equidem plane éduc⟨a⟩tum in nútricatu Vénerio.
PE. Plús dabo quam praédicabo ex mé uenustatís tibi.
Néque ego | umquam aliénum scortum súbigito[m] in conuíuio:
Néque praeripio púlpamentum néque praeuorto póculum:
Néque per uinum umquam éx me[a] exoritur díscidium in conuíuio.
Síquis ibist odiósus, abeo dómum, sermonem ségrego.
Vénerem, amorem amoénitatemque áccubans exérceo:
PL. †Tu quidem edepol omnis moris ad uenustatem uacet.

---

643. Item: *corr Vss* | neque ego *vel* neque | oblecutor *vel* obliuiscor: *corr* B^2D^2 || 644. conuiuias: *corr* B^2 || 645. partem *vel* parem || 647. Minimis (Minime B^2) putatur scrahator || 648. animula *Pseudoservius cum Paulo*: in imula || 649. semine *vel* semisemne | *add Scu* || 650. *add Bent* || 651. uenustatis *vel* uenustas || 652. subigito min *vel* sub digito meo | conuiuio *vel* conuiuium || 653. pulpamenthum *vel* pulmentum | praeuorto *vel* peruorto | copulum: *corr* B^2 || 654. discidium in *vel* discidium || 655. ibi est odiosus *vel* sibi odiosus est | habeo: *corr* B^2 | segrego *vel* secreto || 656. amoram (*corr* B^2D^2) amonitatem (*corr* B^2) que accubas (*corr* B^2) || 657. PA.: *corr Pistoris* | uenustatem *vel* uenustate | uacet *vel* uicet ||

⟨PA.⟩ Cédo tris mi hominis aúric⟨h⟩alco cóntra cum istis móribus.
PL. Át quidem illuc aetátis qui sit nón inuenies álterum
Lépidiorem ad ómnis res nec †magis qui amicus amico sit magis.
PE. Túte me ut fateáre[t] faciam esse ádulescentem móribus:
Íta apud omnis cónparebo tíbi res benefactís frequens.
Ópusne erit tibi áduocato trísti, iracundo? écce me
Ópusne leni? léniorem díces quam mutúmst mare:
Líquidiusculúsque ero quam uéntus est fauónius.
Vél hilarissumúm conuiuam hinc índidem expromám tibi
Vél primariúm parasitum atque óbsonatorem óptumum.
Tum ád saltandum nón cinaedus málacus aequest á[n]tque ego.
PA. Quíd ad illas artís opt⟨ass⟩is, si óptio eueniát tibi?
PL. Huíc pro meritis út referri páriter possit grátia
Tíbique, quibus nunc mé esse experior súmmae sollicitúdini.
[PE.] Át tibi tanto súmptui esse míhi molestumst. ⟨PE.⟩ Mórus es[t].

---

658. *add Ribbeckius* | Cedo tris *vel* Ceteris | hominis *vel* hominibus | contramtum histis: *corr Ca duce* B^2 ‖ 660. quid amicus amicos sint: *corr* B^2 ‖ 661. adulescente: *corr* B^2 ‖ 662. conparebo *vel* conparabo | bona factis ‖ 663. Opus ne (*vel* nec) | tris furacundo: *corr* D^2 ‖ 664. dicis | quam mutum est mare *vel* quantum e amare ‖ 665. Liquidius cuiusque *et* faonius *vel* facinus: *corr ex Nonio* (fabonius) ‖ 666. hilarissimum *vel* hilarissimus | conuiuium | indidam: *corr Ca* ‖ 667. obsonat oram *vel* obsotorem: *corr* B^2 ‖ 668. salutandum: *corr ex Nonio* | maiacus equestant (*vel* egestant) que: *corr duce Nonio* ‖ 669. Quid *vel* Qui | at tillas *vel* attollas: *corr* B^2 | optissi (optassi B^2): *corr Ca* ‖ 670 Huius: *corr Guy* | referet: *corr* B^2 ‖ 671. esset experiosum me sollicitudini (*vel* sollicitudine): *corr* B^2 ‖ 672. *del Taubmannus* | sumptui *vel* sumptu | molestus ♯ *vel* molestumst ♯ | *del Ca* ‖

Nam ín mala uxore átque inimico síquid sumas, súmptus est:
Ín bono hospite átque amico quaé⟨s⟩tus est quod súmitur,
Et quod in di[ui]nis rébus sumat súmpti, sapientí lucrost.
Deúm uirtute est te únde hospitio accípiam apud me cómiter.
Es[t], bibe, animo obséquere mecum atque ónera te hilaritúdine:
Líberae sunt aédis, liber[s]um aútem ego me [tu] uolo uíuere.
Nám mihi deum uirtúte dicam própter diuitiás meas
Lícuit uxorém dotatam génere summo dúcere:
Séd nolo mihi oblátratricem in aédis intro míttere.
PL. Qúr non uis? nam prócreare líberos lepidúmst opus.
PE. Hércle uero líberum esse téte, id multo lépidiust.
(PA. Tú homo et alterí sapienter pótis es consulere ét tibi.)
Nám bona uxor suáue ductust, sí sit usquam géntium,
[PE.] Vbi ea possit ínueniri: uérum egone eam ducám domum,
Quaé mihi numquam hoc dícat: 'eme, mi uír, lanam, unde tibi pállium

---

673. sumat: *corr Ca* ‖ 674. *add* D^2 ‖ 675. *del Leo* | sumas sumptu: *correximus* ‖ 676. est tasenunde (est eundem *Nonius*): *corr Hauptius* | accipiem: *corr ex Nonio* | commitas *vel* est comitas: *corr Ri* ‖ 677. Est bibe *vel* Est bono: siue *Nonius* | onerate hilaritus me *vel* onerata hilarissime: *corr ex Nonio* ‖ 678. *del Ri* | tuo *vel* tuọ: *del Lorenzius* | libere (bibere B^2): *corr Ribbeckius* ‖ 679. uirtutem: *corr* B^2 ‖ 680. summo *vel* sumo ‖ 681. oblatraticem: *corr* B^2 *cum A, ut vid* | INTRODUCERE ‖ 682. PA. | lepidus sonus: *corr ex A* ‖ 683. TEṬEID: ut *vel* it (id B^2) LEPIDIUSEST: est lepidius ‖ 684. *secl Ribbeckius* | est: *corr* B^2 (*cum A, ut vid*) ‖ 685. SUAUEḌUÇ(TU)STSI: sua deductust (*vel* deducta est) ‖ 686. POSSIT: possi *vel* possim ‖ 687. numquam (*sic A*) *vel* nunc quam | eme mi (*sic A*) *vel* e memini | IANAM: tanam ‖

Málacum et calidum cónficiatur túnicaeque hibernaé bonae,
Ne álgeas hac híeme'? hoc numquam uérbum ex uxore aúdias:
Vérum prius quam gálli cantent, quaé me e somno súscitet,
Dícat: 'da, mi uír, Calendis meám qui matrem múnerem:
Dá qui †faciat condi at dá quod dem quinquátribus
Praécantrici, cóniectrici, háriolae atque harúspicae:
Flágitiumst si níl mittetur, quaé supercilió spicit.
Túm plicatricém clementer nón potest quin múnerem:
Iám pridem, quia níl abstulerit, súscenset ceriária:
Tum ópstetrix expóstulauit mécum, parum missúm sibi:
Quíd? nutrici nón missuru's quícquam quae uernás alit?'
Haéc atque †huius símilia alia dámna multa múlierum
Me úxore prohibént, mihi quae huius símilis sermonés sera[n]t.
PA. Dí tibi propitií sunt: nam hercle si ístam semel amíseris
Líbertatem, haud fácile in eundem rúsum restitués locum.

---

688. MALACUM: Malam cum | HIBERNAE: mihi bernae *vel* //////ibernae || 689. algeas *et* ex uxore (*sic A*) *vel* aleas *et* uxore || 690. galli *vel* calli | MEE: me || 691. mihi: *corr cum A, ut vid* | qui (*sic A*) *vel* que | MUNEREM: uenerit || 692. faciat condi at dan (*vel* conclamando: da B^2D^2) | DEM: det: *corr* B^2 || 693. PRAEC(ANTR)ICI: Preccatrici *vel* Precatatrici | conlectrici: COC-T(ri)CI: *corr Ca* || 694. Flagitium est si (*sic Festus*) *vel* Flagitium si (*sic* [SI] *A*) | mitteturq· *vel* mittetur: *corr ex A et Festo* || 695. PLICAT(rices): patricam: *corr Stu* | POTEST: potest esse (*vel* pota est) hinc | QUIN: quam (*corr* B^2) || 696. CERIARIA: ceraria || 697. OPSETRIX: obstrex: *corr* B^2D^2 || 698. QUID: Quii | missurus: *corr Lamb* || 699. similia (*sic A*) *vel* similias || 700. PROHIBENT: prohibenti | SIMILESSERMONESSERANT: similis (*vel* simile) sermonis erant: *corr Lamb* || 701. propitii sunt: PROPITI | NAMHERCLE: hercle nam | ISTAM: ista || 702. HAUD: aut (*corr* B^2) | facile (*sic A*) *vel* eacile | IN: in te | RUSUMRESTITUISLOCUM: rusum (*vel* rursum) restitues uocum (*vel* uccum) ||

Át illa laus est, mágno in genere et ín diuitiis máxumis
Líberos hominem éducare, géneri monimentum ét sibi.
PE. Quándo habeo multós cognatos, quíd opus est mihi líberis?
Núnc bene uiuo et fórtunate atque út uolo atque animo út lubet.
Méa bona mea morté cognatis dídam, inter eos pártiam:
Hí apud me aderunt, mé curabunt: uísent quid agam, quíd uelim:
Príus quam lucet ádsunt, rogitant nóctu ut somnum céperim.
(Eós pro liberís habebo, quí mihi mittunt múnera.)
Sácrificant: dant índe partem míhi maiorem quám sibi,
Ábducunt ad éxta, me ad se ad prándium, ad cenám uocant.
Ílle miserrumúm se retur, mínumum qui misít mihi.
Ílli inter se cértant donis: égomet mecum mússito:
'Bóna mea inhiant: mé certatim nútricant et múnerant.'
⟨PA.⟩ Nímis bona ratióne nimiumque ád te et tuam uitám uides,

---

703. genere (*sic A*) *vel* generet | masumis: *corr B^2 cum A* || 704. HOMINES | educaret: *corr B^2 cum A* || 705. fit mihi liberis: MIHI: *corr Goe duce Ri* || 706. ETFORTUNATE: et (*vel* ei) fortunato | UOLOATQ·: uolo atquam | animo ut lubet: UTANIMOUTUOLET || 707. MEABONA: Meam bona | COGNATISDIDAM: cognatim dicam | PARTIAM: partim || 708. HI: Li *vel* Licet (Hi B^2) | MEADERUNT: me (*vel* te) ederunt | UISENT: uisant *vel* uisam | AGAMQUIDUELIM: agam (*vel* agant) hic quid uelit (*vel* uelint) || 709. lucet (*sic A*) *vel* lucent | rogitant noctu ut (*sic A*) *vel* rogitat noctum | SOMNUMCEPERIM: somnium caeperiam || 710. *secl Guy* | HABEBOQUIMIHI: habeo quam || 711. dent *vel* dus: *corr B^2 cum A* | MALOREM || 712. exta (*sic A*) *vel* extra | se prandium: *corr B^2 cum A* | UOCANT: uocat (*corr B^2D^2*) || 713. miserrimum (*sic A*) *vel* miserrummum *vel* miser summum || 714. EGOMETMECUMMUSSITO: ego et mucum (haec mecum B^2) musito || 715. MECERTATIMNUT(RI)CANTETMUNERANT: certatim nutricunt et munera || 716. ADTEETTUAMUITAM: atte (*vel* ate) et tua multam (*vel* multa) | uides: HABES ||

[PA.] Et tibi sunt gemini ét trigemini, sí te bene habes, fílii.
⟨PE.⟩ Pól si habuissem, sátis cepissem míseriarum e líberis.
* * * * * * * * * * * * * * *
Cóntinuo excruciárer animi: si eí forte fuissét febris,
[PE.] Cénserem emorí: cecidissetue ébrius aut de equo úspiam,
Métuerem ne ibi díffregisset crúra aut ceruicés sibi.
⟨PL.⟩ Huíc homini dignúmst diuitias ésse et diu uitám dari,
Qui ét rem seruat ét se bene habet suísque amicis úsuist.
PA. Ó lepidum caput. íta me di deaéque ament, aequóm fuit
Deós parauisse, úno exemplo ne ómnes uitam uíuerent.
Sícut merci prétium statuit quíst probus agoránomus:
Quaé probast ⏑ –́ ⏑ – ⏑, pró uirtute ut uéneat,
Quae ínprobast, pro mércis uitio dóminum pretio paúperet:
Ítidem diuos díspertisse uítam humanam aequóm fuit:

---

717. TRIGEMINI: triticemini (tricemını B^2) | HABEṬFILIẠ || 718. habuisset satis cepisse: *corr* B^2 *cum A* | ELIB(ERI)S: liberis || 719. *lac sign Ri* || 720. *solus habet A* (SIẸI *vel* SṬẸṬ) || 721. *dist Bergkius* | cecidisset ne (*item A*): *corr Ri* | DEEQUOUSPIAM: dequo suspiam (*vel* suscipiam) || 722. DEFREGISSET (*item* B^2): defrigisset: *corr Ribbeckius* | AUT: ad || 723. *add Ribbeckius* | ESSEET: esset (esse *BD ras*) | DARI: dare || 724. et rem (*sic A*) *vel* ecrem | SE: qui | USUIESṬ: uult *vel* uule (*om* B^1) || 725. PL. *vel* PA. | media eaeque (*vel* media eaque *vel* medietaque) amet: *corr* B^2D^2 *cum A* | aequom *vel* q̃m: AEQUUM || 726. PARAUISSE: parauisset | ỤNỌỤNO || 727 sqq. *verba* pro uirtute — inprobast *om A, verba* quist probus — probast *om reliqui: lac sign Ri, ubi* (quae inproba est) mers pretium eis statuis (pro uirtute) *habet Nonius* (*ex v. 727?*) | SICUT: Sicuti | ueniat (neuiant *Nonius*): *corr Beroaldus* | inproba si pro: *corr ex Nonio* | mercis (*sic A et Nonius*) *vel* mercedis | PAUPẸRẸT: pauper erit (pauperat *Nonius*) || 730. DISPERTISSE: disperdisset | AEQUM ||

Quí lepide ingeniátus esset, uítam ei longinquám darent,
Qui ínprobi essent ét scelesti, is ádimerent animám cito.
Si hóc parauissént, et homines éssent minus multí mali
Ét minus audactér scelesta fácerent facta: et póstea,
Quí homines probi éssent, esset ís annona uílior.
PE. Quí deorum consília culpet, stúltus inscitúsque sit,
Quíque eos uituperét. nunc istis rébus desistí decet:
Núnc uolo opsonáre ut, hospes, tuá te ex uirtute ét mea
Meaé domi accipiám benigne, lépide et lepidis uíctibus.
PL. Níl me paenitét iam quanto súmptui fuerím tibi.
Nam hóspes nullus tám in amici hospítium deuortí potest,
Quín, ubi triduóm continuom fúerit, iam odiosús siet:
Vérum ubi dies decém continuos sít, east odiorum Ílias.
Tam étsi dominus nón inuitus pátitur, serui múrmurant.
PE. Séruiendae séruituti ego séruos instruxí mihi,
Hóspes, non qui míhi imperarent quíbusue ego essem obnóxius.

---

731. INGENIATUS: ingenuatus | EILONGINGUAM: longinquam || 732. QUIIMPROBIESSENTETSCELESTIISADIMERENTANIMUM: Qui in (*vel* Quin) probi est (*vel* [e]stet) scaeles hisus (*vel* scaele//////// is: scaelesti his B^2) adhimerant (adhimerent B^2) animam || 733. (PA)RAUISSEN(TE)T: parauisset (parauissent $B^2 D^2$) | ESSENT: esset || 734. FACERENT: faceret || 735. is: IIS || 736. CONSIL(IA)CULPET: concilia culpe | INSCITUSQ·: insictusque || 737. QUIQ·: Quid que (*vel* quae) | UIṬIP̣ẸRET | NUNCISTIS: nunciam (*vel* nuntiam) isti || 738. uolo (*sic A*) *vel* uolom | OPSONARE: obsonare *vel* obsonorae | UT: uelut *vel* tlut | TUATE: tuam te *vel* tua | et mea (*sic A*) *vel* tua || 739. DONI: demi (*corr* B^2) || 740. QUANTUMSUMPTUM: quanto sumptum: *corr Ca* | FUERIMIHIBI || 741. HOSPESNULLUS: hoc pis (*vel* hospis) nullus *vel* hoc pusillus | INAMICI: inimici | deuorti *vel* diuorti: DEUERTI (*ex* DEUERI) || 742. SIET: sit || 743. SITEẠESTODIORUMILIAS: ite astodorum illas || 744. INUITUSPARTITUR: uitus (*vel* uitiis) sit patitur | MURMURANT: murmurat || 745. SERUIENDAESERUITUTI: seruienti seruitute | seruos (*sic A*) *vel* miser uos | INSTRUXI: introduxi *vel* introuxi || 746. IMPERARENT: inpararent | QUIBUSUE: quibus | ESSEM: aessae (*om B*) ||

Si íllis aegrest míhi id quod uolup est, meó remigio rém gerunt:
Támen id quod odióst faciundumst cúm malo atque ingrátiis.
Núnc quod occepi ópsonatum pérgam. PL. Si certúmst tibi,
Cómmodulum obsoná, ne magno súmptu: mihi quiduís sat[a] est.
PE. Quín tu istanc orátionem hinc ué⟨te⟩rem atque antiquam ámoues?
[Nam] Próletarió sermone núnc quidem, hospes, útere.
Nam í[i] solent, quando áccubuere[t], ubi céna adpositast, dícere:
'†Quid opus fuit hoc sumptu tanto nostra gratia?
Ínsaniuisti hércle: nam idem hoc hóminibus sat[a] erá[n]t decem.'
Quód eorum caussa óbsonatu⟨m⟩st, cúlpant[e] et comedúnt tamen.
PA. Fít pol illuc ad illúc exemplum: ut dócte et perspecté sapit.
PE. Séd ⟨e⟩idem hominis númquam dicunt, quámquam adpositumst ámpliter:
'Iúbe illud demi: tólle hanc patinam: rémoue pernam, níl moror:
Aúfer illam offám porcinam: próbus hi[n]c conger frígidus⟨t⟩:
Rémoue, abi aufer': néminem eorum ha⟨e⟩c ádseuerare aúdias,

---

747. Si illius egressi mihi inicit (*vel* incit) quod uolupis me horem remigio rem gero: *corr ex A* ‖ 748. odiose faciundumst cum (*vel* facihundum ficum) malum atque mingratis (*vel* malum ingratis): *corr ex A* (ODIOST) ‖ 749. CERTUMST: certus ‖ 750. nemo agnum sumptū (*vel* suptu) ‖ 751. Quantu ‖ 752. *del Bent* | proletario *vel* ploletario | hospis ‖ 753. ii *vel* hii ‖ 754. tanto *vel* tanta ‖ 756. caussa (*vel* causa) obsonatu si ‖ 757. illut (*vel* illud) *lis*: *corr Bo* | perspecie *vel* perspiciē ‖ 758. *add Ri* | numquam *vel* umquam | atpositumst *vel* appositum ‖ 759. demi tolle *vel* denui tolli | pernam *vel* perdam ‖ 760. porcinam *vel* portinam | concer | *add Ri* ‖ 761. aufer *vel* aufert | neminem *vel* nemine ‖

Séd procellunt se ét procumbunt dímidiati, dum áppetunt.
PA. Bónus bene ut malós desc⟨r⟩ipsit móres. PE. Haud centésuma⟨m⟩
Pártem dixi atque, ótium rei sí s[t]it, possum exprómere.
PA. Igitur id quod ágitur †hic prímum praeuorti decet.
Núnc hoc animum aduórtite ambo. míhi opus est operá tua,
Périplec[t]omene: nám ego inueni lépidam sycophántiam,
Qui ádmutiletur míles ⟨us⟩que caésariatus, átque uti
Huíc amanti ac Phílocomasio[m] hanc éfficiamus cópiam,
Ýt hic eam abducát abeatque. ⟨PE.⟩ Dári istanc rationém uolo.
PA. Át ego mihi anulúm dari istunc tuóm uolo. PE. Quam ad re⟨m⟩ úsuist?
PA. Quándo habebo, igitúr rationem ⟨m⟩eárum fabricarúm dabo.
PE. Ýtere, accipe. PA. Áccipe a me rúsum rationém doli
Quam ínstitui. PE. Perpúr⟨i⟩gatis dámus tibi ambo operam aúribus.
⟨PA.⟩ Érus meus ita mágnus moechus múlierumst, ut néminem
Fúisse[t] aeque néque futurum crédo. PE. Credo ego istú[n]c idem.
PA. †Itaque Alexandrí praestare praédicat formám suam:
Ítaque omni⟨s⟩ se ultró sectari in Épheso memorat múlieres

---

762. *Iteratur post v.* 777 (*ubi est* Sed [*vel* Se] procumbunt in mensam dimidiati petunt) | *dist Ac* ‖ 763. descipsit *vel* decepsit ‖ 764. rei *vel* re | *del Py* ‖ 766. hoc *vel* huc ‖ 767. *del Ri* | lepidem: *corr Ca* ‖ 768. *add Ca* ‖ 769. philocomasium: *corr Ca* ‖ 770. abducit | dare ‖ 771. quamatre ‖ 773. PL. accipe | rusum *vel* rufum *vel* rursum ‖ 774. PE. *vel* PL. | *add Fl* | ambo damus tibi: *trai Fl* ‖ 775. moeccus *vel* cecus ‖ 776. atque neque | PL.: *corr Ac* ‖

⟨PE.⟩ Édepol qui te dé isto multi †cupiunt non mentí⟨ri⟩er:
Séd ego ita esse ut dícis teneo púlcre. proin, Palaéstrio,
Quám potis tam uérba confer máxume ad compéndium.
PA. Écquam tu potís reperire fórma lepida múlierem,
Quoí fa⟨ce⟩tiárum †corpusque sit plenum ét doli?
PE. Íngenuamne [h]an[c] líbertinam? PA. Aequi ístuc facio, dúm modo
Eám des quae sit quaéstuosa, quaé alat corpus córpore
Quoíque sapiat péctus: nam cor nón potest, quod núlla habet.
PE. Laútam uis an quaé nondum sit laúta[m]? PA. Sic consúcidam:
Quám lepidissumám potis quamque[m] ádulescentem máxume.
PE. Hábeo eccillam meám clientam, méretricem adulescéntulam.
Séd quid ea usus ést? PA. Vt ad te eám iam deducás domum
Ítaque eam huc ornátam adducas: éx matronarúm modo
Cápite compto crínis uittasque hábeat adsimulétque se
Túam esse uxorem: ita praécipiundumst. PL. Érro quam insistás uiam.
PA. Át scietis. séd [ha]ecqua ancillast ílli? PE. Est primé cata.

---

779. mentier *vel* metier ‖ 780. palesirio ‖ 782. PA. *vel* PL. | Et quam ‖ 783. *add Ca* ‖ 784. Ingenuumne | atque istuc faciomdum (*vel* faciundum) ‖ 785. desque *vel* diesque ‖ 786. iam cor ‖ 787. PE. *om B* | uis an *vel* uisam ‖ 788. quamquem *vel* quamquam ‖ 789. PE. *om. B* | ECCILLAM: hec illam | CLIENTAMMEAM: meam dienta (*vel* cliente) | MERETRICEM: meletricem *vel* melectricem ‖ 790. QUIDEAUSUS: qui te (*vel* te quid) ausus | ESTAUT | deducas (*sic A*) *vel* delucas ‖ 791. EXMATRONARUM: matronarum ‖ 792. at simul etque (*vel* eq.) ‖ 793. TU(A)M: Tam | esse uxorem (*sic A, ut vid*) *vel* uxorem esse ‖ 794. scietis (*sic A*) *vel* stetis | HAECQUA: haecque | primicata: *corr Salm* ‖

PA. Eá quoque opus est. íta praecipi⟨t⟩o múlieri atque ancíllulae,
Vt simulet se túam esse uxorem et déperire hunc mílitem:
Quásique hu⟨n⟩c anulúm faueae s⟨u⟩ae [ancille] déderit, ea porró mihi,
Míliti ut darém: quasique ego reí sim interpres. PE Aúdio:
[PA.] Né me surdum †uerberauit si audis: ego recté meis
Aúris ut * * * PA. * * * * * * * * *
Eí dabo: ⟨a⟩ tuá mihi uxore[m] dícam delatum ét datum,
Vt sese ad eum cónciliarem. ille — eíus modist — cupiét miser:
Quí nisi adulterió studiosus reí nulli aliaest ínprobus.
PE. Nón potui⟨t⟩ reperíre, si ipsi Sóli quaerendás dares,
Lépidioris duás ad hanc rem quám ego ¦. habe animúm bonum.
PA. Érgo adcura: séd propere opust. nunc tu aúscultata mi, Pleúsicles.
PL. Tíbi sum oboediéns. ⟨PA.⟩ Hoc facito: [PA.] míles domum ubi aduénerit,
Mémineris ne Phílocomasium nómines. PL. Quem nóminem?
PA. †Diceam. PL. Nempe eandém quae dudum cónstitutast. PA. Páx, abi[s].

---

795. *add Sarac* ‖ 796. deperire huc *vel* perire hunc ‖ 797. hoc (*sic A*) *vel* huc | famęsę (*vel* famose) ancille: *corr Scal* ‖ 798. sim interpres *vel* sum interpes ‖ 799a. *del Ri* | uerberauit *vel* uerberat uit ‖ 799b. AURISUT——— *accessit ex A* ‖ 800. EIDABO: Dabo | *add Ca* | tua *vel* tuam ‖ 801. SESEAD: sese at *vel* sedeat | eum *vel* mecum | conciliarem *vel* conciliare | *dist Madvigius* ‖ 803. *add Py* | reperire *vel* reperiri ‖ 804. rem *vel* aeram | habe *vel* ab ‖ 805. adcuras et properã (*vel* properas): *corr Brixius* | mi pleusides *vel* pleusicles ‖ 806. *add et del Palm et Gru* | huc facito *vel* hoc facto ‖ 807. quem (*sic A, ut vid*) *vel* quam ‖ 808. constituitast *vel* constituta est (*sic A*) | *del Ca* ‖

PL. Méminero: sed quíd meminisse id réfert, * ego té tamen.
PA. Égo enim dicam túm, quando usus póscet. intereá tace:
Ýt quom etiam hic †agit, actutum pártis defendás tuas.
PL. É[g]o ego intro igitur. PA. Eí, praecepta sóbrie adcurés face.

PALAESTRIO. LVRCIO
SERVOS PVER

PA. Quantás res turbo, quántas moueo máchinas.
Erípiam ego hodie cóncubinam míliti,
Si cénturiati béne sunt manup[u]larís mei.
Sed illúm uocabo. heus Scéledre, nisi negótium⟨st⟩,
Progrédere ante aedis: té uoco, Palaéstrio.
LV. Non óperaest Sceledro. PA. Quíd iam? LV. Sorbet dórmiens.
PA. Quid, sórbet? LV. Illud 'stért[er]it' uolui dícere:
Sed quía consimilest quóm stertas quasi sórbeas —
PA. Eho, an dórmit Sceledrus íntus? LV. Non nasó quidem:
Nam eo mágnum clamat. ⟨PA.⟩ Tétigit calicem clánculum:
Prompsit †amardiminam ámphoram cellárius.

---

809. quid *vel* qui || 810. poscit || 811. cum *vel* nunc | *ante* actutum *aliud verbum habuit A, ut vid* || 812. *del Ri* | et praecepta: *corr Gul* | ut cures: *corr Ri* || 815. *del Pareus* || 816. heus *vel* heius | *add Ri* || 817. uoco *vel* uoca || 818. dormiens (*sic A*) *vel* dormes || 819. steterit *vel* sterterit || 820 sq. quod: *corr Ac* | stercas *vel* stertas || 822. Eho (*sic A*) *vel* Eo | non naso (*sic A*) *vel* nonaso || 823. *add Ac* || 824. Dormisit *vel* Domisit: *corr Pareus* (PR—— *A*) | amardiminam *vel* a arclimin | cellarius *vel* cellararius ||

[PA.] Eho tú, sceleste, qui ílli suppromú's: eho.
LV. Quid uís? PA. Qui[d] lubitumst ílli condormíscere?
LV. Oculís, opinor. PA. Nón te istuc rogitó, scelus.
[LV.] Procéde huc: periistí iam nisi uerúm scio.
[PA.] Prompsísti tu illi uínum? LV. Non prom⟨p⟩sí. PA. Negas?
LV. Nego hércle uero: nam ílle me uetuit dícere.
Neque équidem heminas ócto exprom⟨p⟩si in úrceum,
Neque ílle hic calidum | éxbibit in prándium.
PA. Neque tú bibisti? LV. Dí me perdant, sí bibi,
Si bíbere potui[sti]. PA. Quíd iam? LV. Quia enim obsórbui:
Nam nímis calebat, ámburebat gútturem.
⟨PA.⟩ Alii ébrii sunt, álii poscam pótitant:
Bonó subpromo et prómo cellam créditam.
⟨LV.⟩ Tu hercle ⟨íti⟩dem faceres, sí[t] tibi esset crédita:
Quoniam aémulari nón licet, nunc ínuides.
⟨PA.⟩ Eho, an úmquam prompsit ántehac? respondé, scelus.
Atque út tu scire póssis, * dicó tibi:
Si fálsa dicis, Lúrcio, excruciábere[t].
LV. Ita uéro? ut tu ipse mé dixisse délices:
Post ⟨é⟩ sagina ego éicia⟨r⟩ cellária,

---

825. *del Ac* | Eho *vel* Eoh | *dist Ri* | suppromus *vel* suppm̄'s: *corr Scu* || 826. *del Beroaldus* || 827. istuc *vel* istic || 828. huc *vel* huic || 830. me uetuit *vel* metuit || 831. feminas || 832. exuiuit: *corr Ca* || 833. bibisti *vel* biuisti || 834. bibere *vel* bere | quid enim absorbui *schol. Luc.* || 835. caleuit *vel* caluit: *corr ex Nonio* | amburenat: adurebat *Nonius* || 836. *add Parcus* | ebrii *vel* ebri (*sic A*) | alia postcam potaitam (*vel* postquam potatam): *corr Palm et Ac cum Lipsio* || 837. subp̄mo et promo *vel* subpromo || 838. diem: ID—: *corr Bergkius* || 840 sq. anumquam (*sic A*) *vel* numquam | PROMPSIT: promisit || 843. palsa uotio *vel* uocio: *corr Fl duce Gronovio ex inscr* (LUCRIO) || 844. LV. *add D* | *dist Bo* || 845. e *add Ri* ||

Vt tíbi †si promtis álium subpromúm pares.
PA. Non édepol faciam: age[t] éloquere audactér mihi.
LV. Numquam édepol uidi prómere. uerum hóc erat:
Mihi ímperabat, égo promebam póstea.
PA. Hoc ílli crebro cápite sistebá⟨n⟩t cadi.
LV. Non hércle tam istoc uálide cassabá⟨n⟩t cadi.
Sed in célla erat †paulum nimis loculi lúbrici:
Ibi erát bilibris aúla sic proptér cados:
Ea saépe deciens cómplebatur ⟨ín⟩ die:
†Ea plenam atque inanem fieri plena maxuma
Vbi bácc⟨h⟩abatur aúlla, cassabánt cadi
PA. Abi, abi íntro iam. uos ín cella uinária
Bacchánal facitis: iam hércle ego erum adducam á foro.
LV. Perii: éxcruciabit mé erus, domum si uénerit,
Quom haec fácta scibit, quía sibi non díxerim.
Fugiam hércle aliquo atque hoc ín die⟨m⟩ extollám malum.
Ne díxeritis óbsecro huic uostrá⟨m⟩ fidem.
PA. Quo[t] té agis? LV. Missus sum álio: iam huc reuénero.
PA. Quis mísit? LV. Philocomásium. PA. Abi: actutúm redi.
LV. Quaesó tamen, tu meám partem, infortún⟨i⟩um

846. promtis *vel* proptis | (su)BPROMUMPARES: subpromis paris ‖ 849. imperauat *vel* imperauit | promebam (*sic A*) *vel* prome ‖ 850 sq. Hic: *corr Brixius* | illi *vel* ille | cebro *vel* celebro: *corr Lindemannus* | sistebat *vel* sistebas: *corr Beroaldus* (*cum A?*) ‖ 852. *om A* | cassauat *vel* cessauit: *corr Py* ‖ 853. erit ‖ 854. uilibris | auilis hic: *corr Ri et Bo* ‖ 855. deciens *vel* deiciens | compleuatur *vel* completur | *add Scal* ‖ 855[b]. —NEM-(I I)ER(iope)RAMA(xi)M— ‖ 856. Vbi (*sic A*) *vel* Vidi | AULLA: auia | cassabat: *corr ex A* ‖ 857. ABI(ABIINTROI)AM: Abi ablintro (*vel* Abi intro) iam: *dist Langenus* ‖ 858. erum: ILLUM | ADDUCAMAFORO: adducata (*vel* adducta) fore ‖ 859. excruciauit ‖ 860. Quom *vel* Quomodo: CUM | sciuit: *corr* D^2 | DIXERIM: dixerit ‖ 861. *add Ca* | extollat ‖ 863. Quot *vel* Quod | tu: *corr Pius* | iam *vel* ian ‖ 865. infortinum: *corr Sverdsioeus* ‖

Si díuidetur, me ábsente accipitó tamen.
PA. Modo íntellexi quám rem mulier géssorit:
Quia Scéledrus dormit, hú⟨n⟩c subcustodém suom
Foras áblegauit, dum áb se huc transiré⟨t⟩. placet.
Sed Périplec[t]omenus quam eí mandaui múlierem
Nimis lépida forma dúcit. di hercle hanc rem ádiuua⟨n⟩t.
Quam dígne ornata incédit, ⟨h⟩aud meretrície.
Lepide hóc succedit súb manus negótium.

PERIPLEC[T]OMENVS. SENEX **ACROTELEVTIVM.** MERETRIX
MILPHIDIPPA. ANCILLA **PALAESTRIO** SERVOS

PE. Rem omném tibi, Acroteleútium, tibique úna, Milphidíppa,
Domí demonstraui [in] órdine. hanc fabricám fallaciásque
Minus sí tenetis, dénuo uolo pércipiatis pláne.
Satis si íntellegitis, áliud est quod pótius fabulémur.
AC. Stultítia ⟨at⟩que insipiéntia †mfalsta haé⟨c⟩ sit,
Me ire ín opus alienum aút tibi mea⟨m⟩ óperam pollicitári,
Si ea in ópificina[m] nésciam aut mala ésse aut frauduléntą.

---

866. diuidetur *vel* id uidetur ‖ 867. quam *vel* qua ‖ 869. Foris: *corr Lamb* | dum *vel* a dum ‖ 870. *del Ri* ‖ 871. adiuuat *vel* at uiuat ‖ 872. aut ‖ 874. omnem acretele tibi ut ium (*vel* ut unum): *corr Stu duce Ca* ‖ 875. *del Py* ‖ 876. tenetis *vel* netetis | plane *vel* uplane ‖ 877. quod *vel* quid ‖ 878. mfalsta *vel* mfalsa ‖ 879. Me ire *vel* Mei rei | operam *vel* opera ‖ 880. eam: *corr Ca* | nesciat ‖

PE. At méliust * monérier. AC. Meretrícem commonéri
Quam sáne magni réferat, nil clámst. quin egom⟨et⟩ últro,
Postquam ádbibere aurís meae tuae [m]óram oratiónis,
Tibi díxi, miles quem ád modum potísset deasciárei.
PE. At némo solus sátis sapit: nam ego múltos saepe uídi
Regiónem fugere cónsili prius quám reperta⟨m⟩ habére⟨nt⟩.
AC. Siquíd faciendumst múlieri male átque malitióse,
Ea síbi inmortalis mémoriast meminísse[t] et sempitérna.
Sin béne [aut] quid aut fidéliter faciúndumst, eadem ⟨e⟩uénie[n]t
Oblíuiosa[e] extémp⟨u⟩lo ut fiá[n]t, meminisse néquea[n]t.
PE. Ergo ístuc metuo quó⟨m⟩ uenit uobís faciundum utrúmque:
Nam id próderit mihi, míliti[a] male quód facietis ámbae.
AC. Dum né scientis quíd bonum faciámus, ne formída.
PE. Mala †milla mer est * * * * * * * * * *
AC. * * * * * né paue[t], peióribus conuéniunt.

---

881. PE. *vel* PA. | meliust *vel* melius | commoneri *vel* commoueri || 882. egom *vel* ego in: *corr Ac* | sustro *vel* fustro: *corr Gul* || 883. adbibere *vel* adhibere | meae *vel* mea (*vel* meae) et tuam moram: *corr Gul* || 884. deasdarei *vel* asseclarei: *corr Palm* || 886. *add Py et Lamb* || 889. *del Ca* | faciundum si: *corr Ca* | ueniunt: *corr Ri* || 890. Obliuiose *vel* Obliulose | *del Ri* (*ter*) | *add Bo* | nequeunt *vel* neque eunt || 891. metuo *vel* metu | *add Mue* || 892. *del Ac* || 893. nescientis: *corr Beroaldus* quod *vel* quid | faciamus *vel* faciemus || 894 sq. milla mer *vel* mulier | *lac sign Ri* ||

PE. Ita uós decet. conséquimini. PA. Cesso égo illis obuiam íre?
Veníre saluom gaúdeo. lepide hércle ornatus [in]cédit.
<PE.> Bene ópportuneque óbuiam es, Palaéstrio. em tibi ádsunt
Quas mé iussisti addúcere[t] et [c]quo ornátu. PA. Eu, noster ésto.
Palaéstrio Acroteleúti[c]um salútat. AC. Quis <h>ic am<á>bost,
Qui tám pro nota nóminat me? PE. Hic nóster architéctust.
AC. Salue, árchitecte. PA. Sálua sis. s[i]ed díc mihi. [ha]ecquid híc te
Oneráuit praeceptís? PE. Probe meditátam utramque dúco.
PA. Audíre cupio quem ád modum: nequíd peccetis páue[u]o.
PE. Ad túa praecepta dé meo nil hís nouom adpos<í>ui.
AC. Nempe lúdificari mílitem tuom erúm uis? PA. Exlocúta's[t].
<AC.> Lepide ét sapienter, cómmode et facéte res paráta<st>.
PA. Atque huíus uxorem †tu uolo adsimulari. <AC.> Fíet.
PA. Quasi míliti animum adiéceris simuláre. <AC.> Sic futúrumst.
<PA.> Quasique éa res [est] per me intérpretem et tuam áncillam †eiecceretur.

---

896. AC. cesso ‖ 897. Venere | *del Bo* ‖ 898. obuiam *vel* obuia | palestridem (*vel* plestridem) tibi: *corr Ca* ‖ 899. ne iussisti (*vel* iusisti) | AC.: *corr Ac* | esio ‖ 900. qui sic | *add Ca* ‖ 901. Qui *vel* Quid | notam minat (*vel* mittat) notā PE. hic (*vel* ehic): *corr Guy duce Py* ‖ 902. siet *vel* iset ‖ 903. duco *vel* ducam ‖ 904. paueuo *vel* paueno ‖ 905. his nouom *vel* his | atposui *vel* posui: *corr Ca* ‖ 907. facite | parate: *corr Ca* ‖ 908. huius *vel* huis | fiat: *corr Beroaldus* ‖ 909 sq. PA. *om B* | adieceris *vel* adieris | *add Ca* | aeres (*vel* heres) aest *vel* res est: *corr*

AC. Bonus uátes poteras ésse: nam quae súnt futura dícis.
PA. Quasique ánulum hunc ancíllula[m] tua[m] abs té detulerit á⟨d⟩ me,
Quem ego míliti * * darem tuis uérbis. AC. Vera dícis.
PE. Quid istís nunc memoratís opust, quae cómmeminere? AC. Méliust.
Nam, mí patrone, hoc cógitato: ubi próbus est architéctus,
Bene líneatam sí semel carínam conlocáuit,
Facile ésse nauem fácere, ubi [fundata constitutast]
Nunc haéc carina sátis pro⟨be⟩ fundáta et bene statútast:
Adsúnt fabri †architectique ateam ⟨h⟩aud inperíti.
Si nón nos mater⟨i⟩árius remorátur quod opus⟨t⟩ quí det,
Noui índolem nostri íngeni, cito erít parata náuis.
PA. Nempe tú nouisti mílitem, meum erúm? AC. Rogare mírumst:
Populi ódium quidni nóuerim, magnídicum, cincinnátum,
Moechum únguentatum? PA. Núm ille te nam nóuit? AC. Numquam uídit:
Qui nóuerit me quís ego sim? PA. Nimis lépide fabuláre.
Eo †potiuerim lepidius pol fíeri. AC. Potin ut hóminem

Ri | interpretem *vel* interpetem | ancillam eieceretur *vel* ancilla ceretur || 911. natis | num: *corr Ca* | qui || 913. Quem *vel* Quarem || 914. PE. *vel* PA. | commeminere *vel* comminere || 916. liniatam: *corr Ca* || 917. *del Ri* || 918. hic: *corr Ca* | profundata bene et: *suppl et trai Ac* || 919. eabri *vel* muliebria | aut *vel* ant: *corr Py* || 920. t *add Lamb* || 922. mirumst *vel* mirus || 923. quinni nouerit *vel* qum nouerint | magnidicum *vel* magnidicunt || 924. Moechumun (*vel* Menechmum) guentatum | illaetaenam *vel* illa eam: *corr Bo* || 925. sum *vel* sim || 926. potiuerim *vel* potiueriin *vel* potiuerun ||

Mihi dés, quiescas cétera? ni lúdificata lépide
Ero, cúlpam omnem in me inpónito. PA. Age ígitur intro abíte:
Insístite hoc negótium sapiénter. AC. Alia cúra.
PA. Age, Périplec[t]omene, ⟨h⟩as núnciam duc íntro. ego ad forum íllum
Conuéniam atque illi hunc ánulum dabo átque[m] praedicábo
A[t] túa | uxore míhi datum esse[t] eamque[m] íllum deperíre.
Hanc ád nos, quom extemplo á foro ueniémus, mittitó⟨te⟩,
Quasi clánculum ad ⟨eum⟩ míssa sit. PE. Faciémus: alia cúra.
PA. Vos módo curate: ego illúm probe iam onerátum hu[n]c a⟨c⟩ciébo.
PE. Bene ámbula, bene rém geras. egone hóc si efficiam pláne,
Vt cóncubina⟨m⟩ mílitis meus hóspes habeat hódie
Atque hínc Athenas áuehat: ⟨si⟩ hodie húnc dolum dolámus,
Quid tíbi ego mittam múneris? AC. * * * * * * *
* * * * * * * * dat †ne ab si mulier óperam.
PE. Lepidíssume et compsíssume [AC.] confído confutúrum.
⟨AC.⟩ Vbi fácta erit conlátio nostrárum malitiárum,
⟨H⟩aud uéreor ne nos súbdola perfídia peruincámur.

---

928. inponit *Nonius* | age igitur *vel* agite ‖ 929. AC. Alia *vel* alia ‖ 930. *del Ri* | as *vel* ad: *corr Ca* | nuntiam | ego *vel* egom ‖ 931. hunc *vel* hoc ‖ 932. eamquam ‖ 933. Hoc *vel* Hec *vel* Hao | quam: *corr Ca* | *add Bo* ‖ 934. clanculum *vel* danculum | *add Py* ‖ 935. oneratur | aciebo *vel* acibo ‖ 936. gerat: *corr Scy* | egone *vel* ego nec ‖ 937. militis meus *vel* meus | hospis ‖ 938. habeat: *corr Dousa* | *add Gru duce Ca* ‖ 939 sq. mittam *vel* mita | *lac sign Ri* ‖ 941. Lepidi sum et: *corr Gru* | comi sumet *vel* cõmissum: *corr ex gloss. Plaut.* | *del Ri* | cum futurum: *corr Ca* ‖ 942. *add Ribbeckius* | militiarum ‖ 943. Aut ‖

PE. [H]Abe⟨á⟩mus ergo intro, haéc uti meditémur cogitáte,
Vt áccur[r]ate et cómmode hoc quod agéndumst exsequámur:
Nequíd, ubi miles uénerit, titubétur. AC. Tu moráre.

ACTVS IV

PYRGOPOLINICES. PALAESTRIO
MILES SERVOS

PY. Vólup est, quod agas si íd procedit lépide at⟨que ex⟩ senténtia.
Nam égo hodie ad Seleúcum regem mísi parasitúm meum,
V́t latrones quós conduxi hinc ád Seleucum dúcere⟨t⟩:
Qui éius regnum tútarentur, míhi dum fieret ótium.
PA. Quín tu tuam rem cúra potius quám Seleuci, quaé tibi
Cóndicio noua et lúculenta fértur per me intérpretem.
PY. Ímmo omnis res pósteriores póno atque operam dó tibi.
Lóquere: auris meás profecto dédo in dicioném tuam.
PA. Círcumspice[to]dum, néquis nostro hic aúceps sermoní si⟨e⟩t:
Nam hóc negoti clándestino ut ágere⟨m⟩ mandatú⟨m⟩s⟨t⟩ mihi.

---

944. Habemus: *corr Ca* ‖ 945 sq. *ordine inv libri: trai Gul* | huc | agendumst *vel* agendum ‖ 947. Volup *vel* Voluptas | si id *vel* siit | *add Ri* ‖ 948. hodie *vel* hodi | seleucum *vel* seleuticum (*item v. 949*) ‖ 950. Que | eius regnum *vel* eius ‖ 951. tutauam *vel* tuam | seleu(ti)cique: *dist Brixius* ‖ 952. offertur *Servius Dan* (et mihi — per te) ‖ 954. dido ‖ 955. Circumspicito eum: *corr Guy* ‖ 956. clandestino *vel* dandestino | mandatus: *corr Ca* ‖

PY. Némo adest. <PA.> Hunc árrabonem <a>móris primum a me áccipe.
PY. Quíd hic? undest? PA. A lúculenta átque festiua fémina,
Quaé te amat tu<a>mque éxpetessit púlcram pulcritúdinem.
Eíus hunc mi anulum ád te ancilla pórro ut deferrém dedit.
PY. Quíd ea? ingenua<n> án festuca fácta <e> serua[re] líberast?
PA. Váh, egone ut ad te ab líbertina esse aúdere<m> internúntius,
Qui íngenuis satis résponsare[t] néqueas, quae cupi<ún>t tui?
PY. Núptanest an uídua? PA. Et nupta et uídua. PY Quo pactó potis
Núpta et uidua esse <é>adem? PA. Qui<a> aduléscens nuptast cúm sene.
PY. Eúge. PA. Lepida et líberali fórmast. PY. Caue mendácium.
PA. Ád tuam formam illa úna dignast. PY. Hércle pulcram praédicas.
Séd quis east? PA. Senis húius uxor Périplec[t]omen[s]i. PY. †Proxumo.
PA. Éa demoritur te átque ab illo cúpit abire: odít senem.
Núnc te orare atque óbsecrare iússit, ut eam cópiam

957. PY. *vel* PA. | accepi || 958. PY. Quid *vel* Quid | PA. (*s. scr.*) *vel* PY. A || 959. tumque *vel* cumque: *corr Pius* | expetisset: *corr Ri duce Pio* || 960. Eius *vel* Eis | nunc: *corr Ac* | deferret || 961. *dist Sey* | n *add Ac* | ac festuca | e *add Dousa* || 962 sq. Wah *vel* Va | abste || 964. responsaret *vel* responderet: *del Ca* | que cupit uti *vel* capiti uti: *corr Scioppius* || 965. Nuptanistan *vel* Nuptanst: *corr Ri* | uidua PA. (*s. scr.*) *vel* uida PY. | quid || 966. Nupta et uidua *vel* Vidua et nupta adem *vel* asdem *vel* idem | nupta si *vel* nupta: *corr Ca* || 967. Lepida *vel* Lepide || 968. pulchrum: *corr Pius* || 969. ea est *vel* haec st | *del Ri* || 970. ab illo *vel* abilo | cipit *vel* incipit: *corr Ac* || 971. capiam *vel* cupiam ||

Síbi potestatémque facias. PY. Cúpio hercle equidem, si ílla uolt.
PA. Quaé cupit? PY. Quid illá faciemus cóncubina[m] quaé domist?
PA. Quín tu illam iube ábs te abire quó[d] lubet: sicút soror
Eíus ⟨h⟩uc gemina[m] uénit[e] Ephesum et máter accersúntque eam.
PY. Ého tu, aduenit Éphesum mater éius? PA. Aiunt quí sciunt.
PY. Hércle occasiónem lepidam, ut múlierem excludám foras.
PA. Ímmo uin tu lépide facẹre? PY. Lóquere et consiliúm cedo.
PA. Vín tu illam actutum ámouere, a te út [h]abeat per grátiam?
PY. Cúpio. ⟨PA.⟩ Tum [PA.] te hoc fácere oportet. tíbi diuitiarum ádfatimst:
Iúbe sibi aurum atque órnamenta quae ílli instruxti múlieri
Dóno habere †auferet abs te quo lubeát sibi.
PY. Plácet ut dicis. séd ne | istam amíttam et haec mutét fidem
Víde modo. PA. Vah délicatu's: quaé te tamquam oculós amet.
PY. Vénus me amat. PA. [a]St, táce: aperi[un]tur fóris: concede huc clánculum.
Haéc celox illíust quac hi⟨n⟩c egréditur internúntia.

---

973. illa *vel* illā | quando mist (*vel* misit) ‖ 974. iubet ‖ 975. ug: *corr Gru* ‖ 976. Eon tu: *corr Ri* | aeuius ‖ 978. facere PY. loquere *vel* faceret PY. loquerit ‖ 979. habeat *vel* habeant ‖ 981. Iube *vel* Iubi | quae illi *vel* illi | instruxit: *corr Ca* ‖ 982. quo *vel* quod | iubeat: *corr D* ‖ 983. et haec *vel* haec ‖ 984. Vide *vel* Vido | delicatus: *corr Ri* | tẹ tanquam *vel* etiam | amet *vel* meos ‖ 985. *del Ca* | tace *vel* tacet | *del Bent* | foris *vel* fores | huc danculum *vel* hunc clanculum ‖ 986. illius est *vel* illius | *add Beroaldus* | egreditur *vel* egredietur ‖

<PY.> Quaé [haec] celox? <PA.> Ancíllula illius ést quae hi<n>c egreditúr foras:
Quae ánulum istunc áttulit quem tíbi dedi. PY. Edepol haéc quidem
Béllulast. PA. Pithécium haec est praé illa et spinturnícium.
Víden tu illam oculis uénaturam fácere atque aucupium aúribus?

MILPHIDIPPA. PYRGOPOLINICES. PALAESTRIO
ANCILLA MILES SERVOS

MI. Iámst ante aedis círcus ubi sunt lúdi faciundí mihi.
Díssimulabo hos quási non uideam néque esse hic etiam dúm sciam.
PY. Táce: subauscultémus, ecquid dé me fiat méntio.
MI. Númquis[nam] hic prope adest quí rem alienam pótius curet quám suam?
Qui aúcupet me quíd agam? qui de[m] uésperi uiuát suo?
Eós nunc homines métuo mihi ne obsínt neue op<s>te<n>t úspiam: 996a
Éra mea, quoius própter amorem cór nunc miser * * * * 996b
Dómo s<i> ibit †ac dum huc transiuit atque húius cupiens córporist,

---

987. *del Bo* | est quae *vel* est | *add Beroaldus* | foras *vel* foris ‖ 988. dedit: *corr B ras* ‖ 989. Bellulast *vel* Belluas | phitecium: *corr Pius* ‖ 990. oculis uae (*vel* ut) naturam: *corr ex Nonio* ‖ 991. Tam est | ludificandi: *corr Ca* ‖ 993. haec quid *vel* ecqui ‖ 994. *del Reizius* | prope adest *vel* properat est ‖ 995. QUIDAGAM: quid (*vel* quit) aquam | quidem: *corr Ca* | uiuat *vel* iuiat ‖ 996a. opte *vel* obtet ‖ 996b. *solus A habet in marg sup* [(ERA *et* (MISER,CU *vel* ECU] ‖

Quae ámat hunc hominem nímium lepidum et nímia pulcritúdine,
Mílitem Pyrgópolinicem. PY. Sátin haec quoque me déperit?
Meám laudat speciem. ⟨PA.⟩ Édepol huius sérmo[nis] haud cinerem quaéritat.
PY. Quo árgumento? PA. Quía enim loquitur laúte et minume sórdide.
(Quídquid istaec dé te loquitur, níl attrectat sórdidi.)
Tum aútem illa ipsast nímium lepida nímisque nitida fémina.
PY. Hércle uero iam ádlubescit prímulum, Palaéstrio.
PA. Príusne quam illam oculís †tuis? PY. Vídeo id quod credó tibi.
†Cum haec elocutam illam autem absentem subigit me ut [PA.] amem. ⟨PA.⟩ Hercle hánc quidem
Níl tu amassis: míhi haec desponsast. tíbi si illa hodie núpserit,
Ego hanc continuo uxórem ducam. PY. Quíd ergo hanc dubitas cónloqui?
PA. Séquere hac me ergo. PY. Pédisequos tibi sum. MI. Ýtinam, quoius causa * *
Fóras sum egressa, cónueniundi míhi potestas éuen[i]at.
PA. Erit ét tibi exoptatum óptinget: bonum habe ánimum, ne formída:

---

998. nimia pulchritudine *vel* nimiam pulchritudinem ‖ 999. Militem (*sic A*) *vel* Pilitem | haec *vel* hoc | deperit *vel* deperii ‖ 1000. *add Ri* | *del Gru* | haut cinerem *vel* aut emerem ‖ 1001. PA.: *corr Ri* | #Q(UIA): quia: *corr Ri* | laute (*vel* laudẽ) et minime sordide: (NIHILATTRECT)ATSORD(IDI) ‖ 1002. *secl Ri* | Quid ait (*vel* ad) ista hec: QUIDISTAECQUAE: *corr Bo* | sordide: *corr Ri* ‖ 1003. Tu *vel* Tum (*sic A*) | illa ipsa est (*sic A*) *vel* milia ipsa | lepida *vel* lepidam | nitida *vel* itidẽ ‖ 1005. iliam | uideo *vel* ideo ‖ 1006. elocutam *vel* locuta | me ut *vel* metuit | *del Ac* | amem *vel* amen | *add Ac* ‖ 1007. desponsa est *vel* desponsatast tibi ‖ 1008. ergo hanc *vel* ergo hac ‖ 1009. pedis equis *vel* pedis sequus ‖ 1010. Foras *vel* Fori | *del Ri* ‖ 1011. Erit et *vel* Erit | habe *vel* habet ‖

Homo quídamst qui scit quód quaeris ubi sít. MI. Quem ego hic audíui?
PA. Sociúm tuorum concíliorum et partícipem †consiliarium.
MI. Tum pól ego id quod celo haú celo. PA. Immo et célas et non célas.
⟨MI.⟩ Quo argúmento? ⟨PA.⟩ Infidós celas: ego súm tibi firme fídus.
MI. Cedo sígnum, si harunc Báccharum es. PA. Amat múlier quaedam quéndam.
MI Pol istúc quidem multae. PA. At nón multae de dígito donum míttunt.
MI Enim cógnoui nunc: fécisti modo míhi ex procliuo plánum.
Sed hic númquis adest? PA. Vel adést uel non. MI. Cedo té mihi solae sólum [esse].
PA. Breuin án longinquo sérmone? MI. Tribus uérbis PA. Iam ad te rédeo.
PY. Quid ego? híc astabo tántisper cum hac fórma et factis síc frustra[m]?
PA. Patere átque asta: tibi ego hánc do operam. PY. †Properando excrúcior.
PA. Pedetémptim tu [haec] scis tráctari soli⟨tá⟩s hasce huius modi mércis.
PY. Age age, út tibi maxume cóncinnu⟨m⟩s⟨t⟩. PA. Nullúmst hoc stolidius sáxum.

1014. HAU: haud | *spat om A* | E TCE(L(A)SẸṬ: etiam (*vel* et etiam) sed ‖ 1015. celas (*sic A*) *vel* colas | FIR(ME)FIDUS: firma fides *vel* firme fidelis ‖ 1016. ẸS (*ut vid*): est ‖ 1017. de digito donum *vel* didigito domum ‖ 1018. procliuo patrem: *corr Gul* ‖ 1019. numquis (*sic A*) *vel* nunc quis | uel adest *vel* uel est | solae solum esse *vel* si soluē: *del Pius* ‖ 1020. Breuin: BREUẸṂ | an longinquo *vel* am loginquo ‖ 1021. *dist Sey* | cum hac forma *vel* quom hac formam | sit (*vel* si sic) frustram: *corr Cu* ‖ 1022. atque *vel* aeque | sta tibi *vel* ast abi | excrucior *vel* excruciet ‖ 1023. *del Ri* | tractare: *corr Py* | soles *vel* sole: *corr Ri* | hasce huius *vel* huius ‖ 1024. *add Ca* | nullumst *vel* nullus est ‖

Redeo ád te. quid me uóluisti? MI. Quo pácto hoc †cilium accépi,
†Velis ut fero ad te cónsilium. PA. Quasi hu⟨n⟩c dépereat —MI. Teneo ístuc.
PA. Conlaúdato formam ét faciem et uirtútis commemoráto.
MI. Ad eám rem habeo omnem aciém, tibi ut⟨i⟩ dudúm iam demonstráui.
PA. Tu cétera cura et cóntempla et de meís uenator uérbis.
PY. Aliquám mihi partem hodie óperae des deníque: iam tandem ades †ilico.
PA. Adsum: ímpera, siquid uís. PY. Quid illaec narrát tibi? ⟨PA.⟩ Lamentári
[PA.] Ait íllam miseram, crúciari et lacrimántem se adflictáre,
Quia tís egeat, quia té careat: ob eám rem huc ad te míssast.
PY. Iube adíre. PA. At scin quid tú facias? face té fastidi plénum,
Quasi nón lubeat: me inclámato, quia síc te uolgo uólgem.
PY. Memini ét praeceptis párebo. PA. Voco | érgo hanc quae te quaérit?
PY Adeát, siquid uolt. PA. Síquid uis, adi, múlier. MI. Pulcer, sálue.
PY. Meum cógnomentum cónmemora[ui]t. di tíbi dent quaequomque óptes.

1025. accepi *vel* apeli ‖ 1026. UELIS**A— | ut *vel* it | depereat *vel* depereant ‖ 1027. commemorato (*sic A*) *vel* commemorate ‖ 1028. matiem *vel* faciem: *corr Ca* | *add Herm* | iam *vel* clam ‖ 1030. iam tandem: TANDEM | ades *vel* adest ‖ 1031. illa haec *vel* haec: *corr Gru* | *add Py* | lamentari *vel* te lamentari ‖ 1033. tis *vel* scis | ad te *vel* ate ate | missa est (*sic A*) *vel* missat ‖ 1034. scin *vel* sin | facite *vel* facito: *corr Ca* | fastidi (*sic A*) *vel* fastili ‖ 1035. sic tam: *corr Py* ‖ 1036. quae te (*sic A*) *vel* ut ‖ 1037. uis adi *vel* uis ‖ 1038. commemorauit *vel* quis commerauit: *del Herm* | quaecumque (*sic A*) *vel* ut ‖

MI. Tecum aétatem exigere út liceat — PY. Nimium óptas. MI. Non me díco,
Sed erám meam quae te démoritur. PY. Multae áliae idem istuc cúpiunt,
Quibus cópia non est. MI. Écastor haud mírum, si te habes cárum,
Hominém tam pulcrum et praéclarum uirtúte et fórma ⟨et⟩ fáctis.
Deus dígnior fuit quisquam hómo qui esset? PA. Non hércle humanu[m]st érg[e]o:
Nam uólturio plus húmani credóst. PY. Magnum me fáciam,
Nunc quóm ill⟨a⟩ec me [il]sic cónlaudat. PA. Viden tu ígnauom, ut sese ínfer[a]t?
[PY.] Quin tu huíc responde: [PA.] haec íllaec est ab illá quam dudum ⟨díxi⟩.
PY. Qua ab íllarum? nam ita me óccursant multaé: meminisse haud póssum.
MI. Ab illá quae digitos déspoliat suos ét tuos digitos décorat:
Nam hunc ánulum ab tui cupiénti[s] huic detuli, h[u]ic * * * * pórro.
PY. Quid núnc tibi uis, muliér, memora. MI. Vt quae té cupit eam ne spérnas:
Quae pér tuam nunc uitám u⟨i⟩uit: sit nécne sit spes in te únost.

1039. exigere *vel* exire ‖ 1040. de te moritur *vel* te demeritur: *corr Pius* ‖ 1041. haud *vel* ut | carum (*sic A*) *vel* earum ‖ 1042. praeclaram *vel* praeclara: *corr Ri* | uirtute *vel* uirtutem | forma *vel* formã | *add Ca* ‖ 1043. Heus *vel* Heuis: *corr Brixius* | quisquam *vel* quam | m *del Ri* | e *del Hauptius* ‖ 1044. me faciam *vel* faciam ‖ 1045. quo *vel* quoniam: *corr Ri* | illic | me illic: *corr Ri* | uiden tu *vel* uident | inferat *vel* inferant: *del Ac* ‖ 1046. responde *vel* p̃sipondi | illic est: *corr Py* | illa *vel* illã | *add Reizius* ‖ 1047. Qua *vel* Quam | occursant *vel* occursat | haut *vel* aut ‖ 1048. tuos *vel* uos ‖ 1049. hunc *vel* huc | anulum ab tui *vel* anulum | huic *vel* huc | detuli huic *vel* detuli: *corr Ri* ‖ 1050. memora *vel* memorat | qui te ‖ 1051. per tuam *vel* perpetuam | uult: *corr Pius* | sit *vel* si | nec ne *vel* nec ‖

PY. Quid núnc uolt? MI. Te conpéllare et conplécti et contrectáre.
Nam nísi tu illi fers súppetias, iam illa ánimum despondébit.
Age, mi Áchilles, fiat quód te oro: serua íllam pulcram púlcer,
[PA.] Expróme benignum ex te íngenium, urbícape, occisor régum.
PY. Heu hercle ódiosas res: quótiens hoc tibi, uérbero, ego interdíxi,
Meam né sic uolgo póllicitere operám. PA. Audin tu, múlier?
Dixi hóc tibi dudum et núnc dico: nisi huic uérri adfertur mérces,
Non híc suo seminió quemquam porcéllam inpertitúrust.
MI. Dabitúr quantum ipsus pretí poscet. PA. Talentúm Philippi[um] huic opus aúrist.
Minus áb nemine accipiét. MI. Eu ecastór, nimis uilest tándem.
PY. Non míhi auaritia umquam ínnatast: satis hábeo diuitiárum.
Plus mi aúri millest módiorum Philippí. PA. Praeter thensaúros.
Tum argénti montis, nón massas, habet †ethna mons non aeque áltos.

1052. compellare *vel* conpellaret | contractare *vel* contrectare || 1053. despondebit (*sic A*) *vel* despondit || 1054. achilles *vel* achillis | pulchram pulchre || 1055. ubi cape *vel* iniuirbicape: *corr Ca* || 1056 sq. Heu (*sic A?*) *vel* Eu || 1058. ne sic *vel* sic | pollicitare *vel* polliciteres: *corr Bent* || 1059. uerriant fertur *vel* uerreant uel tu: *corr ex Prisciano* | merces *vel* mercis || 1060. proculem (porculaenam *Priscianus*): *corr Reizius* | impertiturust (*sic Priscianus*) *vel* inpertitust || 1061. ipsus *vel* ipsius | preti *vel* pretiist | *del Sey* || 1062. nemine *vel* nemini | eu *vel* neu || 1063. innatast *vel* nata est || 1064. mille est *vel* est | modiorum *vel* mosidium | praeter thesaurus *vel* praecertens aurus: *corr Ri* || 1065. *distinximus* | ethna mons non *vel* non ||

MI. Eu ecástor hominem périurum. PA. Vt ludó? MI. Quid ego? ut subléсto[s]? †PA. Scite.
MI. Sed amábo mitte me áctutum. PA. Quin tu huíc respondes áliquid,
Aut fácturum aut non fácturum? ⟨MI.⟩ Quid illám miseram animi excrúcias,
Quae númquam male de té meritast? ⟨PY.⟩ Iub⟨e⟩ eám[i]pse exire huc ád nos:
Dic me[hi] ómnia quae uolt fácturum. ⟨MI.⟩ Facis núnc ut facere⟨st⟩ aéquom,
Quom quaé te uolt eandém tu uis — PA. Non [hoc] ínsulsum huic ingénium⟨st⟩.
MI. Quomque me óratricem hau spréuisti sistíque exorare éx te.
Quid est, út ludo? PA. Nequeo hércle ⟨e⟩quidem risu[m] ádmoderarier ⏑́ ⏑
MI. Ob eám causam huc abs te áuorti. PY. Non édepol tu scis, múlier,
Quantum égo honorem nunc ílli habeo. MI. Scio et ístuc illi dícam.
PA. Contra aúro alii hanc uendére potuit operám. MI. Pol istuc tibi crédo.
PA. Meri béllatores gígnuntur, quas híc praegnatis fécit,
Et púeri annos octíngentos uiuónt. MI. Vae tibi, nugátor.

1066. ecastor *vel* castor ego ui: *corr Ca* | *del Ac* || 1067. mitte *vel* mittite | respondes *vel* respondis || 1068. *add Buggius* | animi excrucias *vel* et amicam crucias || 1069. de te meritast *vel* dixerit ⌗ at | *del Rittershusius* || 1070. mihi | ut facere aequum *vel* facere aequom: *addidimus duce Ri* || 1071. Quod: *corr Lamb* | que *vel* ipte *vel* te: *corr Gru* | eandem *vel* eadem | PY. hinc ingenium: *corr Ri* || 1072. Cumque *vel* Qm | hii *vel* hic: *corr Ca* | ixste || 1073. nequeo *vel* neque | *add Bo* | risum ac (*vel* risu meo) moderarier: *corr Ri et Ca* || 1077. gignuntur *vel* cinguntur | praegnatis *vel* praegnantis || 1078. PY. *vel* PA. ||

⟨PY.⟩ Qui⟨n⟩ mílle annorum pérpetuo uiuónt ab sa⟨e⟩clo ad saéclum.
PA. Eo mínus dixi, ne haec cénseret me aduórsum se mentíri.
MI. Perií, quot hic ipse annós uiuet, quoius fílii tam diu uíuont?
PY. Postríduo natus sum égo, mulier, quam Iúppiter ex Ope nátust.
PA. Si hic prídie natus forét quam illest, hic habéret regnum in caélo.
MI. Iam iám sat amabost: sínite abeam, si póssum, uiua a uóbis.
PA. Quin érgo abeis, quando résponsumst? MI. Ibo átque illam huc addúcam,
Proptér ⟨quam⟩ operast mihi. númquid uis? PY. Ne mágis sim pulcer quám sum:
Ita mé mea forma habe[n]t sóllicitum. PA. Quid hic núnc stas? quin abis? MI. Ábeo
PA. Atque ádeo, audin [tu]? dicíto docte et cordáte. ⟨MI.⟩ Vt cor ei sáliat.
⟨PA.⟩ Philocómasio dic, síst ⟨ist⟩ic, domum ut tránseat: hunc hic ésse.
MI Hic cúm erast: †clam nostrum hunc sermonem sublegerunt.
⟨PA.⟩ Lepidé factumst: iam ex sérmone hoc gubernábunt doctius pórro.

1079. ab sacio *vel* ab satio ‖ 1080. censeret *vel* censerit ‖ 1081. cuius *vel* cui | uiuunt *vel* sunt ‖ 1082. natus *vel* natos | ope natus est *vel* optuma est ‖ 1083. natus foret *vel* foret ‖ 1084. abeam si *vel* abea nisi | uiua a *vel* adiuua ‖ 1085. atque *vel* at ‖ 1086. *add Bent* | PY. ne *vel* ne | pulcher *vel* pulchra | sum *vel* suam ‖ 1087. hic nunc *vel* nunc hic ‖ 1088. *del Reizius* | docte *et* ut cor ei saliat *vel* ut docte *et* curas aluit | *add Ca* ‖ 1089. *add Ca* | si est hic *vel* est hic: *corr Brixius* | hunc *vel* huc ‖ 1090. era (*vel* fera) est | sermonem sublegerunt *vel* sublegerunt sermonem (sermonem sublegerat [*et* quae etiam *pro* clam] *Pseudoservius*) ‖ 1091. *add Py* | factumst iam *vel* factum sciam ‖

MI. Re[me]moráre: abeo. PA. Neque té remoro⟨r⟩ neque té tago neque te — táceo.
PY. Iube máturare illam éxire huc: iam istíc rei praeuortémur

---

PYRGOPOLINICES. PALAESTRIO
MILES SERVOS

PY. Quid núnc mihi's[t] auctor út faciam, Paláestrio,
De cóncubina? nám nullo pactó potest
Prius haéc in aedis récipi quam illam amíserim.
PA. Quid mé consultas quíd agas? dixi equidém tibi,
Quo pácto id fieri póssit clementíssume.
Aurum átque uestem múliebrem omnem habeát sibi,
Quae illi ínstruxisti: súmat, habeat, aúferat:
Dicásque tempus máxume[m] esse ut eát domum:
Sorórem geminam adésse et matrem dícito,
Quibus cóncomita⟨ta⟩ récte deueniát domum.
PY. Qui[d] tú scis eas adésse? PA. Quia oculís meis
Vidi híc sororem esse éius. PY. Conuenítne eam?
PA. Conuénit. PY. Ecquid fórtis uisast? PA. Ómnia

1092. PA.: *corr Gru* | MI. abeo: *corr Gru, trai Bo* | remoro *vel* moro | et ago *vel* te tango: *corr Bo* | te *vel* et ‖ 1094. Quid *vel* Quis | mihi nunc: *trai Ri* ‖ 1096. haec in *vel* in | obmiserit: *corr Scal* ‖ 1098. pacto id *vel* id pacto ‖ 1099. muliebrem omnem *vel* omnem muliebrem | sibi *vel* tibi | *sequitur in B v. 1097 iteratus* ‖ 1101. maxumum: *corr Scal* | eat *vel* sedeat ‖ 1102. geminat esse *vel* geminam esse: *corr Ca* ‖ 1103. Quibus cum comita (*vel* commita): *corr Ac* ‖ 1104. *del Ca* | adesse *vel* atissẽ ‖ 1106. ecquid *vel* et quid (*sic Nonius*) | fortius: *corr ex Nonio* ‖

Vis óptinere. PY. Vbi mátrem esse aiebát soror?
PA. Cubáre in naui líppam atque oculis túrgidis
Nauclérus dixit, quí illas aduexít, mihi.
Is ad hós nauclerus hóspitio deuórtitur.
⟨PY.⟩ Quid is? écqui fortis? ⟨PA.⟩ Ábi sis hi⟨n⟩c: nam tú quidem
Ad equás fuisti scítus admissárius,
Qui cónsectare quá maris qua féminas.
Hoc áge nunc. ⟨PY.⟩ Istuc quód das consiliúm mihi,
[PA.] Te cúm illa uerba fácere de ista ré uolo:
Nam cúm illa sane cóngruit sermó tibi.
⟨PA.⟩ Qui pótius quam tute áde⟨a⟩s, tuam rem túte agas?
Dicás uxorem tíbi necessus [esse] dúcere:
Cognátos persuadére, amicos cógere.
PY. Itán[e] tu censes? PA. Quíd ego ni ita cénseam?
PY. Ibo ígitur intro. tu híc ante aedis ínterim
Speculáre, ut ubi illaec pródeat me próuoces.
PA. Tu módo istuc cura quód agis. PY. Curatum íd quidemst.
Quin sí uoluntate nólet, ui extrudám foras.
PA. Istúc caue faxis. quín potius per grátiam
Bonam ábeat abs te: atque íllaec quae dixí dato.

1107. optinare *vel* opinare: *corr Ca* | aiebat *vel* aleuat || 1108. naue *vel* nabel | oculis turgidis *vel* oculi turgredis || 1109. Nauclerus *vel* Namclerus | qui *vel* quia || 1110. Is *vel* His | uos: *corr Py* | diuortitur *vel* deuortetur || 1111. *add Ac* | is *vel* his | abi sis *vel* ab his || 1112. equos esses doctus *gloss. Verg.* | at missarius *vel* emissarius: *corr ex gloss.* || 1113. marisque: *corr Lipsius* || 1114. Hoc *vel* PY. Hoc | *add Ri* || 1116. illa *vel* alio | congruis (*vel* congruus) sermo *vel* conseruo || 1117. quam *vel* cum | tute ades *vel* tu sed est: *corr Bo* || 1118. necessus *vel* necessum | *del Scal* || 1120. *del Fl* || 1122. illaec (*sic A*) *vel* illa haec || 1123. quod *vel* quot || 1124. Quin: QUI | foris: *corr Reizius* || 1125. Istuc (*sic A*) *vel* Istud || 1126. abeat (*sic A*) *vel* habeatis | AT-Q·ILLA—: atque illa haec *vel* adque illa hae ||

(Aurum órnamenta quae ílli instruxistí ferat.)
⟨PY.⟩ Cupio hércle. PA. Credo té facile impetrássere.
Sed abi íntro: noli stáre. PY. Tibi sum oboédiens.
⟨PA.⟩ Numquíd uidetur démutare †aut utique
Dixi ésse uobis dúdum hunc moechum mílitem?
Nunc ád me ut ueniat úsust Acroteleútium,
Ancíllula eius a[u]c Pleúsicles. pro Iúppiter,
Satine út Commoditas úsquequaque me ádiuuat?
Nam quós uidere exóptabam me máxume,
Vna éxeuntis uídeo | hinc e próxumo.

ACROTELEVTIVM. MILPHIDIPPA. PLEVSICLES.
MERETRIX ANCILLA ADVLESCENS
PALAESTRIO
SERVOS

AC. Séquimini: simul círcumspicite néquis adsit árbiter.
MI. Néminem pol uídeo nisi hunc quem uólumus conuentum. PA. Ét ego uos.
⟨MI.⟩ Quíd agis, noster árchitecte? PA. Egone árchitectus? uáh. MI. Quid est?
⟨PA.⟩ Quí⟨a⟩ enim non sum dígnus prae te, ut fígam palum in párietem.

1127. *secl Osannus* | ornamentaque *vel* ornamentaque quae: *corr Reizius* ‖ 1128. HERCLE#: PY. (*s. scr. B*) hercle: *corr Ca* ‖ 1129. (#TI)BI: tibi | oboediens *vel* obedies ‖ 1130. UIDETUR: qui detur ‖ 1131. DIXISSE | HUNCMOECHUM: huc mecum ‖ 1132. acroteleutium (*vel* aceroteleutium): ACROTELEUTIUMAUT ‖ 1133. aut (*etiam A*): *corr Ri* ‖ 1134. usquequaque me (*sic A*) *vel* me usque quaque ‖ 1135. me maxume: MAXIM(E) ‖ 1136. HINCE: hinc ‖ 1137. arbiter (*sic A*) *vel* arbier ‖ 1138. MI. Nemmem *vel* Neminem | pol uideo: UIDEO | CONUENTUM#: conuentum est ‖ 1139. (#E)GO(NE): egone | quid (*vel* quit) est: #QUIDST ‖ 1140. a *add Dousa* | palhum: *corr B ras cum A, ut vid* (*ubi tamen praecedit fort.* praete, *certe non* ut figam) ‖

⟨AC.⟩ Héia uero. ⟨PA.⟩ Nímis facete nímisque facundé malast:
Vt lepide derúncinauit mílitem. MI. At etiám parum.
⟨PA.⟩ Bóno animo's[t]: negótium omne iám succedit súb manus.
Vós modo porro, ut óccepistis, dáte operam adiutábilem.
Nám ipse miles cóncubinam intro ábiit oratúm suam,
Áb se ut [h]abeat cúm sorore et mátre Athenas. PL. Eú, probe.
⟨PA.⟩ Quín etiam aurum atque órnamenta quae ípse instruxit múlieri
Ómnia dat dono, á se ut abeat: íta ego consiliúm dedi.
⟨PL.⟩ Fácile istuc quidémst, si et illa uólt et ille autém cupit.
⟨PA.⟩ Nón tu scis, quom ex álto puteo súrsum ad summum escénderis,
Máxumum períclum inde esse ab súmmo ne rusúm cadas?
Núnc haec res apud súmmum puteum géritur: si prosénserit
Míles, nil ecférri poterit húius. nunc quom máxume
Ópust dolis. PL. Domi ésse ad eam rem uídeo siluaí satis:

1141. *add Ca* | (FA)CETE: facite *vel* fatite | FECUN(DEM)-ALAES: fecunden (*vel* faciunda) malast ‖ 1142. deruncinauit *vel* denunciauit | (MILITE)M‡ATETIAMROGAS: milite matet iam parum ‖ 1144. porro ue: UTPORRO | ADIUTABILEM: atiuitabilem *vel* uitabilem ‖ 1145. abiit *vel* habiit: ABIT ‖ 1146. habeas | ‡EU: eu ‖ 1147. ornamenta (*sic A*) *vel* ornamentam | INSTRUXIMULIERI: instruxit mulier ‖ 1148. DONASEUTABEAT: dono se ut habeat | DEDI: tum dedi ‖ 1150. tu scis (*sic A*) *vel* tus sis | ESCENDERIS: descenderis ‖ 1151. PERICLUM: periculum | INDEESSE: in die (*vel* in dono) esset | ab: A | R(USU)MCADAS: rursum cadhas *vel* sursum cadas ‖ 1152. HAECRESAPUD: hanc res apud (*vel* hanc rem sapit) ‖ 1153. NIHILECFERRIPOTERIT: nihil hac (*vel* hac nihil) ferre potuit | MAXUME: maximi *vel* maximo ‖ 1154. Opust *vel* Opus:

Múlieres tres: quártus tute's, quíntus ego, sextús senex.
Quód apud nos falláciarum séx ⟨s⟩itumst, certó scio,
Oppidum quoduís uidetur pósse expugnarí dolis.
⟨PA.⟩ Dáte modo operam. AC. Íd nos ad te, síquid uelles, uénimus.
⟨PA.⟩ Lépide facitis. núnc hanc tibi ego ímpero prouínciam.
⟨AC.⟩ Ímpetrabis, ímperator, quód ego potero, quód uoles.
⟨PA.⟩ Mílitem lepide ét facete ⟨et⟩ laúte ludificárier
Vólo. AC. Voluptatém mecastor míhi imperas. PA. [et] Scin [tu] quem ád modum?
AC. Némpe ut adsimulém me amore[m] istíus differrí. ⟨PA.⟩ Tenes.
⟨AC.⟩ Quásique istius caúsa amoris éx hoc matrimónio
Ábierim cupiéns istius núptiarum. PA. Omne órdine.
Nísi modo unum hoc: hásce esse aedis dícas dotalís tuas:
Hínc senem aps te abísse, postquam féceris diuórtium:
Né ille mox uereátur intro íre in alienám domum.

OPUSEST | ♯DOMI: domi | ESSE: esset | SILUAE: silue *vel* salue: *corr Bo* ‖ 1155. (TRE)S: stres *vel* est res | EGO: sego ‖ 1156. falatiarum | sexitum *vel* sextumst: *corr Klotzius* ‖ 1157. (PO)SS(E) poset *vel* poscet | expugnare: *corr Py* ‖ 1158. *add Bergkius* | (♯)ID: id *vel* it | ad te (*sic A*) *vel* attet (*vel* ate et) | quid *vel* quit ‖ 1159. LEPIDEFACITIS: lapide (*vel* lepidis) tacitis | TIBIEGOHA(NC): hoc tibi ego: *corr Gru* ‖ 1160. *add Ca* | quot *vel* quod ‖ 1161. facite | *add Ca* ‖ 1162. ♯UOLUP(TATEM): AC. uoluntatem *vel* ♯uolutatem | PA. *vel* ♯ | *del Bo* | scin tu *vel* scintur ‖ 1163. AC. Nempe *vel* Nempe | differret(t)itenis: *corr Ca* ‖ 1164. CAUSA: causam *vel* cauam ‖ 1165. NUPTIARUM(♯OMNE)M(ORDIN)EM: omne ordinis nuptiarum: *corr Bent* ‖ 1166. HASCEESSE: asce esset | D(ICA)S: dicat ‖ 1167. ABISSE: abisset ‖ 1168. IREINALIENAMDOMUM: ire (*vel* irē) in alienam (*vel* alienum) damnum ‖

⟨AC.⟩ Béne mones. PA. Sed úbi ille exierit íntus, istinc té procul
Íta uolo adsimuláre, prae illius fórma quasi spernás tuam
Quásique eius opuléntitatem réuerearis: ét simul
Fórmam, amoenitátem illius, fáciem, pulcritúdinem
Cónlaudato. sátin praeceptu⟨m⟩st? AC. Téneo. satinest, sí tibi
Méum opus ita dabo éxpolitum, ut ínprobare nón queas?
⟨PA.⟩ Sát habeo. nunc tíbi uicissim quae ímperabo ea díscito.
Quom éxtemplo hoc erit fáctum, ubi intro haec ábierit, ibi tu ílico
Fácito ut⟨i⟩ ueniás ornatu[s] húc ad nos nauclérico.
Caúsiam habeas férrugineam et scútulam ob oculos láneam:
Pálliolum habeas férrugineum, nám is colos thalássicust:
Íd conexum in úmero laeuo, exfáfillato brácchio
* * * * * * * * * * * * * * *
Praécinctus aliqui: ádsimulato quási gubernatór sies.
Átque apud hunc senem ómnia haec sunt: nám is piscatorés habet.

1169. PA. *vel* # | ISTINC: istic ‖ 1170. TUAM: tuas ‖ 1171. REUEREARISET: reuearis ret *vel* reueris ‖ 1172. AMOENITATEM: oenitatis *vel* bonitatis ‖ 1173. satin *vel* sain | AC. *vel* # ‖ 1174. Meum *vel* Meus ‖ 1175. uisscisim *vel* uis | EADISCITO: non discitos ‖ 1176. Quam: *corr Lindemannus* | (IBIT)UILICO: tibi uilico (*vel* tuilico) ‖ 1177. *add Bo* | ueniat | ornatus *vel* ornatos | ADNOS(NA)UCLERICO: nauclerioco ‖ 1178. Cause hanc habeas ferrugenas (*vel* ferrugenes): *corr Scu* | ETSCUTULAMOB: cultura ab | LANEAM: lanea ‖ 1179. ferrugeneum: *corr ex Nonio* | sisi (*vel* sic) colost alassicus: ISCOLO——AL(ASS)ICUS: *corr ex Nonio* ‖ 1180 sq. Id (*sic A et Nonius*) *vel* It | conixum *vel* comixum: *corr ex Nonio* | in numero *Nonius* | exfafillat obracchio (*vel* obbracchio): *ubi* expapillato *Festus et Nonius* (effafilato *Festus alias et Placidus: neque hoc neque illud A, ut vid*) | *lac sign Ri* ‖ 1182. Precinctus *vel* Precintus | SIES: sis ‖ 1183. hunc senem: SENEM ‖

<PL.> Quíd? ubi ero exornátus, quin tu dícis quid factúrus sim?
PA. Húc uenito et mátris uerbis Phílocomasium arcéssito,
Ýt, si itura sít Athenas, eát tecum ad portúm cito
Atque ut iubeat férri in nauim, síquid inponí uelit:
Nísi eat, te solúturum esse náuim: uentum operám dare.
PL. Sátis placet pictúra: perge. PA. Ille éxtemplo illam hortábitur,
Ýt eat, ut properét, ne s[c]it mora mátri. PL. Multimodís sapis.
PA. Ego illi dicam, ut me ádiutore<m> qui ónus feram ad portúm roget:
Ílle iubebit me íre cum illa ad pórtum: ego adeo, ut tú scias,
Prórsum Athenas prótinus abibo técum. PL. Atque ubi illo uéneris,
Tríduom seruíre numquam té quin liber sís sinam.
PA. Abi cito atque or<n>á te. PL. Numquid áliud? PA. Haec ut mémineris.
PL. Ábeo. PA. Et uos abíte hinc intro actútum: nam illum hinc sát scio
Iam éxiturum esse íntus. AC. Celebre apúd nos imperiúm tuomst.

1184. Quit ubi ero *vel* Quid abiero | sim: SUM ‖ 1185. PA. Huc *vel* Huc | UERBIS: ua(*vel* uę)erbis | ARCESSITO: accersito ‖ 1186. SIṬṬ(ỤRẠ)SIETATṬ(HENASEAT): si itura est & thena se *vel* si itura esiã (*vel* siit up̃sia) ethena se a: *corr Bo* | (ADP)ORTUM: at portuũ ‖ 1187. (UT)IUBE(AT): adiubeat *vel* adiuuet nauim *vel* nauem (*item v. 1188*) | IMPONIUELIT: inponunt *vel* impono ‖ 1188. EAT: ea ‖ 1189. PL. Satis *vel* Satis | PA. *vel* ⌗ | illam (*sic A*) *vel* nihil iam ‖ 1190. matri more: *corr Brixius* (*traiecimus*) | multimodis *vel* multis modis ‖ 1191. AC. | feram ad portum roget *vel* facerem adphortu rogitet ‖ 1192. iubebit *vel* iussit ‖ 1194. liber sis *vel* liberis ‖ 1195. orare ‖ 1197. Nam *vel* Non | esse *vel* esset | cęledre ẽ *vel* sceledre: *corr Cu* ‖

PA. Ágite abscedite érgo. ecce autem cómmodum ⟨a⟩peritúr foris.
Hílar[i]us exit, ímpetrauit: ínhiat quod nusquámst miser.

PYRGOPOLINICES. PALAESTRIO
MILES SERVOS

PY. Quód uolui, ut uolu⟨i⟩, ímpetraui pér amicitiam et grátiam
Á Philocomasió. PA. †Quidnam tam intus fuisse te[t] dicam diu?
PY. Númquam ego me tam sénsi amari quám nunc ab illa múliere.
PA. Quíd iam? PY. Vt multa uérba feci[t], ut lénta materiés fuit.
Vérum postremo ímpetraui ut uólui: donauí †dere
Quaé uoluit, quae póstulauit. ⟨té⟩ quoque ⟨ei⟩ donó dedi.
PA. Étiam me? quo módo ego uiuam síne te? PY. Age, animó bono ⟨es⟩:
Et idem ego te[l] líberabo. nám si possem ulló modo
Ímpetrare, ut [h]abíret ne⟨c⟩ te abdúceret, operám dedi:
Vérum obpressit. PA. Deós sperabo téque. postremó tamen
Étsi istuc mihi acérbumst, quia ero té carendumst óptumo,

1199. inhiat quod *vel* mihi atque ‖ 1200. ut uolo: *corr Guy* ‖ 1201. fuisset et *vel* fuisse: *del Lamb* ‖ 1202. ego mittam *vel* ego quid tam: *corr Ca* ‖ 1203. *del Mue* ‖ 1204. impetrauit: *corr B ras* | uolui *vel* uoluit ‖ 1205. quoque *vel* quodque | *add Py* ‖ 1206. sinite | animo bono *vel* bono animo ‖ 1207. ago tel *vel* agotelli il | posset: *corr Ac* ‖ 1208. Inpetraret ut haberet *vel* Impetrare: *corr Ca* | *add Salm* | abduceret *vel* abducere ‖ 1209. sperabo (*sic Servius Dan*) *vel* spero | *dist Ac* ‖ 1210. istuc *vel* istud | optimo *vel* optime ‖

Sáltem id uolup est, quom éx uirtute fórmae | ⟨é⟩uenít tibi
Méa opera super hác uicina, quam égo nunc conciló tibi.
PY. Quíd opus⟨t⟩ uerbis? líbertatem tíbi ego et diuitiás dabo,
Si ímpetras. PA. Reddam ímpe⟨t⟩ratum. PY. At géstio. PA. At modicé decet.
Móderare animo: né sis cupidus. séd eccam ipsam, egreditúr foras.

MILPHIDIPPA. ACROTELEVTIVM
ANCILLA MERETRIX
PYRGOPOLINICES. PALAESTRIO
MILES SERVOS

MI. Era, éccum praesto mílitem. AC. Vbíst? MI. Ad laeuam. AC. Vídeo.
MI. Aspícito limis [oculis], né ille nos se séntia[n]t uidére.
AC. Video. édepol nunc nos témpus est malás peioris fíeri.
MI. Tuómst principium. ⟨AC.⟩ Óbsecro, tute ípsum conueñísti?
Ne párce uoci, ut aúdiat. ⟨MI.⟩ Cum ipsó pol sum locúta
Placide, íps⟨a⟩e dum lubitúmst mihi, [otiose] meo árbitratu, ut uólui.

1211. Saltem *vel* Saltim | uolup *vel* uoluptas | *add Ca* || 1212. hanc uicinam *et* mihi: *corr ex Festo* || 1213. *add Lamb* || 1214. gestio ac *vel* gestios PA. Ac | modico *vel* modo: *corr Ca* | decet *vel* dice || 1215. foras *vel* foris || 1216. eccum *vel* et cum || 1217. Aspicite: *corr Ca* | *del Guy* | se uidere sentiant (*vel* sententiant): *trai Reizius* || 1218. PY. | *dist Ac* | malas *vel* malos fieri *vel* fiere || 1219. espa incipium *vel* est initium: *corr Ca* *add Ac* || 1220. uoci ut *vel* uictu (uocem *Servius Dan*) | *add Ca* secuta: *corr Sarac* || 1221. ipse: *corr Vss* | *del Bent* | meo arbitratu *vel* me arbitrii ||

PY. Audín quae loquitur? PA. Aúdio. quam laétast, quia te<d> ádi<i>t.
AC. O fórtunata múlier es. <PY.> Vt amári uideor. <PA.> Dígnu's [est].
AC. Permírum ecastor praédicas, te a[u]dísse atque exorásse:
Per epístulam aut per núntium quasi régem adiri eum áiunt.
MI. Namque édepol uix fuit cópia adeúndi atque impetrándi.
PA. Vt tu ínclutu's apud múlieres. <PY.> Patiár, quando ita Venús uolt.
AC. Venerí pol habeo grátiam eandémque et oro et quaéso,
Vt éius mihi sit cópia quem amó quemque expetésso,
Benígnusque erga me <út> siet: quod cúpiam ne grauétur.
MI. Spero íta futurum. quámquam illum multaé sibi expetéssunt,
Ille íllas spernit ségregat [h]a<b> s[c]e ómnis extra te únam.
AC. Ergo íste metus me mácerat, quod ílle fastidiósust,
Ne | óculi eius senténtiam mutént, ubi uiderít me,
Atque éius elegántia meam extémplo speciem spérnat.
MI. Non fáciet: habe animúm bonum. <PY.> Vt ípsa se contémnit.

1222. te adit *vel* ad te: *corr Bo* || 1223. MI: *corr Ac* | mulieres *vel* mulieris | *add Py* | *del Ac* || 1224. praedicas te *vel* pdicasset | orasse *vel* exorasse || 1225. adiri *vel* asiria || 1227. inclytus *vel* inditus: *corr Ri* | quando *vel* quanto | uult *vel* uult st || 1228. gratia eandemque *vel* gratiam tandemque | et oro *vel* exoro || 1229. expetesso *vel* expetessunt || 1230. siet *vel* et || 1231. multae *vel* multa et || 1232. hasce *vel* hec || 1233. iste *vel* istus | macerat *vel* maceret | fastidiosust *vel* fastidiosus || 1234. mutent *vel* uident || 1235. elegantia *vel* flagrantia || 1236. bonum animum habe: *trai Bo* ||

AC. Metuó, ne praedicátio tua núnc meam formam exsúperet.
MI. Istúc curaui, ut opínione illíus pulcriór sis.
AC. Si pól me nolet dúcere uxórem, genua ampléctar
Atque óbsecrabo. alió modo, si nón quibo impetráre,
Conscíscam letum: uíuere sine illó scio me non pósse.
PY. Prohibéndam mortem múlieri uideó [mulieri]. adibon? PA. Mínume
Nam tú te uilem féceris, si te últro largiére:
Sine últro ueniat, quaéritet, desíderet, exspéctet.
Nisi pérdere istam glóriam uis quám habes, caue sis fáxis.
Nam núlli mortalí scio obtigísse hoc nisi duóbus,
Tibi ét Phaoni Lésbio, tam †uiuere ut amaret.
AC. Eo íntro au<t> tu illu<n>c éuoca[tum] forás, mea Milphidíppa.
MI. Immo óp<p>eriamur, dum éxeat aliquís. AC. Durare néqueo,
Quin é[ti]am intro. <MI.> Occlusae súnt foris. <AC.> Exfríngam. MI. Sana nón es[t].
AC. Si amáuit umquam aut sí parem sapiéntiam [hic] habet ac fórmam,
Per amórem siquid fécero, cleménti | animo ignóscet.
PA. Vt quaéso amore pérdita est mísera. PY. Mutuóm fit.
PA. Tace, ne aúdiat. MI. Quid ástitisti obstúpida? cur non púltas?

1239. nolet *vel* ualet || 1240. *dist Ri* | quibo *vel* quibus || 1241. Consciscam *vel* Conciscam | uiuere *vel* uiueret || 1242 mulieri (*vel* mulierem) adibon: *del Taubmannus* || 1243. uelim | largiere *vel* larguere *vel* largiri || 1245. Sinon perdere *vel* Summopere: *corr Ac* || 1247. uiuere *vel* muuete || 1248. an: *corr Ri* | *add Bent* | euocatum *vel* euocat': *del Bent* || 1250. *del Sarac add Py* | *del Py* || 1251. Simulauit: *corr Ca* | hic habet *vel* hinc habent: *del Bent* || 1253. est *vel* site | fit *vel* sit || 1254. quid *vel* qui | obstupida *vel* obstupi ||

AC. Quia nón est intus quem égo uolo. MI. Qui scís? AC. Scio edepol †facio:
Nam odóre nasum séntiat, si intús sit. PY. Hariolátur.
Quia mé amat, propterea Venus fecít eam ut diuináret.
AC. Nescío ubi hic prope adest quem éxpeto uidére: olet profécto.
PY. Nasó pol iam haecquidem plús uidet quam | óculis. PA. Caeca ⟨am⟩órest.
AC. Tene me, óbsecro. MI. Quor? AC. Né cadam. MI. Quid itá? AC. Quia stare néqueo:
Ita ánimus per oculós meos †defit. MI. Militém pol
Tu aspéxisti. AC. Ita. MI. Non uídeo. ubist? AC Vidéres pol, si amáres.
MI. Non édepol tu illum mágis amas quam ego, méa, si per te líceat.
PA. Omnés profecto múlieres te amánt, ut quaeque aspéxit.
PY. Nescío tu ex me hoc audíueris an nón: nepos sum Véneris.
AC. Mea Mílphidippa, adi, óbsecro, et congrédere. ⟨PY.⟩ Vt me uerétur.
PA. Illa ád nos pergit. MI. Vós uolo. PY. Et nós te MI. Vt iussísti,
Erám meam eduxí foras. PY. Videó. MI. Iube ergo adíre.

1255. PA. Qui: *corr Ribbeckius* | facio *vel* scio || 1256. nasum sentiat *vel* sentiat || 1257. amat propterea *vel* tu propter || 1258. prope adest *vel* properat est || 1259. ore (*vel* re) est: *corr Gru* || 1260 sq. ne *vel* nec | qui astare (*vel* adstare) | nequeo ita *vel* Neque ita (*discr Bo*) | defit *vel* fit || 1262. *dist Beckerus* | pol si *vel* poli || 1263. mea si te per *vel* me si aperte: *distinximus* || 1264. queque *vel* quoque || 1265. me ex: *trai Herm* || 1266. ueretur *vel* uer&tur || 1268. eduxi foras *vel* eduxit foris ||

PY. Indúxi in animum ne óderim item ut álias, quando orásti.
MI. Verbum édepol facere nón potis, si accésserit prope ád te:
Dum te óbtuetur, ínterim linguam óculi praecidérunt.
PY. Leuándum morbum múlieri uideo. MI. [Viden] V́t tremit atque extímuit,
Postquám te aspexit. PY. Víri quoque armáti idem istuc fáciunt:
[MI.] Ne tú mirere [melius] múlierem. [PY.] sed quíd uolt me †tacere?
MI. Ad se út eas: tecum uíuere uolt átque aetatem exígere.
PY. Egon ád illam eam quae núpta sit? †uir eius metuere henda[s]t.
MI. Quin tuá causa exegít uirum ab sé[qui]. PY Qui[d] id facere pótuit?
MI. Quia aedís dotalis húius sunt. PY. Itane? MI. Íta pol. PY. Iube[m] domum íre:
I[t]am ego ílli ero. MI. Vide né si<e>s in éxspectatióne:
Ne illam ánimi excrucies. PY. Nón ero profécto abite. MI. Abímus.
PY. Sed quíd ego uideo? PA. Quíd uides? PY Nescíoquis eccum incédit,

---

1269. in animum *vel* animum | odorim (*vel* oderim) item ut alias *vel* odorem mutares | orasti *vel* honerasti ‖ 1270. edepol *vel* hercle | potis si *vel* potuistu ‖ 1271. obuietur interim *vel* obtuetur *vel* obtinuetur | praeciderunt *vel* perierunt ‖ 1272. *del Herm* | uiden ut tremit *vel* iubent adirẽ | atque *vel* atque ⌗ ‖ 1273. (FA)CIUNT: faciunt iube domum ire (*cf. 1278*) ‖ 1274. *del Gul* | —CERE: tacerit *vel* tagere ‖ 1275. se ut *vel* sed | uiuere *vel* uiuire ‖ 1276. ad illam *vel* illam | uir *vel* uirum | metuere hendast *vel* metuendus e' (—SME***-***DAT) ‖ 1277. Quin *vel* Qui | exigit | assequi *vel* obsequit ‖ 1278. iubam *vel* iuuam: *corr Weisius* ‖ 1279. Itam *vel* Ita: *corr Bo* | ero *vel* mero | *add Bo* | in spectatione *vel* exspectatione ‖ 1280. abite *vel* abire ‖ 1281. ecum *vel* eccum ‖

Ornátu quidem thalássico. †iam non uolt te profécto.
PA. Nauclérus hicquidemst. PY. Vídelicet accérsit hanc. †itam hic crédo.

PLEVSICLES. PALAESTRIO. PYRGOPOLINICES
ADVLESCENS SERVOS MILES

PL. Alium álio pacto própter amorem ní sciam
Fecísse multa néquiter, uereár magis
Me amóris causa | hóc ornatu incédere.
(Verúm quom multos múlta admisse accéperim
Inhonésta propter amórem atque aliena á bonis:
* * * * * * * * * * * *
Mittó iam ut occidi Achílles ciuis pássus est.)
Sed eccúm Palaestriónem, stat cum mílite.
Orátio alio míhi demutandást mea.
Muliér profecto nátast ex ipsá Mora:
Nam quaéuis alia quaé morast aequé mora
Minor éa uidetur quám quae propter múlieremst.
Hoc ádeo fieri crédo consuetúdine.
Nam ego hánc accerso Phílocomasium. séd foris
Pultábo. heus, ecquis híc est? PA. Adulescéns, quid est?
Quid [tu] uís? quid pultas? PL. Phílocomasium quaérito:

1282. thalassico *vel* thalasicco⧺ | te *vel* ē ‖ 1283. HANC: hac ‖ 1284. nesciam *vel* nescium: *corr Gru duce Pio* ‖ 1285. multa *vel* multra | uerear *vel* uear ‖ 1287—1289. *om A* ‖ 1287. multos multam *vel* multo multa | acceperim *vel* acceperi ‖ 1288. Inhonesta *vel* Inhonestū | amorem *vel* amore | alienū: *corr Gul* | *lac sign Scal* ‖ 1289. achillis ‖ 1290. palestrionem *vel* pelestrionem | milite *vel* militi ‖ 1291. allo *vel* illo: *corr Ca* | demutandast *vel* demutandas ‖ 1293. quem (*vel* quam) orast ‖ 1294. mulieremst *vel* mulierem sibi ‖ 1296. accerso *vel* accersam ‖ 1297. ecquis *vel* et quis ‖ 1298. tu ais *vel* tu es: *corr Ri* (*fort cum A*) ‖

A mátre illius uénio. si iturást, eat.
Omnís moratur: náuim cupimus sóluere.
PY. Iam dúdum res parátast. ⟨i⟩, Palaéstrio,
Aurum, órnamenta, uéstem, pretiosa ómni⟨a⟩ [ut ferat]
Duc ádiutores técum ad nauim quí ferant.
Omnía composita súnt quae donaui: aúferat.
PA. Eó. PL. Quaeso hercle própera. PY. Non morábitur.
Quid ístuc quaeso? quíd oculo factúmst tuo?
PL. Habeo équidem hercle oculum. PY. At laéuom dico. PL. Éloquar.
⟨A⟩móris causa hercle hóc ego oculo utór minus:
Nam si ábstinuissem amórem, [quem] tamquam hoc útere⟨r⟩.
Sed nímis morantur mé diu. ⟨PY.⟩ Eccos éxeunt.

PALAESTRIO. SERVOS **PHILOCOMASIVM.** MERETRIX
PYRGOPOLINICES. MILES **PLEVSICLES** ADVLESCENS

PA. Quíd modi f⟨l⟩endó quaeso hodie fácies? PH. Quid ego ní fleam?
Vbi pulcerrume ég⟨i⟩ aetatem, inde ábeo. PA. †mum hominém tibi

---

1299. iturast *vel* itura sed ‖ 1300. nauim *vel* nauem | soluere *vel* absoluere ‖ 1301. IANDU— | paratast *vel* paratassi: *corr Sey* ‖ 1302. preciose (*vel* preciosum) omne: *corr et del Bo* (*cf. 1304*) ‖ 1303. DUC: Dum | nauim *vel* nauem | ferant *vel* percant ‖ 1304. auferat (*sic A, ut vid*) *vel* ut ferat ‖ 1306. Quid *vel* Quia | oculo factumst *vel* oculus factus ‖ 1307. PL. *vel* PA. | dico *vel* dica ‖ 1308. *add Ri* | hoc ago *vel* hoc | minem: *corr Ca* ‖ 1309. abstinuiss(a)et ‖ 1310. me diu *vel* medium ‖ 1311. NI: ne ‖ 1312. pulcherrume egaetatem *vel* pulcherrimam etatem | uideo PA. (*s. scr.*) ab eo *vel* habeo PA.: *corr Ri* | mum hominem *vel* homine ‖

Qui á matre et soróre uenit. PH. Vídeo. PY. Aud[ist]in, Palaéstrio?
PA. Quíd uis? PY Quin tu iúbes efferri ómnia isti quaé dedi?
PL. Phílocomasium, sálue. PH. Et tu sálue. PL. Materque ét soror
Tíbi salutem mé iusserunt dícere. PH. Saluaé sient.
PL. Órant te ut eas: uéntus operam dúm dat, ut uelum éxplicent.
Nám matri oculi sí ualerent, mécum uenissént simul.
PH. Íbo, quamquam inuíta facio: †omni pietas scio. PL. †chant sapis.
⟨PY.⟩ Sí non mecum aetátem egisset, hódie stulta uíueret.
⟨PH.⟩ Ístuc crucior, á uiro me táli abalienárier:
Nám tu quemuis pótis es facere ut áfluat facétiis,
Ét quia tecum erám, propterea ánimo eram ferócior.
Eám nobilitatem ámittendam uídeo[mnia]. ⟨PY.⟩ Ne fle. PH. Nón queo,
Quóm te uideo. ⟨PY.⟩ Hábe bonum animum. PH. Scío ego [in]quid doleát mihi.
PA. Nám nil miror, sí lubenter, Phílocomasium |, híc eras,
†Formam huius, morem, uirtus hic animum attinere hic tuum

1313. uenit PH. uideo PY. (*vel* PA.) *vel* uenite PH. uideom # | audistin *vel* audistis in: *corr Guy* ‖ 1314. PA. Quiduis # *vel* Quid uis # | quin tu *vel* qui intus | efferri *vel* et fori | quae isti: *trai Ri* ‖ 1315—1319. *pers vel* # ‖ 1316. Sibi ‖ 1317. ut eant *vel* ut ad | operam *vel* opheram | dat *vel* dant | ut uallam *vel* ut ut uallem | EXPLICENT: explicet ‖ 1318. oculi si *vel* oculis | moechum cenissent *vel* haec nunc uenissent | SIMUL: simul est ‖ 1319. inuita *vel* inuitam | scio *vel* sit eo ‖ 1320. uiueret (*sic A*) *vel* uiuere ‖ 1321. me tali (*vel* tali me) abalienarier *vel* et alia aliaenarier ‖ 1322. quemuis *Nonius*: quamuis | potis es (*vel* est): potissis *Nonius* | AFLUAT FACETIIS: fluat facetis (fluat f[ac]etiis *Nonius*) ‖ 1323. propterea animum *vel* propter animum: *corr ex Nonio* | ferocior *Nonius*: ferotior *vel* fortior ‖ 1324. amittendam (*om CD*) uide omnia hec fle # (*vel* flet PH.): *del Lindemannus* | nequeo *vel* non queo ‖ 1325. *add Ri* | PA. scio *vel* scio: *corr Bo* | inquit (*sed cf.* 1343[a]) ‖ 1326. PA. *om B* ‖

Quóm ego seruos, quándo aspicio hunc, lácrumo[m] quia di⟨i⟩úngimur.
⟨PH.⟩ Óbsecro, licét complecti príus quam proficiscó? ⟨PY.⟩ Licet.
PH. Ó mei oculi, ó mi anime. ⟨PA.⟩ Óbsecro, te⟨ne⟩ múlierem,
Ne ádfligatur. ⟨PY.⟩ Quíd istuc quaesost? ⟨PA.⟩ Quí⟨a⟩ abs te abit, animó male
Fáctumst huic repénte miserae. ⟨PY.⟩ Cúrr[it]e[t] intro atque ⟨e⟩c⟨f⟩érto aquam.
PA. Níl aquam morór: †quod malo: ne interuéneris,
[PY.] Quaéso, dum res⟨i⟩pí⟨s⟩cit. ⟨PY.⟩ Capita intér se nimis nexa[m] hísc⟨e⟩ habe⟨n⟩t.
Nón placet: labra áb labellis †ferinautace malum.
PL. Témptabam spiráre[n]t an non. ⟨PY.⟩ Aúrem admo[s]tam [h]opórtuit.
⟨PL.⟩ Sí magis uis, ⟨e⟩am omíttam. ⟨PY.⟩ Nolo: rétineas. ⟨PA.⟩ Fió miser.
PY. Éxite atque [h]ecférte huc intus ómnia isti quaé dedi.
PA. Étiam nunc salúto te, ⟨Lar⟩ fámiliaris, príus quam e[r]o.
Cónserui conséruaeque omnis, béne ualete et uíuite:
Béne quaeso inter uós dicatis †et me absentí tamen.
PY. Áge, Palaestrió, bono animo's[t]. PA. ⟨É⟩heu, neque⟨o⟩ quín fleam,

---

1328. Cum *vel* Quem | lacrumum: *corr Ribbeckius* | diungitur: *corr Ca* || 1329. complecti *vel* conpleti || 1330. Oh mihi | o mi *vel* omei | ne *add Gru* || 1331. quaepost: *corr Sey* | *add Bo* || 1332. miserat: *corr Sarac* | *del et add Sey* | intro *vel* introm *vel* intrem || 1333. PH. | quod *vel* quot || 1334. PY. *add Palm* | uexam: *corr Ca* | hinc: *corr Fl duce Lamb* | *add Ca* || 1335. labram (*corr D*) ablauellis ferinaut ace malum (*vel* fer ad macellum) || 1336. *del Ca* | non aurem at (*vel* non aut eum ad) nostam: *corr Gru* | hoportuit *vel* hoc oportuit || 1337. PL. *add Gru* | e *add Ri* | PY. *et* PA. *add Ac* | retineat: *corr Sey* | flo: *corr Kayserus* || 1338. *del Ca* | quae isti: *trai Bo* || 1339. *add Bo* || 1342. PA. *add B* | *add Gru* | quin (*vel* quiin) fleat ||

Quom ábs te abeam. PY. Fer aéquo | animo. PH. Scío ego quid doleát mihi. 1343a
Séd quid hoc? quae rés? quid uideo? lúx, salue
* * * * 1343b
PL. Iám resipisti⟨, Phílocomasium⟩? PH. Óbsecro, quem ampléxa sum
Hóminem? perii. súmne ego apud me? PL. Né time, uoluptás mea.
PY. Quíd istuc est negóti? PA. Animus hánc modo hic relíquerat.
* * * * * * * * * * * * * * *
Métuoque et timeó, ne hoc tandem pró⟨p⟩al[l]a⟨m⟩ fiát, nimis.
PY. Quíd id est? PA. Nos secúndum ferri núnc per urbem haec ómnia,
Néquis tibi | hoc uítio uortat. PY. Méa, non illorúm dedi:
Párui ego alios fácio. ag[it]e, ite cúm dis beneuoléntibus.
PA. Túa ego hoc causa díco. PY. Credo. ⟨PA.⟩ Iám uale. PY. Et tu béne uale.
PA. Íte cito: iam ego ádsequar uos: cúm ero pauca ⟨uólo⟩ [e]loqui.
Quámquam alios fidéliores sémper habuistí tibi
Quám me, tamen tibi hábeo magnam grátiam rerum ómnium:
Ét si | ita senténtia esset, tíbi seruire málui
Múlto quam alií libertus ésse[t]. PY. Habe[o] animúm bonum.

1343b. queris: *corr Sey* | quod | lux *vel* uix | *lac sign Brixius* || 1344. *add Ri* || 1345. perii *vel* peru || 1346 sq. *lac sign Ri* || 1348. ut timeo | pro alla (*vel* illa): *corr Ca* | *dist Brixius* || 1350. uitio uortat *vel* uortat ‡ || 1351. Parui *vel* Paruos | illos facio: *corr Bo* | *del Weisius* | ite *vel* te || 1353. adsequar uos *vel* uos adsequar | cum ego pauca | *add et del Ri* || 1355. gratiam *vel* gratia || 1356. malui *vel* maui || 1357. libertus *vel* libertatis | bonum animum: *trai Bo* ||

PA. †Haeum, quom uenít mihi in mentem, ut móris mutandí si⟨e⟩nt.
Múliebris morís discendi, oblíuiscendi stratióti⟨ci⟩.
PY. Fác sis frugi. PA. Iám non possum: amísi omnem lubídinem.
PY. I, sequere illos: né morere. PA. Béne uale. PY. Et tu béne uale.
PA. Quaéso ut meminerís: si forte líber fieri occéperim,
Míttam nuntium ád te: ne me déseras. PY. Non ést meum.
PA. Cógitato ⟨i⟩déntidem, tibi quám fidelis fúerim.
Si íd facies, tum démum scibis, tíbi qui bonus sit, quí malus.
PY. Scío et perspexi saépe, uerum quom ántehac ⟨tum⟩ hodie máxume.
PA. Scí[e]s? immo hodie uérum factum fáxo post dicés magis.
PY. Víx reprimor quin té manere iúbeam. PA. Caue istuc féceris.
Dícant te mendácem nec uerum ésse[t], fide[le] nulla ésse te:
Dícant seruorúm praeter me ésse[t] fidelem néminem.
Nám si honeste cénseam te fácere posse, suádeam.
Vérum non potést: caue faxis. PY. Abi iam: patiar quídquid est.
⟨PA.⟩ Béne uale igitur. PY. Íre meliust ⟨s⟩trénue. PA. Etiam núnc uale.
⟨PY.⟩ Ánte hoc factum hunc sum árbitratus sémper seruom péssumum:

1358. PA. Haeum *s. finem v. 1357: trai Ca* | Com (Com — sint *om B*) ‖ 1359. stratiosi *vel* stratiost: *corr Scu* ‖ 1360. PA. *add B* ‖ 1362. Quaeso ot (*vel* ut) *vel* Quaeso | fleri occeperit ‖ 1363. attene me *vel* athene ne ‖ 1365. scibis tibi *vel* sciuisti ‖ 1367. *del Salm* | hodie corum (*vel* meorum): *corr Ca* ‖ 1368. manere *vel* mare ‖ 1369. Dicent: *corr Ri* | fidele nulla *vel* fidelent ulla ‖ 1371. censeat ‖ 1372. abi iam *vel* abilam | *dist Brixius* ‖ 1373. *add Ca* | PA. Ire: *corr Ca* | PA. *vel* PY. ‖ 1374. Ante huc ‖

Eúm fidelem míhi esse inuenio. quom égo⟨m⟩et mecum cógito,
Stúlte feci[t], qui húnc amisi[t]. íbo hinc intro núnciam
Ád ⟨a⟩mores meos †et sensit hinc sónitum fecerúnt foris

PVER. PYRGOPOLINICES
MILES

PV. Ne mé moneatis: mémini ego officiúm meum.
Ego †nam conueniam illum. ubi ubist géntium,
Inuéstigabo |: óperae non parcó meae.
PY. Me quaérit: ilico hínc ibo huic puero óbuiam.
PV. Ehém, te quaero: sálue, uir lepidíssume,
Cumuláte commoditáte, praeter céteros
Duo dí quem curant. PY. Quí duo? PV. Mars ét Venus.
PY. Facétum puerum. PV. Íntro te ut eas óbsecrat:
Te uólt, te quaerit téque exspectans ⟨éx⟩petit.
Amánti fer opem. quíd stas? quin intro ís? PY. Eo.
PV. Ipsús illic ⟨s⟩ese iam ínpediuit ín plagas.
Parátae insidiae súnt: in statu stát senex,
Vt ádoriatur m⟨o⟩éc⟨h⟩um, qui formást ferox,
Qui omnís se amare crédit, quaeque aspéxerit
†Mulierem oderunt quá uiri qua múlieris.
Nunc ín tumultum ibo: íntus clamorem aúdio.

1375. fidelem *vel* fidele | inuento | *add Ca* ‖ 1376. nunciam *vel* uinciam ‖ 1377. At *vel* Ac ‖ 1378. memini *vel* nemini ‖ 1380. inbestigabo | meae *vel* mene ‖ 1381. ilico hinc *vel* illic ibo huic: *corr Abraham* ‖ 1382. Ehem *vel* Ehm | salue uir *vel* uir ‖ 1384. mars et *vel* arse ‖ 1385. intro *vel* intra | eas *vel* ea ‖ 1386. teque *vel* te | exspectans petit *vel* exspectat: *corr Pareus* ‖ 1387. quid intro ‖ 1388. ese *vel* se: *corr Py* ‖ 1389. statu stat *vel* status ad ‖ 1390. Vt domatum mecum *Nonius* | forma si (est *Nonius*) ‖ 1391. omnis *vel* omni | queque *vel* quemque: *corr Ca* ‖ 1392. Mulierem *vel* Mulieres eum | qua (*vel* quasi) uiri ‖

ACTVS V

PERIPLEC[T]OMENVS. SENEX **PYRGOPOLINICES.** MILES **CARIO.** COCVS

LORARII. **SCELEDRVS** SERVOS

PE. Dúcite istum: sí non sequitur, rápite sublimém foras.
Fácite inter terram átque caelum ut sít: †discindite.
PY. Óbsecro hercle, Périplec[t]omene, té. PE. Nequiquam hercle óbsecras.
Víde ut istic tibi sít acutus, Cário, cultér probe.
⟨CA.⟩ Quín iam dudum géstit moecho hóc abdomen ádimere.
†Vt faciam quasi púero in collo péndeant crepúndia.
PY. Périi. PE. Haud etiam: número hoc dicis. CA. Iámne in hominem | ínuolo?
⟨PE.⟩ Ímmo etiam prius uérberetur fústibus. CA. Multúm quidem
Agi * * c * * ams * * s * * f * * m * *
PE. Cúr es ausus súbigitare álienam uxorem, ímpudens?
PY. Íta me di ament, últro uentumst ád me. PE. Mentitúr: feri.
PY. Máne dum narro. PE. Quíd cessatis? PY. Nón licet mihi dícere?

1394. sublimem *vel* sublim ‖ 1395. ut sit discindite (*vel* descendite) *etiam A, ut vid* ‖ 1396. periplectomene (*sic A*) *vel* periplecto mane: *del Ri* | nequiquam *vel* nec quicquam ‖ 1397. istic (*sic A*) *vel* istuc | ACUTUS (*item Sergius, sed* Vide sit tibi): actus ‖ 1398. moecho *vel* meco | abdomen *vel* abdomo ‖ 1399. UT *etiam A* | pendeant *vel* pendeat ‖ 1400. HAUD: PE. aut *vel* aut | #IA(MNE): iamne (CA. *Ri*) inuoco ‖ 1401ª. (UE)RB(ERETU)R: ueretur | CA. *pro* # *Ca* ‖ 1401ᵇ. *solus habuit A* ‖ 1402. alienam (*sic A*) *vel* alienum ‖ 1403. uentumst ad (*sic A, ut vid*) *vel* uentu stat | feri (*sic A*) *vel* eri ‖

PE. Díc. ⟨PY.⟩ Oratus sum, ád eam ut irem. PE. Quór ire ausu's? ém tibi.
⟨PY.⟩ Oíei, satis sum uérberatus: óbsecro. CA. Quam móx seco?
⟨PE.⟩ Vbi lubet: dispénnite hominem díuorsum et disténnite.
PY. Ópsecro hercle te, út mea uerba aúdias prius quám secat.
PE. Lóquere †non dum niliblo factum est. PY. Víduam hercle esse cénsui:
Ítaque ancilla cónciliatrix quaé erat dicebát mihi.
PE. Iúra te non nóciturum esse hómini de hac re némini,
Quód tu | hodie hic uérberatu's aút quod uerberábere,
Sí te saluom hinc ámittemus Vénerium nepótulum.
PY. Iúro per Iouem ét Mauortem mé nociturum némini,
Quód ego hic hodie uápularim: iúreque id factum árbitror:
Ét si intestatús non abeo hinc, béne agitur pro nóxia

1405. *om A* | Dic oratus *vel* Decoratus | ad te ueniıem *vel* ad te amuttire: *corr Ribbeckius et Sey* | PY. *vel* ♯: *corr* D^3 | quirere *vel* quare: *corr Sey* | ausus *vel* ausus ♯: *corr Lamb* ‖ 1406. *add Ca* | OIEI: olei | PE. quam *vel* quam (♯QUAM): *corr Ca* | MOXSECO: mox (*vel* ex) ego ‖ 1407. *add Ca* | dispennite *Nonius*: dispendite (*sic A, ut vid*) *vel* distendite | DISTENDITE (*sic etiam Nonius*): dispendite: *corr Meursius* ‖ 1409. niliblo *vel* donec (*velut* AME) | factum est (*sic A, ut vid*) *vel* factus | PY. *add B* | uiduam (*sic A*) *vel* uidua | HERCLEESSE: esse ‖ 1410. quae erat dicebat (*sic A*) *vel* dicebat ‖ 1411. te non: TE | esse (*sic A*) *vel* ẽ | HOMINI: hominem | nemini (*sic A, ut vid*) *vel* neminem ‖ 1412. *sic etiam A* | uerberatus: *corr Ri* | quod (*sic A*) *vel* q͠m | UÈRBERABERE: uerberare ‖ 1413. hinc (*sic A et Priscianus*) *vel* hic | amittimus *Priscianus*: MITTEMUS: mittimus (*corr Bo*) | nepotulum (*sic A*) *vel* nepotulam ‖ 1414. Iuro (*sic A*) *vel* Luro | IOUEM(ETMAUO)RTEM (*suppl Stu*): idam (*vel* idum) et martem | nemini (*sic A*) *vel* memini ‖ 1415. Quod (*sic A*) *vel* Quid | uapularim (*sic A*) *vel* uapulo sed | iure qui *vel* mihi id eque: *corr Ca* ‖ 1416. ABEO: habeo ‖

PE. Quíd, si id non faxís? PY. Vt uiuam sémper intestábilis.
CA. Vérberetur étiam: postibi ámittendum cénseo.
PY. Dí tibi bene fáciant semper, quom áduocatus míhi bene es.
CA. Érgo des minam aúri nobis. PY. Quam ób rem? CA. Saluis téstibus
Ýt te⟨d⟩ hodie hinc ámittamus Vénerium nepótulum.
Áliter hinc non eíbis: ne sis frústra. PY. Dabitur. CA. Mágis sapis.
Dé tunica et chlamyde ét machaera néquid speres: nón feres.
LO. Vérberon etiam án iam mittis? PY. Mítis sum equidem fústibus:
[PE.] Ópsecro uos. PE. Sóluite istunc. PY. Grátiam habeó tibi.
PE. Sí posthac prehéndero ego te híc, carebis téstibus.
PY. Caúsam haud dico. PE. Eámus intro, Cário. PY Seruós meos
Éccos uideo. Phílocomasium iám profectast? díc mihi.
SC. Iám dudum. PY. Ei mihí. SC. Magis dicas, sí scias quod égo scio:
Nám illic qui | ob óculum habebat lánam nauta nón erat.

1417. FAXISUTSEMPERUIUAM ‖ 1418. Verberetur (*sic A*) *vel* LOR. Verberitur | POSTIBI: post tibi | AMITTENDUM: amitte dum‖ 1419. aduocatus (*sic A*) *vel* euocatus | MIHIBENEST: bene mihi es (*vel* adest) ‖ 1420. LOR. Ergo *vel* Ergo | ‡ saluis (*sic A*) *vel* LOR. (*s. scr. B*) suauis ‖ 1421. *add Guy* | uenerium nepotulum (*sic A*) *vel* uenerum ne populum ‖ 1422. Aliter — dabitur *om CD* | NONEIBIS: a nobis | LOR. magis *vel* magis (*sic A*): *corr Ca* ‖ 1423. De tunica (*sic A*) *vel* Det tunicam | CHLAMYDE: clamide *vel* clamidem | (MAC)H(AER)A: macra ‖ 1424. AN(IAMMIT)TIS: anim (*vel* animam) amittis | sum *vel* sim (*sic Nonius*) ‖ 1425. ‡SOLUITE: soluite | ISTUNC: istuc *vel* istum ‖ 1426. prehendero ego te hic (*sic A*) *vel* prehendero | CAREBISTESTIBUS: arebo cestibus ‖ 1427. HAUD: aut | (CA)R(IO): carios ‖ 1429. SC. Iam *vel* Iam | ‡EIMIHI‡: ei (*vel* et) mihi ‖ 1430. ILLIC: ille | OBOCULUMHABEBATL(ANAM): lanam ob oculum habebat ‖

PY. Quís erat igitur? SC. Phílocomasio amátor. PY. Qui tu scís? SC. Scio
Nám postquam porta éxierunt, níl cessarunt ílico
Ósculari atque ámplexari intér se. PY. Vae miseró mihi:
Vérba mihi data ésse uideo. scélus uiri Palaéstrio,
Is me in hanc inléxit fraudem. ⟨SC.⟩ Iúre fáctum iúdico:
Sí sic aliis moéchis fiat, mínus hic moechorúm siet:
Mágis metuant, minus hás res studeant. ⟨PY.⟩ Eámus ad me plaúdite.

1431. ♯PHILOCOMASIOAMATOR♯: philocomasio amator qui (*sic A*) *vel* quid | PY. ‖ 1432. PORTAM | exierunt nihil (*sic A*) *vel* nihil | cessarunt (*sic A*) *vel* cessauerunt ‖ 1433. atque (*sic A*) *vel* neque ‖ 1434. UIRI: uir ‖ 1435. INHANCINIEXITFRAUDEM: hinc illexit fraude *vel* inlexit fraudein | *add Bo* ‖ 1436. SI: Sic | MOECHISFIAT: moec(h)us fuit ‖ 1437. studeant *vel* studeat | *add Bo* ‖

Fulgentius de abstr. serm. p. XX ed. L.: Exercitus dicitur contemptus: unde et Plautus in Milite glorioso ait: 'Itane nos nostramque familiam habes exercitam'

Plautus, Titus Ma
Comoediae; ed
Ed.2,rev.
Vol.4.

DATE	NAM
July 7th '41	Nora
Oct 15/41	Franc